

Rudolf Štajner

EZOTERNA POSMATRANJA
KARMIČKIH VEZA

KNJIGA II

Rudolf Štajner

EZOTERNA POSMATRANJA KARMIČKIH VEZA

KNJIGA II

Naslov originala

Esotherische Betrachtungen karmischer
Zusammenhänge, Zweiter Band
(Karmic Relationships, Esoteric Studies Vol. 2)
Autor: Rudolf Steiner

Dornah, 6. april – 29. juni 1924. godine

Bibliografski broj: GA 236

© 2006. Beograd

Sva prava umnožavanja, štampanja i izdavanja zadržava
ANTROPOSOFSKI KULTURNI CENTAR

Prevod sa engleskog
ALEKSANDRA ANDRIJEVIĆ
NADA ŠKONDRIĆ

PROUČAVANJE KARMIČKIH VEZA
U ISTORIJSKIM TOKOVIMA

Predavanje I – 6. april 1924. godine 11

Primeri karmičkih veza. Lord Bejkon od Verulama i Amos Komenski. Marks i Engels, Oto Hausner.

Predavanje II – 12. april 1924. godine 23

Ezoterni pravac u antroposofskom pokretu. Duše sjedinjene karmom zajedno rade u svom prezemaljskom postojanju. Uticaj u njihovom prezemaljskom postojanju Bejkona od Verulama na Leopolda fon Rankea i Amosa Komenskog na Šlosera. Jedna inkarnacija nastavlja da deluje u kasnije inkarnacije. Konrad Ferdinand Majer.

Predavanje III – 23. april 1924. godine 39

Proučavanje istorije mora da se usmeri na posmatranje čoveka. Plodove ranijih epoha prenose u kasnija vremena sami ljudi. Pestaloci. Kondrad Ferdinand Majer. Herman Grim.

Predavanje IV – 26. april 1924. godine 56

Ponovna utelovljenja nekadašnjih posvećenika. Razlike u zemaljskim životima. Prilagođavanje novim prilikama civilizacije. Nekadašnje znanje zakopano, ali ne i izgubljeno; samo se drugačije ispoljava. Velika pitanja u misterijama Male Azije tokom prvih hrišćanskih vekova. Stara inicijacijska mudrost ranijih života goni prema umetničkom, poetskom stvaralaštvu. Ibzen, Frank Wedekind, Hellederlin, Hamerling.

Čuđenje prema stvarima svakodnevnog života. Ljudski karakteri izbijaju iz istorijskih događaja i postaju duševni impulsi u sledećim zemaljskim životima. Imperator Neron. Prestolonaslednik Rudolf. Dobro i zlo u svetlosti karme. Pitanje sudbine kao moralni doživljaj. Arhitektura hrama. Meditacija u slikama. Zgrada Geteanuma – vaspitanje za gledanje karme.

KARMIČKA POSMATRANJA INDIVIDUALNIH LJUDSKIH ŽIVOTA

Proučavanje karme vredno samo kada se preliiva u moralni život. Čovek nema veliku sposobnost da se odvoji od sebe i da se dâ drugome. Duhovni naponi su prožeti opasnošću od pojačanog egoizma. Karmičko poravnanje između smrti i novog rođenja. Karma baca unapred svoju senku ili svoju svetlost. Praktične vežbe za gledanje karme. Uklanjanjem s puta fizičkog čoveka, impulsi Saturna, Sunca i Meseca postaju iza njega vidljivi.

Postepeno opažanje karme postignuto kroz unutrašnju delatnost duše. Početak staze saznanja je prožimanje beskrajno mudrim ustrojstvom sveta, zatim bi trebalo da se *čeka*. Uvid u karmičke veze može da se podstiče živim zamišljanjem nečega što je doživljeno tokom dana; tokom noći astralno telo oblikuje sliku u spoljašnjem eteru koji je prožima sopstvenom supstancom; ova slika se dalje razrađuje tokom drugog i tećeg dana i noći posredstvom eterskog tela i zatim se prima u fizičko telo, produhovljena i oblikovana. Duhovni napor je bitan ako hoćemo da se volja preobrazi u uvid. U pručavanju karme mora da vlada razboritost glave i srca.

Karmičke veze u odnosu prema fizičkom. Proučavanja karme u odnosu na fizički oblik, fizionomiju i spoljašne objave čoveka u fizičkom svetu. Izvesne vrste karaktera upućuju na određeno ponašanje u prethodnom zemaljskom životu. Materija je spoljašnje ispoljavanje duhovno-duševnog. Ljudski oblik i mogućnost kretanja su slika duhovnog sveta. Glava, ritmički sistem, sistem razmene materija i udova u struji karmičkog razvoja.

Unutrašnja konfiguracija karme. Oblikovanje karme je povezano sa iskonskim učiteljima čovečanstva čije je sada mesto boravka Mesec. Magijska moć ovih Mesečevih bića. Slike ljudskih dela u „negativu”. Jaki utisci života u duševnom svetu na povratnom putu posle smrti. U oblasti Mesečevih bića slike zemaljskih doživljaja ispunjavaju se kosmičkom supstancom. Čitanje zapisa sveta u svetlu deset Aristotelovih pojmova. Posmatranje povratnog putovanja posle smrti dve individualnosti: prototipa Stradera u *Misterijskim dramama* i Jakoba Frohšamera. Preobražaj čovekovog bića posle smrti u sferi stvarnosti potpuno drugačijoj od zemaljske stvarnosti. Seme karme i „negativi” upisani u kosmički eter se primaju u zemaljsku volju kada se čovek vraća u inkarnaciju.

IZGRAĐIVANJE KARME POSLE SMRTI

Zemaljski svet i nezemaljski svet sasvim drugačije deluju u oblikovanju karme. Prelaz od života sa Mesečevim bićima na život sa višim hijerarhijama. Put kroz planetarne sfere. Ono što je suštinski *ljudsko* proizlazi iz Sunčevog postojanja; zemaljsko je samo slika. Loša karma se ostavlja pre no što čovek uđe u Sunčevo postojanje i ponovo se nalazi u Mesečevoj sferi na povratku iz kosmičkog postojanja. Homunkul iz Geteovog *Fausta*.

Karmičke veze u odnosu prema fizičkom. Proučavanja karme u odnosu na fizički oblik, fizionomiju i spoljašne objave čoveka u fizičkom svetu. Izvesne vrste karaktera upućuju na određeno ponašanje u prethodnom zemaljskom životu. Materija je spoljašnje ispoljavanje duhovno-duševnog. Ljudski oblik i mogućnost kretanja su slika duhovnog sveta. Glava, ritmički sistem, sistem razmene materija i udova u struji karmičkog razvoja.

Unutrašnja konfiguracija karme. Oblikovanje karme je povezano sa iskonskim učiteljima čovečanstva čije je sada mesto boravka Mesec. Magijska moć ovih Mesečevih bića. Slike ljudskih dela u „negativu”. Jaki utisci života u duševnom svetu na povratnom putu posle smrti. U oblasti Mesečevih bića slike zemaljskih doživljaja ispunjavaju se kosmičkom supstancom. Čitanje zapisa sveta u svetlu deset Aristotelovih pojmova. Posmatranje povratnog putovanja posle smrti dve individualnosti: prototipa Stradera u *Misterijskim dramama* i Jakoba Frohšamera. Preobražaj čovekovog bića posle smrti u sferi stvarnosti potpuno drugačijoj od zemaljske stvarnosti. Seme karme i „negativi” upisani u kosmički eter se primaju u zemaljsku volju kada se čovek vraća u inkarnaciju.

IZGRAĐIVANJE KARME POSLE SMRTI

Zemaljski svet i nezemaljski svet sasvim drugačije deluju u oblikovanju karme. Prelaz od života sa Mesečevim bićima na život sa višim hijerarhijama. Put kroz planetarne sfere. Ono što je suštinski *Ijudsko* proizlazi iz Sunčevog postojanja; zemaljsko je samo slika. Loša karma se ostavlja pre no što čovek uđe u Sunčevo postojanje i ponovo se nalazi u Mesečevoj sferi na povratku iz kosmičkog postojanja. Homunkul iz Geteovog *Fausta*.

Sklonost ka zdravlju nastaje u Sunčevom postojanju; sklonost ka bolesti se prouzrokuje u oblasti ispod Sunčevog postojanja. U svetu Druge hijerarhije, prirodni zakoni nemaju vrednost. U oblasti Prve hijerarhije, duhovni zakoni se preobražavaju u fizičke.

Predavanje XI – 18. maj 1924. godine

154

Bića duhovnog sveta i uloga koju ona igraju u ljudskoj karmi. Čovekove veze sa bićima carstva prirode i sa višim hijerarhijama duhovnih bića. Kamički zahtevi i karmička ispunjenja. Bezrođenost i besmrtnost. Savremena pamet i njena nesposobnost za davanje potpore u kasnijim životnim godinama. Konkretna stvarnost čovekovog odnosa prema višim hijerarhijama.

Predavanje XII – 29. maj 1924. godine

169

Uticaji hijerarhija i odrazi planetarnih bića u ljudskom životu. Imaginativna i inspirativna spoznaja. Život posle smrti u planetarnim sferama. Razrađivanje karme u zajednici sa višim duhovnim bićima. Volter, Elifas Levi. Viktor Igo.

Predavanje XIII – 30. maj 1924. godine

181

Razumevanje karmičkih veza zavisi od uvida u ono što se događa u svetu *iza* čovekove obične svesti, prema tome od natčulne spoznaje. Pregled životnog tabloa. U imaginativnom i inspirativnom saznanju čovek još uvek ostaje u fizičkom telu. Fizičko telo kao nosilac duhovnih bića. Karmu oblikuju bogovi koji deluju u čoveku. Sloboda se stiče kroz razvoj *duše svesti*. Ljudska sudbina stvar bogova. Mirno prihvatanje sudbine podstiče snažne duhovne impulse. Prizori iz *Misterijskih drama* Rudolfa Štajnera.

KOSMIČKI OBLIK KARME I POSMATRANJE INDIVIDUALNIH KARMIČKIH VEZA

Predavanje XIV – 4. jun 1924. godine

192

Duhovska misao kao osećajna osnova pojma karme. Opažanje natčulnog u kosmosu. Plavetnilo neba, konfiguracija zvezdanog svetla, *duhovno Jastvo*.

Predavanje XV – 22. jun 1924. godine

206

Osećaj odgovornosti u odnosu na saopštenja iz duhovnog sveta. Duhovna nauka i pisanje biografija. Kako i gde više gledanje opaža karmu koja radi u životu čoveka? Dela dana se preslažu, uklapaju u karmu tokom spavanja. Tokom spavanja čovek ima doživljaje sećanja sopstvenih života na Zemlji. Iza kosmičkih misli žive hijerarhije isto kao što naše biće živi iza naših spomen-misli. Karma se nalazi u „delovima” kosmosa koji su nam odredile hijerarhije koje posmatraju naše prethodne zemaljske živote.

Predavanje XVI – 27. jun 1924. godine

218

Grupe ljudskih duša povezane karmom. Događaji prirode u vezi sa karmom čovečanstva. Uticaj karme na spoljašnju prirodu u vulkanskim erupcijama, zemljotresima, poplavama i sličnim pojavama. Rad bića Druge hijerarhije iza Sunca i kroz Sunce. „Ponoćno Sunce”. Iz sveta Druge hijerarhije Treća hijerarhija radi na nama tokom spavanja kroz tragove naših misli ostavljenih u eterskom telu. U tkanje i delovanje Druge hijerarhije ulazi Prva hijerarhija. Ove dve hijerarhije se bave čovekovim astralnim telom i *Ja*. Slika inicijacije u obredu i ritualu. „Pravi ritual nastaje kao kopija događanja u duhovnom svetu”.

Posmatranje karme sa stanovišta istorije sveta. Društveni sistemi stvarani pod uticajem materijalističkog mišljenja. Elementarni i civilizacijski događaji. Arimanski i luciferski uticaji umešani u dela bogova stvorena za ljude. Razlika u karmičkim posledicama usled prirodnih katastrofa i civilizacijskih katastrofa. Mesečeve snage zaostale u Zemlji pokrenute i korišćene od strane arimanskih sila. Prirodne katastrofe vode do unošenja zemaljskog elementa u duhovne svetove. Karmičke posledice prirodnih katastrofa i katastrofa proizvedenih civilizacijom su pojačanje intelektualnih sposobnosti i volje u sledećem zemaljskom životu. Kroz zabludlosti civilizacije luciferski element je posle smrti prenošen u duhovni svet, delujući u svetu kao tama, od čega Ariman ima koristi. Zemljotresi, vulkanske erupcije itd. Dobri bogovi vraćaju ljudske sudbine na pravi put. Sudbina ljudi je protkana sudbinom bogova. Znanje o karmi je sveto tlo duha gde mi posežemo za rukama bogova.

Dornah, 6. april 1924. godine

Nastavićemo sa našim proučavanjem karme. Pokazao sam vam kako duševni impulsi ljudi deluju i kako se šire, takoreći, od jednog zemaljskog života na drugi, tako što ljudi sami prenose plodove ranije epohe u kasniju.

Ovakva jedna misao se ne sme prihvatiti samo teoretski. Ona bi trebalo da ovlada samim vašim srcem i dušom. Trebalo bi da osećamo da smo svi mi koji smo sada ovde, već mnogo puta bili prisutni u zemaljskom postojanju i da smo u svakom životu primili kulturu i civilizaciju koja nas je tada okruživala. Mi smo je uneli u naše duše i preneli u sledeću inkarnaciju, posle duhovnog rada na njoj između smrti i novog rođenja. Samo ako na ovaj način gledamo unazad mi se stvarno osećamo kao deo čovečanstva.

Da bismo mogli da to osetimo, da bismo u narednim predavanjima mogli da pređemo na još intimnija pitanja koja će nas uveriti u stvarne posledice karmičkih veza, našao sam da je neophodno da iznesem konkretne primere. Ovim primerima sam pokušao da vam pokažem kako posledice onoga što je neko doživeo u prošlim vremenima postoje i nastavljaju da deluju u sadašnjost, jer sve ono što je dostigao i doživeo postaje deo njegove karme.

Govorio sam, na primer, o Harunu al Rašidu,¹ tom znamenitom sledbeniku Muhameda iz VIII i IX veka, koji je bio predstavnik jedne izvanredne kulture koja je daleko nadmašivala sve što se moglo tada naći u Evropi. Kultura koja je u Evropi postojala u to vreme – a to je bilo vreme vladavine Karla Velikog – bila je izuzetno primitivna, dok se tamo na Istoku, na dvoru Haruna al Rašida sakupilo sve ono što je azijska kultura, koju je Evropa oplodila, mogla da stvori. Plodovi

¹ Harun al Rašid, 766-809. Bagdadski kalif.

grčke kulture i drevne orijentalne kulture nalazili su se u gotovo svakoj oblasti života i znanja. Arhitektura, astronomija (u obliku u kakvom se upražnjavala u to doba), filosofija, misticizam, razne umetnosti, geografija, poezija – sve ove grane kulture cvetale su na dvoru Haruna al Rašida.

Harun al Rašid je oko sebe okupio sve najbolje što je u Aziji postojalo u to vreme. Uglavnom su to bili ljudi koji su bili obučavani i obrazovani u školama inicijacije. Dozvolite mi da pomenem jednu od ovih ličnosti sa dvora Haruna al Rašida. (Orijent je takođe dostigao sopstveni Srednji vek.) Ova ličnost je mogla da primi, na jedan pre svega intelektualan način, čudesno bogatstvo duha koje je bilo preneseno u njegovo vreme iz dalekih, prošlih vremena. U jednom mnogo ranijem periodu on je bio posvećenik.

Dakle, kao što sam vam rekao, lako je moglo da se dogodi da se ličnost koja je bila posvećena u prethodnom vremenu ne pojavi kao takva u sledećoj inkarnaciji, zato što je primorana da se prilagodi telu koje joj stoji na raspolaganju i prilikama u obrazovanju toga vremena. Ipak, ona u sebi nosi sve ono što je stekla i doživela tokom svog života kao posvećenik.

U slučaju Garibaldija,² videli smo kako je, postavši neka vrsta vizionara u svom životu volje, predajući se okolnostima neposredne sadašnjice, proživio sve ono što je nekada bio kao irski posvećenik. Videli smo da je, dok je učestvovao u dnevnim događajima, u sebi nosio impulse koji su imali sasvim drugačija svojstva od onih koje bi neki običan čovek mogao da stekne u svom vaspitanju i okruženju. U Garibaldiju je još uvek bio delatan impuls njegove irske inicijacije – bio je tu odmah ispod površine. I kada bi Garibaldija zadesio neki udarac sudbine ili posebno iskustvo, izbilo bi u njemu, u obliku *imaginacija*, sve ono što je sa sobom nosio iz svog života irskog posvećenika.

² Đuzepe Garibaldi (Giuseppe Garibaldi), 1807-1882. Rodoljub i borac za ujedinjenje Italije i njeno oslobođenje od strane vladavine.

grčke kulture i drevne orijentalne kulture nalazili su se u gotovo svakoj oblasti života i znanja. Arhitektura, astronomija (u obliku u kakvom se upražnjavala u to doba), filozofija, mističizam, razne umetnosti, geografija, poezija – sve ove grane kulture cvetale su na dvoru Haruna al Rašida.

Harun al Rašid je oko sebe okupio sve najbolje što je u Aziji postojalo u to vreme. Uglavnom su to bili ljudi koji su bili obučavani i obrazovani u školama inicijacije. Dozvolite mi da pomenem jednu od ovih ličnosti sa dvora Haruna al Rašida. (Orijent je takođe dostigao sopstveni Srednji vek.) Ova ličnost je mogla da primi, na jedan pre svega intelektualan način, čudesno bogatstvo duha koje je bilo preneseno u njegovo vreme iz dalekih, prošlih vremena. U jednom mnogo ranijem periodu on je bio posvećenik.

Dakle, kao što sam vam rekao, lako je moglo da se dogodi da se ličnost koja je bila posvećena u prethodnom vremenu ne pojavi kao takva u sledećoj inkarnaciji, zato što je primorana da se prilagodi telu koje joj stoji na raspolaganju i prilikama u obrazovanju toga vremena. Ipak, ona u sebi nosi sve ono što je stekla i doživela tokom svog života kao posvećenik.

U slučaju Garibaldija,² videli smo kako je, postavši neka vrsta vizionara u svom životu volje, predajući se okolnostima neposredne sadašnjice, proživio sve ono što je nekada bio kao irski posvećenik. Videli smo da je, dok je učestvovao u dnevnim događajima, u sebi nosio impulse koji su imali sasvim drugačija svojstva od onih koje bi neki običan čovek mogao da stekne u svom vaspitanju i okruženju. U Garibaldiju je još uvek bio delatan impuls njegove irske inicijacije – bio je tu odmah ispod površine. I kada bi Garibaldija zadesio neki udarac sudbine ili posebno iskustvo, izbilo bi u njemu, u obliku *imaginacija*, sve ono što je sa sobom nosio iz svog života irskog posvećenika.

² Đuzepe Garibaldi (Giuseppe Garibaldi), 1807-1882. Rodoljub i borac za ujedinjenje Italije i njeno oslobođenje od strane vladavine.

Tako je oduvek bilo, a tako je i danas. Čovek može biti posvećenik u izvesnoj epohi, ali pošto u nekoj kasnijoj epohi mora da koristi telo koje nije sposobno da primi sve impulse koji žive u njegovoj duši, on ne izgleda kao posvećenik. Ipak, impuls inicijacije deluje u njegovom radu ili u odnosima u životu. Tako je bilo i sa ličnošću koja je živela na dvoru Haruna al Rašida. On je nekada bio posvećenik na vrlo visokom stepenu. Čitav sadržaj svoje ranije inicijacije nije mogao da prenese u spolja vidljivi oblik, ali je ipak blistao u toj orijentalnoj kulturi VIII i IX veka. Bio je organizator, takoreći, svih delatnosti, nauka i umetnosti, koje su proučavane i upražnjavane na dvoru Haruna al Rašida.

Već smo govorili o tome kakav je bio put kojim je u kasnijim vremenima prolazila ličnost Haruna al Rašida. Kada je prošao kroz dveri smrti u njemu je ostala potreba da prenosi dalje na zapad arabizam koji se već širio u tom pravcu. I, kao što znate, Harun al Rašid, čije je polje interesovanja obuhvatalo mnoge umetnosti i nauke, reinkarnirao se kao lord Bejkon od Verulama,³ čuveni reformator moderne filosofije i nauke. Sve ono što je bilo u okviru interesovanja Haruna al Rašida opet se pojavilo, na zapadnjački način, u Bejkonu.

Duhovni put vodio je Bejkona iz Bagdada, njegovog azijskog doma, do Engleske, a odatle se Bejkonovo naučno delo proširilo Evropom većom silinom nego što se to inače misli.

Nakon što su prošli kroz dveri smrti, ove dve ličnosti, Harun al Rašid i njegov veliki savetnik – izuzetna ličnost koja je bila visoki posvećenik u ranijim vremenima – razdvojile su se u cilju nastavljanja zajedničkog dela. Kao što sam vam rekao, sâm Harun al Rašid, koji je nekada uživao veliku moć i raskoš, izabrao je put koji vodi ka Engleskoj, gde je kao lord Bejkon od Verulama, obavio sve ono što znamo da jeste za nauku, za područje saznanja uopšte. Druga duša, duša čoveka

³ Fransis Bejkon (Francis Bacon), 1561-1626, čuvar Velikog državnog pečata, lord kancelar, baron od Verulama.

* HARUNA AL RAŠID IMAO JE SVOJETAJLU, VALIO UČENOG ČOVEKA, LEVI SE IKHANNINA U 17. ST. U SREDNJOJ EVROPI I ŽIVIO JE AMOS KOMENSKI DOU SE H.A. RAŠID INKARNIRAO U SVOJE U ENKLESMA LAD LON BEDUOM AMOS DŽELUŠ OD ČEHOSLOVATKE PA DO NIZDŽEASKE - DONOSI IMANESSE PA RAZVOJ KULTURAMA I ZNANJA. ON JE UČITELJ I MORAVSKI PROTESTANTSKI BISKUP.

koji je bio njegov savetnik, izabrala je put koji je vodio ka Srednjoj Evropi, da bi tamo sačekao ono što je dolazilo od Bejkona. Istina, datumi se sasvim ne podudaraju, ali to nije važno kod stvari kojima vreme malo znači. Impulsi razdvojeni stotinama godina mogu u nekoj kasnijoj kulturi zajedno da deluju.

Savetnik Haruna al Rašida izabrao je put kroz Istočnu i Srednju Evropu – izabrao ga je tokom svog života između smrti i novog rođenja. On se ponovo rodio u Srednjoj Evropi, rodio se u duhovnom životu Srednje Evrope kao Amos Komenski.⁴

To su izuzetni događaji od dubokog značaja u istoriji. Harun al Rašid prolazi kroz svoju kasniju inkarnaciju na takav način da prenosi sa zapada na istok, apstraktnu i sa spoljašnjim čulima povezanu struju kulture, dok Amos Komenski razvija svoju delatnost od istoka, od Zibenburgena, koji je danas u Čehoslovačkoj, preko Nemačke, a potom i Holandije, gde je u izgnanstvu, donoseći sa sobom duboko značajne impulse za razvoj mišljenja i znanja. Ako posmatrate njegov život videćete kako postaje pobornik nove pedagogije i tvorac i pokretač takozvane *Pansofije*.⁵ Ono što je prethodno doneo iz svog posvećenja u dalekoj prošlosti i što je razvio na dvoru Haruna al Rašida – sve je to sada uveo u savremene pokrete. To je bilo vreme kada je osnovan Red moravske braće, kada je rozenkrojerstvo već nekoliko vekova delovalo, bilo je to vreme kada se isto tako, pojavilo *Himijsko venčanje*, a takođe i *Reformacija nauke* od Valentina Andree.⁶ U središte svih ovih pokreta koji su proizašli iz istog izvora, dolazi Komenski, taj značajan duh XVII veka, sa svojim zadatkom i svojim impulsom.

⁴ Amos Komenski (Johannes Amos Comenius), 1592-1670, učitelj i moravski protestantski biskup.

⁵ Termin koji je stvorio Komenski u pokušaju da enciklopedijski prikaže rezultate celokupnog ljudskog znanja. *Pansofija* treba da otkloni sve zablude i nesporazume među ljudima da bi svi mogli da budu sjedinjeni u hrišćanskoj zajednici.

⁶ Johan Valentin Andrea (Johann Valentin Andrea), 1586-1654, virtemberški teolog.

★ AMOS KOMENSKI BIO JE U 9. VIEKU PRED POKOČENJE HARUNA AL RAŠIDA
TU JE ON BIO VELIKI ORGANIZATOR I ADMINISTRATOR SVE VEŠTAČKOSTI
NE UKEŠTHOSTI I ZNAKOSTI, NO JOŠ PRIJE TOGA BIO JE INKARNIRAN U AZIJI
KAO VELIKI POSREDOVAČ I ZNAKAC NUKOVNOG - ON KAO AMOS PRUČE BEJKONA.

Ovde vidite poređana tri zemaljska života od značaja; samo proučavanjem značajnijih inkarnacija može se naučiti kako da se prouče one manje važne i da konačno počne da se shvata sopstvena karma. – Tri značajne inkarnacije slede jedna drugu. Prvo, vidimo onu istu individualnost koja se kasnije pojavljuje kao Amos Komenski daleko u Aziji. Vidimo ga kako u starim misterijama prima svu mudrost koju je posedovala Azija u davnim vremenima; vidimo ga kako to prenosi u sledeću inkarnaciju živeći na dvoru Haruna al Rašida, kako tamo postaje veliki organizator i administrator svega onoga što je cvetalo pod pokroviteljstvom i zaštitom Haruna al Rašida. Zatim se ponovo pojavljuje, ovoga puta idući, takoreći, u susret Bejkonu, koji je reinkarnirani Harun al Rašid. On ga sreće u evropskoj kulturi gde deluju impulsi, koje su obojica podstakla.

Ono što sada govorim, dragi moji prijatelji, od velikog je značaja. Ukoliko proučite pisma koja su napisana i koja grade, takoreći, put od Bejkona prema Komenskom – prirodno, da oni to rade na zamršen način, kao što je slučaj i sa današnjim pismima! – ako proučite pisma koja su razmenjivali bejkonovci, odnosno ljudi koji slede bejkonovsku kulturu i sledbenici škole Komenskog, mudrosti Komenskog, moći ćete da raspoznate u pisanju i odgovorima na ova pisma, onaj isti događaj koji sam skicirao.

Pisma koja su putovala od zapada prema istoku i od istoka prema zapadu predstavljaju živo slivanje dveju duša koje se sreću na ovakav način, nakon što su same položile temelje za svoj susret onda kada su na istoku zajedno radile tokom VIII i IX veka. Sada se ponovo spajaju, da bi opet zajednički radile. Ovog puta one deluju sa suprotnih strana, ali ništa manje skladno.

Ovo je način na koji bi istorija trebalo da se proučava da bi se stekao uvid u delovanje ljudskih snaga i uloge koje one igraju u njoj.

Uzmimo sada drugi slučaj. Dogodilo se da sam zbog izvesnih okolnosti obratio pažnju na određene događaje koji su se odigrali na području koje bismo danas nazvali severoistokom

moći da objasnim mnoge stvari koje su kod životinje slične biljci, ali nikada neću moći da objasnim ono što se javlja u životinji kao kretanje i osećaj.

Pretpostavimo da posmatram neku životinju 20. juna. Uzroke njenih osećaja neću pronaći čak ni ako toga dana istražujem sve prostore Zemlje i izvan Zemlje. A neću ih naći ni u maju, ni u aprilu...

Moderna nauka čak i oseća da je to tako. Stoga objašnjava nešto što se najmanje može tako objasniti, rečju "nasleđivanje". To je "nasledno". To dolazi od predaka. – Naravno da ne objašnjava sve na taj način (to bi bilo previše groteskno), ali za mnogo toga kaže da je to jednostavno "nasledno".

Šta to znači? U krajnjoj liniji pojam nasleđa svodi se na sledeće: sve ono što nalazimo kod životinje, svi njeni mnogostruki oblici, potencijalno su sadržani u zametku u majci životinji. To je sav trud moderne nauke. Ona proučava vola spolja u svim njegovim mnogobrojnim oblicima, a onda kaže: vo nastaje iz zametka. Tu su već prisutne sile koje kada potpuno sazru i razviju se, daju vola. Prema tome, zametak je izuzetno komplikovana tvorevina. Morala bi zaista biti izuzetno komplikovana, ta klica-jajašce kod vola, jer bi u njoj moralo da se sadrži sve ono što sabija i oblikuje, prevrće i obrće i deluje tako da majušna klica postane vo sa svim onim što ide uz njega.

Međutim, možete prevrtati i obrtati (a postoje mnoge teorije – teorija evolucije, teorija epigeneze itd.) ali, kako god da okrećete, u suštini morate da zamislite zametak, jajašce, kao nešto izuzetno komplikovano. A tamo gde se sve svodi na molekule, koji bi trebalo da budu izuzetno komplikovano sačinjeni od atoma, tu su ljudi skloni da klicu predstavu kao neki kompleksni molekul. Ali se ovo, dragi moji prijatelji, ne slaže čak ni sa fizičkim posmatranjem.

Postavlja se pitanje: da li je zametak stvarno molekul, odnosno vrlo komplikovan organizam? Njegov neobičan

XIX. VIDEĆE U FRANCUSKOJ ŽIVIO BOGAT ČOVJEK SA VELIKIM IMANJEM, KO ON JE BIO AVANTURISTA PA JE OLUKIO UĆEĆE I ISKO U NITKE BOLE RADI PISANJA. I DOČEĆE OČUO RADOVAO 2. ČOVJEK ISTO BOGAT, OTKE MU SU IMOVINU U FRANCUSKOJ. KAD JE OVAKO, POTPUNO SAM NIJE MOGAO VRAĆTI SVU IMOVINU, I TAD ON POSTAO KMET ILI ROB. POČEO JE ISKUPITI SVOJE I KOVAĆI UOSTU RADOVU OTIHAĆA SVOJE IMOVINE. I SE INKUPITI U 17. ST. KAO KARL MARX, A 2. KAO FRIDRICH ENGELS, I DOKO RADOVA...

U stvari, posednik koji je bio lišen svoje imovine, koji je od gospodara velikog imanja postao kmet, manje-više rob, ispunio je ostatak svog života – onoliko koliko nije bio prisiljen da posveti radu – kovanjem planova za povratak svoje imovine. Mrzeo je čoveka koji mu je to sve oteo.

Vidite, kada su te dve ličnosti prošle kroz dveri smrti, učestvovala su u svemu što se moglo doživeti od tog vremena u duhovnom svetu između smrti i novog rođenja i opet su se vratile u XIX veku. Čovek koji je izgubio svoj dom i imovinu i koji je postao neka vrsta roba, pojavio se kao **Karl Marks**, osnivač modernog socijalizma, a čovek koji mu je oteo imanje pojavio se kao njegov prijatelj **Engels**.⁸ Dela koja su ih dovela u sukob preobražena su tokom dugog putovanja između smrti i novog rođenja u težnju i nagon da izravnavaju i poprave sve ono što su jedan drugom učinili.

Pročitajte samo šta se događalo između Marksa i Engelsa, obratite pažnju na Marksov naročiti duhovni sklop i prisetite se u isto vreme onoga što sam vam rekao o odnosu ove dve ličnosti u VIII i IX veku i videćete da će nova svetlost obasjati svaku rečenicu koju su Marks i Engels napisali. Nećete pasti u iskušenje da samo apstraktno kažete: ova stvar je u istoriji određena ovim uzrokom, ona druga nekim drugim uzrokom. Pre ćete videti ljude koji na takav način prenose prošlost u drugo doba i mada to izgleda sasvim drugačije, tu nesumnjivo postoji određena sličnost.

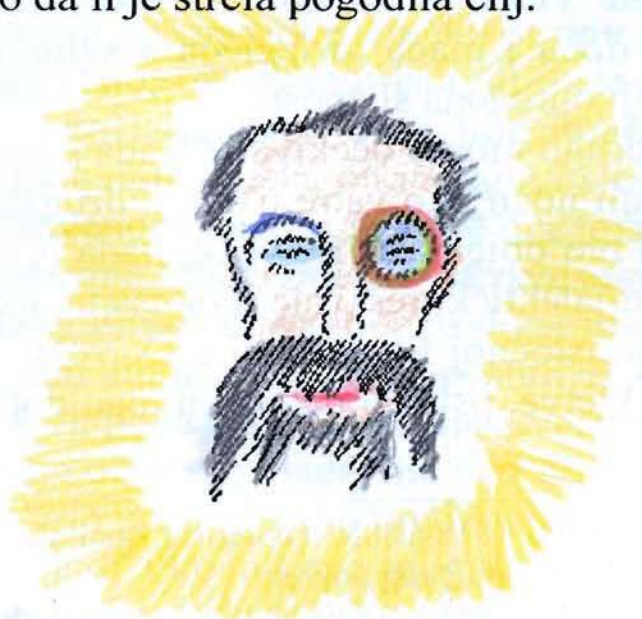
A šta se drugo moglo očekivati? Kada su se u VIII i IX veku ljudi okupljali noću oko vatre u šumi, drugačije su govorili nego što je to bio običaj u XIX veku, kada je živio Hegel, kada su se stvari dijalektički rešavale. Pokušajte, ipak, da zamislite šumu u severoistočnoj Francuskoj u IX veku. Tu sede za-verenici, sipajući kletve, psujući na jeziku toga doba. Prevedite

⁷ Karl Marks (Karl Marx), 1818-1883. Teoretičar socijalizma i jedan od pokretača internacionalnog radničkog pokreta.

⁸ Fridrih Engels (Friedrich Engels), 1820-1895. Uz Karla Marksa jedan od najznačajnijih teoretičara socijalizma.

★★★

★★★

⁹ Oto Hausner (Otto Hausner), 1827-1890.

9 Otto Hausner (Otto Hausner), 1827-1890.
* MONOMER - LEČA KOSA JE SMYSLA PŘED OLEO
18 1 učenice HANSENST.

Pored toga Hausner je imao izvanredne brkove – u mojoj autobiografiji nisam hteo da ulazim u sve ove detalje – ali on je imao običaj da sve što kaže proprati, takoreći, svojim brkovima, tako da su njegovi brkovi izvodili neku vrstu euri-timije onih reči kojima bi zasipao svoje protivnike!

Bila je to zanimljiva slika. Zamislite to ovako: krajnja levica, levica, centar, češki klub (kako se nazivao), a onda krajnja desnica, poljski klub. Tu se nalazio Hausner, a tamo krajnje levo njegovi protivnici. Tamo su svi oni bili.

Zanimljivo je da je Hausner što se tiče okupacije Bosne, bio na austrijskoj strani i dobijao je gromoglasne aplauze od levice. Kada je, kasnije, govorio o izgradnji Arlberške pruge, najžešće protivljenje je dolazilo sa iste strane, od krajnje levice. Situacija je ostala takva u vezi sa svim što je on kasnije govorio.

Mnoga upozorenja i predviđanja Ota Hausnera iz sedamdesetih i osamdesetih su se, međutim, obistinila. Ovih dana bismo često mogli da se osvrnemo na ono što je nekada govorio Oto Hausner.

No, u skoro svakom Hausnerovom govoru pojavljivala se izvesna stvar koja me je, između ostalih, ne tako značajnih detalja iz njegovog života, privlačila da istražim tok njegove karme. Oto Hausner skoro da nije nikada držao govor a da ne bi izrekao, kao uzgred, neku vrstu hvalospeva Švajcarskoj. Nprestano je postavljao Švajcarsku za ugled Austriji. Kako se u Švajcarskoj tri nacije dobro slažu, kako je njihov odnos primeran; on je hteo da se trinaest nacija u Austriji ugledaju na Švajcarsku i da zajednički žive u istoj federalnoj slozi kao te tri nacije u Švajcarskoj. Stalno bi se vraćao na tu temu. To je bilo sasvim neobično.

U Hausnerovim govorima bilo je ironije, humora, logike – ne baš uvek, ali vrlo često – i hvalospev Švajcarskoj. Bilo je sasvim jasno da je ovaj hvalospev nastao iz čistog osećanja simpatije i da ga je taj osećaj čvrsto držao. On je želeo da te stvari kaže. Štaviše, on je znao kako da svoj govor sroči tako da se niko ozbiljno ne uvredi ili naljuti, izuzev grupe nemačkih liberala levičara.

Bilo je vrlo zanimljivo posmatrati kako bi, nakon što bi neki nemački levičar-liberal završio svoj govor, Oto Hausner ustao da mu odgovori i kako ne bi ni za trenutak skrenuo pogled svoga oka sa monoklom sa levog krila dok bi sipao neverovatnu bujicu grdnji i poruga po njima. Bilo je među njima važnih i uglednih ljudi, ali on nikoga nije štedeo. No uvek je postojala širina u svemu što bi rekao jer je on bio jedan od najobrazovanijih članova austrijskog Rajhstaga.

Karma takvog jednog čoveka može stvarno da pobudi interesovanje. Krenuo sam od njegove strasti za neprestanim ponavljanjem hvalospeva Švajcarskoj i od činjenice da je jednom u govoru, koji je posle toga štampan u vidu brošure *Nemci i nemačko carstvo*, sabrao beznačajno, ali opet u isto vreme genijalno, sve ono što bi se moglo reći u korist Nemaca, a protiv nemačkog carstva. Taj govor, koji je održao ranih osamdesetih, bio je veličanstveno proročki i u njemu je, tako reći, sravnio sa zemljom nemačko carstvo, govoreći mnoge oštre stvari na njegov račun, nazivajući ga upropastiteljem i uništiteljem pravog bića i prirode Nemaca. To je bila druga stvar – ta neobična „ljubeća mržnja“, ako tako mogu da kažem i „mrzeća ljubav“ za Nemce i za nemačko carstvo.

Treća stvar u Hausnerovim govorima, bilo je izuzetno interesovanje za Arlberški tunel ili plan o izgradnji železničke pruge od Austrije do Švajcarske, kako bi se na taj način Srednja Evropa povezala sa Zapadnom. Naravno da je on i ovde uneo svoje slavopojke Švajcarskoj, zato što je ta železnička pruga trebalo da vodi do Švajcarske. Međutim, kada je govorio o ovoj železničkoj pruzi – iako je njegov govor bilo jako zabiberen, mada na delikatan način – imao se osećaj: ovaj čovek sve to zasniva na težnjama i sklonostima koje je morao steći na nekakav izuzetan način u prethodnom životu.

U to vreme su svi govorili o ogromnoj koristi koju će evropska civilizacija imati od saveza Nemačke i Austrije. U isto to vreme Hausner je izlagao u austrijskom parlamentu svoju ideju o Arlberškoj železničkoj pruzi. On je izlagao ideju – a prirodno je da su i ostali trubili o tome – da Arlberška železnička

pruga mora da se gradi, zato što država kakvom je zamišljao Austriju, koja ujedinjuje trinaest naroda po švajcarskom modelu, mora imati izbor svojih saveznika; kada joj to odgovara Austrija ima Nemačku, a onda ona takođe mora da ima strateški put od Srednje Evrope na Zapad, tako da kad zaželi može da ima Francusku kao saveznicu. Prirodno, kada se u to vreme u Austriji iznosilo takvo mišljenje, dobijao se jasan odgovor! Priča se da je Hausner bio dobro izriban! Međutim, bio je to odličan govor, dobro zabiberen i oštar. A i taj govor, molim vas da primetite, ukazivao je na Zapad.

Povezujući ove tri stvari, otkrio sam da je ličnost Ota Hausnera lutala Evropom od Zapada ka Istoku u vreme kada su Galus i Kolumbanus¹⁰ putovali u istom pravcu. On je krenuo sa grupom ljudi koja je, podstaknuta irskim posvećenjem, želela da uvede hrišćanstvo u te oblasti. Zajednički cilj im je bio da prošire hrišćanstvo na Istok. Na tom putu, negde u okolini današnjeg Alzasa, on je bio izuzetno privučen ostacima drevnog germanskog paganizma, sećanjima na stare bogove, starim načinom bogoslužjenja, likovima i kipovima bogova koje je tu pronašao, a i u Nemačkoj i Švajcarskoj. Sve je to na njega izuzetno duboko uticalo.

Posle toga se u njemu, s jedne strane, razvila ljubav prema nemačkom biću a, s druge strane, razvila se protivsila, koja je dolazila iz osećaja da je otišao predaleko u tom prošlom životu. On je pretrpeo moćnu unutrašnju promenu, unutrašnju metamorfozu i to se pokazalo u svestranim stanovištima koja je zastupao u kasnijoj inkarnaciji. Mogao je da priča o nemačkom narodu i kulturi i o nemačkom carstvu kao neko ko je nekada imao blizak i ličan dodir sa tim stvarima, a koji opet oseća sve vreme da to ne bi trebalo da utiče na njega. On bi trebalo da širi hrišćanstvo. Došao je u ove krajeve, a njegova dužnost ležala je na drugoj strani. – To se moglo čuti u samom tonu njegovih govora. – I on je želeo da se vrati i popravi stvar! Stoga njegova

¹⁰ Sv. Galus (oko 550-645) irski misionar; sv. Kolumbanus (ne sv. Kolumban), ponekad zvani Kolumban Mlađi (oko 543-615), irski misionar.

obuzetost Švajcarskom, stoga njegova obuzetost izgradnjom železničke pruge u pravcu Švajcarske. Čak i njegov spoljašnji izgled nije odavao Poljaka. Sam Hausner je neprestano ponavljao da on uopšte nije fizičkim poreklom Poljak, već samo kulturom i vaspitanjem, da njegovim venama teče nemačka krv. On je iz svog prethodnog života doneo težnju da gleda prema oblasti u kojoj je jednom bio, dok je pratio sv. Kolumbanusa i sv. Galusa odlučan da širi hrišćanstvo, ali gde ga je umesto toga osvojila stara nemačka religija i kultura. I tako se dogodilo da se on potrudio, takoreći, da se ponovo rodi u porodici koja je imala vrlo malo poljske krvi, daleko od zemlje u kojoj je živio u svom prethodnom životu, daleko od nje, ali opet čežnjivo gledajući na nju.

To su primeri, dragi moji prijatelji, koje sam danas sa vama želeo da razmotrim, da bih vam pokazao kako je čudan i neobičan put karmičkog razvoja. U sledećem predavanju osvrnućemo se na način na koji se dobro i zlo razvijaju kroz čovekove inkarnacije i kroz tok istorije. Proučavajući na ovaj način važnije i značajnije primere koje srećemo u istoriji, moći ćemo da osvetlimo odnose koji pripadaju svakodnevnijem životu.

* 6. 7. 2009. *

OTO HAUSER ŽIVIO JE U AUSTRIJI (19. VIEK)
BIO JE POSEBNOJ POVAŠE, - U AUSTRIJSKOM RA-
JSTACU MNOGO JE ISTICAO NEMCE I NEMACKE
KADU TE JE STALNO HVALIO ŠVAJCARIMA. BIO JE
VELIKI UMITOJA, IMAO JE I OLUKAT NA OLUK
IZUZETNO VELIKE (DUGE) BALOVE, SVOJIM MAJE
STALNO KADAO. - U PRAVOŠTI JE ŽIVIO U 7. STOL.
I IZ ISTUJE JE HVALIO NA ISTOK (NEMACIMA I ŠVAJ-
CARIMA) DA 2 MISONARA (GALUS I KOLUMBUS)
I ŽELIO JE JAKO ŠIRITI HRIŠĆANSTVO - NO ON
U NEMACIMA ZASTAO USTANUŠI PAGANSKE
BOGOVE I OBIČAJE, - U ZADNOM (KULTA NACI),
STALNO JE HVALIO NEMCE I ŽELIO ZA NEMACIMA
TE ŠVAJCARIMA, ZALAGAO SE ZA Š. PRAVO OD AUSTRIJE DO ŠVICE.

II

Dornah, 12. april 1924. godine

Biće malo teže nastaviti od onog istog mesta na kome smo stali u poslednjem predavanju dosad, zato što su danas ovde mnogi prijatelji koji su tek došli. Opet, mala je mogućnost da ponovo krenemo od početka, zato što mnoge stvari koje prethodna predavanja sadrže moraju da se upotpune. Prijatelji koji su tek došli moraće da prihvate objašnjenje da ako se neka od naših današnjih posmatranja pokažu teškim za razumevanje, to je zato što su povezana – unutrašnje, mada ne i spoljašnje – sa prethodnim predavanjima. Za Uskrs ćemo održati poseban ciklus, ali danas moram da nastavim sa onim što smo započeli. Nismo očekivali tolike prijatelje u ovo vreme, mada moramo da kažemo da smo srećni što su došli.

Dakle, govorili smo o određenim karmičkim vezama – ne zato da bismo otkrili nešto senzacionalno u nizu zemaljskih života koje smo proučavali, već da bismo korak po korak došli do zaista konkretnog razumevanja sudbinskih veza u ljudskom životu.

Opisivao sam uzastopne zemaljske živote određenih istorijskih ličnosti da bih prikazao ideju o delovanju jednog zemaljskog života na sledeći – a to nije laka stvar.

Stalno se mora isticati da je od Božićnog zasedanja u Dornahu, antroposofski pokret krenuo novim pravcem. O tome bih želeo da kažem nekoliko uvodnih reči. Vi znate, dragi moji prijatelji, da se od 1918. godine težilo različitim stvarima u okviru Antroposofskog društva. Poreklo tih težnji je sasvim određeno. Kada je osnovano Antroposofsko društvo, podstaknuti dubokim okultnim impulsom, zapitali smo se: da li će Antroposofsko društvo nastaviti da se razvija uz pomoć unutrašnje snage koju je u svojim članovima do tada steklo? Postojao je samo jedan način da se to proverí. Do tada sam ja, kao generalni sekretar, vodio nemački ogranak, u čijem je obliku

antroposofski pokret postojao u okviru Teosofskog društva. Sada je za mene jedini način bio da više ne upravljam Antroposofskim društvom, već da nadgledam kako će se Društvo razvijati iz sopstvenih snaga.

Vidite, dragi moji prijatelji, to je nešto što se sasvim razlikuje od onoga što bi se dogodilo da sam već u vreme Božićnog zasedanja rekao da ću preuzeti vođstvo Društva. Antroposofsko društvo koje bih ja vodio, prirodno, bilo bi potpuno drugačije nego kada bi ga neko drugi vodio. Štaviše, iz izvesnih dubljih razloga, Društvo bi bilo vođeno bolje kada ga ja ne bih administrativno vodio. Mnoge stvari su mogle da se dogode da su govorila ljudska srca – stvari koje su, uistinu, ostale neurađene ili koje su čak i urađene, vrlo često uz otpor antroposofa.

Naravno, za vreme rata nismo imali prilike da naše snage razvijemo u svim pravcima. Tako se dogodilo da je posle 1918. godine, stanje koje je prevladavalo išlo na ruku onima koji su želeli da rade ovo ili ono. Da sam tada rekao: „Ne, te stvari se neće raditi”, onda bi se danas reklo: „Da se ovo ili ono dopustilo, mnogi poduhvati bi danas cvetali.”

Upravo iz tog razloga su vođe okultnih pokreta uvek imale običaj da dopuste onima koji nešto žele da urade da to probaju i da vide šta iz toga može da proizađe, tako da mogu da se uvere iz samih činjenica. Samo tako mogu da se steknu uverenja. A tako je moralo biti i u našem slučaju.

No, to je dovelo do toga da se od 1918. godine prema našem pokretu toliko razvilo neprijateljstvo da je dovelo do sadašnjeg stanja stvari. Tako mi je, na primer, postalo nemoguće da držim javna predavanja u Nemačkoj.

Danas ove činjenice nikako ne bi smele da budu skrivene od antroposofskog pokreta. Sa njima moramo jasno da se suočimo. Sve dok su okolnosti u kojima radimo nejasne, nećemo napredovati.

Kao što znate na razne načine se eksperimentisalo u želji da se bude „stvarno naučan” – da tako kažemo. Sasvim razumljivo, sa stanovišta karaktera onih kojih se to tiče! Naravno

da naučnici, koji su takođe deo našeg Društva, žele da postuju naučno. Ali baš to uznemirava naše protivnike. Kada im kažemo: „Kao naučnici možemo da dokažemo ovu ili onu stvar“, oni istupe sa svim, takozvanim, naučnim tvrdnjama, a onda se, naravno, razjare. Ne bi trebalo da se zavaravamo što se toga tiče. Ništa više ne uznemirava naše protivnike od činjenice da naši članovi govore o istim stvarima kao i oni, i to na isti način samo – kao što ti naši članovi često kažu – „sa malo antroposofije u tome“. Baš zbog toga imamo toliko protivnika.

Takođe, mi izuzetno grešimo ako gajimo iluziju da možemo da pridobijemo sledbenike različitih religijskih zajednica govoreći iste ili slične stvari kao i oni, samo opet „sa malo antroposofije u tome“.

No sada, od Božićnog zasedanja, jedan potpuno novi element mora da uđe u sve što se radi na polju antroposofije. Vi koji posmatrate način na koji se antroposofija predstavlja ovde ili onako kako je predstavljena u Pragu, pa u Štutgartu, primećili ste da impulsi koji sada deluju pokreću nešto potpuno novo, čak i u odnosu na naše protivnike. Ako pokušavamo da budemo „naučni“ u uobičajenom smislu te reči – kao što su, na nesreću, mnogi naši članovi pokušali – onda pretpostavljamo, takoreći, da je moguće ući sa njima u raspravu. Ali uzmite predavanja koja se sada održavaju ovde ili predavanja iz Praga ili neka predavanja iz Štutgarta – možete li uopšte da poverujete da bi moglo biti rasprave sa našim protivnicima o ovim stvarima? Očigledno je da ne možemo da raspravljamo sa našim protivnicima o ovim stvarima. Na primer, možemo li da raspravljamo sa bilo kojim predstavnikom današnje civilizacije o tome da se Muavijina duša ponovo javlja u duši Vudrou Vilsona?¹¹

Mi ne bi trebalo da ulazimo u bilo kakvu diskusiju ili raspravu sa našim protivnicima. Ako se u to upustimo to nas neće nikuda odvesti. Moramo da shvatimo da, što se tiče naših protivnika, stvari moraju da se svedu samo na pobijanje kleveta,

¹¹ Vidi Knjigu I, predavanje X.

neistina i laži. Ne smemo da podlegnemo iluziji da se o ovim stvarima može raspravljati. One moraju da se šire sopstvenom snagom; o njima ne sme da se prosuđuje putem dijalektike.

Kroz stav antroposofskog pokreta, kakav je od prošlog Božića, ovo će se možda sve više shvatati, a i naše članstvo će to uvideti. Prema tome, antroposofski pokret će zauzeti sledeći stav: neće se više voditi briga ni o čemu drugom izuzev o onom što zahteva sâm duhovni svet.

Sa ovog stanovišta sam pred vas postavio različita posmatranja karme. Oni koji su ovde prisustvovali ili koji su čuli moje poslednje predavanje u Štutgartu, setiće se da sam pokušao da pokažem kako su individualnosti koje su živele u VIII i IX veku na dvoru Haruna al Rašida u Aziji i koje su nastavile da se razvijaju posle smrti u različitim pravcima, odigrale određene uloge u svojim novim inkarnacijama. U vreme Tridesetogodišnjeg rata (i malo pre toga) nalazimo, s jedne strane, individualnost Haruna al Rašida reinkarniranog u Englezu Bejkonu od Verulama, a s druge strane, velikog organizatora na dvoru Haruna al Rašida – koji tu nije živio kao posvećenik, već kao reinkarnacija posvećenika – ponovo inkarniranog kao Amosa Komenskog, čije se polje delovanja nalazilo u Srednjoj Evropi. Iz ove dve struje mnogo toga se slilo u duhovni život novije civilizacije. Tako je u tom duhovnom delu savremene civilizacije Bliski Istok – kakav je bio u vreme odmah posle Muhameda – ponovo živio, s jedne strane kroz inkarniranog Haruna al Rašida, Bejkona od Verulama, a s druge strane kroz Amosa Komenskog, koji je bio njegov veliki savetnik.

U današnjem predavanju želeo bih da naglasim sledeće: ljudski razvoj se ne odvija samo na Zemlji, već i onda kada se čovek nalazi između smrti i novog rođenja. Bejkon kao i Amos Komenski, nakon što su učvrstili arabizam u Evropi, takoreći, sa dve suprotne strane, ponovo su umrli i prešli u život između smrti i novog rođenja. Tu su boravili sa mnogim dušama koje su sišle zatim na Zemlju posle njihovog vremena. Dakle, Bejkon i Amos Komenski su posle svoje smrti u XVII

* BEJKON (HAKUN AL RAŠID) I AMOS KOMENSKI (RAŠID-U PAUL: SAVJETNIK)
bili su (poslije 9. st.) pokrenuli INKARNACIJE u 17. stoljeću. ONDA
su POKRELI PRAVE U DUHOVNI SVJET, TAKO DA DOLJE DJELOVALI NA
DUŠE. VIŠE IH JE OLMUČAO RAŠID, - ONDA SE INKARNIRALI u 19. stoljeću.

BEJKONJE
BIO FILOZOF
I ENGLESKI
KANCLAR

veku, nastavili da žive u duhovnom svetu. Druge duše, koje su se spustile na Zemlju u XIX veku, bile su sa dušama Bejkona i Amosa Komenskog od XVII do XIX veka. Bilo je duša koje su se uglavnom okupljale oko Bejkonove duše – oko Bejkona čije je delo postalo toliko dominantno. Onda je bilo duša koje su se okupljale oko Amosa Komenskog. Mada je ovo prilično slikovit način izražavanja, ne smemo zaboraviti da postoje „vođe” i „sledbenici” – iako u sasvim drugačijim uslovima – čak i u duhovnom svetu kojim ljudi prolaze između smrti i novog rođenja. Ovakve ličnosti kao što su Bejkon i Amos Komenski, delovale su ne samo kroz ono što su učinile na Zemlji – kroz ono što su pisale, na primer, ili kroz ono što je putem predanja o njima nastavilo da živi na Zemlji. Ovi vodeći duhovi takođe su delovali kroz duše koje su slali dole; delovali su i tako što su u duhovnom svetu izazivali nicanje nečeg sasvim određenog u ovim dušama. Tako među ljudima XIX veka nalazimo duše koje su već u svom razvoju u prezemaljskom postojanju, postale zavisne od jedne od ove dve duše – neutelovljenog Bejkona i neutelovljenog Amosa Komenskog.

Kao što sam rekao, hteo bih da vas sve više uvodim u način na koji deluje karma. Prema tome, obratite sada pažnju na dve ličnosti u XIX veku, čija će imena većini biti poznata. Na jednu od njih je posebno uticao Bejkon u njegovom prezemaljskom životu, a na drugu Amos Komenski.

Ako posmatramo Bejkona kakav je bio u okviru zemaljske civilizacije, u svom životu kao kancelar Engleske, možemo da kažemo da je on radio tako kao da je iza njega stajao jedan posvećenik. Čitava rasprava o Bejkonu i Šekspiru, onako kako su se time spolja bavili istoričari književnosti, potpuno je jalova. Iznosile su se sve vrste dokaza koji bi trebalo da pokažu da glumac Šekspir nije zapravo napisao svoje komade, već da ih je napisao filosof Bejkon, državni kancelar i tome slično.

Sve te stvari – rad spoljašnjim metodama, istraživanje sličnosti u načinu mišljenja u Šekspirovim dramama i Bejkonomvom filozofskom radu – sve je to jalovo i plitko. Sve to ne vodi

* SPOMEN JE USTALOVIO DA SE NA BEJKONA, ŠEKSPIRA, JAKOBA BEMEA I JAKOVA BALDEA DOKLONJUJE I VEČNOG POSVEĆENIKA, BEZ OBZIRA ŠTO SU NASTALE OSOBE U NAJBLIŽIM GODINAMA ROĐENE

do prave istine. Jer istina je u tome da je u vreme kada su Bejkon, Šekspir, Jakob Beme¹² i još jedna osoba radili na Zemlji, postojao posvećenik koji je stvarno govorio kroz svu četvoricu. Stoga njihova sličnost, jer se zapravo sve svodi na *jedan* izvor. Naravno, ovi ljudi koji se raspravljaju i svađaju, ne raspravljaju se o posvećeniku koji stoji iza svega toga, posebno zato što se ovaj posvećenik – kao i mnogi moderni posvećnici – prikazuje u istoriji kao prilično neugodna osoba. Ali on nije bio samo to. On je bio ličnost iz koje je proizlazila izuzetna snaga i kome stvarno treba da zahvalimo za Bejkonove filofske radove, baš kao i za Šekspirove drame i za dela Jakoba Bemea, a takođe i za radove jezuite Jakoba Baldea.¹³

Ako ovo imamo u vidu, onda moramo da vidimo u Bejkonu, na području filosofije, pokretača ogromne struje koja daleko seže u vremena posle njega.

Od svega je najinteresantnije posmatrati šta može da postane od duše koja je proživela dva veka u životu izvan Zemlje, pod uticajem umrlog Bejkona. Moramo da obratimo pažnju na način na koji je sâm Bejkon živeo posle smrti. Za naše proučavanje čovekove istorije bilo bi, u stvari, važnije da posmatramo ljude, ne samo do časa njihove smrti, već i u njihovom životu posle smrti, kako nastavljaju da rade i deluju na one duše koje će se posle toga spustiti na Zemlju. To se posebno odnosi na one čija su duhovna dostignuća velika.

Nema sumnje da ove stvari mogu donekle da budu šokantne za ljude sadašnjice. Tako se, na primer, sećam – ako smem da napravim digresiju – da sam nekom prilikom stajao na ulazu u železničku stanicu u malom nemačkom univerzitetskom gradu sa dobro poznatim doktorom¹⁴ koji se mnogo zanimao za okultizam. Oko nas je bilo mnogo ljudi. Ubrzo se zagrejavao za svoju temu i iz tog oduševljenja mi je vrlo glasno

¹² Jakob Beme (Jakob Böhme), 1575-1624. Nemački mistik.

¹³ Jakob Balde (Jakob Balde), 1604-1668. Nemački dramatičar, jezuita. Pisao na latinskom.

¹⁴ Emil Šlegel (Emil Schlegel), 1852-1935. Doktor homeopat.

rekao, tako da su mnogi oko nas mogli da čuju: „Pokloniću vam biografiju Roberta Bluma,¹⁵ ali to je biografija koja počinje sa njegovom smrću.” To je izgovoreno tako glasno, da se moglo videti iznenađenje na licima onih koji su stajali oko nas! Čovek ne može tek tako da kaže današnjim ljudima: „Pokloniću vam biografiju čoveka koja počinje posle njegove smrti”.

No, izuzev te dvotomne biografske knjige o Robertu Blumu, koja ne počinje od njegovog rođenja, već od smrti – malo je urađeno na takvim biografijama. One obično počinju sa rođenjem i završavaju se smrću; nema mnogo dela koja počinju sa čovekovom smrću.

Ipak, ono što čovek radi posle svoje smrti izuzetno je značajno za stvarna zbivanja u svetu, posebno kada rezultate onoga što je radio na Zemlji prenosi – prevedeno na duhovno – na duše koje onda silaze posle njega. Ne možemo da razumemo doba koje sledi neko drugo, ako ne posmatramo ovu stranu života.

Mene je posebno zanimalo da posmatram one ličnosti koje su bile u Bejkonovom okruženju posle njegove smrti. Među njima su bile ličnosti koje su se kasnije rodile kao prirodnjaci, ali bilo je i onih koje su postale istoričari. Ako posmatramo uticaj umrlog Bejkona na te duše, vidimo kako se ona vrsta materijalizma kakav je on utemeljio na Zemlji – on priznaje samo istraživanje čulnog sveta jer, kao što znate, sve ostalo je smatrao „idolom” – prenesena u duhovno, preokreće u neku vrstu radikalizma. I tako su zaista, u samom središtu duhovnog sveta, te duše primile impulse sa kojima su nastavile da rade na takav način, da posle njihovog rođenja, nakon što su se spustile na Zemlju, ne pridaju značaja bilo čemu što nije konkretna činjenica proverena čulima.

Sada ću govoriti u nešto pristupačnijem obliku, ali vas molim da ne uzimate moje reči baš doslovno, zato što bi u tom slučaju bilo vrlo lako reći: „To je smešno!” Među ovim dušama

¹⁵ Robet Blum (Robert Blum), 1807-1848. Poslanik za Lajpcig u Narodnoj skupštini.

* УЧЕНИК БЕЈКОНА, А ДУХОВНОЈ СУБЈЕКТУ БИО ЈЕ ЈЕДАН ПОВЕЉНИЦА
И КАДА ЈЕ ОН ИМУАНИРАО У 19. СТ. ОПЕТ ЈЕ БИО ПОВЕЉНИЦА, ОНСЕЗУЈУ
LEOPOLD FON RANKE. БИО ЈЕ ПРОТЕСТАНТИ НЈЕМЦ. НО ОН ЈЕ ПИШЕ ПОВЕЉ
ЈАКО НА ТЕМЕЛУ ЗЕМАЛСКИХ ДОКУМЕНТА, А НЕ КАКО ЈЕ ТИЛО ЦЕЉЕНА И ОБЈЕКТ: КОРА

bilo je nekih koje su svojim već postojećim težnjama – proisteklim iz prethodnih zemaljskih života – predodređene da postanu istoričari, a među njima bio je i onaj najveći. (Još uvek govorim o prezemaljskim životima svih ovih duša.) Jedan među njima bio je najznačajniji. Pod uticajem impulsa lorda Bejkona, sve ove duše su otprilike govorile sebi sledeće: istorija ne može da se piše kao što se nekada pisala. Ne može više da se piše pomoću *ideja*, ispitivanjem unutrašnjih povezanosti. Samo stvarne činjenice moraju da postanu objekat naših istraživanja.

Sada, pitam ja vas, šta to znači? Zar nisu namere ljudi najvažnije u istoriji? A, opet, vidite, one nisu spolja stvarne! Ove duše, međutim, nisu više razmišljale na ovakav način, a najmanje od svih je to radila duša koja se kasnije ponovo pojavila kao jedan od najvećih istoričara XIX veka – Leopold fon Ranke.¹⁶ Leopold fon Ranke bio je prezemaljski učenik lorda Bejkona.

Proučite zemaljsko kretanje Leopolda fon Rankea kao istoričara. Kakav je njegov stav? Rankeov stav je sledeći: u istoriji ne bi trebalo ništa pisati izuzev onoga što se može pročitati u arhivama. Istorija mora da se sastavi iz arhivske građe – iz rasprava diplomata.

To ćete naći kod Rankea. On je Nemač i protestant, ali to nema nikakvog uticaja na njega. On radi objektivno – što će reći, objektivnošću arhiva. Tako on piše istoriju papa – najbolju koja je ikad bila napisana sa stanovišta arhiva. Kada čitamo Rankea mi smo iritirani, šta više strašno iritirani. Kako je to sve jalovo. Možemo da zamislimo tog starog gospodina – okretnog i čilog kakav je bio sve do svoje duboke starosti – kako sedi u arhivu i slaže diplomatske rasprave jednu sa drugom. To nije prava istorija. To je istorija koja računa samo sa činjenicama čulnog sveta – što će reći, računa na istoričara sa arhivom. No,

¹⁶ Leopold fon Ranke (Leopold von Ranke), 1795-1886. Istoričar koji je pokušao da piše istoriju onako „kako se ona stvarno dogodila”.

Najveći i odani Bejkonov sledbenik u duhovnom svetu bio je dakle Leopold fon Ranke, a najveći sledbenik Amosa Komenskog bio je Fridrich Kristof Šloser. On je bio pedant, ali uvek nije govorio direktno srcu, kao pedant. Govori kao pedant, ali uvek je nešto od Amosa Komenskog.

ako uzmemo u obzir život izvan Zemlje, u mogućnosti smo da razumemo zašto je Ranke postao ono što jeste.

Sada, takođe, možemo da posmatramo Amosa Komenskog i da vidimo kako je on delovao na prezemaljsku volju duša koje su se kasnije spustile na Zemlju. Upravo onako kako je Leopold fon Ranke postao najveći Bejkonov sledbenik – njegov sledbenik tokom Bejkonovog boravka u duhovnom svetu – tako je Šloser¹⁷ postao najveći sledbenik Komenskog u duhovnom svetu.

Čitajte Šloserovu istoriju i primetite ton koji prevladava, osnovnu notu. Na svakoj strani govori moralista – moralista koji želi da ščepa ljudsko srce i dušu – koji hoće da govori direktno srcu. Često mu to ne uspeva zato što uglavnom cepidlači. On, u stvari, govori srcu kao pedant. Ipak, kao prezemaljski učenik Amosa Komenskog, on je usvojio nešto od kvaliteta samog Komenskog, toliko karakterističnog zbog posebnog svojstva svog duha. Vidite, Komenski takođe proizlazi iz muhamedanstva. Iako se on vrlo razlikuje od duhova koji se okupljaju oko lorda Bejkona, ipak je i Komenski, u toj svojoj inkarnaciji, usredsređen na čulni, spoljašnji svet. On svuda zahteva vidljivost, objektivnost, u obrazovanju. Iza svega uvek mora da postoji nešto. On zahteva školski primer, takoreći. On takođe pridaje značaj čulno vidljivom, mada na drugačiji način, jer Amos Komenski je takođe bio jedan od onih koji su u doba Tridesetogodišnjeg rata oduševljeno verovali u dolazak takozvanog „hiljadugodišnjeg carstva”. U svojoj *Pansofiji* iznosio je mnoge velike i sveobuhvatne svetske ideje. Hteo je da radi na ljudskom vaspitanju velikom udarnom snagom. Ista stvar je delovala i u Šloseru.

Pominjem ove dve ličnosti – Rankea i Šlosera – da bih vam pokazao da možemo da razumemo ono što se javlja kao čovekova duhovno stvaralačka sposobnost samo ako uzmemo u obzir čovekov život izvan Zemlje. Samo tada to razumemo –

¹⁷ Fridrih Kristof Šloser (Friedrich Christoph Schlosser), 1776-1861. Profesor istorije u Hajdelbergu.

* U 19. VIEKU ŽIVIO JE ŠVIČARSKI PESNIK KONRAD FERDINAND MAJER. ON JE
ZA SVOJELOVU PROUČAVANJA BIO INTERESANTAN ZATO ŠTO JE NJEGOVA DU-
ŠEVNO DUHOVNA ORGANIZACIJA BILA VEOMA LABAVO VEŽANA UZ FIZIČKO ETERSKO
IZ TOGA SU PROIZLAZILE DIVERZNE PESME – NO KOD VEĆINE LJUDI TA DUŠ. DUH. ORGAN-
IZACIJA JEDNO JE STUPENJA ZA FIZIČKO ETERSKOM.

baš kao što smo naučili da razumemo mnoge stvari uzimajući u obzir ponovne živote na Zemlji. U primerima koje sam nedavno postavio pred vas, pomatrali smo to čudesno delovanje od jedne inkarnacije do druge. Kao što sam rekao, dajem ove primere da biste mogli da razmotrite na koji način čovek može da razmišlja o sopstvenoj karmi. Pre no što se zadržimo na načinu na koji dobro ili zlo – bolest ili nešto slično – deluju od jedne inkarnacije do druge, moramo prvo da naučimo da sagledamo kako ono što se kasnije pojavljuje u duhovnom životu civilizacije, deluje od jedne inkarnacije do druge.

Moram da priznam, dragi moji prijatelji, da je za mene jedna od najzanimljivijih ličnosti u novijem duhovnom životu, u odnosu na njegovu karmu, bio Konrad Ferdinand Majer.¹⁸ Svako ko ga pobliže posmatra videće da njegovi najbolji radovi zavise od neobične činjenice, naime da je u čitavoj njegovoj konstituciji postojala neka vrsta težnje *Ja* i astralnog tela da pobegnu iz fizičkog i eterskog tela.

Kod Konrada Ferdinanda Majera javljaju se stanja bolesti, koja se skoro graniče sa poremećenošću uma. Ovo bolesno stanje samo izražava, u nešto ekstremnijem obliku, ono što je u zametku uvek bilo prisutno u njemu. Njegovo duševno-duhovno teži izlasku, odnosno drži se fizičkog i eterskog samo vrlo slabom niti. U takvom stanju – kada se duša i duh samo vrlo labavo drže fizičkog i eterskog – javljaju se njegova najlepša dela, mislim najlepša njegova veća dela, a i neke od njegovih kraćih pesama. Za Majerove najlepše pesme može se čak reći da su nastale dok je bio delimično izvan tela. Između četiri člana njegovog bića vladao je neobičan odnos. Zaista je velika razlika između takve ličnosti i prosečnog čoveka današnjice. Kod prosečnog čoveka ovog materijalističkog doba, obično nalazimo vrlo čvrstu i jasnu vezu duševno-duhovnog sa fizičkim i eterskim. Duševno-duhovno je duboko u fizičkom i eterskom, sasvim je unutra. Ali to nije bilo tako kod Konrada

¹⁸ Konrad Ferdinand Majer (Conrad Ferdinand Meyer), 1825-1898. Švajcarski pesnik.

* MAJERA JE BIO INKARNIRAN ISTO U 9. STOLJEĆU, A DAKLE TOGA SE BIO INKARNIRAN U ITALIJI, U VREMENU PRIJE KAROLINGA - NO JEDINICA SE IMAO DUHOVNE PROBLEME KADA SE ŽELIO PUBLIČITI MALOM MAJERU, OSEĆIO JE KAO, TAKO DA SE MORAO VIŠE PUTA PRILIKOVATI SE DUHU, DUŠI MAJERA.

Ferdinanda Majera. On je imao vrlo slabu vezu duševno-duhovnog sa fizičkim i eterskim. Pokušaj opisa njegove psihe jedan je od zanimljivijih zadataka u proučavanju razvoja modernog duhovnog života. Mnoge stvari koje izbijaju kod Konrada Ferdinanda Majera pojavljuju se skoro kao blede, maglovito sećanje – sećanje koje, međutim, bledeći postaje sve lepše. Kada Konrad Ferdinand Majer piše, uvek imamo osećaj da se on nečega seća, ali ne baš sasvim. On to menja, ali menja u nešto divno, u nešto što ima savršenu formu. Možemo to na čudesan način da posmatramo, deo po deo, u izvesnim njegovim delima.

Kada postoji takva određena veza četiri člana čovekove prirode – fizičkog, eterskog, astralnog tela i *Ja* – onda je to obeležje unutrašnje karme čoveka. U slučaju Konrada Ferdinanda Majera, u traganju za ovom posebno intimnom vezom, dolazimo, pre svega, do vremena Tridesetogodišnjeg rata. Bilo je to prvo što mi je postalo jasno u ovom slučaju: tu postoji nešto iz prethodnog života iz vremena Tridesetogodišnjeg rata. A onda postoji još raniji život na Zemlji koji vodi do vremena pre Karolinga, koji očigledno vodi u ranu istoriju Italije.

Kada nastojimo da istražimo karmu Konrada Ferdinanda Majera, neobična, neopipljiva rasplinutost njegovog bića, koje se i pored toga izražava u takvom savršenstvu forme, na neki način se objavljuje našem istraživanju, sve dok konačno ne osetimo: ulazimo u zbrku. Nemam drugog načina već da opišem ove stvari upravo onako kako se one dešavaju prilikom istraživanja.

Ako se vratimo u VII, VIII vek u Italiju, imamo osećaj da zalazimo u nešto izvanredno nesigurno. Stalno smo prisiljeni da se vraćamo i samo postepeno sagledavamo da to nije naša krivica, već je u pitanju predmet našeg istraživanja. U duši Konrada Ferdinanda Majera nešto nas dovodi u zabunu dok pokušavamo da je istražimo. Odgurnuti smo do njegove sadašnje inkarnacije ili one prethodne. Neprestano moramo iznova da se prestrojimo, takoreći, i da pokušamo da se vratimo.

* Rečeno je oko 6. stoljeća hrišćanstvo se bilo inkarniralo u Italiju, u Raveni i živelo na romanskom dvoru. - Ta individualnost se bila u odnosu sa papom koji je bio u Englesku, u kenterberijsku misiju. - On se prije toga primio talijanske umjetnosti mozaika (koja se isčezla) - kod anglosaksonaca jedan od suputnika osniva kenterberijske biskupije - to se izvesno zvalo u anglosaksonskom vođe i nareduje da se, u stvari, ta individualnost (umjetnost mozaika)

Rezultat je bio sledeći: prisetite se da se sve ono što je živelo u ljudskoj duši u prethodnim inkarnacijama objavljuje u najrazličitijim oblicima – na način često sasvim neprepoznatljiv spoljašnjem posmatranju. To ste već videli na primerima o re-inkarnaciji koje smo već dali.

Tako najzad dolazimo do inkarnacije u Italiji u ranim hrišćanskim vekovima – krajem prve polovine prvog milenijuma naše ere. Ovde se zaustavljamo. Nalazimo dušu koja živi u Italiji, uglavnom u Raveni, na romanskom dvoru. Sada dolazi do zbrke. Moramo da se zapitamo: šta živi u toj duši? Istog časa kada se to zapitamo (da bismo nastavili okultno istraživanje) čitava stvar opet nestaje.

Postajemo svesni doživljaja koje je ova duša proživela dok je boravila na dvoru u Raveni – na romanskom dvoru. Ulazimo u te doživljaje i kada pomislimo da ih imamo, oni nestaju, brišu se pred nama i onda smo opet odbačeni do Konrada Ferdinanda Majera u ovom životu. Konačno uviđamo da u tom svom prethodnom životu on pred nama zataškava sadržaj svoje duše. Tek posle velikih teškoća otkrivamo kako stvari stvarno stoje. Konrad Ferdinand Majer – ili radije individualnost koja je živela u njemu – bila je u to doba u izvesnom odnosu prema jednom od papa koji ga je poslao, između ostalih, u Englesku, u rimokatoličku, hrišćansku misiju.

Individualnost koja je kasnije postala Konrad Ferdinand Majer, prvo je primila sve ono što je u to vreme bilo moguće primiti od čudesnog osećaja za formu u Italiji. Italijanska umetnost mozaika svedoči o tome, takođe staro italijansko slikarstvo, čiji je veći deo uglavnom uništen. Ta umetnost je nestala.

A onda je otišla u rimokatoličku hrišćansku misiju kod Anglosaksonaca. Jedan od njenih saputnika osnovao je Kenterberijsku biskupiju.¹⁹ Ono što se kasnije odigralo u Kenterberiju uglavnom je otpočelo ovim osnivanjem. Individualnost koja se kasnije pojavila kao Konrad Ferdinand Majer, prisustvovala je

¹⁹ Sv. Avgustin je 597. godine osnovao I Kenterberijsku biskupiju po nalogu pape Grgura.

* КИТЕР У ЗАДНОЈ ИНКАРНАЦИЈИ ПРОУЧАВА ПОВЕСТ БИСКЕПА; ПОМЕСТ
КЕНТЕРБЕРИЈСКЕ КАТЕДРАЛЕ. ЗАТИМ ЧИТА О ПОЖАСТИ БЕКЕТА, КЕНТЕРБЕРИЈСКОГ
ДА СЕ БИЛО ГРЕШНОЊИ КАМЦЕЛАРА КРАЉА ХЕНРИЈА 2. У 13. СТОЉЕЊУ, ПО ЖАЛОСИ
КАМЦЕЛАРА ХЕНРИЈА 2. БИВА УБИЈЕН. ПРЕКО БЕКЕТА СЕ КИТЕР ДИЈЕЛА НЕЧЕГ ОД
СУПРЕ СУДБИНА, КИТЕР БИМО СЈА КЕНТЕРБЕРИЈСКОМ БИСКУПОМ.

tome samo kao svedok. Inače je bio vrlo aktivna osoba i iz-
zvaao je zlovolju anglosaksonskog starešine, po čijem je nalogu
kasnije ubijen. To prvo otkrivamo.

No, dok je živeo u Engleskoj postojalo je nešto u duši
Konrada Ferdinanda Majera što mu nije davalo da se raduje
životu. Ova duša je bila duboko vezana za italijansku umetnost
toga vremena – ili, ako hoćemo, za italijanski duhovni život.
Nije za nju bilo sreće u misionarskom radu u Engleskoj, ali
ipak se intenzivno posvetila tome – toliko da je njegovo ubistvo
bilo posledica toga.

To stalno osećanje nezadovoljstva – odbojnosti prema
nečemu što se i pored toga radi svom snagom i posvećenošću iz
jednog drugog nagona u srcu – delovalo je tako da je, posle
prolaska kroz sledeći zemaljski život, usledilo kosmičko za-
magljivanje njegovog sećanja. Postojao je unutarnji impuls, ali
on se više nije podudaraao ni sa kakvim jasnim shvatanjem.

Tako se dogodilo da je u sledećoj inkarnaciji, kao Kon-
rad Ferdinand Majer, u njemu delovao neodređeni impuls koji
možemo opisati ovako: „Ja sam jednom radio u Engleskoj. To
je na neki način povezano sa Kenterberijem. Ubijen sam zbog
moje veze sa Kenterberijem”.

Tako se odvija spoljašnji život Konrada Ferdinanda
Majera u ovoj inkarnaciji. On proučava istoriju, proučava Ken-
terberi, proučava šta se u istoriji Engleske događalo. Nailazi na
Tomasa Beketa,²⁰ kancelara kralja Henrija II u XII veku. Saz-
naje za neobičnu sudbinu Tomasa Beketa, koji je bio svemoćni
kancelar Henrija II i koji je ubijen po njegovom nalogu. Tako
mu se u sadašnjoj inkarnaciji Konrada Ferdinanda Majera,
njegova sopstvena poluzaboravljena sudbina, javlja u Tomasu
Beketu. Dolazi mu, poluzaboravljena u podsvest, jer ja, na-
ravno, govorim, o podsvesnom životu koji na ovaj način izbija
na površinu. On opisuje sopstvenu sudbinu u prošlosti, ali je
opisuje tako što govori o onome što se, zapravo, dogodilo u XII

²⁰ Tomas Beket (Thomas Becket), 1118-1170. Nadbiskup kenterberijski.
Ubijen 29. decembra 1170. godine za oltarom Kenterberijske katedrale.

* Uzaslice, za vrijeme 30 godišnjeg rata koji se bio inkarnirao kao žena
bila je puna duhovnih interesa, a i svedok mnogih opasnih poduhvata.
Bila je žena kćerkinja u ratu, koji uzalud je preobretala u žvicanje.

veku između kralja Henrija II i Tomasa Beketa od Kenterberija, čiju sudbinu on, zapravo, opisuje u svom poetskom delu *Der Heilige* (Svetac). Tako je to zaista i bilo, samo što se sve to dešava u podsvesnom životu koji obuhvata prošle živote. To je kao da u jednom zemaljskom životu čovek doživljava nešto u svojoj ranoj mladosti, što je u vezi sa određenim mestom, a što kasnije zaboravlja. On je to možda doživeo u svojoj drugoj ili trećoj godini života. To se ne pojavljuje, ali na površinu izranja jedna druga sudbina. Imenovano je isto mesto, a rezultat je da se javlja posebna simpatija za sudbinu druge osobe. On to drugačije oseća od nekoga ko nema asocijaciju na to mesto.

Baš kao što je moguće da se tako nešto odigra u nekom zemaljskom životu, tako se isto odigralo u konkretnom primeru koji sam vam sada dao. Tu je rad u Kenterberiju, ubistvo osobe u vezi sa Kenterberijem (jer je Tomas Beket bio kenterberijski nadbiskup), ubistvo Tomasa Beketa po nalogu engleskog kralja. Prema tome sve ove stvari zajednički deluju. U svojoj poemi o Beketu on opisuje sopstvenu sudbinu.

No, sada stvar ide dalje, a to je najzanimljivije u slučaju Konrada Ferdinanda Majera. On je bio rođen kao žena u vreme Tridesetogodišnjeg rata – bodra žena, puna duhovnih interesovanja, žena koja je bila svedok mnogih opasnih poduhvata. Udala se za čoveka koji je prvo učestvovao u svim zamršenim događajima Tridesetogodišnjeg rata, ali se onda umorio od svega toga i prebegao u Švajcarsku, u Graubinden,²¹ gde je živeo prilično filisterskim životom. Ali sve ono što se događalo na području Graubindena tokom Tridesetogodišnjeg rata, duboko je pogađalo njegovu ženu.

To je opet pokriveno drugim slojem. Tako je to sa ovom ličnošću: ono što živi u njoj lako se zaboravlja u kosmičkom smislu, a opet, ona to izvlači u preobraženom obliku, gde postaje još sjajnije i izražajnije. Zato iz onoga što je ta žena posmatrala i doživela u toj inkarnaciji, nastaje čudesna priča *Jirg Jenač* (Jürg Jenatsch), čovek iz Graubindena, istorijski

²¹ Graubinden (Graubünden), u kantonu Grisons.

roman Konrada Ferdinanda Majera. Posmatrajući Majera u ovoj inkarnaciji, zaista nemamo objašnjenje za njegovu čudnovatost, ako ne možemo da uđemo u njegovu karmu. Zaista moram skeptično da kažem, jer nema podesnih reči, da zavidim ljudima koji ga lakomisleno „razumeju”. Dok nisam saznao za njegove inkarnacije, sve što sam razumeo bilo je to da ga ne razumem. Ta čudesna savršenost forme, to unutarne uživanje u formi, ta čistota forme, sva snaga i moć koja živi u *Jirg Jenaču*, taj neobični lični i životni kvalitet u *Svecu* – treba biti mnogo površan pa misliti da se sve ovo razume. Pogledajte Majerovu divnu formu – u njoj ima jasnih linija, skoro strogih, ona je kao naslikana, a opet i nije. Tu žive mozaici Ravene. U *Svecu* živi istorija koju je ova individualnost sama proživela, ali ju je prekrila duševna izmaglica, a iz te izmaglice ona opet izranja u drugom obliku.

Trebalo bi znati: sve što živi u njegovom romanu o Graubindenu, u *Jirg Jenaču*, prihvaćeno je srcem i dušom žene, dok u pokretačkoj sili koja živi u tom romanu, ponovo živi junačina iz Tridesetogodišnjeg rata. Taj čovek je bio, kao što sam rekao, filister, ali je bio i junačina. I tako, sve ono što dolazi iz prethodnih doživljavanja na Zemlji, oživljava ponovo na neobičan način u Konradu Ferdinadu Majeru. Samo tada počinjemo da ga razumemo. Sada možemo sebi da kažemo: u starim vremenima ljude nije bilo sramota da govore o duhovima koji se spuštaju na Zemlju ili o zemaljskim ljudima koji nastavljaju da deluju iz duhovnih svetova. Sve to mora ponovo da dođe ili čovek neće prevazići svoj sadašnji pogled na svet, pogled zemaljskog crva. Bez obzira šta sve sadrži prirodno-naučno shvatanje sveta, ono predstavlja pogled na svet sa stanovišta zemaljskog crva. Ljudi žive na Zemlji kao da ih samo Zemlja zanima, kao da nije istina da čitav kosmos deluje na zemaljsko i da oživljava u čoveku. Kao da nije istina da ranije epohe istorije nastavljaju da žive, baš kao što i mi sami prenosimo ono što smo ranije doživeli u kasnija vremena.

Nećemo razumeti karmu ako o zemaljskim inkarnacijama govorimo samo teoretski. Razumeti karmu je osećati u

srcu sve što možemo da osećamo kada vidimo da se ono što je postojalo pre mnogo vremena preliva u kasnije epohe u duše samih ljudi. Onda kada počinjemo da sagledavamo kako karma deluje, ljudski život dobija sasvim novi sadržaj. Mi same sebe osećamo sasvim drugačije u ljudskom životu.

Takav duh kakav je Konrad Ferdinand Majer, oseća svoje prethodne zemaljske živote kao osnovni ton u svom biću, kao prigušen zvuk koji daleko odjekuje. Mi razumemo ono što se javlja u njemu samo kada razvijemo razumevanje za taj osnovni ton. Napredak čovečanstva u duhovnom životu zavisice od njegove sposobnosti da se odnosi prema životu na ovaj način, da posmatra detaljno šta se kroz same ljude preliva iz prethodne epohe svetskog razvoja u kasnije epohe. Onda ćemo prestati da na budalasti način psihoanalitičara objašnjavamo tajanstvenost duše, tako što govorimo o „skrivenim duševnim područjima” i slično. Jer sve se može pripisati onome što je „skriveno”. Mi ćemo tražiti prave uzroke. U nekom pogledu, bez sumnje, psihoanalitičari rade prilično dobro, ali ovaj posao nas podseća na priču o tome kako je neko čuo da se 1749. godine nekom plemiću rodio sin. Kasnije se taj sin pokazao vrlo nadarenim. Sve do današnjeg dana možemo u Frankfurtu da pokazujemo mesto na kome se rodio čovek koji je kasnije postao Wolfgang Gete. „Izvršimo iskopavanja zemlje i videćemo, blagodareći tome, odakle je potekao njegov talenat”. Ponekad me rad psihoanalitičara podseća na to. Oni kopaju po zemaljskom području duše, po skrivenim područjima koja su prvo sami izmislili svojim pretpostavkama, dok bi u stvarnosti trebalo gledati u prethodne živote na Zemlji i živote između smrti i novog rođenja. Onda, ako tako radimo, počecemo zaista da razumevamo ljudske duše. Duše ljudi su prebogate sadržajem da bismo mogli da razumemo njihov sadržaj samo iz jednog jedinog zemaljskog života.

★ 7.4.2009. ★

III

Dornah, 23. april 1924. godine

Želeo bih da tokom ovih nekoliko dana dodam još ponešto na temu karmičkih veza posebno onim prijateljima koji su došli da prisustvuju Uskršnjem kursu,²² a koji nisu mnogo čuli o onom što je rečeno u nedavnim predavanjima. Oni koji su bili prisutni na predavanjima pre Uskrsa primetiće neka ponavljanja, ali okolnosti to čine neizbežnim.

Posebno sam naglasio činjenicu da proučavanje istorijskog razvoja čovečanstva mora da vodi do proučavanja samog čoveka. Svi naši naponi su usmereni ka postavljanju čoveka u središte našeg proučavanja sveta. Na taj način se postižu dve stvari: prvo, samo na ovaj način može da se proučava svet onakav kakav on jeste, zato što je sve ono što čovek vidi oko sebe u prirodi samo deo – odnosno, da sve to daje, takoreći, samo jednu sliku, a ograničenje proučavanja sveta samo na ovo područje prirode je isto kao i proučavanje biljke tako što se proučava samo koren, list i stablo, a zanemaruje cvet i plod. Takvim proučavanjem se nikada ne otkriva čitava biljka. Zamislite biće koje se uvek rađa u određeno doba godine, proživljava život tokom perioda u kome biljka raste do lista i ne dalje, i umire pre no što biljka procveta i ponovo se javlja samo onda kada nastanu koren i lišće. Takvo biće neće nikada ništa saznati o čitavoj biljci; smatraće biljku nečim što ima samo koren i lišće.

Materijalističko mišljenje današnjice dovelo je sebe u sličan položaj što se tiče svog pristupa svetu. Ono razmatra samo prostu životnu osnovu, a ne i ono što niče iz sveukupnosti zemaljskog razvijanja i zemaljskog postojanja – naime, samog

²² Uskršnji kurs, održan od 21. do 25. aprila 1924. godine, za doktore i studente medicine. (*Meditativna posmatranja i uputstva za produbljivanje umetnosti lečenja*, GA 316).

čoveka. Pravi pristup mora da bude proučavanje prirode u njenoj punoj veličini, ali na takav način da smo sve vreme svesni da ona mora nužno da stvara čoveka iz sebe. Onda ćemo videti čoveka kao mikrokosmos koji on zapravo jeste, kao skup svega što nalazimo u širinama kosmosa.

Međutim, čim počnemo da proučavamo istoriju sa ovog stanovišta, ne možemo više da smatramo čoveka nečim što proističe iz istorijskih snaga, da ga posmatramo kao jedinstveno, zasebno biće. Moramo da uzmemo u obzir činjenicu da on prolazi kroz različite zemaljske živote. Sama ova činjenica postavlja čoveka u središte naših proučavanja, ali ovoga puta u njegovom sveukupnom biću, kao individualnost. To je jedna stvar koja nam je dostupna kada na ovaj način posmatramo prirodu i istoriju.

Druga je da samo postavljanje čoveka u središte proučavanja vodi ka smernosti, ka skromnosti. Nedostatak smernosti nije ništa drugo nego nedostatak znanja. Opsežno poznavanje čoveka i njegove veze sa događajima u svetu i istoriji, sigurno da neće dovesti do precenjivanja, već će uputiti čoveka da samog sebe objektivno posmatra. Upravo onda kada čovek ne poznaje sebe, u njemu se javljaju ona osećanja koja imaju svoj izvor u nepoznatim područjima njegovog bića. Počinju da se osećaju instinktivna, emocionalna kretanja. Upravo ova instinktivna, emocionalna kretanja, ukorenjena u podsvesti, dovode do neskromnosti i oholosti. S druge strane, kada se svest proširi u ona područja u kojima čovek počinje sebe da poznaje i gde zna da u nizu istorijskih događaja pripada čitavom širokom svetu – onda se, jednostavno zbog jednog unutrašnjeg zakona, u njemu javlja smernost. Prepoznavanje svog mesta u sveopštem postojanju neumitno izaziva smernost, a ne oholost. Svako iskreno proučavanje koje neguje antroposofija ima svoju etičku stranu, nosi sobom etički impuls.

Za razliku od savremenog materijalizma, antroposofija nas neće odvesti do shvatanja života u kome su etika i moral samo nešto spoljašnje. Etika i moral se javljaju kao podstaknuti iznutra, iz svakog pravog antroposofskog proučavanja.

Sada bih želeo da vam iznesem konkretne primere na kojima ćemo videti kako su plodove ranijih istorijskih epoha sami ljudi prenosili u kasnije epohe. Izuzetno zanimljiv primer koji ćemo sada razmotriti, vodi nas do Švajcarske.

Vidimo čoveka koji je živio oko sto godina pre osnivanja hrišćanstva – prenosim vam ono što se može otkriti duhovno-naučnim istraživanjem. Dakle, u ovom istorijskom periodu nalazimo ličnost koja je bila neka vrsta nadzornika robova u južnoj Evropi.

Osećanja koja danas ta reč odmah u nama izaziva, ne biste smeli da dovedete u vezu sa nadzornikom robova tih vremena. Robovlasništvo je bilo uobičajena stvar u starim vremenima i u vremenu o kome govorim uglavnom je već imalo umereniji oblik. Nadzornici su obično bili obrazovani ljudi, a i robovi, koji su često bili upućeni u književnost i nauku tih vremena, mogli su čak biti učitelji važnih uglednih ličnosti. Tako vidite, moramo steći ispravnije viđenje ropstva – naravno, ne branimo ropstvo ni najmanje – kada posmatramo ovaj vid uređenja života u starim vremenima.

Nalazimo, dakle, čoveka čije je zanimanje bilo da nadzire robove i da određuje njihove zadatke. On je bio izvanredno dobar čovek, blag i ljubazan i kad god je bio u mogućnosti da radi po svom, činio je sve da olakša život robovima. Međutim, sâm je bio potčinjen jednoj neotesanoj i surovoj ličnosti. Taj čovek je, kako bismo mi danas rekli, bio njegov starešina. Taj njegov starešina je bio odgovoran za mnogo toga što je izazivalo gnev i mržnju među robovima. Kada je ličnost o kojoj govorim – nadzornik robova – prošao kroz dveri smrti, bio je okružen, u vremenu između smrti i novog rođenja, onim dušama koje je nadzirao, ali je isto tako bio vrlo snažno povezan sa onim čovekom koji je bio njegov starešina. Vidite, činjenica da je on, kao nadzornik robova, bio primoran da sluša svog pretpostavljenog – a kako ga je u skladu sa običajima toga vremena uvek slušao, mada često nerado – ta činjenica je utemeljila duboku karmičku vezu među njima. Ali duboki karmički odnos je takođe utemeljen između njega i robova na osnovu

veza koje su u fizičkom svetu postojale, pošto je u mnogim pogledima on bio i njihov učitelj.

Moramo, dakle, da zamislimo kako se između smrti i novog rođenja razvijao dalji život između ovih individualnosti o kojima govorim.

Onda se, negde oko IX veka, ličnost koja je bila nadzornik robova ponovo rodila u Srednjoj Evropi, ali ovoga puta kao žena i, zbog karmičke veze, kao supruga svog bivšeg pretpostavljenog, koji se reinkarnirao kao muškarac. Ovo dvoje žive u bračnoj vezi koja je karmičko poravnanje za vezu koja se zasnivala davno u prvom veku pre osnivanja hrišćanstva, kada su živeli kao potčinjeni i pretpostavljeni. Pretpostavljeni živi ovog puta u IX veku, u Srednjoj Evropi, u jednoj zajednici gde su žitelji vrlo tesno povezani jedni s drugima. On je neka vrsta opštinskog činovnika u toj zajednici, ali je svačiji sluga i dolazi pod svačiji udar.

Istražujući dalje čitavu stvar, nalazimo da su članovi ove prilično velike zajednice, robovi kojima su izdavane naredbe na onaj način na koji sam vam opisao. Starešina je sada postao, takoreći, sluga svima i morao je da prođe kroz karmičko izravnanje mnogih stvari koje je, pomoću nadzornika, brutalno nametao ovim ljudima.

Supruga ovog čoveka (reinkarnirani nadzornik), trpi nekom vrstom tihog podnošenja, stalno nezadovoljnog starešinu u njegovoj novoj inkarnaciji, tako da i ovde možemo detaljno da sledimo ispunjavanje karmičke sudbine.

No, vidimo da se ova karma ni u kom slučaju nije potpuno izravnala. Samo je jedan deo izravnat, naime karmički odnos između nadzornika robova i njegovog pretpostavljenog. To je proživljeno i uglavnom se završilo u srednjovekovnoj inkarnaciji u IX veku, jer je supruga odužila ono što je njena duša doživela zahvaljujući brutalnosti čoveka koji je jednom bio njen pretpostavljeni, a sada njen muž.

Ova žena, reinkarnacija bivšeg nadzornika robova, ponovo se rodila. Ono što se sada dešava je da se veliki broj duša koje su nekada bili robovi, a zatim okupljeni u velikoj zajednici

PESTALOCI - JOHAN HAJNRICH - INKARNIRAN JE U POČETKU 19. STOLJEĆA. BIO JE
ŠVICARSKI PEDAGOG I TEORETIČAR - BIO JE BLAG ČOVJEK I BIO JE ODUŠEVLEN
ODGOJANISH. PAK JE DOGA DA JE BIO INKARNIRAN U 9. STOLJEĆU I BIO JE ŽENA, KAO
ŽENA IMAO JE MUŽA, KODI MU JE JOŠ PAK JE (1. STOLJEĆE PAK JE UMIŠAO) BIO KADRE-
BENI, A ON ŽENA BIO JE NABEDANIK I POČEA VITELI DOBOVA. - SPINATEJINU JE NEKAKO SMISLO

– tih duša u čijoj je sudbini ova individualnost dva puta učestvovala – ponovo javlja u deci, čijeg se vaspitanja prihvatila ova individualnost u novoj inkarnaciji. U ovoj inkarnaciji ona se javlja kao Pestaloci.²³ Vidimo kako u XVIII i XIX veku Pestalocijeva neverovatna blagost, njegovo oduševljenje vaspitanjem, postaje karmičko ispunjenje u odnosu na ljude sa kojima je već dva puta bio u vezi – karmičko ispunjenje onoga što se propatilo i doživelo u ranijim inkarnacijama.

Ono što nam se pokazuje u pojedinim ličnostima može da nam bude jasno i pregledno samo onda kada možemo da sagledamo sadašnji zemaljski život u odnosu na ranije zemaljske živote.

U čoveku se pokazuju osobine koje ne potiču samo iz prethodne inkarnacije, već često i iz jedne pre te ili čak još starije. Vidimo kako ono što je posejano, takoreći, u jednoj inkarnaciji deluje kroz izvesnu unutaraju, duhovnu nužnost pošto čovek ne prolazi samo kroz zemaljske živote, već takođe kroz živote između smrti i novog rođenja.

S tim u vezi, proučavanje života o kome sam već govorio onima koji su bili u Dornahu pre Uskrsa, a to je život Konrada Ferdinanda Majera, posebno je značajno i zanimljivo.

Konrad Ferdinand Majer predstavlja zagonetku za one koji proučavaju unutaraju vid njegovog života, a u isto vreme ga poštuju kao pesnika. Toliko je čudesna harmonija forme i stila u njegovim pesmama da ne možemo a da ne kažemo: ono što živi u Konradu Ferdinandu Majeru uvek nešto malo lebdi iznad zemaljskog u pogledu stila, a takođe i u pogledu čitavog načina mišljenja i osećanja. Ukoliko utonemo u njegovo stvaralaštvo videćemo kako je on prožet duhovno-duševnim koje je uvek na ivici da se otrgne iz njegovog fizičkog tela. Proučite njegove bolje pesme i pesme u prozi i reći ćete: evo stvaralaštva koje neprestano hoće da se otrgne od veze sa fizičkim telom. Kao što znate, dok je bio inkarniran kao Konrad Ferdinand

²³ Johan Hajnrich Pestaloci (Johann Heinrich Pestalozzi), 1746-1827. Švajcarski pedagog i teoretičar.

Majer, njegova kob bila je da zapada u patološka stanja kada bi se duševno-duhovno odvajalo do toliko visokog stepena od fizičkog tela, toliko da je nastajalo ludilo, ili u svakom slučaju stanje slično ludilu. Opet, čudnovata stvar je da su njegovi naj-ljepši radovi nastajali tokom perioda kada bi duševno-duhovno samo slabo bilo povezano sa fizičkim telom.

Dalje, kada pokušavamo da istražujemo karmičke veze koje teku kroz život Konrada Ferdinada Majera, zapadamo na neki način u pometnju. Ne možemo odmah da pronađemo vezu. Vođeni smo prvo do VI veka n.e. a onda opet odbačeni u XIX vek, u Konrad Ferdinand Majer inkarnaciju. Same stvari koje posmatramo nas dovode u zabludu. Hteo bih da shvatite kolike su teškoće u pravoj potrazi za saznanjem u ovoj oblasti. Ako se zadovoljavate fantazijom, onda je naravno lako, jer onda možete da uskladite stvari onako kako vam se sviđa. Za onoga ko se ne zadovoljava fantazijom, već istražuje sve do one tačke na kojoj može da se osloni na to da ga sposobnosti sopstvene duše neće prevariti – za njega to nije laka stvar, posebno onda kada istražuje ove stvari u vezi sa individualnošću onoliko složenom koliko je to bio Konrad Ferdinand Majer. U istraživanju karmičkih veza kroz izvestan broj zemaljskih života nije od velike pomoći posmatranje posebno istaknutih stvari. Ono što vam najviše pada u oči kod čoveka, ono što odmah primetite kod njega ili naučite o njemu u istoriji – to uglavnom proizlazi iz njegovog zemaljskog okruženja. Čovek kakav se javlja pred nama proizvod je zemaljskog okruženja do veće mere nego što se to generalno prihvata. On kroz obrazovanje unosi u sebe sve ono što živi u njegovom zemaljskom okruženju. Finije, intimnije crte čoveka, koje se uzimaju sasvim konkretno, to je ono što nas vodi, kroz život između smrti i novog rođenja, do prethodnih života na Zemlji.

U ovim istraživanjima može biti važnije da se primete neki čovekovi pokreti ili navike, od onoga što je možda postigao kao slavna ličnost. Ponašanje osobe ili način na koji vam uvek na isti način odgovara – ne toliko *šta* odgovara, već *kako* odgovara – da li, na primer, uvek prvo poriče ili se samo, kada

nema druge, slaže, ili opet da li se dobrodušno hvališe, i tako dalje – to su crte koje su važne i ako na njih dobro obratimo pažnju one postaju središte našeg posmatranja i dosta toga otkrivaju. Primetimo, na primer, način na koji čovek pruža ruku da uzme nešto; načinimo objektivnu sliku toga i radimo na tome u stilu umetnika i naposljetku nalazimo da to nije samo pokret koji posmatramo, već se oko tog pokreta oblikuje lik drugog čoveka.

Može se dogoditi sledeće. Postoje ljudi koji imaju običaj, recimo, da nešto rade rukama na izvestan način. Poznavao sam ljude koji jednostavno ništa nisu mogli da počnu a da ne prekrste ruke. Ako zamislimo sasvim realno ovaj pokret, ali sa unutarnjim, umetničkim osećajem, tako da to pred nama stoji sasvim plastično, onda više ne obraćamo pažnju na čoveka koji zapravo čini taj pokret. Ali pokret ne ostaje onakav kakav je jer on prerasta u drugi oblik koji ukazuje na nešto u prethodnoj inkarnaciji ili u onoj pre te. Možda se sada taj pokret koristi u vezi sa nečim što uopšte nije postojalo u prethodnoj inkarnaciji – recimo da se pokret koristi prilikom uzimanja knjige ili nečeg sličnog. Ipak, za ovakve pokrete i navike moramo da imamo osećaj ako hoćemo da idemo pravim putem.

Sada, u slučaju ličnosti kakva je Konrad Ferdinand Majer, značajna tačka je bila težnja da se, dok stvara svoje pesme, duševno-duhovno ne drži čvrsto fizičkog tela. Tu imamo polazište, ali nas to u isto vreme može odvesti na stranputicu.

Vraćamo se, kao što sam vam rekao, u VI vek naše ere. Imamo osećaj da on tu pripada. Nalazimo ličnost koja je živela u Italiji i koja je vodila neku vrstu dvostrukog života. S jedne strane bio je posvećen umetnosti koja je kasnije skoro nestala, a koja je u to vreme bila na vrhuncu; samo u onom što je preostalo od mozaika još uvek možemo da sagledamo ovu tada visoko razvijenu umetnost. Dakle, individualnost na koju prvo nailazimo živela je u ovakvom umetničkom miljeu u Italiji, krajem V i početkom VI veka. Prvo nam se to javlja.

Ali sada se čitava slika zamračuje i opet smo odbačeni do Konrada Ferdinanda Majera. Tama koja zamračuje sliku

* KONRAD FERDINAND MAJER ŽIVIO JE U 6. VIEKU. BIO JE ŽIVIO U ITALIJI I
 ZA VREMENE PAPA GREGORIJA POŠLATA KA ŽUPANOM, U ENGLESKOM KAO
 MISSIONAR. BIO JE VARNI MISSIONAR. ALL JE BIO I ODUŠEVLEN MISSIONARSTVOM
 TI, FOAMIN MISSIONAR – U ENGLESKOJ OSNOVALA GRAD KENTERBERI I TU USTANOVI BISKUPIJU.
 TU GA UBIO ANGLOSAKSONSKI ČLANAN (KRAVJE KRAVJE, DOMIŠLJATOSTI)

čoveka iz VI veka, sada baca senku na sliku Konrada Ferdinanda Majera u XIX i mi smo primorani da vrlo pažljivo pogledamo šta Konrad Ferdinand Majer radi u XIX veku.

Našu pažnju onda privlači činjenica da njegova pri-povetka *Svetac* govori o Tomasu Beketu, kancelaru Henrija II, engleskog kralja. Osećamo da je to od izuzetnog značaja. Takođe osećamo da nas utisak koji smo stekli iz ranije inkarnacije gura prema tom određenom delu Konrada Ferdinanda Majera, a onda smo opet odbačeni u VI vek za šta ne možemo da nađemo nikakvo objašnjenje. Tako smo bacani od jedne do druge inkarnacije, od one problematične u VI veku do Konrad Ferdinand Majer inkarnacije – sve dok nam ne sine da je priča o Tomasu Beketu, kakva je ispričana u istoriji, došla Konradu Ferdinandu Majeru zahvaljujući izvesnoj sličnosti sa doživljajem koji je sâm doživeo u VI veku, kada je iz Italije otišao u Englesku kao član katoličke misije koju je poslao papa Grgur. Tu nalazimo drugi vid prirode Konrada Ferdinanda Majera u njegovoj prethodnoj inkarnaciji. S jedne strane imamo oduševljenog obožavaoca umetnosti, umetnosti mozaika. Otuda njegova nadarenost za formu, u svim njenim vidovima. S druge strane, međutim, on je oduševljeni zastupnik katolicizma, zato je i bio u toj misiji. Članovi ove misije osnovali su grad Kenterberi, gde je onda ustanovljena Kenterberijska biskupija.

Ovu individualnost, koja je kasnije živela u XIX veku kao Konrad Ferdinand Majer, ubio je jedan anglosaksonski poglavar, u okolnostima koje su bile izuzetno zanimljive. Ima tu nečeg od pravnih kleveta i domišljatosti, mada još uvek grube, u događajima povezanim sa tadašnjim ubistvom.

Vi vrlo dobro znate, dragi moji prijatelji, kako čak i u običnom životu ostaje sa vama odjek nečega. Možda ste jednom čuli neko ime, a da niste obratili posebnu pažnju na to, ali vam se kasnije javlja čitav niz asocijacija kada se to ime pomene. Slično tome, zbog posebnih okolnosti odnosa ovog čoveka sa onim što će kasnije postati Kenterberijska biskupija – grad Kenterberi, kao što sam rekao, osnovala je katolička misija čiji je on bio član – ovi doživljaji su nastavili da žive,

- KATER DE BIO 705 INKARNACIJA KAO ŽENA ZA VREMENE 30. GOD. NAD
U EUROPI → OVO DE POKLONJENJE KOME PRIDNEĆE ČINI LJUDI NEKO MI.
DOŠLIH SMISLA.

istinski da žive, u zvuku imena Kenterberi. U Konrad Ferdinand Majer inkarnaciji zvuk tog imena – Kenterberi – ponovo je oživeo i asocijacijom ideja njegova pažnja je usmerena na Tomasa Beketa, biskupa Kenterberija koji je ubijen pod Henrijem Plantadženetom. U početku je Tomas Beket bio miljenik Henrija II, ali je kasnije ubijen, po njegovom nalogu, zato što nije hteo da se složi sa izvesnim kraljevim predlozima.

Ove dve sudbine, slične u nekom pogledu, a opet različite u drugom, dovele su do toga da Konrad Ferdinand Majer prenese, takoreći, u potpuno druge likove iz istorije, ono što je sâm doživeo u inkarnaciji u VI veku – što je doživeo u svom telu, daleko od svoje tadašnje rodne zemlje. Samo pomislite koliko je sve ovo zanimljivo! Jednom kada smo ovo shvatili onda više ne lutamo između dve inkarnacije. A onda, kako je u XIX veku Konrad Ferdinand Majer imao neku vrstu dvojne prirode, vidimo kako se njegovo duševno-duhovno lako odvaja od fizičko-telesnog. Pošto ima tu dvojnu prirodu on zamenjuje mesta, odnosno pravi doživljaj je zamenjen drugim doživljajem koji je u neku ruku sličan, baš kao što se slike često menjaju igrom ljudske mašte. Čovekova obična mašta tokom zemaljskog života slobodno stvara i može da menja sliku. Tokom mnogih zemaljskih života može se dogoditi da neki istorijski događaj, koji je povezan sa dotičnom osobom samo kao slika, preuzme mesto stvarnog događaja.

Dalje, ova individualnost čiji je doživljaj u ranijem životu nastavljao da deluje kroz dva života između smrti i novog rođenja i koji se onda javio u priči o Tomasu Beketu, *Svetac*, ta individualnost je imala između ta dva, još jedan zemaljski život, kao žena u vreme Tridesetogodišnjeg rata. Treba samo da obratimo pažnju na haos koji je vladao čitavom Srednjom Evropom tokom Tridesetogodišnjeg rata i neće nam biti teško da razumemo osećanja i osećaje jedne nežne i osetljive žene koja živi u središtu tog haosa kao supruga ograničenog čoveka, filistra i cepidlake. Zamoren od života u zemlji koja će kasnije postati Nemačka, prebegao je u Graubinden u Švajcarskoj, gde je brigu o kući i domaćinstvu prepustio svojoj

ženi, dok je sam provodio vreme u zlovoljnom javašluku. Njegova žena je međutim, imala prilike da posmatra mnoge stvari. Širi istorijski vidik, a i neobične lokalne prilike u Graubindenu delovale su na njenu dušu. Iskustva kroz koja je prošla, iskustva koja su bila obojena njenim životom sa uskogrudim mužem, ponovo su utonula u osnovu ove individualnosti i nastavila da žive između smrti i novog života. Iskustva žene iz vremena Tridesetogodišnjeg rata su imaginativno prenesena u pripovetku Konrada Ferdinanda Majera *Jirg Jenač*.

Tako u duši Konrada Ferdinanda Majera nalazimo nešto što je sastavljeno od pojedinosti prošlih inkarnacija. Kao piscu, Konradu Ferdinandu Majeru izgleda da je sopstvena individualnost sama sebi dovoljna, zato što je on umetnik sa vrlo određenim i jasnim karakteristikama. U stvari, upravo to izaziva zabunu, zato što je naša pažnja odmah usmerena u suprotnom smeru od ovih čvrstih karakteristika, na nepouzdanu, dvostruku prirodu čoveka.

Oni koji mogu da vide samo Konrada Ferdinanda Majera, pesnika, čuvenog tvorca svih tih dela, neće nikada doznati ništa o njegovim ranijim životima. Moramo kroz pesnika da vidimo čoveka, a onda se, u pozadini slike, javljaju likovi ranijih inkarnacija.

Ma koliko to izgledalo neobično savremenom čoveku, jedini način na koji ljudski život može da se razume u njegovim dubljim vidovima, jeste da usmerimo naše proučavanje toka svetskih događaja na posmatranja samog čoveka u istoriji. A čovek ne može da se posmatra kao da pripada samo *jednom* dobu, kao da živi samo u *jednom* zemaljskom životu. Posmatrajući čoveka, moramo da shvatimo kako individualnost prolazi od jednog zemaljskog života do drugog i kako u intervalima između smrti i novog rođenja preobražava ono, što se uglavnom odigravalo u podsvesnom području zemaljskog života, ali je ipak povezano sa oblikovanjem sudbine. Jer oblikovanje sudbine se ne odvija u jasnoj svesti intelekta, već u onom što se odvija u podsvesti.

1. Kao 100 godina posle koliste zimo ze publike konvencije pacit - Bio ze znacajan
 izas, i kao stomnje kolista i skatna ga newtela, i pacit ima primitelna
ze publice klubi i pn ze zako postivo pacitov stil alicant. i pac publice
klubi ponovo se inuanina kao izma u G. ispuen, u itruci, oka ze vorvotunina
od toskane, klama za prednise evropskog prekida. vorvotunina ze zima beatrice od tozane
bila ze izvazno zima i aktivna osoba, hacim izeci ze progonio njenog muzia cofaida
 Bezvolite mi da vam sada iznesem jedan primer:

Dozvolite mi da vam sada iznesem jedan primer o tome kako se događanja u istoriji prenose preko samih ljudi.

U prvom veku naše ere, oko sto godina posle osnivanja hrišćanstva, nalazimo u liku Tacita²⁴ izuzetno značajnog rimskog pisca. Čitavo njegovo delo, a posebno njegova *Germanija*, napisano je sažetim, jasnim stilom. On ređa istorijske činjenice i geografske detalje u čudesno uobličanim, sažetim rečenicama, stvarno epigramski. Možemo se takođe prisetiti kako on, čovek široke kulture, koji zna sve što je vredno znati u to vreme – sto godina posle osnivanja hrišćanstva – samo usput pominje Hrista, kao nekoga koga su Jevreji razapeli, ali s napomenom da to nije od nekog velikog značaja. Ali i pored toga, on je jedan od najvećih Rimljana.

Tacit je imao prijatelja, ličnost poznatu u istoriji kao Plinije Mlađi,²⁵ pisca mnogih pisama i vatrenog poštovaoca Tacitovog stila.

Pogledajmo za početak Plinija Mlađeg. On prolazi kroz dveri smrti, kroz život između smrti i novog rođenja i ponovo se rađa u XI veku u Italiji kao vojvotkinja od Toskane,²⁶ koja je udata za srednjoevropskog plemića. Tom plemiću je Hajnrih zvani „Crni” iz franačko-salijske dinastije, oteo zemlje i on pokušava da pribavi imanje u Italiji. Vojvotkinja Beatriks je pak vlasnik zamka Kanosa gde je kasnije Hajnrih IV, naslednik Hajnriha III Crnog, bio primoran da se pokaje pred papom Grgurom VII.

Vojvotkinja Beatriks je izuzetno živa i aktivna ličnost, zainteresovana za prilike i okolnosti svog vremena. Zapravo

²⁴ Publije Kornelije Tacit (Publius Cornelius Tacitus), oko 55-120. godine.

²⁵ Plinije Mlađi (Gaius Plinius Caecilius Secundus), 62. do otprilike 114. godine.

²⁶ Beatriks od Toskane (Beatrix von Tuscien), oko 1015-1075. godine. Ćerka vojvode Fridriha od Oberlotringena i rođaka Hajnriha III. Prvi put udata za Bonifacija III od Toskane, drugi put za svog rođaka Gotfrida Bertigena od Lotringena. Hajnrih III (1017-1056) je zatvara, a posle njegove smrti oslobađa je njegova žena regentkinja Agnes, majka Hajnriha IV, a njen suprug je povratio odcepljeni Lotringen.

* VOJVOTKINJA BEATRICE (KRALJEVA KLADI) NAJNAMI 3. DOVODA OD MUŽA GOTFRIDA I ONDA SE SA SOBOM UDA U NEMANCKU - ONA SE BILA MEKOG SRCA I ŠIROKIH POGLEDA - TAKO SE BEATRICE 2. PUT UDAJE ZA NAJNAMI 3. I ONDA 700 SE ROBIČEKA MATILDA, KOJA SE BILA 205 PRVETINJA OD BEATRICE - ONA SE DAKLE BILA VLASNIK ZAKNA U KANOSI.

ona ne može a da ne bude zainteresovana, zato što je Hajnrih III, koji je proterao njenog muža Gotfrida iz Alzasa u Italiju još pre no što se Gotfrid s njom oženio, nastavio da ga proganja. Hajnrih je bio okrutan čovek, koji je uklanjao knezove i zapovednike u svom susedstvu jednog za drugim, radio je šta mu padne na pamet i nije bio zadovoljan da napada samo jednom, već bi nastavljao sa napadima i kada bi se njegova žrtva skrasila na nekom drugom mestu. Kao što rekoh, on je bio preduzimljiv čovek, „veliki” čovek u srednjovekovnom smislu veličine. Dakle, kada se Gotfrid skrasio u Toskani, Hajnrih nije bio zadovoljan time što ga je i odatle oterao, već je vojvotkinju poveo sa sobom u Nemačku.

Svi ovi događaji su pružili vojvotkinji priliku da vrlo dobro sagleda okolnosti ne samo u Italiji, već i u Nemačkoj. U njoj vidimo osobu koja je izraziti predstavnik svog vremena, ženu izoštrenog opažanja, vitalnosti i snage, ali mekog srca i širokih pogleda.

Kada je kasnije Hajnrih IV bio primoran na pokajanje u Kanosi, njena ćerka **Matilda**²⁷ bila je vlasnik zamka. Matilda je bila u odličnim odnosima sa svojom majkom čije osobine je nasledila; bila je, zapravo, još darovitija. Bile su to sjajne žene koje su zbog svega što se dogodilo pod Hajnrihom III i Hajnrihom IV, bile duboko zainteresovane za istoriju tog vremena.

²⁷ Matilda (Mathilde, Markgräfin von Tusien), 1046-1115. godine. Grofica od Toskane. Potiče iz prvog braka Beatrikse. Udala se 1069. godine za svog polubrata vojvodu Bukligena od Lotringena, ali se od njega rastala već 1071. Kao verna pristalica papstva, održavala je prijateljske odnose sa papom Grgurom VII. Ovaj je boravio u njenom zamku Kanosa kada je tamo stigao Hajnrih IV (1050-1106) i po velikoj hladnoći od 25. do 27. januara 1077. bosonog u dvorištu zamka prošao svoj pokajnički hod, da bi izmolio skidanje papske anateme. Kada je Matilda za vreme drugog pohoda Hajnriha na Italiju pružila papi 1081. godine utočište u svom zamku, Hajnrih ju je prognao i opustošio njen posed. Ona je i posle smrti Grgura VII (1085) podržavala papstvo i zaveštala je sva svoja dobra još za života Rimskoj crkvi i čak je ušla u prividnu vezu sa mladim vojvodom od Velfa, da bi pružila caru otpor prilikom njegovog trećeg pohoda na Italiju.

MATILDA MARCONIJEVA VOM TUSCENI SE RELIGIOZNOŠĆU TACIT
MATILDA SE POSMATRAČ POSREDOVANJE TACIT SE BIO PISAC POSREDOVANJE
- BEATRIS I MATILDA SU BILE TAKO PRISNO POVEZANE (TACIT, PLINIJUS).
I SHVATILE SU PODESNE DOGAĐAJE SA VELIKOM PRONICLJIVOŠĆU.

Istraživanje o ovim ličnostima dovelo je do sledećih izuzetnih rezultata: vojvotkinja Beatriks je reinkarnacija Plinija Mlađeg, a njena ćerka Matilda je reinkarnirani Tacit. Tako je Tacit, pisac istorije u starim vremenima sada izuzetan posmatrač istorije – žena može biti često čudesno nadareni posmatrač kada poseduje veličinu – i ne samo posmatrač, već i neposredni učesnik u istorijskim događajima, jer Matilda je, zapravo, vlasnik Kanose, poprišta spornih pitanja koja su bila izuzetno presudna u Srednjem veku. Dakle, sada nalazimo Tacita kao posmatrača istorije.

Duboka prisnost se razvila između majke i ćerke, a njihovo prethodno stvaralaštvo omogućilo im je da shvate istorijske događaje sa velikom pronicljivošću. Podsvesno i instinktivno one postaju prisno povezane sa svetskim razvojem onako kako se on odvija u prirodi, kao i u istoriji.

A sada, još kasnije, dešava se sledeće: Plinije Mlađi, koji je u Srednjem veku bio vojvotkinja Beatriks, rođen je ponovo u XIX veku u miljeu romantizma, okružen romantizmom. On prihvata romantizam – ne kažemo oduševljeno, ali sa estetskim zadovoljstvom. On, s jedne strane, poseduje ljubav za romantizam, a s druge – zahvaljujući svom poreklu – pomalo akademski stil; poseduje akademski stil pisanja. Taj stil se, međutim, ne slaže sa njegovom prirodom. On stalno želi da pobjegne od njega, želi da odbaci taj stil.

Ta ličnost (reinkarnirani Plinije Mlađi, odnosno vojvotkinja Beatriks) jednoga dana, posredstvom sudbine, odlazi u posetu prijatelju i tom prilikom ugleda knjigu kako leži na stolu; englesku knjigu. On je očaran stilom kojim je napisana i odmah zna: stil koji sam do sada negovao i koji dugujem svojoj porodici mi ne odgovara. Ovo je moj stil, ovo je stil koji mi je potreban. On je divan, moram po svaku cenu da pišem ovakvim stilom.

On, kao pisac, počinje da podražava ovaj stil, hoću da kažem, umetnički podražava u najboljem smislu, a ne kao imitator – on podražava ovaj stil u umetničkom, estetskom smislu. A znate li da je knjiga koju je tada otvorio, pročitavši je

* RALF WALDO EMERSON JE REINKARNIRANA VOJVOTKINJA MATILDA
ODNOSNO TACIT

* HERMAN GRIM JE INKARNACIJA BEATRIKS DOBROGA PLINIJA MLADEG.
HIGAM NALAZI NA EMERSONOVIM KNJIGAMA I NJEGOV STIL MA JE TAKO
JUBA I POČINJE PIŠATI TIH SRCEM, - HERMAN GRIM SASLUŠA EMERSONA

najbrže što je mogao, a onda kasnije pročitavši sve što je mogao da pronade od istog pisca – bila knjiga *Značajni predstavnici ljudi*²⁸ od Emersona. On je odmah prihvatio taj stil, smesta je preveo dva eseja iz te knjige, razvio je duboko poštovanje za autora i nije se smirio dok ga nije upoznao.

Ovaj čovek koji je tek sada pronašao sebe, koji je po prvi put pronašao stil koji mu odgovara diveći se drugom – taj reinkarnirani Plinije Mlađi i vojvotkinja Beatriks, nije niko drugi do Herman Grim,²⁹ a u Emersonu nalazimo reinkarniranog Tacita, reinkarniranu vojvotkinju Matildu.

Kada posmatramo divljenje Hermana Grima prema Emersonu, kada se prisetimo načina na koji Herman Grim sreće Emersona, nalazimo odnos Plinija Mlađeg prema Tacitu. U svakoj rečenici koju posle ovoga piše Herman Grim, vidimo odnos između Plinija Mlađeg i Tacita. Vidimo divljenje koje je Plinije Mlađi gajio prema Tacitu i još više, vidimo kako potpuni sklad i razumevanje među njima ponovo izbija u divljenju koje Herman Grim pokazuje prema Emersonu.

Sada po prvi put shvatamo u čemu se sastoji veličina Emersonovog stila, vidimo da ono što je Tacit iznosio na svoj način, opet iznosi Emerson na svoj poseban način. Kako radi Emerson? Oni koji su poznavali Emersona otkrili su nam njegov način rada. U njegovoj sobi nalazi se nekoliko stolica i stolova. Otvorene knjige leže svuda i Emerson šeta unaokolo. Povremeno pročita nešto zapisano, potpuno ga usvaja i iz toga gradi svoje izvanredne, epigramske rečenice. Tako je on radio. Ovde imate potpunu sliku Tacitovog života! Tacit putuje, svuda posmatra život; Emerson posmatra život u knjigama. To sve ponovo oživljava!

A onda se kod Hermana Grima javlja nesavladiva žudnja da upozna Emersona. Sudbina ga vodi do *Značajnih predstavnika ljudi* i on odmah zna: ovako moram da pišem, ovo

²⁸ Ralf Valdo Emerson (Ralph Waldo Emerson), 1803-1882. godine. „Representative Men”.

²⁹ Herman Grim (Herman Grimm), 1828-1901. godine.

je moj pravi stil. Kao što sam rekao, on je primio akademski stil pisanja od svog strica Jakoba Grima i svog oca Vilhelma Grima, ali ga sada napušta. Sudbina ga podstiče da prihvati potpuno drugačiji stil.

U delima Hermana Grima vidimo koliko su široka njegova istorijska interesovanja. On ima unutarnji duševni odnos prema Nemačkoj zajedno sa dubokim zanimanjem za Italiju. Sve se ovo izražava u njegovim delima.

Sve ovo pokazuje kako se izražava sudbina. A kako se to može sagledati? Vidite, mora prvo da se stekne utisak, a onda se sve oko toga kristališe. Dakle, prvo treba da zamislimo sliku Hermana Grima kako otvara Emersonove *Značajne predstavnike ljudi*. Herman Grim je imao običaj da čita na neobičan način. Pročitao bi odlomak i odmah bi se odmicao od onoga što je pročitao. Bio je to pokret kao da usisava ono što je upravo pročitao, rečenicu po rečenicu. A baš ovaj unutarnji gest usisavanja rečenice za rečenicom omogućio mi je da pronađem prethodnu inkarnaciju Hermana Grima. U slučaju Emersona bilo je to koraćanje tamo-amo ispred otvorenih knjiga, kao i njegov donekle krut, rimski stav, kako ga je po prvi put video Herman Grim kada su se sreli u Italiji – bili su to utisci koji su me odveli od Emersona do Tacita. Plastičnost opažanja je ono što je neophodno za sagledavanje ovih stvari.

Vidite, dragi moji prijatelji, ovde sam vam opisao još jedan primer koji nam ukazuje da naše proučavanje istorije mora da se produbi. Ovo produbljivanje bi moralo da se pojavi među nama već kao posledica težnje koja bi trebalo da prevlada u Antroposofskom društvu posle Božićnog osnivačkog zasedanja. Ubuduće moramo hrabro i smelo da napredujemo u proučavanju ovih obimnih duhovnih odnosa, moramo imati hrabrosti da zaista dospemo do posmatranja duhovnih veza. Za ovo će nam biti potrebna, pre svega, duboka ozbiljnost. Naš zajednički antroposofski život mora biti ispunjen ozbiljnošću.

Ova ozbiljnost će rasti u Antroposofskom društvu ukoliko oni koji stvarno žele da urade nešto u njemu obrate pažnju na sadržaj lista koji se šalje svake nedelje u sve antroposofske

krugove kao dodatak našem nedeljniku *Geteanum*. Tu je opisano kako treba postaviti stvari u ograncima u saglasnosti sa Božićnim zasjedanjem, ono što bi trebalo da se radi na sastancima članova, kako da se izlažu stvari, kako da se proučavaju. List bi trebalo da dâ sliku onoga što se među nama dešava. On nosi naslov: „Šta se dešava u Antroposofskom društvu” i njegov cilj je da u čitavo Društvo unese zajedničko mišljenje, da proširi zajedničko raspoloženje na hiljade antroposofa gde god da su. Kada živimo u takvoj atmosferi, kada razumemo šta znači mogućnost da čitavo naše mišljenje bude podstaknuto „Vodećim stavovima” i kada razumemo kako će na taj način *Geteanum* zaista stvarno biti postavljen u središte kroz inicijativu ezoternog Predsedništva – stalno naglašavam da moramo da radimo sa Predsedništvom čiji je zadatak da uvede ezoterni impuls – kada ovo potpuno razumemo onda će ono što sada teče kroz antroposofski pokret nastaviti da deluje na pravi način. Antroposofski pokret i Antroposofsko društvo moraju da postanu jedno. Antroposofsko društvo mora potpuno da usvoji stvar antroposofije.

Može se reći da kada jednom ovo zajedništvo, ovo zajedničko mišljenje postane delatna stvarnost, onda će biti u stanju da postane nosilac svestranog, dalekosežnog duhovnog znanja. Oživeće snaga u Antroposofskom društvu koja stvarno i treba da postoji u njemu, jer se ovom novom civilizacijskom razvoju mora dati moćan uzlet da ne bi potpuno propao.

Ono što je rečeno o životima ove ili one ličnosti može u početku izgledati neobično, ali ako pogledate pobliže razvojni put ljudi o kojima smo govorili s tim u vezi, videćete da je sve ovo što je rečeno zasnovano na stvarnosti, videćete da možemo da gledamo u tkanje života bogova i ljudi kada na ovaj način duhovnim okom pokušamo da shvatimo duhovne sile.

To je, dragi moji prijatelji, ono što hoću da položim u vaša srca i duše. Ukoliko ponesete sa sobom ovo osećanje, onda će ovo Uskršnje zasjedanje biti kao oživljavanje Božićnog zasjedanja, jer ako će Božićno zasjedanje da deluje kako treba, onda sve što je iz njega proizašlo mora da bude sredstvo za obnovu, za oživljavanje baš kao da je opet tu, među nama.

Mnoge stvari proizlaze iz Božićnog zasedanja, stalno se obnavljajući. Neka se iz njega razviju mnoge stvari kroz delatnost hrabrih duša, duša koje su neustrašivi predstavnici antroposofije. Ukoliko naši sastanci ohrabre duše antroposofa, onda će se ono što je potrebno Društvu razviti kao telo za antroposofsku dušu: hrabro iznošenje otkrića *duha* u svet, otkrića dostojnih doba svetlosti koje sada sviće posle svršetka Kali-Juge, jer su ove objave neophodne za dalji razvoj čoveka. Budemo li svesni ovoga moći ćemo hrabro da radimo. Neka ova hrabrost bude ojačana svakim sastankom koji održimo. Tako će i biti ako ozbiljno uzmemo stvari koje mogu izgledati neobične i lude onima čije mišljenje danas prevladava. Ali ipak, često se dešava da se važeće mišljenje u jednom periodu zameni istom onom stvari koja se pre toga suzbijala. Neka raspoznavanje prave prirode istorije i njena povezanost sa tokom života ljudi, dâ hrabrost za antroposofsku delatnost – hrabrost koja je bitna za dalji napredak ljudske civilizacije.

★ 08.04.2009.★

IV

Dornah, 26. april 1924. godine

Posmatranja koja zadiru u ljudsku karmu moraju da se uzmu sa dubokom ozbiljnošću, moraju da budu usvojena dušom, jer nije samo *saznanje* o nekoj određenoj karmičkoj vezi ono što je važno, već takvo proučavanje treba da oživi čitavo čovekovo biće, omogućavajući mu da pronađe svoj pravac u životu.

Ovakva proučavanja neće nikada doneti ploda ako vode do još veće ravnodušnosti prema ljudima nego što je to inače slučaj; doneće ploda samo ukoliko podstaknu još dublju ljubav i razumevanje nego što je to moguće kada se u obzir uzmu samo utisci jednog života.

Svako ko pregleda čitav niz epoha u evoluciji čovečanstva, shvata da se tokom istorije mnogo toga promenilo u čitavom čovekovom načinu mišljenja i osećanja, u svim njegovim pogledima na svet i život. Naravno, čovek je manje zainteresovan za prošlost, nego za budućnost, za koju tek treba da se polože temelji. Ali svako ko dovoljno jasno razume koliko su se ljudske duše promenile tokom zemaljske evolucije, neće ustuknuti da i sam prođe kroz promenu u duši koja će ga odvesti do proučavanja, ne samo *jednog* zemaljskog života nekog pojedinca, već čitavog niza zemaljskih života, onoliko koliko je to moguće.

Mislim da primeri izneseni u poslednjem predavanju – Konrad Ferdinand Majer, Pestaloci i drugi – mogu da nam pokažu kako se razumevanje za ličnost, ljubav za tu ličnost, može uvećati kada se ovaj poslednji zemaljski život pregleda na osnovu drugih života iz kojih je proistekao.

A sada, da bi naša proučavanja zaista bila plodonosna, želim da se vratim na pitanje na koje sam, kao što mnogi prisutni znaju, već skretao pažnju. U duhovnoj nauci smo često pominjali kako su u starim vremenima postojali posvećenici koji

su bili vidoviti, ličnosti koje su mogle da prenose, da saopštavaju tajne duhovnog sveta. Iz ovoga, sasvim prirodno, proističe pitanje: gde su danas ovi posvećenici? Da li su se i oni reinkarnirali?

U odgovoru na ovo pitanje, neophodno je ukazati na to koliko mnogo može sadašnji zemaljski život da se razlikuje od prethodnog u pogledu znanja, a i u odnosu na druge delatnosti duše. Mnogo toga treba da se dogodi kada, između smrti i novog rođenja, dođe čas da se čovek spusti na Zemlju i da se sjedini sa fizičko-eterskom organizacijom. Usmerenje prema porodici, rasi i tako dalje, već je, naravno, bilo ranije odlučeno, ali odluka da se prođe kroz ovu ogromnu promenu u načinu postojanja, promenu koja zahteva prelazak iz duševno-duhovnog sveta u fizički svet, ta odluka je ogromna stvar. To je zbog toga što tamo, naravno, dragi moji prijatelji, prilike nisu onakve kakve su na Zemlji, na kojoj čovek postaje sve slabiji kako se približava kraju svog normalnog života; posle svih svojih doživljaja na Zemlji on, u stvari, ne može da bude onaj koji će odlučiti da li da uđe u drugačiji oblik postojanja pošto prođe kroz dveri smrti ili ne. U ovom slučaju promena mu dolazi sama od sebe, dešava mu se.

Ovde na Zemlji smrt je nešto što se dešava čoveku – nastupa smrt. Spuštanje iz duhovnog sveta potpuno je različita stvar. To je onda potpuno svesno delo, namerna odluka koja proizlazi iz dubina duše. Moramo da shvatimo koliko je ogromna promena za čoveka kada mu dođe vreme da zameni svoj oblik života iz prezemaljskog postojanja u duševno-duhovnom, u zemaljsko postojanje. Spuštanje povlači za sobom prilagođavanje prevladavajućim okolnostima civilizacije i kulture, a takođe i telesni sklop koji određena epoha može da obezbedi. Naša sopstvena epoha ne obezbeđuje tela, a kamoli prilike u kulturi i civilizaciji u kojima posvećenici mogu ponovo da žive kao što su živeli u prošlosti. Kada se približi vreme da duša nekog bivšeg posvećenika opet upotrebi fizičko telo, onda je to stvar prihvatanja tog tela onakvog kakvo ono jeste i ulaženja u postojeće životne prilike i postojeći oblik obrazovanja. No, ono

što je jednom bilo prisutno u duši nije izgubljeno, samo se izražava na neki drugi način. Osnovni sastav duše ostaje, ali ima drugi oblik.

Vidite, u III i IV veku naše ere, još uvek je bilo moguće da duša stekne pravo znanje o inicijacijskim istinama, zato što je u to vreme, posebno u južnoj Evropi i Maloj Aziji, *telo sledilo dušu*, što će reći, telesne funkcije su mogle da se unutarne prilagode duši. Neko ko je kao posvećenik živeo u ranim hrišćanskim vekovima, dušom potpuno okrenutom sebi i ispunjenom mudrošću, danas je prinuđen da se spusti u takvu vrstu tela koje je, zahvaljujući dosadašnjem razvoju, upućeno prevashodno na spoljašnji svet, koje potpuno živi u spoljašnjem svetu. Posledica toga je da zahvaljujući telesnom sklopu, unutarnja koncentracija duševnih snaga koja je još uvek bila moguća u III i IV veku naše ere, to više nije. Tako je sledeća stvar mogla da se dogodi tokom zemaljskog razvoja. Govorim vam stvari koje se otkrivaju unutarnjem viđenju.

Postojao je misterijski centar u Maloj Aziji, tipičan za sve takve ustanove u tom delu sveta u ranim hrišćanskim vekovima. Tradicija je svuda bila živa u tim starim vremenima, kada su ljudi duboko učestvovali u misterijama, ali su svuda, takođe, ljudi bili manje-više svesni pravila koja se moraju nametnuti duši da bi mogla da stekne saznanje koje vodi do njenih dubokih osnova, kao i izvan nje, u kosmičko. U ranim hrišćanskim vekovima upravo te maloazijske misterije bavile su se važnim pitanjem.

Ogromna mudrost je tokom vekova strujala iz misterijskih mesta. Ako ste čitali ono što sam opisao u mojoj knjizi *Hrišćanstvo kao mistična činjenica* – onoliko koliko je to bilo moguće objaviti u knjizi u to vreme – videćete da je krajnji cilj sve te mudrosti bilo razumevanje Misterijuma na Golgoti. U tim maloazijskim misterijama postavljalo se veliko pitanje: kako će uzvišeni sadržaj Misterijuma na Golgoti, stvarna sadržina onoga što se ulilo u Zemlju kroz Misterijum na Golgoti – kako će se to dalje razvijati u srcima i dušama ljudi? Kako će se drevna, iskonska mudrost – mudrost koja okružuje bića koja

nastanjuju zvezde i mnogobrojni redovi božansko-duhovnih bića koja vode univerzum i živote ljudi – kako će se ta iskonska mudrost sjediniti sa onim što je sadržano u Misterijumu na Golgoti? Kako će se sjediniti sa Impulsom koji se, potičući iz uzvišenog Sunčevog Bića, od Hrista, sada uliva u čovečanstvo? Bilo je to goruće pitanje u tim maloazijskim misterijama.

Tu nalazimo ličnost koja je u svojoj misterijskoj mudrosti i misterijskim iskustvima, izuzetno duboko doživljavala ovo pitanje. Zaista je izuzetan događaj kada se u potrazi za karmičkim vezama dospe do ovog čoveka koji je bio iniciran u jednu od ovih maloazijskih misterija u ranim hrišćanskim vekovima. Bio je to potresan doživljaj, jer je posedujući inicijacijsko znanje bio u svakom deliću svoga bića vrlo svestan potrebe da se razume značenje i važnost Misterijuma na Golgoti, a time je bio suočen sa pitanjem: šta će se dogoditi? Kako će te slabašne ljudske duše moći to da prihvate?

Dušom opterećenom ovim gorućim pitanjem u vezi sa sudbinom hrišćanstva, ovaj posvećenik je jednoga dana šetao širom okolinom misterijskog mesta, kada je doživeo nešto što je načinilo izuzetan utisak na njega – imao je viziju podmuklog ubistva Julijana Apostate.³⁰ Prošao je kroz taj događaj uvidom posvećenoga.

Bilo mu je poznato da je Julijan Apostata dostigao izvestan stepen posvećenja u drevnim misterijama i da je hteo da sačuva za duhovni život čovečanstva ono što je negovano u tim misterijama, da osigura njihov kontinuitet, ukratko da ujedini hrišćanstvo sa mudrošću starih misterija. Znao je da je Julijan Apostata objavio, u smislu misterijske mudrosti, da baš kao što postoji fizičko Sunce, postoji i duhovno Sunce i da svako ko poznaje duhovno Sunce, poznaje Hrista. Ali ovo učenje se nije smatralo dobrim u vreme Julijana Apostate i dovelo je do njegovog mučkog ubistva na putu za Persiju. Taj

³⁰ Julijan Apostata, 332-363. Rimski car, odrekao se hrišćanstva i uveo novu grčko-rimsku religiju prožetu neoplatonizmom. Od hrišćanske crkve nazvan Apostata – Otpadnik.

izuzetno značajni predznak u istoriji sveta, proživeo je ovaj posvećenik o kome govorim.

Vi koji ste mnoge godine slušali o karmičkim vezama u istoriji sveta, setićete se da sam u ciklusu predavanja koja sam jednom prilikom održao u Štutgartu, o određenim poglavljima okultne istorije, govorio o dubokoj tragediji Julijana Apostate i njegovom položaju u istoriji čovečanstva – istu stvar sam pomenuo prilikom Božićnog osnivačkog zasedanja.³¹

Njegovu smrt je osetio i doživeo posvećenik o kome govorim, i njegovo inicijacijsko znanje, primljeno u maloazijskom misterijskom centru, pokrenulo je u njemu pitanje: šta će biti sa hrišćanstvom? Kroz ovo mu je došla kristalno jasna misao: doći će vreme kada će se hrišćanstvo pogrešno razumeti, kada će živeti samo kroz tradiciju, kada ljudi više neće znati ništa o uzvišenosti Hrista, Duha Sunca koji je boravio u Isusu iz Nazareta.

Sve je to bilo veliki teret za posvećenikovu dušu. Ostatak svog života proveo je ispunjen tugom i žalošću u vezi sa razvojem hrišćanstva. Obuzela ga je potištenost i užas zbog takvog razvoja stvari, što je neminovno i moralo da se dogodi jednom posvećeniku. To ga je potreslo i ostavilo izuzetan utisak na njega.

Krenimo dalje. Utisak koji je zadesio posvećenika morao je da dovede do sledeće inkarnacije koja se odigrala u vreme Tridesetogodišnjeg rata, kada su se dogodile mnoge, izuzetne, interesantne inkarnacije, inkarnacije koje su igrale važnu ulogu u istorijskom razvoju čovečanstva.

Posvećenik se ponovo rodio kao žena početkom XVII veka, pred sam početak Tridesetogodišnjeg rata. Živela je u tom vremenu sukoba i bila je u dodiru sa izvesnim rozenkrojcerskim pokušajima da isprave težnje vremena i da izvrše pripreme za budućnost na duhovni, spiritualni način. Međutim

³¹ *Okultna istorija*, Štutgart, 27-31. decembar 1910. i 1. januar 1911. godine, GA 126. *Istorija sveta u svetlosti antroposofije*, Dornah, 24-31. decembar 1923. godine, GA 233.

* NORVEŠKI DRAMSKI PISAC HENRIK IBZEN (19. stol.). BIO JE INKARNIRAN
U 17. STOLJEĆU KAO ŽENA (U VALJENJE 30. GOD. KATA). JOŠ PRAVE TO JE BILA
POSVEĆENIK HALAŽISUHI MISTERIJA, TRAGIČNO JE PROŽIVJAVAO MUČNI SMAT ČITLA
JULIJANA APOSTATU KOJI JE ŽELIO SMRTI MISTERIJA, ZNAJE I UPOVEDIŠTO - TO POSVEĆENIK BEIČKO SE ZA BUDUĆNOST

ovaj rad je uglavnom bio zamračen surovošću i brutalnošću koji su prevladavali u Tridesetogodišnjem ratu. Prisetite se samo *Himijskog venčanja Kristijana Rozenkrojca*,³² rada koji se pojavio kratko vreme pre izbijanja rata. Mnogi drugi značajni impulsi ušli su u to vreme u život čovečanstva, pre no što su pregaženi i uništeni ratom.

Ova ličnost, koja je kao posvećenik duboko doživela predznak u vidu događaja sa Julijanom Apostatom i koja je prošla kroz inkarnaciju kao žena u XVII veku, rodila se ponovo u XIX veku. Sve ono što je uneseno u dušu tokom ženske inkarnacije, sve ono što je duboko ušlo u dušu – ne inicijacijska mudrost, već užas uzrokovan strašnim događajem – sve se ovo u poslednjoj trećini XIX veka, ulilo u neobično karakterističan pogled na svet i taj pogled je duboko ušao u prevlađujuće neusaglašenosti ljudskog postojanja.

Smisao i težnja sadašnjeg vremena su takvi da je za onoga ko prenosi drevnu inicijacijsku mudrost iz ranijeg života u život XIX i XX veka, teško da uspešno deluje. I tako, u ovom slučaju, to što je preneseno – duboko preobraženo i prividno otuđeno, ali još uvek unutarne – počinje da izbija iz srca, koje je sedište stare inicijacijske mudrosti, prema čulima i čulnom posmatranju, težeći da se ispolji u poeziji, u literaturi.

Zato su novija vremena stvorila toliko mnogo sjajnih ogleđa u književnosti. Samo što su nepovezani, nekoherentni, jednostavno nisu razumljivi ovakvi kakvi jesu. To je zato što ih ne stvara samo ona ličnost koja je prisutna na Zemlji na kraju XIX veka ili početku XX veka, već je neko iskustvo u prošlom životu dodatni činilac, onakvo kakvo sam vam opisao, iskustvo koje je potreslo posvećenika – iako posvećenog u već dekadentne misterije. Ovo potresno iskustvo i dalje deluje u duši, uliva se u umetničke, poetske kvalitete duše – i to se, u ovom slučaju, pokazuje na toliko svojstven način, proživljava se u ličnosti Ibzena.³³

³² *Chymische Hochzeit des Christian Rosenkreutz*. Himija od arapske reči Al Kimija. Himijsko venčanje predstavlja venčanje materije sa duhom.

³³ Henrik Ibzen (Henrik Ibsen), 1828-1906. Norveški dramski pisac.

Kada je pogled na ovo otvoren čoveku, tajne razvoja čovečanstva zasvetle iz mnogih radova koji su nastali krajem XIX veka i koji ne mogu da budu dela bilo kakvog čoveka, već čoveka kroz koga i u kome takođe deluju ranije epohe.

Pristupajući ovakvoj temi, sigurno nećemo izgubiti poštovanje ni za pravac kojim je krenula svetska istorija, ni za ličnost koja stoji pred nama. Zaista su iskustva koja čovek doživljava na ovom području potresna – odnosno, takva su kada se ove stvari ozbiljno istražuju.

Često ste slušali o alhemičaru koji je živio u srazmerno ranom periodu Srednjeg veka: Bazilu Valentinu, benediktincu.³⁴ Njegova dostignuća na području medicine i alhemije bila su od ogromnog značaja i ako ga posmatramo u odnosu na karmičke veze u istoriji sveta, doći ćemo do izuzetnih rezultata, rezultata koji nam vrlo jasno pokazuju koliko je teško razumeti doba u kome živimo.

Mnoge stvari u naše vreme ne samo da su nerazumljive, već su često i odvratne, neprijatne, užasavajuće u izvesnom pogledu. Ako posmatramo život samo onako kako se on pokazuje čulima, nemoguće je a da ne osetimo gađenje i srdžbu.

Stvari su drugačije za onoga ko može da sagleda ljudske i istorijske veze, a one ni u kom slučaju nisu ono što izgledaju. U današnjem životu mogu da se jave osobine prema kojima spoljašnji posmatrači, razumljivo, mogu da osećaju samo odvratnost i ozlojeđenost. Međutim, u samoj odvratnosti može biti nečeg izuzetno očaravajućeg. To će biti sve češći slučaj.

Kao što sam rekao, Bazila Valentina, benediktinca, nalazimo u ranom Srednjem veku kako se bavi medicinom i alhemijom u svojoj laboratoriji u manastirskim podrumima. Sa njim su njegovi učenici koji zapisuju sve ono što im on govori. Shodno tome, postoji jedva nešto malo izvornih zapisa Bazila Valentina, ali zato postoji mnoštvo zapisa učenika koji sadrže mnogo od njegovog znanja, njegovog alhemijskog znanja.

³⁴ Basilius Valentinus, živio je oko 1413. godine u benediktinskom manastiru u Erfurtu.

* U 15. STOPNEN ŽIVOT JE ČOVEK MOGA JE BILU UČENIKU BAZILA VALENTINA (ČOVE-
 NOG ALHEMIČARA), TA OSOBA JE PISALA I USTVARILA ALHEMIJSKO ZNANJE. - TA OSOBA
 INKARNIRA SE U 19. ST. KAO PESNIKE I DRAMSKI PISAC FRANK WEDERKIND - U NJEGOVOJ
 DUŠI JE BILU NAZOBILU ALHEMIJSKO ZNANJE, ALI IZVIRNO MOGA JE BILU OSOBA MEĐU LJUDIMA ...

Kada mi je u izvesnom času mog života privukao posebnu pažnju jedan od učenika Bazila Valentina, shvatio sam da se taj učenik ponovo inkarnirao, ali da je pretrpeo značajni duhovni preobražaj. Spustio se opet polovinom XIX, odnosno početkom XX veka.

No, alhemijski elemenat, neusklađen sa čulima, ispoljavao se kao pogled na život u kome su alhemijski pojmovi uvek, takoreći, stopljeni sa čulnim posmatranjem. U ovoj kasnijoj inkarnaciji ta osoba posmatra spoljašnje činjenice – kako ljudi reaguju, kako se stvari odvijaju među njima, kako razgovaraju jedan s drugim – i grupiše ih na način koji je često odbojan. Ali objašnjenje leži u činjenici da se ova ličnost u ranijoj inkarnaciji bavila alhemijom pod rukovodstvom Bazila Valentina, a sada je sve to izmešala – odnos prema ljudima, kako se oni ponašaju jedan prema drugom, šta govore, šta rade i tako dalje. Ona to ne posmatra očima modernog filistra – daleko od toga – već očima duše u kojoj su impulsi iz njenog ranijeg alhemičarskog vremena još uvek prisutni. Ona nabacuje, takoreći, događaje koji se odigravaju među ljudima, dramatizuje ih i postaje: Frank Vedekind.³⁵

Ove stvari moraju, naravno, da se proučavaju sa željom da se čovek stvarno razume. Kada je ovo slučaj, život postaje, ne siromašniji, već beskrajno bogatiji. Uzmite samo Vedekindovu *Hidalu* (Hidalla), ili bilo koju njegovu drugu dramu, gde vam se zavrti u glavi kada pokušate da pronađete nit koja povezuje sve ono što ide prvo, sa onim što dolazi kasnije. A opet ima nečeg očaravajućeg u tome za svakoga ko može da vidi dublje, i uobičajene ocene kritičara, filistera koji sede u ložama, neće ga dirnuti. Sa njihovog stanovišta, naravno, kritika je opravdana – ali to je nevažno. Stvar je u tome da je istorija sveta stvorila nešto čudnovato: alhemijsko mišljenje, prebačeno, takoreći, kroz vekove, sada je primenjeno na ljudski život; sve je ovo, zajedno sa ljudskim merilima i pravilima, baš kao što je to jednom bilo isprobavano u alhemijskim kuhinjama

³⁵ Frank Vedekind (Frank Wedekind), 1864-1918. Pesnik i dramski pisac.

u vreme kada je alhemija već bila u opadanju; supstance zajedno sa snagama koje sadrže, mućkane su u retortama i ispitivano je njihovo delovanje.

Čak i u odnosu na vremenski trenutak u kome se javljaju na Zemlji, životi ljudi su određeni vezama sudbine i karme. Dozvolite mi da vam iznesem još jedan primer koji će vam ovo potvrditi.

Osvrnimo se na vreme kada je u Grčkoj cvetala Platonova škola. Tu se nalazio Platon okružen učenicima. Učenici su se po svom karakteru vrlo razlikovali jedan od drugoga i ono što Platon prikazuje u *Dijalogima*, gde se različite ličnosti pojavljuju i međusobno razgovaraju, uglavnom je prava slika njegove škole. Tu su se okupljali različiti karakteri.

U toj školi nalazimo dve osobe koje posebno prihvataju, svaka na svoj vrlo različit način, sve ono što govori Platon i što na veličanstven način osvetljava njegove učenike, a što on opet dalje razvija u razgovoru s njima.

Jedan od ove dvojice učenika bio je ličnost retke istančanosti. Bio je naročito sposoban da shvati sve što je Platon činio da bi putem učenja o idejama uzdigao ljudska srca i duše iznad zemaljskih stvari. Svuda nalazimo Platonovo tvrđenje da naspram prolaznosti svakog događaja u čovekovom životu i okruženju, stoje *večne Ideje*. Materijalni svet je prolazan; on je samo slika Ideje koja, budući da je večna, prolazi kroz stalnu matamorfozu, kroz privremeno i prolazno. Tako je Platon uzdizao svoje učenike iznad prolaznih stvari koje pripadaju spoljnom svetu čula, do posmatranja večnih Ideja koje se nadnose nad njima kao što se nebesa nadnose nad Zemljom.

Međutim, platonovske predstave i način mišljenja ne mogu kako treba da se primene na čoveka u kome se sama Ideja oživljava u objektivnoj stvarnosti. Čovek je previše individualan. Ideje, prema Platonu, lebde nad stvarima. To je tako u odnosu na minerale, kristale i druge stvari neživotnog čulnog sveta. Gete je isto tako, dok je tragao za prabiljkom (Urpflanze), posmatrao različite *tipove*. Isto se odnosi i na životinje. Kod čoveka, međutim, to je stvar traganja za živim

Idejama u svakom pojedinačnom ljudskom individualitetu. Aristotel, a ne Platon je bio taj koji je učio da je Ideja kao entelehija³⁶ ušla u čoveka.

Prvi od ove dvojice učenika učestvovao je sa usrdnim žarom u ovom uzletu ka nebesima u platonizmu. Svojim duhovnim pogledom mogao je da se pridruži Platonu na ovom uzletu ka nebesima, na ovom uzdizanju nad Zemljom i zaista je bio u stanju da u Platonovoj školi zrelim rečima govori o uzvišenosti Ideja koje lebde iznad stvari na Zemlji. U svojoj duši on bi se uzdizao prema Idejama, a onda kada nije boravio u tom svetu vizija već kada je opet živio srcem i dušom među Grcima, kao što je voleo, toplo bi se zanimao za svakog čoveka sa kojim je dolazio u dodir. Samo onda kada bi se spustio, takoreći, do svakidašnjeg života, njegova osećanja su mogla da se usredsrede na mnoge koje je voleo, jer ga je njegova vizija odvodila od Zemlje. Tako je u ovom Platonovom učeniku postojala neka vrsta rascepa između života srca, prilikom boravka među ljudima, i života duše kada bi upravljao pogled na večne Ideje, kada je u Akademiji slušao Platonove reči ili kad bi sam slatko-zrelim rečima uobličio ono što mu je pružao platonizam. Postojalo je nešto čudesno osetljivo u ovoj ličnosti.

Isto tako, postojalo je blisko i prisno prijateljstvo između ovog čoveka i još jednog učenika u Platonovoj školi. Ali tokom tog prijateljstva, razvila su se u prijateljima različita svojstva karaktera koja ću sada opisati, koja su dovela do toga da se ova dvojica udalje jedan od drugoga. Njihova ljubav nije se ohladila, već su se u čitavom načinu mišljenja razišli; život ih je razdvojio. U početku su mogli dobro da se razumeju, ali kasnije ovo nije bilo moguće. Kod prvog bi došlo do razdražljivosti i nervoze, kako bismo mi to danas rekli, svaki put kada bi ovaj drugi govorio na način koji mu je bio prirodan.

³⁶ Entelehija, grč. neprekidna delatnost, naročito duha. Kod Aristotela: viša delatnost koja svoj cilj ima u sebi, za razliku od materije koja nosi u sebi samo mogućnost postojanja. (Vujaklija, *Rečnik stranih reči i izraza*)

Ovaj drugi učenik nije bio ništa manje sposoban da gleda gore ka večnim Idejama koje su nadahnule toliku živu delatnost u Platonovoj školi. I ovaj učenik je mogao potpuno da se uzdigne, ali duboko, toplo zanimanje za ostale ljude bilo je ono što mu je nedostajalo. S druge strane, snažno su ga privlačili mitovi i sage o drevnim bogovima koji su boravili među ljudima i koje je on dobro poznao. Bio je duboko zainteresovan za ono što mi danas nazivamo grčkom mitologijom, likovima Zeusa, Atene i slično. On je manje-više zanemarivao ljude, ali je bio duboko, beskrajno duboko zainteresovan za bogove; zamišljao je njihov život na Zemlji u dalekoj prošlosti i video ih je kao praroditelje čovečanstva.

Tako je on težio da primeni ono što je doživeo u svom uzletu duše, na razumevanje duboke mudrosti sadržane u sagama o bogovima i herojima. Odnos prema takvim pričama bio je, naravno, sasvim drugačiji u Grčkoj, od onoga kakav je on danas. U Grčkoj je to bila živa stvarnost, a ne samo sadržaj knjiga ili tradicija.

Ova druga ličnost, koja je bila blizak prijatelj prvoj, takođe je prerasla prijateljstvo – obojica su osećala isto, ali kako su obojica bili članovi Platonove škole postojala je spona između njih. Platonova škola imala je takvu svojstvenost. Njeni učenici su u sebi razvijali snage koje su težile da ih razdvoje jedno od drugoga, da ih odvoje nakon što ih je škola izvesno vreme zbližavala. Rezultat toga je bio da su se stvarale ličnosti slične ovoj dvojici koju sam opisao, ličnosti koje bi se uprkos svojim različitim prirodama zbližavale i koje bi se onda razilazile.

Ove dve ličnosti – koje su se kasnije rodile kao žene u Italiji u vreme Renesanse – opet su se spustile na Zemlju u modernim vremenima; prva ranije, a druga kasnije. To je u vezi sa čvrstom odlukom koja je donesena pre spuštanja u inkarnaciju.

Prošavši kroz dveri smrti, onaj koga sam prvog opisao, onaj koji je uzletao u duhu do nadzemaljskog, ali bez ukupnog, celokupnog čoveka koga je razumevao samo u svom srcu, mogao je između smrti i novog rođenja da shvati ono što pripada

prvoj hijerarhiji, Serafimima, Heruvimima i Tronima i mogao je, takođe, do izvesnog stepena da shvati drugu hijerarhiju, ali ne i onu odmah iznad čoveka, prema tome ne hijerarhiju kroz koju čovek uči kako se gradi i uređuje ljudsko telo ovde na Zemlji.

Tako je on postao ličnost koja je u prezemaljskom postojanju razvila nedovoljan uvid u sastav i prirodu ljudskog tela. Stoga, kada se ponovo rodio, nije primio krajnji impuls. On je delimično, ne potpuno, sišao u telo, nije sasvim ušao u njega, već je uvek pomalo lebdeo nad njim.

Njegov prijatelj iz Platonove škole pričekao je sa svojom inkarnacijom. Razlog za to je bio taj da ako bi se ova dvojica srela, ako bi opet bili savremenici, ne bi mogli da podnesu, ne bi mogli da tolerišu jedan drugog. Ali opet, i pored svega, onaj koji je imao običaj da govori o svom odnosu sa ljudima, prepričavajući to slatko-zrelim rečima drugome – onome koji se opet nije družio sa drugim ljudima, već je bio zauzet mitovima i sagama o bogovima – bio je predodređen da ostavi dubok utisak na drugoga, da mu prethodi. Drugi ga je sledio.

Ova druga ličnost, već na Zemlji prožeta Imaginacijom bogova, sada je do visokog stepena razvila razumevanje svega što je povezano sa čovekom. U skladu sa tim želela je da produži svoje vreme u duhovnom svetu i sakupi impulse koji bi joj omogućili da duboko zahvati u telo. Međutim ono što se, u stvari, dogodilo bilo je da je prejako ovladala telom, previše je u njega utonula.

Pred nama su dva različita oblika sudbine. Jedan od dva člana Platonove škole, u drugoj inkarnaciji ne vlada čvrsto telom, a drugi previše čvrsto preuzima kontrolu. Jedan ne može potpuno da uđe u telo, te je u njemu samo dok je mlad, ali posle toga izlazi i mora da ostane izvan njega. To je Helderlin.³⁷

³⁷ Fridrih Helderlin (Friedrich Hölderlin), 1770-1843. Nemački pesnik. Rano oboleva od šizofrenije i od 1806. godine gotovo četiri decenije provodi pomračena uma.

Drugi je sišao preduboko u telo, tako da je prejako ušao u svoje organe i time se razboleo od bolesti koja ga je pratila skoro čitavog života. To je Hamerling.³⁸

Tako pred nama stoje velike ljudske sudbine koje se protežu kroz vreme i impulsi koji su doveli do njih. Sada možemo da vidimo kako deluju duhovni impulsi. Ovu činjenicu moramo jasno da predstavimo pred naše duše: individualnost kakva je Helderlin, koja nam dolazi iz Platonove škole i koja ne može sasvim da uđe u svoje telo, mora da ostane izvan njega, takva individualnost doživljava u tami ludila impulse koji pripremaju dolazeće zemaljske živote, impulse koji ga predodređuju za veličinu. Tako je i sa Robertom Hamerlingom kroz bolest njegovog tela.

Bolest i zdravlje pojavljuju se u sasvim različitom svetlu kada ih posmatramo u okviru sudbine, od onoga kako ih vidimo kada ih posmatamo samo u okviru jednog jedinog zemaljskog života.

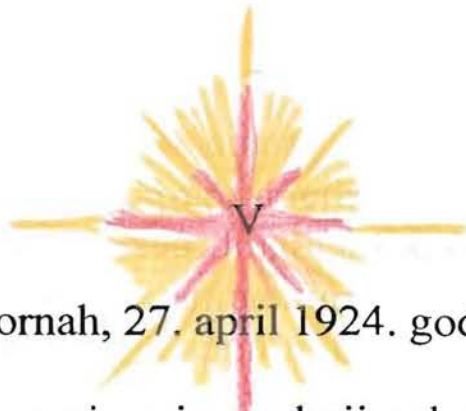
Mislim, dragi moji prijatelji, da se sa sigurnošću može reći da će u ljudskim srcima nastati poštovanje kada se život posmatra na ovakav način – duboko poštovanje za tajanstvena zbivanja prouzrokovana duhovnim svetom. Moram stalno da podvlačim da se ove stvari ne govore samo zato da bi se utolila žudnja za senzacijama, već da bismo dublje dospeli do saznanja i razumevanja duhovnog života. Samo se putem dubljeg prodora u duhovni život može objasniti i rasvetliti spoljašnji, čulni život čoveka.

Sutra ćemo nastaviti ova posmatranja.

★ 20.4.2009. ★

★ U STAROS GRČKOS PLATON JE (U SVOJOJ ŠKOLI) IMAO POSREDA 2 UČENIKA -
1. SE JAVNO ZANIMAO ZA MITOVE O BOG-CUTIMA, A NALIO SE DAMEZO SA UMOM
2. VIŠE JE "LEBĐIO", ON SE U 19. VIJEKU INKARNIRAO KAO NEMACKI PESNIKE
FRIEDRICH HELDERLIN - KODI NALIO OBOLJEVA OD SIROFARZALJE (LUDILA), DRUGI UČENIK
PLATONOV NASTOPAO JE ZAKLONJE KOSTITI KADJE ČESTO DAMEZAK SA UMOM, ON
SE U 19. VIJEKU INKARNIRAO KAO ROBERT HAMERLING - ABSTRAKCI PESNIK - ON JE OBOLIO OD
FIZIČUH BOLESTI (TUBERKULOZA CREVA, NALIO BUBREGA - TAJNO VEKNE BOLEI)

³⁸ Robert Hamerling (Robert Hamerling), 1830-1889. Austrijski pesnik. Hamerling je bolovao od tuberkuloze creva i raka bubrega. Godinama je imao nesnosne bolove, koje je podnosio sa izvanredno velikom unutrašnjom snagom.

Dornah, 27. april 1924. godine

Proučili smo niz primera koji pokazuju kako se odvija sudbina i koji mogu da objasne i osvetle istorijski život čovečanstva. Svrha ovih predavanja bila je da pokažu kako sami ljudi prenose u kasnije epohe zemaljskog postojanja ono što su doživeli i primili u ranijim vremenima. Na svetlo izlaze veze koje nam omogućavaju da razumemo kako izvesna odlučujuća dela ljudi potiču iz moralnih uzroka koje su tokom vekova sami stvorili.

Međutim proučavanje karme može da nam otkrije i druge vrste uzročnih veza. Mnoge druge stvari nam, takođe, postaju jasne, koje spoljnom posmatranju u početku izgledaju nejasne i neshvatljive. Međutim, ako želimo da učestvujemo u velikoj promeni u mišljenju i osećanju ljudi, koja je nužna u bližoj budućnosti, ako hoćemo da civilizacija napreduje i ne postane nazadna, leži na nama da, pre svega, razvijemo osećaj za ono što je u uobičajenim prilikama izvan našeg razumevanja i da shvatimo ono što iziskuje uvid u dublje odnose postojanja. Neko ko nalazi da je sve razumljivo može, naravno, da smatra da je nepotrebno da sazna nešto o dubljim uzrocima, ali misliti da je na svetu sve razumljivo samo je privid i ukazuje na površnost. U stvari, običnoj svesti je ogromna većina stvari na svetu nerazumljiva. Čuditi se pred toliko toga što je nerazumljivo u svakodnevnom životu – to je početak prave težnje ka saznanju.

Koliko se samo puta čulo sa ove govornice da antroposofi treba da poseduju *oduševljenje* za svoja nastojanja, entuzijazam za ono čemu se teži u antroposofiji. Ovo oduševljenje mora da počne od prihvatanja čuđenja za ono sa čim se suočavamo u svakodnevnom životu. Samo tada ćemo dospeti do uzroka, do dubljih snaga koje se nalaze iza postojanja oko nas.

Ovaj odnos čuđenja prema okolnom svetu, može da proizađe iz posmatranja istorije, a i iz posmatranja onoga što je ovog časa prisutno. Koliko je samo često naša pažnja obuzeta događajima u istoriji koji nam se čine kao da ukazuju na to da je ljudski život na ovom ili onom mestu izgubio svaki smisao, a ljudski život stvarno i gubi smisao ukoliko usmerimo našu pažnju na pojedini događaj u istoriji, a ne zapitamo se pri tom: kako neka ljudska svojstva izbijaju na površinu iz ovog istorijskog događaja? Kako će se to ispoljiti u kasnijoj inkarnaciji? Ukoliko se ovo ne zapitamo, onda izvesni istorijski događaji izgledaju beznačajni, nevažni, besmisleni. Oni gube svoj smisao ako ne mogu da postanu impulsi duše u kasnijem životu na Zemlji, ako se ne poravnaju i onda nastave da deluju u sledećem zemaljskom životu.

Tako je sigurno da ima nečeg besmislenog u pojavi ličnosti kakva je rimski car **Neron**.³⁹ Njega još nismo razmatrali u predavanjima antroposofskog pokreta.

Pomislite samo šta sve istorija govori o rimskom caru Neronu. Posmatrajući takvu ličnost izgleda nam kao da se životu može rugati i podsmevati, kao da takvo krajnje lakomisleno ponašanje čoveka na položaju velike moći i vlasti, nema nikakvih posledica. Mora biti da je otupeo svaki onaj ko čuje o Neronovim delima, a ne zapita se: šta se dogodilo sa ovakvom dušom koja prezire čitav svet, koja smatra živote drugih ljudi, pa čak i postojanje čitavog grada, nečim sa čim se može igrati? „Kakav je samo umetnik izgubljen u meni!” – to su reči koje se pripisuju Neronu, a i izgleda da su u saglasnosti sa čitavim njegovim držanjem. Potpuna lakomislenost, snažna želja i nagon za razaranjem, koju čak i sam priznaje – a duša, zapravo, uživa u svemu tome!

Ovo čoveka može samo da odbija, jer je to ličnost koja bukvalno zrači razaranjem i mi se pitamo: šta biva sa takvom dušom?

³⁹ Lucius Domitius Neron, 37-68. godine. Rimski car.

* LUCIUS DOMITIUS NERON BIO JE NEODGOVORAN, NEOSOBAN, BEZOSTRAN
I MAO JE SILNI NAGON ZA RAZARANJEM - RELATIVNO BRZO JE POMOĆU
INKARNIRAN (NAKON 200 GODINA) - TU JE ISKUPNOST MANJA ZA RAZARANJE
- SADA JE BIO U PODREĐENOM POLOŽAJU, NAREĐIVAMO MU SE DA HOVA UNISTAVITI.

Mora da nam bude sasvim jasno da šta god da je nata-
loženo, takoreći, u svetu, zrači povratno u životu između smrti i
novog rođenja i ponovo se taloži na dušu koja je odgovorna za
razaranje. Nekoliko vekova kasnije, odnosno, posle srazmerno
kratkog vremena, Neron se ponovo pojavio na svetu u jednom
nevažnom životu. Tokom te inkarnacije došlo je do izvesnog
izravnjanja u odnosu na maniju za razaranjem, takoreći, u šta se
upuštao kao vladar, prosto zato što je tako hteo. U tom slede-
ćem životu na Zemlji nešto od toga je izravnano, zato što je ista
ličnost sada bila u položaju da *mora* da uništava; bila je u pod-
ređenom položaju, drugi su joj izdavali naređenja. Duša je sada
shvatala kako je to kada se takva dela *ne* čine slobodnom vo-
ljom sa mesta najviše moći.

Ovakve stvari moraju da se prouče sasvim objektivno i
bez ikakvih osećanja – to je bitno. U izvesnom smislu, ovakva
sudbina izaziva sažaljenje – jer biti onako surov kao što je to
bio Neron, posedovati onoliku maniju za razaranjem, ipak je
sudbina. Nema potrebe za mržnjom ili osuđivanjem, šta više,
takav stav će nas sprečiti da doživimo sve što je potrebno da
bismo razumeli dalji razvoj događaja. Uvidi u stvari o kojima
govorimo ovde, mogući su samo kada se objektivno posma-
traju, bez optuživanja, kada se ljudska sudbina stvarno razume.
Stvari se otkrivaju sasvim jasno, ako čovek poseduje sposo-
bnost da ih razume. To što mi se Neronova sudbina živo javila
jednom prilikom, pripisujem onome što je na izgled bila slučaj-
nost, ali samo na izgled slučajnost.

Istog onog dana kada se dogodio potresan događaj, o
kome ću sada govoriti, bio sam u poseti osobi koju često po-
minjem u svojoj autobiografiji, bio sam kod **Karla Julijusa
Šreera**.⁴⁰ Kada sam stigao zatekao sam ga duboko potresenog
onim što se dogodilo, kao što su to uostalom bili i mnogi drugi
ljudi. A onda se reč „Neron” čula sa njegovih usana – naizgled
bez ikakvog razloga – kao iz tamnih dubina duha. Izgledalo je

⁴⁰ Karl Julijus Šreer (Karl Julius Schröer), 1825-1900. Profesor književnosti
na Visokoj tehničkoj školi u Beču. Učitelj i prijatelj Rudolfa Štajnera.

kao da je izgovorena iz čista mira. No, kasnije se jasno pokazalo da se ovde objavio Akaša zapis kroz ljudski govor. Evo šta se dogodilo.

Austrijski prestolonaslednik⁴¹ ^{RUDOLF} je bio poznat kao briljantna ličnost i polagane su velike nade u njega kada bude došao na presto. Mnoge stvari koje su bile poznate o ponašanju prestolonaslednika Rudolfa, bile su prihvatane kao nešto skoro neizbežno kod ličnosti na tako visokom položaju. Niko nije ni za trenutak pomislio da bi stvari koje su se o njemu govorile mogle da dovedu do tragedije. Prema tome, bio je to izuzetan šok kada se u Beču saznalo da je prestolonaslednik Rudolf umro pod misterioznim okolnostima, u blizini manastira Svetog krsta, blizu Beča. Pojediniosti su postepeno izlazile na videlo i u početku je bilo govora o „nesrećnom slučaju” – u stvari, tako je bilo službeno objavljeno. Onda, posle službenog obaveštenja, doznalo se da je prestolonaslednik otišao do svoje lovačke kuće u pratnji baronese Večere i da su tamo oboje našli svoju smrt.

Nema potrebe da nabrajam pojedinosti koje su vrlo dobro poznate. Nije bilo sumnje da se radilo o samoubistvu. To je bilo očigledno svakome ko je bio upoznat sa prilikama. Prvo što se dogodilo, posle izlaska zvaničnog proglasa o nesrećnom slučaju, jeste da je mađarski premijer Koloman Tica (Koloman Tisza) stavio prigovor na tu verziju i da je dobio od tadašnjeg austrijskog cara obećanje da se neće ostati pri netačnom podatku. Mađarski premijer bi odbio da takav izveštaj saopšti narodu i to je jasno naglasio. Pored toga, bio je tu u to vreme, jedan od najhrabrijih doktora u Beču koji je učestvovao u posmrtnom pregledu i koji je izjavio da neće potpisati ništa što ne bi bilo u skladu sa činjenicama.

No, činjenice su jasno ukazivale na samoubistvo. To je zvanično priznato i ranija izjava je ispravljena. Ako je postojala i najmanja senka sumnje, ona je otklonjena samim priznanjem

⁴¹ Austrijski prestolonaslednik Rudolf, 1858-1889.

ove porodice vatrenih katolika. Svako ko može objektivno da proceni činjenice neće uopšte biti u nedoumici.

Međutim postavljalo se i očigledno pitanje: kako je moguće da bilo ko sa takvom izuzetnom budućnošću, pribegne samoubistvu suočen sa prilikama koje su, s obzirom na njegov položaj, mogle lako da se prevaziđu? Očigledno da nije bilo objektivnog razloga za samoubistvo prestolonaslednika samo zbog ljubavne avanture – odnosno, nije bilo objektivnog razloga koji bi se mogao pripisati spoljašnjim okolnostima.

Nije postojao objektivni razlog za takvo delo, ali činjenica je da je naslednik prestola smatrao život sasvim bezvrednim – stanje duha koje je, naravno, imalo psihopatološku osnovu. Ovo je potrebno razumeti, jer je patološko stanje duše, takođe, u vezi sa sudbinom. A ovde je presudna činjenica bila ta što je osoba koju je očekivala izuzetna budućnost, nalazila da je život sasvim bezvredan.

To je jedna od onih pojava u životu, dragi moji prijatelji, koja izgleda potpuno neobjašnjiva. Međutim, suprotno od svega što je bilo napisano ili rečeno o čitavom događaju, pravu procenu stvari može da dâ samo onaj koji sebi kaže: ovaj život, život prestolonaslednika Rudolfa od Austrije, ne ukazuje na bilo kakav uzrok za samoubistvo ili na prethodna psihopatološka stanja; suština svega ovoga mora biti nešto drugo.

Ako sada zamislite Neronovu dušu, koja je doživela sve ono što sam opisao i koja je prešla u tog naslednika prestola koji samog sebe uništava, koji privlači posledice kroz samoubistvo, onda se čitavo stanje stvari menja. U duši postoji težnja koja potiče iz prethodnih zemaljskih života; u vremenu između smrti i novog rođenja duša neposredno sagledava da iz nje ne proizlazi ništa osim snaga razaranja – a sada mora da se doživi, takoreći, veliki preokret.

Kako se taj preokret doživljava? Život koji obiluje stvarima koje imaju spoljašnju vrednost, odražava se unutarne na takav način da ga čovek smatra potpuno bezvrednim i ubija se. Duša postaje bolesna, poluluda, upliće se u ljubavne avanture i tako dalje. Ali te stvari su samo posledice duševne težnje,

takoreći, da ka sebi uputi sve strele koje je u prošlosti upućivala svetu. Vidite, tek kada steknemo uvid u ove odnose, sagledavamo ogromnu tragediju, ali i pored svega, pravičnu, poštenu tragediju. Obe slike se usklađuju.

Kao što sam često govorio, sitnice koje leže ispod ovih stvari, omogućavaju ozbiljno istraživanje na ovom području. U ovome moraju da učestvuju mnogi životni činioči.

Rekao sam vam da sam bio na putu ka Šreeru kada je bio objavljen ovaj potresni događaj. Sam događaj nije bio razlog moje posete – dogodilo se da već budem na putu ka njemu i on je bio prva osoba sa kojom sam govorio o toj stvari. Rekao je: „Neron” – bez ikakvog razloga i ja sam morao da se zapitam: zašto u ovom času pomišlja na Nerona? On je, zapravo, započeo razgovor pominjanjem Nerona. To me je tada zapanjilo. Međutim još više sam bio zapanjen zbog okolnosti pod kojima je reč „Neron” izgovorena. Dva dana pre toga – sve se to već javno zna – bio je soare u kući princa Rojsa, tadašnjeg nemačkog ambasadora u Beču. Među prisutnima bio je austrijski prestolonaslednik, a bio je prisutan i Šreer. On je primetio kako se princ ponašao tom prilikom – dva dana pre katastrofe. Čudno ponašanje na soareu, samoubistvo dva dana kasnije, sve je to dramatično opisao Šreer, sve ovo, kao i pominjanje reči „Neron”, i shvatio sam da postoji dobar razlog da nastavim dalje istraživanje.

Ali zašto sam ja često sledio stvari koje je kao slučajno pominjao Šreer? To nije bilo samo zato što sam uzimao sve što je on rekao kao predskazanje, jer on, naravno, nije ništa znao o tim stvarima, ali mnogo toga što je pominjao, posebno one stvari koje bi izgledale kao da su pale iz vedrog neba, bile su mi značajne zbog nečega što je jednom prilikom na neobičan način izašlo na videlo.

Razgovor koji sam vodio tom prilikom sa Šreerom odveo nas je do frenologije.⁴² Ne šaleći se, već sa potpunom

⁴² Grčki *phren*, sedište uma; Galova teorija po kojoj se iz oblika lobanje mogu odrediti duševne osobine i sposobnosti, zato što svakoj od njih odgovara, po njemu, po jedno polje na kori velikog mozga, a svakom od ovih po jedno na lobanji. (*Filosofski rečnik*, Svetislav Marić).

* SUDEĆEA NERONOVA INKARNACIJA BILA JE POD KAT 19. STOLJEĆA. ON SE INKARNIRA U AUSTRIJSKOM PRESTOLONASLEDNIKU RUDOLFU ~~II~~, PRED KIM JE BILA DIVNA BUDUĆNOST KO JE OČEKA BERNARDIĆ MOST ŽIVOTA I UBIJA SEBE I SVOJU LUBAVNICU – OAKLE PRUŽE ZA ANOCI UHILAVI ŽBOS NIEGA A SADA SE ON UBIJA, PORAVNANJE SUDBINE IDE KAO NIEGA

ozbiljnošću koja je kod njega bila uobičajena kada bi govorio o takvim stvarima – on je govorio na ozbiljan način čak i o svakodnevnim stvarima – Šreer mi je rekao: „I mene je jednom pregledao frenolog. Opipao mi je glavu i otkrio je ovde gore jednu izbočinu za koju je rekao: ‘Tu je teosof u vama’”. Setite se da je to bilo osamdesetih godina prošlog veka, kada još nije bilo govora o antroposofiji. Nije mene, već je Šreera pregledao frenolog koji mu je rekao: „Postoji teosof u vama”. Vidite, Šreer je spolja bio sve osim teosof – u mojoj autobiografiji sam to jasno naznačio. Ali baš onda kada bi govorio o stvarima bez očiglednog povoda, njegove reči bi ponekad bile od dubokog značaja. Prema tome izgledalo je da postoji izvesna veza između izgovorene reči „Neron” i spoljašnje potvrde o njegovoj teosofskoj tendenciji. To ga je činilo osobom na čije se slučajne reči obraćala pažnja.

I tako je istraživanje Neronove sudbine osvetlilo kasniju sudbinu Majerlinga i otkriveno je da u ličnosti austrijskog prestolonaslednika Rudolfa imamo posla sa dušom Nerona.

Ovo istraživanje – koje je potrajalo, zato što se u ovakvim stvarima mora biti izuzetno obazriv – bilo mi je posebno teško zato što sam stalno bio ometan činjenicom da su razni ljudi – verovali ili ne – tvrdili sa fanatičnom upornošću da su baš oni bili Neron! Tako da je to bila stvar, pre svega, borbe protiv subjektivnih sila koje su proisticale iz ovih navodnih ponovo rođenih Nerona. Čovek prosto mora da se probija kao kroz šiprag.

No, ono što vam sada govorim, dragi moji prijatelji, mnogo je važnije, jer se radi o istorijskoj činjenici, naime o samom Neronu, a razumeti razvoj stvari mnogo je važnije nego razumeti, recimo, samu katastrofu u Majerlingu. Sada vidimo kako se ono što, u početku, izaziva užas i ozlojeđenost – kao što to čini Neronov život – proživljava u skladu sa savršenom svetskom pravdom; vidimo kako se ova svetska pravda ispunjava i kako se nepravde plaćaju, ali tako da sama ličnost stvara poravnanje. To je ono što je izuzetno u karmi.

Ovo je još jasnije kada vidimo kako se takva nepravda izravna tokom pojedinih zemaljskih života. U ovom slučaju

poravnanje će biti skoro potpuno. Samo pomislite – život koji se smatra bezvrednim, toliko bezvrednim da je čak odbačeno čitavo Carstvo (Austrija je tada bila veliko carstvo) i vladavina njim! Samoubistvo u takvim okolnostima dovodi do toga da posle prolaska kroz dveri smrti, čovek sve to mora da preživi neposrednim duhovnim gledanjem. To je ispunjenje, mada na strašan način, onoga što se može nazvati pravdom sudbine, izravanjem nepravde.

Ali s druge strane, pored svega ovoga, postojala je izuzetna snaga u Neronu – snaga koja ne bi smela da se izgubi. Ta snaga, naravno, mora da se prečisti i mi govorimo o prečišćenju. Ukoliko se to obavi, takva duša će preneti svoje snage u kasnije epohe zemaljskog postojanja i ishod će biti ozdravljajući. Kada razumemo karmu kao pravedno poravnanje, uvek ćemo je videti kako iskušava čoveka, kako ga proverava čak i onda kada on pronalazi svoje mesto u životu na način koji nas užasava. Dolazi do pravednog poravnanja, ali ljudske snage se ne gube. Ono što je bilo počinjeno u jednom životu može, pod izvesnim okolnostima i pod uslovom da je ispunjena pravda, biti preobraženo u snagu za dobro. Zato je sudbina kakva je danas opisana, tako potresna.

To nas dovodi, dragi moji prijatelji, do posmatranja dobra i zla sa gledišta karme: dobro i zlo, sreća i nesreća, radost i tuga – onako kako njihovo ispoljavanje doživljava čovek, kako sve to osvetljava njegov individualni život.

U pogledu na sagledavanje čovekove moralne situacije, postojala je daleko veća osetljivost u ranijim epohama istorije nego što se to može naći u savremenom čovečanstvu. Ljudi današnjeg vremena nisu uopšte osetljivi na probleme sudbine. Povremeno se, naravno, može naići na nekoga ko ima osećaj za kretanje sudbine, ali je u našoj savremenoj civilizaciji pravo razumevanje njenih problema obavijeno tamom i nerazumljivošću i čovek smatra zemaljski život kao nešto samo po sebi završeno. Stvari se dešavaju – i to je to. O nesreći koja zadesi čoveka se razgovara, ali se o tome ne misli dalje. To je naročito slučaj kada zbog nečega što izgleda kao potpuna slučajnost,

čovjek koji je po svemu sudeći savršeno dobar i koji nije počinio nikakvo zlo, pogine ili možda ne pogine, ali mora žestoko da propati zbog neke povrede ili nekog drugog uzroka. Uopšte se ne razmišlja zašto sudbina na takav način zadire u takozvani nevini život.

Čovečanstvo nije uvek bilo tako neosetljivo u pogledu pitanja sudbine. Ne moramo da odemo daleko u nazad, pa da nađemo na ljude koji su osećali da udarci sudbine dolaze iz drugih svetova – da oni izjednačuju sudbinu koju je čovek sam navukao na sebe.

Kako se to objašnjava? Objašnjava se time da je u ranijim vremenima čovek ne samo bio obdaren instinktivnom vidovitošću, već su i onda kada je ona izbledela, njeni plodovi bili još uvek sačuvani u predanjima; štaviše spoljašnje prilike i običaji nisu vodili ka takvom površnom, banalnom gledištu na svet, kakav prevladava danas u doba materijalizma. Danas se mnogo govori o štetnosti čisto materijalističko-prirodnjačkog mišljenja koje je postalo toliko univerzalno da se uvuklo čak i u razne veroisposvesti – zato što je i sama religija postala materijalistička. Ni u jednom području u spoljašnjoj civilizaciji nije prisutna iskrena želja da se sazna bilo šta o duhovnom svetu i mada ljudi teoretski govore o potrebi za borbom protiv ovakvih težnji, teoretske bitke protiv materijalističkih ideja malo toga postižu. Ono što je izuzetno važno je da baš zbog shvatanja sveta koje je dovelo ljude do slobode, i koje će to još više činiti, i koje sačinjava prelazni period u istoriji ljudske evolucije – upravo zbog tog shvatanja sveta izgubljena su izvesna lekovita sredstva koja su u ranijim epohama bila na raspolaganju spoljašnjem čulnom posmatranju.

U prvim vekovima grčke civilizacije – zapravo, trajalo je to prilično dugo – ljudi su u prirodi oko sebe videli spoljašnji, pojavni svet. Grci, kao i savremeni čovek, gledali su u prirodu. Istina, Grk je donekle drugačije gledao u prirodu, jer se i sama čula razvijaju – ali ovde nije stvar u tome. Grci su imali lek pomoću koga su mogli da poprave organsku štetu koja nastaje u čoveku kada on samo gleda u prirodu.

Ne samo da zbog stalnog gledanja u prirodu naše oči postaju starenjem fiziološki dalekovide, već to daje našoj duši izvesnu konfiguraciju. Dok posmatra prirodu, duša u sebi postaje svesna da nisu sve potrebe gledanja zadovoljene. Nezadovoljene potrebe gledanja ostaju. A to važi za procese opažanja uopšte – slušanje, dodirivanje i tako dalje. Izvesni elementi u opazajnom procesu ostaju nezadovoljeni kada gledamo u prirodu. To je manje-više isto kao kada bi čovek u svom fizičkom postojanju hteo da provede čitav život bez uzimanja odgovarajuće hrane. Takav čovek fizički propada. Kada bi samo gledao u prirodu, opazajna sposobnost u njegovom duševnom životu bi propala. On bi se razboleo od neke vrste iscrpljenosti, „sušice” duše u svom čulnom svetu. To je bilo poznato u staroj misterijskoj mudrosti.

Međutim, bilo je poznato i kako se može sprečiti ova „sušica” u životu duše. Znalo se za *Hram arhitekture*, gde su ljudi mogli da vide ravnotežu između podupiranja i pritiskanja ili kada su, kao na Istoku, gledali oblike koji stvarno plastično prikazuju moralne snage, kada su gledali na arhitektonske forme okom i čitavim opazajnim procesom ili doživljavajući muzički elemenat u ovim oblicima – znalo se da postoji lek protiv „sušice” koja bi zahvatila čula kada bi ona samo prosto gledala u prirodu. A kada bi se Grk nalazio pred hramom gde bi posmatrao podupiranje i pritiskanje, stubove, iznad njih arhitrav, unutrašnju mehaniku i dinamiku svega toga, onda bi njegov pogled bio ograničen i zatvoren. Kada čovek gleda u prirodu, njegov pogled nije ništa drugo osim piljenja, gledanja u beskraj. U prirodnoj nauci, takođe, svaki problem se sve dalje i dalje širi, ne dostiže kraj. Ali pogled je ograničen i zatvoren kada smo suočeni sa velikim arhitektonskim delom stvorenim sa ciljem da uhvati pogled, da ga spase od privlačenja prirode.

Vidite, ovde je nešto što je postojalo u starim vremenima: hvatanje spoljašnjeg pogleda.

A opet, kada čovek danas pogleda unutar sebe, on ne prodire do srži svog bića. Ako se bavi samospoznajom, ono što vidi je ključajuća mešavina svih vrsta osećanja i spoljašnjih

* GLEDANJE U PRIRODU SE BULJEANJE U BESKRAJ BEZ SADRŽAJA. TO SE VEĆI KAO
BORAVAK MEĐU ARHITEKTONSKIM OBLICIMA (KISTENSKI HARTOV I KAO I A. GISTENSKI).
- TAJNOST ALI SE KAKO SAMOŠTAJANJE NAČI ČENO NA MOGUĆNOSTI SVOJIM
ODREĐANJA I VARNOSTI USTAJA BEZ JASNOSTI I ODREĐENOSTI. - TU POKAŽU SLIKE ZA NE-
DITAČI (CANIKALJE SA RUŽAMA I KRAKOVIM IŠTA) - TU SU TAJNOSTI LICE VARNOSTI
SLIKE OZBILJNOG VERNOSTI OBNEDA I RITUALA.

utisaka, bez jasnosti i određenosti. On ne može samog sebe unutarne čvrsto da uhvati; nedostaje mu snaga da shvati tu unutarnju stvarnost u slikama – kao što to mora da uradi pre no što uopšte može da se i približi najdubljem jezgru svoga bića.

Ovde bi onda delovao verski obred i ritual koji bi se revnosno izvodio. Sve ono što ima prirodu verskog obreda i rituala, ne spoljašnji obred, već *razumevanje sveta izraženo u slikama*, dovodi čoveka do njegovog najdubljeg bića. Sve dok se teži ka samosaznanju uz pomoć apstraktnih ideja i pojmova, ne postiže se ništa. Ali kada se prodre u svoje unutarne biće slikama koje konkretno određuju doživljaje duše, onda čovek postiže svoj cilj. Onda mu unutarne jezgro njegovog bića dolazi na dohvat.

Koliko sam samo često govorio da čovek mora da meditira u *slikama*, tako zaista dolazi do svog jezgra. O tome se dovoljno govorilo, čak i na javnim predavanjima.

I tako, posmatrajući čoveka u prošlosti, nalazimo da kada su, s jedne strane, njegov pogled i osećaj upereni napolje, onda su, takoreći, ograničeni, uhvaćeni arhitektonskim oblicima (vidi crtež), a s druge strane, pogled prema unutra je ograničen i uhvaćen predstavama njegovog duševnog života, što mu takođe može biti spoljašnje predstavljeno kroz slike verskog obreda i rituala.

* POČET ĆE MO NJEGOVAT OSEĆAJ ZA RAZUMEVANJE UDARCA SUDBINE, ALI BODAVIMO U POSEBNIM ARHITEKTONSKIM PROSTORIMA (REČIMO UNUTARNOST CRKVI, TE ALI ŽIVIMO SA UNUTARNJIM IMAGINATIVNIM SILAMA (LEKCIJA ZA REALIZACIJU STAF ILI ČAKI UMIŠ SA 7 ČUVENIH RUKA. - TJE SHVETAJO DA SVE ŠTO NAMI JE SADA ODGA DA POČET JE ŽIVOTA U PROŠLOM, IMAGINATIVNOSTI.

Prema tome, s jedne strane postoji spuštanje u unutarnje biće, a s druge spoljašnji pogled nailazi na oblike prikazane u arhitekturi hrama, arhitekturi crkve. Na taj način postignuto je značajno jedinstvo. Između onoga što unutra oživljava i onoga na šta pogled pada, nalazi se središnje područje, nevidljivo čoveku u svakodnevnoj svesti, zato što njegov spoljašnji pogled nije uhvaćen arhitektonskim oblicima proizašlim iz dubokog, unutarnjeg znanja, niti je njegov unutarnji pogled uhvaćen slikama i imaginacijama. Ali tu je ono središnje polje... i ako tome dozvolite da deluje u vašem životu, ako živite tako da se vaša unutarnja samospoznaja produbljuje kroz imaginaciju, i sa čulnim opažanjem koje se obnavlja i upotpunjava kroz spoljašnje arhitektonske forme, kroz oblike stvorene i nadahnute stvarnim razumevanjem ljudske prirode, onda će vaš osećaj u odnosu na udarce sudbine, biti isti kao u stara vremena. Negovanjem područja koje leži između osećanja istinske arhitektonske forme i osećanja istinskog simboličkog na unutarnjem putu, čovek počinje da neguje osećaj za udarce sudbine. On oseća da ono što ga snalazi dolazi kroz ranije živote na Zemlji.

To je opet uvod u proučavanje karme koje će obuhvatiti razmatranje dobra i zla povezanog s njom.

Vidite, ono što je od izuzetne važnosti je to da u antroposofskom pokretu postoji pravilno razmišljanje. Arhitektura koja će ispuniti potrebe savremenog čoveka, koja će moći da uhvati njegov pogled na pravilan način i da postepeno dovede prirodno gledanje, koje skriva i zamračuje viđenje karme, do pravog gledanja – takva arhitektura je nekada postojala u određenoj formi. Činjenica da se antroposofski govori u prisustvu ovih formi, dovešće do unutarnjeg gledanja. Između svega ostalog zgrada Geteanuma, zajedno sa načinom na koji bi antroposofija trebalo da se neguje u njoj, takođe nosi u sebi vaspitanje za posmatranje karme. To je ono što bi moralo da se uvede u modernu civilizaciju: vaspitanje za gledanje karme.

Ipak, protivnicima onoga što je sada potrebno da uđe u civilizaciju bilo je u interesu da takva građevina izgori... I ovde, naravno, možemo da vidimo dublje veze. Ali nadajmo se da će

uskoro na istom mestu pred nama opet stajati oblici koji bude viziju karme.

Time bih danas želeo da zaključim, dok su još uvek tu sa nama brojni naši prijatelji koji su stigli iz daleka na naše Uskršnje zasedanje.

★ 21. 04. 2009. ★

ODGAJAT ĆE MO SE ZA GLEDANJE KARME
(SVOJE SUDBINE) SAMO ONDA AKO U SEBI
PROIZVODIHO IMAGINACIJE (MERKUR STAP,
DUGO) AKO PRISUSTVUJEHO OZBIJNIM OBRÉ-
DIHA (RECIHO UNŠANSUA MIBA), A POSEBICE
ONDA KADA ČEŠĆE BOLAVIHO U POSEBNIH
ARCHITECTONSKIH PROSTORA (STUPOVI, KULO)
KAO ŠTO SU VELIKE STAPE CILJENE GRADJEVINE.

VI

Dornah, 4. maj 1924. godine

Razmotrili smo niz karmičkih odnosa u istorijskom razvoju čovečanstva i posmatrali kako se oni prenose iz jednog zemaljskog života u drugi. Sada ćemo preći na razmatranje karmičkih odnosa sa novog stanovišta i videćete da će to biti nešto što neposredno vodi u život. Proučavanje karme ima pravu vrednost samo kada se prenosi u moralni karakter našeg života, u čitavo raspoloženje i smisao našeg života i naše duše. Tako mi, kroz proučavanje karme, možemo da doživimo ne samo jačanje već i produbljenje našeg života. U životu postoje mnoge zagonetke i pogrešno je smatrati ih nerešivim. Da je to tako, čovek bi postepeno bio istrgnut iz svog pravog bića. Kada bi mu zagonetke čovekove prirode ostale nepoznate, morao bi da prođe kroz postojanje kao nesvesno biće. Međutim, zadatak čoveka je da postepeno postane sve svesniji. To može da uradi samo ako nauči da, sa nekim stepenom uvida, prodre u sve ono što je povezano sa njim, sa svim onim što je povezano sa njegovom dušom i duhom.

Kako je karma sastavni deo čitavog našeg života i postojanja, njeno proučavanje je rad koji je direktno povezan sa samim osnovama ljudskog života. Ipak, neobično je teško za nas u našoj sadašnjoj svesti, da preduzmemo proučavanje karme i da je neposredno primenimo na život. Bilo kakvo prikladno proučavanje delovanja karme u životu, u životu u koji smo mi sami umešani, zahteva mnogo objektivniji pogled nego što je to moguće za vrstu svesti koja se javlja u današnjim uslovima života i vaspitanja. U ovim uslovima postoji mnogo toga što *skriva* karmičke veze, što ih čini nevidljivim; zbog toga je upravo ono što bi učinilo život razumljivim sa stanovišta karme i sudbine, izuzetno teško opažati.

Današnji čovek nije sklon da se odvoji od svog bića i da se sasvim preda nekom drugom biću ili predmetu. Savremeni

čovjek živi samo u sebi, a čudna je stvar da kada teži prema duhu, kada prima u sebe duhovno, u opasnosti je da još više živi u sebi! Jer šta otkrivamo kad neko počne dublje da ulazi u antroposofski život? Mnogo ljudi koji su tokom svog života prišli antroposofskom pokretu, moći će sebi da kažu: dok sam živeo u spoljnom svetu, imao sam ove ili one odnose u životu. U njih sam bio uvučen i prihvatao sam ih kao nešto što mi intimno pripada. Cenio sam ovo ili ono, verovao da je ovo ili ono neophodno za život. Štaviše, imao sam prisne prijatelje sa kojima sam bio iz navike i zbog svakodnevnih okolnosti. Onda sam otkrio antroposofiju. Od tog časa mnogo toga u mom životu je stalo. Odvojio sam se od mnogih starih veza ili one više nisu imale istu vrednost za mene. Većina stvari u kojima sam uživao, postale su mi odvratne i nisam mogao da ih smatram nečim sa čim hoću da budem povezan.

Dospevši do ovih razmišljanja, on će ih još malo proširiti i pokušati da pronađe šta je ono što je zamenilo te stvari. Ubrzo će otkriti da se njegov egoizam nije smanjio. Ne govorim ovo da bih zamerao, nema ovde ni najmanje senke prigovora. Ja samo želim da ovo izložim kao činjenicu koju svako može da vidi u sebi. Njegov egoizam se, u stvari, povećao. On sada obraća još veću pažnju na ono od čega se sastoji. On se još više nego pre pita: „Kakvu vrstu utiska moj sused ostavlja na mene?” – Prethodno je imao naviku da delo drugih ljudi uzima manje-više zdravo za gotovo. Sada ispituje utiske koje to na njega ostavlja. Ili, opet, nađe se u nekim životnim okolnostima koje je ranije smatrao zadovoljavajućim. Ispunjavao je svoju dužnost, itd. Sada su mu te dužnosti postale odvratne, voleo bi da ih se reši, zato što oseća da nisu dovoljno duhovne, itd.

Tako duhovno nastojanje u okviru antroposofije, može lako dovesti do egoizma. Čovek počinje sebi da pridaje veći značaj nego ranije.

To sve leži u činjenici da, u ovom slučaju, nije bilo proširenja interesovanja za spoljašnji svet. Nasuprot, interesovanje je gurnuto unutra. Često sam ukazivao da se onaj koji ulazi na pravilan način u antroposofski život, ne interesuje manje za

★ DA BI RAZKATKALI ŽIVOT BA STANUJSTVA KARME
NE SHIJESE SE UVLACITI U SEBE I ZAPRISLANI -
VATI VANJSKI SVJET, ŽELJE NAMI ŽELITI EGOIZAM,
VEĆ TREBA IZAIĆI IZ SEBE I UMLIĆI U DRUGOG ČOVJEKA

POSEBNO MORAMO MOĆI "UĆI"
U ONE OSOBE KOME NAM PRAVE
PROBLEME I PRUŽITI BOLU
TEKTA VAŠNIO STUDIARNO KARMU

★ spoljašnji život, već više, baš zbog svoje antroposofije. Sve ono
što je izvan njega počinje da ga interesuje još više nego ranije,
počinje da mu više vredi. Međutim, za ovo nije neophodno da
se povlači iz spoljašnjeg života, već da opaža duhovno u njemu.

★ To naravno znači da su izvesne stvari počele da se
pokazuju kod dugih ljudi koje se inače ne bi ranije primetile.
Mi bismo morali da imamo hrabrosti i da primetimo te stvari, a
ne da ih previdamo. Za razmatranje života sa stanovišta karme,
apsolutno je neophodno da steknemo izvesnu meru snage da
pređemo iz sebe u drugog čoveka.

★ Prirodno, to je posebno teško kada je neka druga osoba
u životu sredstvo za karmičko poravnanje koje je neprijatno, a
moguće i bolno za nas! Ali ako nismo u stanju da izađemo iz
sebe, čak i u onome što nije prijatno i što nam je bolno, nema
prave i valjane studije karme. Podsetimo se samo: kakve okol-
nosti moraju biti na svetu da bi nastala karma?

★ Svako od nas je postavljen u određeni život, tokom
koga deluje, misli i oseća na ovaj ili onaj način. Ulazimo u
određene odnose sa drugim ljudima i u okviru tih odnosa do-
gađaju se neke stvari. Mi mislimo, osećamo, želimo i radimo
stvari koje zahtevaju karmičko podešavanje. Ulazimo u odnose
sa drugim ljudima i opet se nešto događa što zahteva karmičko
podešavanje. Pokušajte da pregledate sa ovog stanovišta jedan
ljudski zemaljski život, pa onda opazite kako na njegovom
kraju čovek prolazi kroz dveri smrti u duhovni svet. On sada
živi u duhovnom svetu. U tom svetu nije kao u fizičkom. U
fizičkom svetu možete da stojite izvan drugog čoveka. Vi ste
izvan i onih ljudi sa kojima ste u bliskom kontaktu. Između vas
i drugih ljudi postoji bar vazduh, a i svako ima sopstvenu kožu!
Ma koliko da se približite drugome, uvek možete u izvesnoj
meri da budete svoji. Međutim, to više nije moguće kada pro-
đete kroz dveri smrti i kada boravite u duhovnom svetu. Po-
gledajmo tipičan slučaj. Nešto ste uradili drugom čoveku što
zahteva karmičko poravnanje. Nastavljate sa njim da živite,
nakon što ste oboje prošli kroz dveri smrti. Tada živite *unutar*
drugog čoveka i to ne putem vaše dobre volje ili unutrašnje
savršenosti, već obavezno, prisilno, ako tako mogu da kažem.

* Koliko god mi "ulazili" u ljude u fizičkom svetu, mi ipak ostajemo u sebi. No kada umremo mi se spajamo sa onima s kojima smo imali veze (za fizičke živote) - sada mi u drugim ljudima proživljavamo ono što su oni proživljavali zbog dobrih ili loših naših uređenja na njih.

FIZIČKI
(VIDLJIVI)
SVJET

- NA TEMELJU PROŽIVLJAVANJA KOJIH DJELA, U DRUGOM ČOVJEKU JA SI PRIPREMAJ KARMICKO PORAVNANJE

DUHOVNI
(NEVIDLJIVI)
SVJET

Pretpostavite da A i B prolaze kroz dveri smrti. Odlaze u duhovni svet. Suočavaju se u duhovnom svetu. Ipak, dok je B živio u sebi i dok je A živio u sebi, posle smrti A živi u B kao u sebi, a B živi u A isto kao u sebi. U duhovnom svetu ljudi potpuno žive jedan u drugome i to rade rukovodeći se snagama koje su sakupili u svojim zemaljskim životima. Posle smrti mi ne ulazimo u odnose sa bilo kojim ljudima, već sa onima sa kojima smo već uspostavili dobar ili loš odnos. Ti odnosi dovode do toga da ne živimo samo u sebi, već jedni u drugima. Sada zamislite da ste nešto učinili drugom čoveku ili, recimo, B je imao neki odnos prema A, koji sada zahteva karmičko poravnanje. Kada je B prošao kroz dveri smrti, na putu kroz svet između smrti i novog rođenja, on živi u A. On doživljava u A ono što mu je učinio. Tako živeći izvan sebe, on obezbeđuje nastupanje karmičkog poravnanja. Dakle, sve što se dešava kao karmičko poravnanje tokom sledećeg zemaljskog života, vi ste sami prouzrokovali živeći u drugom čoveku. Tek spuštajući se ponovo u fizički svet, A čini sve ono što ste u njega uneli svojim sopstvenim delom.

Prema tome, kada mi u sledećem zemaljskom životu neki drugi čovek nešto nanese, dešava se upravo ono što sam sâm u njega položio, tokom vremena kada sam živio u njemu, između smrti i novog rođenja. U to vreme to nije bilo njegovo delo. Ono to postaje tek kad se on ponovo spusti u zemaljski život. Tako prilike za delovanje karme tokom razvoja nastaju iz činjenice da karmički povezani ljudi borave jedan u drugom u vremenu između smrti i ponovnog rođenja.

Kada razmatramo običan život na Zemlji, mi, u stvari, ne prodiremo duboko u njega. Što se tiče drugog čoveka, mi ga izuzetno malo svesno poznajemo. Na primer, primećujemo samo neznatnu razliku u ponašanju drugog čoveka prema nama. Pretpostavimo da smo u životu sreli nekog čoveka i on se prema nama poneo na izvestan način. Svesni smo toga, ali jedva da obraćamo pažnju. Ne opažamo koliko različitih motiva i impulsa mogu biti uzrok njegovog ponašanja. Recimo da je neki čovek neprijateljski raspoložen prema meni. Ovo neprijateljstvo može biti uzrokovano činjenicom da ga moje postojanje razdražuje zato što je navikao na nešto sasvim drugačije u životu. Prema tome, on se na izvestan način ponaša prema meni. Ovo ponašanje može biti takvo da se samo u sledećem životu može karmički uravnotežiti. U takvom slučaju neprijateljstvo može biti potpuno novo, originalno, neuzrokovano ni u najmanjoj meri prethodnim zemaljskim životima.

Takođe, neki drugi čovek može prema meni da se ponaša na sličan ili možda čak istovetan način, u koga sam ja sam malo po malo utisnuo ono što mi dolazi preko takvog ponašanja, u vremenu između smrti i novog života.

Osećanje, kojim može da se pravi razlika između dve takve vrste ponašanja, spolja slične, je danas vrlo malo razvijeno; to mora opet da se pojavi da bi *moralni smisao života* mogao da postane čistiji i ljudsko moralno viđenje jače. U ranijim epohama – u epohama koje nisu tako udaljene od nas – takvo razlikovanje nije ležalo daleko od ljudskog razumevanja. Čovek je osećao, na primer, prema drugom čoveku: on me mrzi i sve to radi iz mržnje prema meni; prema drugom čoveku osećalo bi se: on mora nešto da radi protiv mene, ne može ništa drugo jer je unutrašnje predodređen da ovako radi.

Ovo osećanje, koje može da se razlikuje na jedan fin način u životu, mora opet da postane svačije. Ono će dati životu mnogo finih nijansi koje su od velike važnosti.

Postoji još jedna razlika koju moramo naučiti da opažamo. Priznaćete da kada čovek dođe u odnos sa drugim čovekom, razne stvari su u vezi sa tim odnosom, stvari koje ga ne

interesuju onoliko koliko sam odnos. Uzećemo karakterističan primer. Pretpostavimo da uđete u društvo – ne mislim sada na Antroposofsko društvo, izostavljam ga sada iz razloga koji će se pojaviti tokom ovih predavanja. Razlog za ulazak u ovo Društvo može biti neka karmička veza sa jednom ili dve osobe, možda samo sa jednom jedinom osobom u Društvu, ali morate da učestvujete u svemu u vezi sa Društvom da biste se približili toj osobi onoliko koliko zahteva vaša karmička povezanost s njom. Dok je sa stanovišta karme odnos prema toj jednoj osobi jedino što je važno, vi učestvujete u svemu sa čim se suočavate u tom Društvu, kroz ljude koje tamo srećete itd. Tako moramo da vidimo da nas život dovodi u najrazličitije vrste odnosa. Sasvim nevažni odnosi mogu da postoje pored najvažnijih, u najdubljem smislu te reči.

No, primetite s ovim u vezi, koliko je istina da je spoljašnji život često samo *maja*, u mnogom pogledu velika iluzija. Tako može da se dogodi da – kada uđete u Društvo i u odnos sa jednom osobom, što je karmički određeno, imate teškoće u uspostavljanju samog odnosa. Morate da se povežete sa raznim vrstama ljudi da biste prišli toj jednoj osobi. Prema tim drugim ljudima odnosite se – recimo – tako da ti odnosi izgledaju izuzetno važni u na brzinu razmotrenom životu. Da, oni mogu dobro da se osećaju, dok veza kojoj se najmanje približavate i koja je od stvarne karmičke važnosti nastupa blago, polako, neupadljivo.

Tako je moguće da neki karmički važan element u nekoj vezi izgleda kao malo uzvišenje pored ogromne planine, koja je, u stvari, od manje važnosti. Međutim, s obzirom na duhovno, ovo brdašce se otkriva u svom pravom značaju. Događaji koji se pojavljuju u životu prouzrokuju nam mnoge iluzije. Po pravilu mi ne znamo kako da ih procenimo ako razmatramo samo jedan zemaljski život. Samo kad razmatramo u pozadini druge zemaljske živote, možemo da procenimo jedan zemaljski život sa svim njegovim događanjima.

Prikazaću vam to jednim primerom. Neobične ličnosti se pojavljuju u naše vreme. Pored onih o kojima sam vam govorio

u našim proučavanjima karme, jedan broj sasvim izuzetnih ličnosti pojavljuje se tu i tamo. Spoljašnje proučavanje nas vrlo često ne vodi ka karmičkim vezama. Potrebno nam je proučavanje pomoću koga možemo da primetimo odlučujuće trenutke u životu. Tada možemo sasvim jasno da vidimo baš one činjenice pomoću kojih sagledavamo koliko je varljiv zemaljski život, ako nije razmotren na osnovu duhovnog. Nedavno sam ovde pomenuo jedan primer koji vam je možda izgledao veoma čudan, primer alhemičara iz škole Bazila Valentina, koji se ponovo pojavio kao Frank Vedekind.

Moje polazište za posmatranje ove neobične karme – polazište nije uvek samo po sebi značajno; ako ono kasnije dovede do unutrašnje jasnosti, onda prirodno da se čitava stvar menja – polazište u ovom slučaju bila je okolnost da skoro nikad nisam video takve ruke kao što su bile ruke Franka Vedekinda i video sam kako gestikulira tim rukama igrajući u njegovoj „Hidali“. Čitav očigledan kaos ovog komada (koji je, kao što sam nedavno pomenuo, pravi užas sa običnog, uobičajenog stanovišta) povezao se sa utiskom njegovih ruku, koji sam od ranije imao i prizvao je pred moj pogled rukovanje hemikalijama sa kojima se on bavio u prošlom životu. Na osnovu njegove „Hidale“, u vezi sa njegovim neobičnim rukama, pojavila se ranija inkarnacija koja se mogla dalje pratiti.

Iz ovog možete da vidite kako čovek mora da razvije oko za ono što je od stvarnog značaja. Postoje ljudi kod kojih je izgled najkarakterističniji element. No, takođe, postoje ljudi kod kojih najvažnija karakteristika uopšte nije lice, već, na primer, ruke. Iz lica takvog čoveka ne može se zaključiti ništa, samo iz ruku. Kada pređete sa pojedinačnog na opšte, posebno u primeru koji sam vam upravo izložio, možete jasno da shvatite šta se dešava. Ti srednjovekovni alhemičari su, naravno, bili obavezni da steknu izuzetnu okretnost ruku.

U ranijim predavanjima sam već pominjao kako od svega što je čovek razvio u svojoj glavi ništa nije dozvoljeno da ostane. Ono što nosi u ostatku organizma je potom dovedeno do izražaja u sledećoj glavi. Čitavo oblikovanje tela u detinjstvu

počinje od glave. Pre svega, takvi izražajni organi kao što su ruke oblikovani su u skladu sa najintimnijim impulsima glave. Prema tome, moramo očekivati da će se nešto vrlo karakteristično pojaviti u rukama ili stopalima onoga ko je radio na alhemičarski način.

Govorim sve ovo da bih vam pokazao koliko je važno sagledati neku stvar u njenom punom značaju i uvideti nevažnost onoga što se često pokazuje u čulnom svetu kao najočiglednije, najbitnije, najveće, itd. U naše vreme, kao što sam rekao, pojavile su se mnoge neobične i značajne ličnosti, a mi nismo u stanju da dođemo da potpunog pregleda njihovih karmičkih veza. Upravo u slučaju takvih ličnosti pitanje je opažanja onoga što je kod njih upadljivo i značajno. Činjenica, na primer, da je neko veliki umetnik može biti nešto što je samo u vrlo maloj meri određeno karmom. Ali šta on tačno radi u svojoj umetnosti, kako se ponaša u njoj, to su stvari koje su posebno određene karmom. Tako se upravo one stvari koje, možemo reći, čine život stvarno poetičnim, pokazuju u proučavanju karme.

Pretpostavimo da možemo da pogledamo čovekove ranije inkarnacije. U odnosu na sadašnju inkarnaciju, one su na nekim tačkama izuzetno osvetljene. No, mi nikada nećemo moći da razumemo kako da se razumno snađemo u ovim istraživanjima, sve dok koristimo običan kriterijum za razumevanje i tumačenje života. Život postaje stvarnost u potpuno drugom smislu kada se odlučimo da se sasvim ozbiljno bavimo proučavanjem karme.

Dozvolite mi da vam dam jedan primer. Prvo ću vam ga izložiti onako kako se dogodio. Išao sam jednoga dana ulicom i preda mnom se pojavila slika. Video sam brodolomnika. Brod mu je bio udaljen i tonuo je. Čovek se nalazio u čamcu i kretao se prema prilično velikom ostrvu. Čudno je gledao, s obzirom da je još uvek gajio sumnju u to da će stići do kopna i da će se spasiti. Posmatrao je zapenušanu pučinu. Bio sam impresioniran time da on može još uvek da gleda u talase, iako njegov čamac može svakoga časa da potone. Uznemirena i potresena

duša, ali u šoku – a s tim oslobođena od tela – duboko sjedinjena sa prirodom.

Još uvek sam se kretao istim putem – slika, naravno, nije imala nikakve veze sa mojom okolinom – put me je naneo do izložbe gde sam po prvi put video Beklinovo⁴³ „Ostrvo mrtvih”. Ovo pominjem samo zato da biste mogli da vidite da proučavajući ove stvari treba da imate širi pogled. Nije samo jednostavno meditirati o svemu na šta se može pomisliti i osetiti za Beklina sa stanovišta njegove slike „Ostrvo mrtvih”. To ne mora uopšte da bude tako. Moguće je da čovek mora u izvesnim okolnostima da se okrene prema nečemu što je proročki video i poveže to sa svojim doživljajem slike.

Tako je, takođe, kada se sretnemo sa čovekom u stvarnom životu. Onda, da bismo pronašli karmičke veze, nije samo važno razmotriti ono što smo doživeli u trenutku susreta. Često nas prosvetli baš neki intimni prethodni doživljaj, jer možemo da otkrijemo da to razumemo samo kada sagledamo kako se vezuje sa onim što posle opažamo u njemu ili kroz njega.

Upravo one stvari koje se pokazu kao prosvetljujuće za karmu, često su stvari koje unapred bace svoju senku ili, možemo reći, svoju *svetlost*. Potreban nam je istančan osećaj za intimnosti života, što ponekad znači ne samo da povežemo budućnost sa prošlošću, već da smatramo prošlost nečim što osvetljava budućnost. Ako ne naučimo da posmatramo život na ovakav intiman način, nećemo lako steći unutarnju pokretljivost duše koja je neophodna za dublje prodiranje u karmičke veze.

Činjenica je da su oni posebno značajni karmički događaji koji ulaze u čovekov život, povezani sa unutrašnjim događajima u njegovom životu koji mogu da datiraju od pre nekoliko godina. Na ovakav način moramo da steknemo širi pogled na život.

Pomislite na sledeće: kada posmatrate misaoni element u čoveku, kako to postoji u običnoj svesti, naći ćete da se to odnosi samo na prošlost. Međutim, kada pogledate na ljudska

⁴³ Arnold Böcklin, 1827-1901. Švajcarski romantičarski slikar.

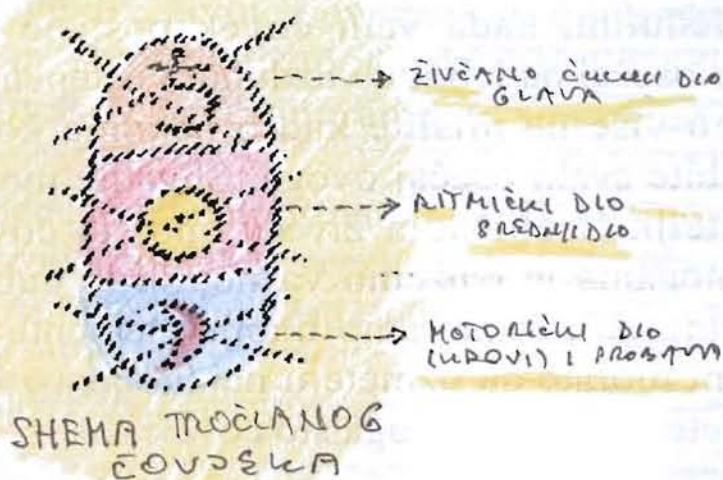
osećanja, sa njihovim mnogim nijansama koje dolaze iz dubina emocija i temperamenta, onda stižete do čudnih tajni života. Tok ljudskog života može vrlo malo da se meri načinom na koji se misli, ali mnogo načinom na koji se oseća. A kada posmatrate onakav život kao što je, recimo, bio Geteov i kada se zapitate: kako se Gete osećao 1790. godine, onda kroz poseban pečat i karakter Geteovih osećanja u toj godini, možete da dobijete čitavu kasniju obojenost njegovog života. Sve je to prisutno kao jezgro u osećanjima iz 1790. godine. Čim se spustimo u dubine ljudske duše, mi stvarno opažamo određenu obojenost – naravno ne detaljno – kasnijeg života. Čovek bi mogao da osvetli mnogo toga iz svog života kada bi više obraćao pažnju na neobjašnjive nijanse osećanja koje nisu uzrokovane spolja, već se dižu iz unutrašnjih dubina.

Ljudi će se navići da posebno vode računa o takvim stvarima ako obraćaju pažnju na tačke koje sam pomenuo danas. Imaću više da kažem o njima jer one su važne za onoga ko hoće da razmatra život obraćajući pažnju na karmičke veze. To važi, bilo da uzimamo u obzir karmičke veze u sopstvenom životu ili karmičke veze onih koji su nam dragi. Jer morate razumeti, ako hoćete da razmotrite karmu, da je to pitanje *gledanja kroz čoveka* na određeni način. Kada samo običan čovek stoji u vašem vidnom polju, on nije providan pred vama. Gledate mu lice, način na koji se kreće i ponaša, kako govori, ili možda čak način na koji misli – dotični je uopšte samo uobičajeni odble-sak vaspitanja i iskustava. Ali ako ne posmatrate šire od ovoga, karma ovog čoveka ne stoji objektivno pred vama.

Međutim, kada vam čovek postane providan, onda prvo imate osećaj da lebdi u vazduhu. Postepeno dolazi do toga da o njemu više ne mislite kao o nekome ko hoda, pokreće ruke. Izgubite svaki osećaj ovoga. Shvatite me ispravno, dragi moji prijatelji. U običnom životu ono što čovek čini svojim rukama i nogama je izuzetno važno, ali to gubi svoju važnost kada hoćemo da posmatramo dublje elemente u čoveku. Ovo što govorim morate da uzmete u najdubljem značenju. Možete li da skrenete pogled sa onoga što čovek postiže svojim rukama

i vidite kako lebdi, takoreći, ne u smislu prostora, već u smislu života? Mislim, ne obazirite se na njegova kretanja, sve njegove dolaske i odlaske, ukratko, sve što radi svojim nogama. To, takođe, važi i za ono što čini rukama. Radije posmatrajte njegovo raspoloženje; posmatrajte na njemu sve ono u čemu njegove ruke i noge ne igraju nikakvu ulogu. Onda dobijate, takoreći, prvu providnost. A šta ta providnost pokazuje? Zamislite da ovde stoji nekakav predmet. Onda je nešto napisano na predmetu, a onda je opet obrisano. Tako je sa čovekom kada dospete do prve providnosti, kada skrenete pogled sa čoveka u običnom životu i kada potpuno zanemarite njegove ruke i noge. Morate da ga odvojite od veza u koje je dospeo kroz delatnost ruku i nogu. Ukoliko ga posmatrate, nešto u njemu postaje providno i vi gledate kroz ono što je prethodno bilo prekriveno delatnošću ruku i nogu.

Šta je to što vidite? Počinjete da razumete da se iza čoveka pojavljuje Mesec. Nacrtaću ovde šemu tročlanog čoveka. Pretpostavimo sada da ovo (niži deo) prvo postaje providno; odbacujemo ruke i noge. Sada nam čovek više ne izgleda odvojen od univerzuma kao što to on inače jeste. On počinje da iza sebe otkriva Mesec, sa svim impulsima koji deluju u čoveku od Meseca. Možemo da kažemo: „Da, čovek poseduje izvesnu moć fantazije – bez obzira da li je razvijena ili ne, on tu moć ima u sebi. Tu on ništa ne može. Sile Meseca su iza ovoga. One su skrivene od nas samo delatnošću ruku i nogu. Ali sada sve to nestaje i iz pozadine se pred nama pojavljuje stvaralački Mesec.”

- SVOJU ILI TUĐU KARMU UPOZNAJE ČEMO ALKO GLEDAJUĆI SEBE ILI DRUGOG, PRVO ZANEMARIM KOTIMUĆI DID (DOMI), TADA ĆU U POZADINI VIDJETI MESECE, T. J. SVE MESECE, VIDIMO IMPULSE MESECE KOSI DJELOU NA ČASEMA -
 - RAD ZANEMARIM ALTIĆI DID, T. J. UČINIMO GA PROVIDNIM, TADA VIDIM SUNCCE T. J. SVE Njegove IMPULSE u časima. KONAČNO ZANEMARIM GLAVU (ČULU ŽIVČANI SUSTAVU), TADA VIDIM SATURN. I KADJE SVE POSTALO PROVIDNO PRED NAMA LEŽI NARAV ILI NEČISTA KARMA.

Nastavljamo. Pokušavamo da načinimo čoveka još

providnijim. Odbacujemo u mislima sve što čoveka čini osećajnim, sve što mu daje izvestan temperament – ukratko, one osobine svakodnevnog života u kojima se njegova duševna priroda uglavnom izražava. Još više nestaje; on postaje još providniji. Možemo ići još dalje. Možemo odbaciti sve što zahvaljujući tome što ima čula postoji u čoveku. Prvo odbacujete sve što čovek ima zahvaljujući svojim rukama i nogama. Sada se pitate: šta je preostalo od čoveka kada zanemarim činjenicu da sve što je opažao mora da zahvali svojim čulima? Preostaje izvesno usmerenje misli, izvesna impulsivna snaga mišljenja, težnja života. Na ovom mestu, međutim, čitav ritmički sistem – čovekove grudi – postaje providan. Nestaje, a iz pozadine se pojavljuje pred vama sve što postoji kao Sunčev impuls (vidi crtež.) Gledajući kroz čoveka vi sagledavate, u stvari, Sunce, kada zanemarite sve što je čovek opažao pomoću čula. Pokušajte ovo sami. Zapitajte se: šta sve dugujem svojim čulima? A onda, kada skrenete pogled sa ovoga, gledaćete kroz sebe i videćete sebe kao Sunčevo biće.

Kada dalje odbacite čovekove misli, usmerenje njegovog mišljenja, onda nestaje glava. Sada je čitav čovek nestao. Kada konačno kroz to pogledate, opažate Saturn u pozadini. U tom času, čovekova karma, ili vaša sopstvena karma, leži pred vama. Onoga časa kada opazite rad Saturna u čoveku, kada vam je čovek postao sasvim providan i kada ga posmatrate na pozadini čitavog planetarnog sistema – na pozadini Meseca, Sunca i Saturna – u tom času čovekova karma leži otvorena pred vama. A ako hoćemo da govorimo o praktičnim vežbama za karmu – već sam vam rekao da sam hteo to da uradim na početku osnivanja Antroposofskog društva, ali tada nisam uspeo – onda se ovako mora početi. Mora se reći: stvar je u odbacivanju prevashodno – u nama ili drugima – svega što smo mi u životu, ukoliko smo bića obdarena rukama i nogama. Izbacite ovo iz svojih misli. Sve što ste stekli kroz činjenicu da ste biće obdareno rukama i nogama – zanemarite to.

Sada ćete reći: „Da, ali mi ispunjavamo našu karmu baš zato što imamo ruke i noge!” Tako je. Međutim, sve dok gledate na vaše ruke i noge, niste svesni onoga što ispunjavate kroz to što imate ruke i noge. To vidite samo kada više ne gledate na vaše ruke i noge, već u delatnosti ruku i nogu nađete impulse Meseca. Onda bi trebalo da krenete korak dalje i zane-marujući sve što čovek prihvata svojim čulima, sve što ima u duši pomoću čula – bez obzira da li ovo vežbate sa sobom ili sa drugima. Gledate onda čoveka kao Sunčevo biće, vidite u njemu Sunčev impuls. Opet, morate da odbacite činjenicu da on ima izvesnu tendenciju mišljenja, izvesnu tendenciju duše – onda ga ostvarujete kao biće Saturna.

Kada dospete dovde, nalazite opet čoveka, ali sada duhovnog. Noge se kreću, ruke delaju, ali duhovno. Pokazuje nam se šta one rade, ali to nam se pokazuje prema *snagama* koje u njima deluju i vladaju. To treba da naučimo i doživimo.

Kada uradim nešto najjednostavnije, kada uzmem ovu ovde kredu – sve dok samo to vidim, to uzimanje krede, ništa ne znam o karmi. Moram toga da se oslobodim. Moram da dovedem do toga da se sve ovo može iznova stvoriti u slici, da se ponovo pojavi u vidu slike. Ne u snazi mojih mišića – to ne može ništa da objasni – već u slici koja zauzima mesto dela, javlja se snaga koja uzrokuje pokretanje ruke da bi uzela kredu. To se javlja kao nešto što dolazi iz prethodnih inkarnacija.

Tako je to kada postepeno odbacujem vidljivog čoveka i kada iza njega vidim impulse Meseca, njegove Sunčeve impulse i Saturnove impulse. Onda pred mene iz kosmosa izlazi slika čoveka. Ali to nije čovek u sadašnjoj inkarnaciji. To je čovek iz jedne od njegovih prethodnih inkarnacija ili iz više njegovih prošlih inkarnacija. Moram prvo da postignem da čovek koji hoda kraj mene postane za mene providan, sve providniji i providniji, tako da sklonim ispred mog pogleda čitav njegov život. Tada na isto mesto dolazi, ali sada proističući iz kosmičkih udaljenosti, čovek onakav kakav je u njegovim prethodnim zemaljskim životima.

Možda sve ovo što vam je izneto danas, nije sasvim jasno i razumljivo, ali želeo sam da ukažem na mogući put, takoreći, a u sledećim predavanjima ući ćemo u sve ovo još detaljnije, ući ćemo u prirodu karme onako kako ona prelazi u ljudskom životu iz jedne u drugu inkarnaciju.

★ 23.04.2009.★

VII

Dornah, 9. maj 1924. godine

Danas ćemo početi sa razmatranjem unutrašnjih delatnosti duše koje postepeno mogu da dovedu do shvatanja, do sticanja misli o karmi. Te misli, ta shvatanja su takva da mogu na kraju dovesti do razumevanja, u svetlosti karme, doživljaja koji imaju karmičko poreklo.

Posmatrajući ono što nas okružuje, ono što, u stvari, vidimo u fizičkom svetu samo je ono što je uzrokovano fizičkom silom na fizički način. A ako i vidimo u fizičkom svetu nešto što nije uzrokovano fizičkom silom, toga postajemo svesni opet kroz spoljašnje fizičke supstance, kroz spoljašnje fizičke predmete opažanja. Naravno, kada čovek uradi nešto svojom voljom, to nije uzrokovano fizičkim silama, fizičkim uzrocima, jer to u mnogim pogledima dolazi iz slobodne volje. Ali sve što spoljašnje primećujemo iscrpljuje se u fizičko-čulnim objavama sveta koji tako posmatramo. U čitavom krugu koji tako možemo da posmatramo, karmička veza nekog doživljaja kroz koji prolazimo ne može da nam se otkrije. To je zbog toga što čitava slika ovih karmičkih veza leži u duhovnom svetu, što je, u stvari, upisana u onome što je eterski svet, u onome što je iza eterskog sveta kao astralni svet ili svet duhovnih bića koja nastanjuju astralni spoljašnji svet. Ništa se od ovoga ne vidi sve dok upravljamo naša čula samo prema fizičkom svetu.

Sve ono što opažamo u fizičkom svetu opažamo kroz naša čula. Naša čula rade i bez nas. Naše oči same od sebe primaju utiske svetla, boje. Najviše što možemo – a čak i to je napola nehotice – je da prilagodimo pogled prema nečemu. Možemo nešto da posmatramo ili možemo da skrenemo pogled sa toga. Čak i u ovome je mnogo toga nesvesnog, u svakom slučaju je samo jedan deo svesti. Ipak, pre svega, ono što naše oko mora unutrašnje da uradi da bi videlo boju, čudesno mudrom, unutrašnjom delatnošću koja se odvija svaki put kada

nešto vidimo – to mi ne bismo nikada mogli da postignemo kao ljudi ako bi to trebalo da postignemo svesno. O tome nema ni govora. Sve ovo mora, u početku, da se dogodi nesvesno, jer je previše mudro da bi čovek bio u stanju da pripomogne u tome.

Da bi se steklo pravilno gledište onoga što čovek zna, moramo da sagledamo mudra rešenja koja postoje u svetu i koja su sasvim izvan sposobnosti čoveka. Ako čovek misli samo o onom što sam može da postigne, on onda zaista zatvara put prema saznanju. Put prema saznanju stvarno počinje kada shvatimo, sasvim smerno, sve ono što nismo u stanju da uradimo, ali što ipak mora da se dogodi u svetskom postojanju. Oko, uho – štaviše i drugi čulni organi – jesu, u stvari, toliko duboko mudri uređaji koje bi čovek trebalo da proučava izuzetno dugo pre no što bude mogao da ima i nagoveštaj razumevanja o njima tokom zemaljskog postojanja. To mora potpuno da se shvati. Posmatranje duhovnog, međutim, ne može da bude nesvesno, kako je to u ranijim vremenima ljudskog razvoja bilo moguće. Postojala je instinktivna vidovitost koja je nestala tokom evolucije čovečanstva.

Od sada pa nadalje, čovek mora svesno da se postavi prema kosmosu čime će biti u stanju da vidi u duhovno. Mi bismo takođe morali da vidimo u duhovno ako hoćemo da shvatimo karmičke veze svakog našeg doživljaja.

Sada je neophodno za posmatranje karme, da bar počnemo da obraćamo pažnju na ono što može u nama da se dogodi da bismo razvili sposobnost posmatranja karmičkih veza. Mi, sa naše strane, moramo malo da pripomognemo da bi ta opažanja postala svesna. Moramo da uradimo više nego, na primer, za naše oko da bi ono moglo da postane svesno boje.

*** Dragi moji prijatelji, ono što kao prvo moramo da naučimo sabrano je u jednoj reči: čekati. Moramo da budemo u stanju da čekamo na unutrašnje doživljaje. ***

O „biti u stanju da čekamo” već sam govorio. Bilo je to 1889. godine – o tome govorim u *Mom životnom putu* – kad je unutrašnja duhovna konstrukcija Geteove „Bajke o zelenoj zmiji i lepoj Ljiljani” po prvi put izašla pred moju dušu. To je

bilo tada, po prvi put, da mi se pojavilo saznanje, takoreći, o većoj, široj vezi nego što se to pojavljuje u samoj Bajci. Ja sam, takođe, znao u to vreme da još uvek ne mogu ništa da učinim po pitanju ove veze, što ću moći jednoga dana. Tako je ono što mi se otkrilo u Bajci jednostavno ostalo da leži u mojoj duši.

Zatim, sedam godina kasnije, 1896. ponovo je nastupilo, ali još uvek ne na takav način da bi moglo da bude pravilno uobličeno; i opet, oko 1903. sedam godina posle toga. Čak i tada, mada mi se pojavilo kao određenje i mnogo povezivanje, još uvek nisam mogao da ga primim u pravom obliku. Sedam godina kasnije, opet, kada sam osmislio moju prvu misterijsku dramu, *Dveri posvećenja* – tek se tada ponovo pojavila Bajka, preobražena na takav način da je mogla plastično da se oblikuje i izvaja.

*** Prema tome, takva stvar zahteva stvarno čekanje, vreme sazrevanja. Mi moramo svoje doživljaje da dovedemo u odnos sa onim što postoji napolju u svetu. Jasno je da ne možemo odmah da očekujemo da imamo biljku u času kad postoji samo seme. Seme mora prvo da se dovede u pravo stanje za rast, moramo da čekamo dok cvet i konačno plod, ne proizađu iz semena. Isto tako mora da bude sa doživljajima kroz koje prolazimo. Čovek ne bi smeo da bude uzbuđen zbog nekog doživljaja samo zato što je on tu, i onda da ga zaboravi. Osoba koja želi doživljaje samo onda kada su oni stvarno prisutni uradiće malo prema konačnom posmatranju duhovnog sveta. Moramo biti u stanju da čekamo. Moramo biti u stanju da dopustimo iskustvima da sazru u našoj duši. ***

Ipak postoji mogućnost za srazmerno brzo sazrevanje uvida u karmičke veze, ako se dovoljno dugo strpljivo trudimo, unutrašnje energično pokušavamo, da zamislimo sve jasnije i jasnije u našoj svesti, doživljaj koji bi inače napolju jednostavno išao svojim putem i izbledeo tokom života, a da nije bio pravilno shvaćen. Ipak, to lagano nestajanje je ono što se, u stvari, dešava sa događajima života. Jer šta čovek čini sa događajima i iskustvima kada mu se ona dešavaju tokom života? On ih proživljava, ali u stvarnosti ih samo napola vidi. Možete da shvatite

kako se doživljaji samo napola vide ako sednete jednoga dana poslepodne ili uveče – savetujem vam da to uradite – i zapitate se: „Šta sam doživeo jutros u pola deset?” A sada pokušajte da prizovete takav jedan doživljaj što detaljnije možete pred vašu dušu, prizovite ga kao da je u stvari tu, recimo u pola osam uveče – kao da ga duhovno stvarate pred sobom. Videćete koliko toga će vam nedostajati, koliko toga ste propustili da vidite i koliko je to teško. Ako uzmete olovku da sve to zapišete, uskoro ćete početi da grizete olovku, jer ne možete da se prisetite svih pojedinosti.

Ali u tome je stvar, pokušati da doživljaj koji ste imali – ne u času kada je on bio, već posle postavite pred svoju dušu sasvim detaljno. On mora da se postavi pred dušu kao da hoćete duhovno da ga naslikate. Ako je to doživljaj u kome neko govori, to mora sasvim objektivno da se predstavi: ton, boja glasa, način na koji su reči korišćene, nespretno ili vešto – slika mora da bude živa i snažna. Ukratko, pokušavamo da stvorimo sliku onoga što smo doživeli. Ako napravimo sliku tog dnevnog doživljaja, onda će sledeće noći astralno telo, kada je izvan fizičkog i eterskog tela, biti zauzeto tom slikom. Samo astralno telo je, u stvari, nosilac slike i oblikuje je izvan tela. Astralno telo ponese tu sliku kada izlazi prve noći. Tu je ono oblikuje, izvan fizičkog i eterskog tela.

To je prva etapa: zaspalo astralno telo, kada je izvan fizičkog i eterskog tela, oblikuje sliku doživljaja. Gde ono to radi? U spoljašnjem eteru. Ono je sada u spoljašnjem eterskom svetu; ono to radi u spoljašnjem eteru.

Zamislite sada čoveka: fizičko i etersko telo leže u krevetu, a astralno telo je napolju. Ostavićemo za sada po strani Ja. Tu napolju je astralno telo, koje precrtava tu sačinjenu sliku. Ali astralno telo to radi u spoljašnjem eteru. Kao posledica ovoga dešava se sledeće – pomislite samo: tu je astralno telo napolju i ono oblikuje sliku. Sve se to dešava u spoljnom eteru koji kao da pravi koru, takoreći, od sopstvene supstance oko onoga što je oblikovano kao slika u astralnom telu. Tako da spoljašnji eter pravi eterski oblik u slici koja je jasno i precizno oblikovana okom duha.

Ujutru se vraćate u fizičko i etersko telo i u njih unosite ono što je spoljašnji eter načinio supstancijalnim. Što će reći: zaspalo astralno telo oblikuje sliku doživljaja izvan fizičkog i eterskog tela. Zatim spoljašnji eter prožima sliku sopstvenom supstancom. Možete da zamislite da slika time postaje jača i da sada, kada se astralno telo vrati ujutru sa jačom supstancijalnošću, može da se utisne u etersko telo čoveka. Snagama koje su dobijene iz spoljašnjeg etera, astralno telo sada utiskuje odraz u etersko telo.

Prema tome druga etapa je: astralno telo je utisnulo sliku u etersko telo.

Tu je događaj koji se zbio prvog dana i prve noći. Sada dolazimo do drugog dana. Drugog dana, dok ste zauzeti svim onim malim stvarima života pri punoj dnevnoj svesti, tu, ispod svesti, nesvesno, spušta se slika u etersko telo. I sledeće noći dok etersko telo miruje, kada je astralno telo ponovo izašlo, etersko telo obrađuje sliku.

Tako druge noći sliku obrađuje čovekovo etersko telo. Tu je druga etapa: slika je utisnuta u etersko telo putem astralnog tela i sledeće noći etersko telo obrađuje sliku. Tako prolazi drugi dan i druga noć.

Ako to sada radite, ako ne odustanete od bavljenja slikom koju ste oblikovali prethodnog dana – i ako možete da nastavite da se njome bavite, zbog razloga o kome ću odmah govoriti – ako ne odustanete, otkrićete da nastavljate da živite

sa slikom. Šta to znači – da se bavite njome? Vidite, ako se stvarno potrudite da oblikujete sliku, živo, razrađujući je plastično u karakterističnim, jakim linijama prvoga dana posle doživljaja, onda ste se stvarno duhovno napregli. Ovo što ću sada reći ne mislim samo kao nagoveštaj – prisutno društvo je kao i uvek izuzeto – ali ipak, mora se reći da većina ljudi jednostavno ne zna šta znači duhovni napor. Duhovni napor, pravi duhovni napor, nastaje samo kroz aktivnost duše. Kada dozvolite da na vas deluje svet i ako pustite da misli idu svojim tokom bez vašeg upliva, onda tu nema duhovnog napora. Ne treba da mislimo, kada nas nešto umara, da smo se napregli duhovno. To što smo se umorili ne znači da smo se duhovno napregli. Možemo da se umorimo, recimo, od čitanja. Ali ako mi sami nismo bili produktivni na neki način tokom čitanja, ako samo pustimo da misli sadržane u knjizi deluju na nas, onda se mi ne naprežemo. Naprotiv, ona osoba koja se stvarno duhovno napregla, koja se napregla iz unutrašnje aktivnosti svoje duše, može onda da uzme knjigu, vrlo zanimljivu knjigu, i da „odspava” duhovni napor na najbolji mogući način, čitajući. Naravno, možemo da zaspimo nad knjigom ako smo umorni. To umaranje nije nikakav znak duhovnog naprezanja.

Znak duhovnog naprezanja je ovo: čovek oseća – mozak je istrošen. To je kao kada biste osećali zahtev koji se prosleđuje mišiću ruke kada podiže stvari. Obično misao ne zahteva tako nešto jako od mozga. Proces se nastavlja i vi ćete čak primetiti kada to po prvi, drugi, treći put, deseti put probate, da vas malo zaboli glava. Nije da zaspite ili se umorite; naprotiv, ne možete da zaspite, imate malu glavobolju od toga. Samo ne treba da smatrate tu glavobolju nečim štetnim; naprotiv, ona treba da vam posluži kao dokaz da ste napregli vašu glavu.

Proces se nastavlja... ostaje sa vama dok ne zaspite. Ako ste to zaista uradili prethodnog dana, ujutru ćete se probuditi sa osećanjem: „Postoji nešto u meni! Ne znam baš tačno šta je to, ali je nešto u meni i to hoće nešto od mene. Da, ipak nije svejedno što sam juče napravio tu sliku. To stvarno nešto znači. Ta slika se promenila. Danas mi ona daje potpuno drugačiji osećaj od onog pre toga. Ta slika mi daje sasvim određeni osećaj.”

Sve ovo ostaje sa vama tokom sledećeg dana kao preostali unutrašnji doživljaj slike koju ste sami napravili. A ono što osećate i ne možete da ga se rešite tokom čitavog dana – to je svedok činjenice da se ta slika sada spušta u etersko telo, kao što sam vam to opisao, i da je etersko telo prihvata.

Verovatno ćete doživeti da se prilikom probuđenja posle sledeće noći – kada uđete u svoje telo nakon ta dva dana – ta slika malo promenila, donekle preobrazila. Naći ćete je... tačno onda kada se probudite trećeg dana, naći ćete je opet u sebi. Ona vam se pojavljuje kao vrlo stvaran san. Ali je preobražena. Odevena je u raznolike slike sve dok ne postane drugačija nego što je bila. Izgledaće kao da vam duhovna bića donose taj doživljaj. Vi ćete, u stvari, imati osećaj: da, ovaj doživljaj koji sam imao i koji sam zatim oblikovao u sliku, u stvari, meni je donesen. – Ako je taj doživljaj bio sa drugim čovekom, onda imamo osećaj kada se sve to dogodi, da ne samo da smo to doživeli kroz tog čoveka, već da nam je stvarno donesen. Druge sile, duhovne sile, su u igri. One su te koje su nam to donele.

Dolazi sledeći dan. Sledećeg dana slika je spuštена iz eterskog tela u fizičko. Etersko telo utiskuje tu sliku u fizičko telo, u nervne procese, u procese krvi. Trećeg dana slika je utisnuta u fizičko telo. Tako je ovo treća etapa: etersko telo je utisnulo sliku u fizičko telo.

Sada dolazi sledeća noć. Celoga dana ste radili druge, obične, sitne stvari života, a ispod svega toga dešava se nešto važno: slika se prenosi u fizičko telo. Sve se to dešava u podsvesti. Kada dođe sledeća noć, slika je prerađena u fizičkom telu. Produhovljava se u fizičkom telu. Pre svega, tokom dana, slika se spušta u procese krvi i nerava, ali je noću produhovljena. Oni koji mogu to da vide sada gledaju kako fizičko telo prerađuje sliku, ali ona duhovno izgleda kao potpuno promenjena slika. Možemo da kažemo: fizičko telo prerađuje sliku tokom sledeće noći.

★ Prvi dan i prva noć: ★

Dok je izvan fizičkog i eterskog tela, astralno telo oblikuje sliku doživljaja. Spoljni eter prožima sliku sopstvenom supstancom. ★

★ Drugi dan i druga noć: ★

Astralno telo utiskuje sliku u etersko telo. Etersko telo prerađuje sliku tokom sledećeg dana. ★

★ Treći dan i treća noć: ★

Etersko telo utiskuje sliku u fizičko telo. Fizičko telo prerađuje sliku tokom noći. ★

Ovo je nešto što sada morate sebi sasvim pravilno da predstavite. Fizičko telo, u stvari, duhovno prerađuje ovu sliku. Produhovljava je. Tako da kada se kroz ovo stvarno prođe, dešava se – dok čovek spava – da njegovo fizičko telo izrađuje čitavu sliku, ali ne tako da ona ostane u fizičkom telu. Iz fizičkog tela se pojavljuje preobražena, vrlo moćna, uvećana preobražena slika. A kada se probudite ujutru, tu stoji slika i vi, u stvari, lebdite u njoj; to je kao neka vrsta oblaka u kome ste. Sa takvom slikom se ujutru budite. ★

Tako, to je treći dan i treća noć. Sa tom slikom, koja je potpuno promenjena, ustajete iz kreveta četvrtog dana. Ustajete iz sna, obavijeni tim oblakom. I ako ste zaista oblikovali sliku sa neophodnom jačinom prvoga dana i ako ste obraćali pažnju na ono što su vam osećanja prenosila drugoga dana, videćete da je vaša volja sadržana u slici kakva je sada. Ona sadrži volju, ★

ali ta volja ne može da se izrazi, ne može da se izživi; ona je kao okovana. Ako bismo to hteli radikalno da izrazimo, to je kao kada bi čovek znao izuzetno smelog trkača koji se odlučio da izvede bravuroznu trku i koji kaže: trčaću, trčim sada do Ober-Dornaha, ja već to vidim, slika toga je sa mnom. To je moja volja... ali u onom času kada se spremam da krenem, kada mi je volja najjača, neko me zarobi, tako da se potpuno ukočim. Sva se volja razvila ali ja ne mogu da je sprovedem. Takav je otpri-like proces.

Kada se doživljaj osećanja sebe kao na sramnom stubu razvije – jer to je osećanje sramnog stuba posle treće noći – kada se ponovo u njemu probudite, osećajući se kao na sramnom stubu takoreći, sa potpuno okovanom voljom, onda, ako obratite pažnju videćete da volja počinje da se preobražava. Ta volja postaje *uvid*. Ona sama po sebi ne može ništa da uradi ali može da dovede do uvida. Postaje oko duše. A slika, sa kojom se čovek probudio, postaje stvarna. To što ona pokazuje je događaj prethodnog zemaljskog života, ili nekog ranijeg zemaljskog života, koji je bio uzrok doživljaja koji smo oblikovali u sliku prvog dana. Ovim preobražajem kroz osećanje i kroz volju, čovek dobija sliku uzročnog događaja prethodne inkarnacije.

Kada opisujemo ove stvari, one se pojavljuju donekle prejako. To ne treba da nas čudi jer su one potpuno nepoznate čoveku sadašnjice. One nisu bile toliko nepoznate čoveku ranijih kulturnih epoha. Samo, prema mišljenju savremenih pametnih ljudi, ti drugi ljudi – u čitavom načinu njihovog života – su bili glupi! Ipak ti „glupi” ljudi ranijih kulturnih epoha su stvarno ovo doživljavali, samo što današnji čovek zamračuje sve intelektom, koji ga čini pametnim, ali ne i mudrim.

Kao što sam rekao, stvari donekle izgledaju zbrkano kada ih čovek iznosi. Ali, ipak, moraju da se koriste takve reči; pošto su danas te stvari potpuno nepoznate, one izgledaju neobično. Čitav doživljaj, od početka do kraja, tokom tri dana, kao što sam opisao, mora da protekne u unutrašnjoj intimnosti, mirno. Jer takozvani okultni doživljaji – a oni to jesu – ne dešavaju

takve stvari, kako sam vam to objasnio danas; samo će nam to pomoći da imamo, posle trećeg dana, unutrašnje stanje duše u vezi sa nekim doživljajem koji hoćemo da vidimo u svetlu karme.

Takav uvek mora da bude postupak ako hoćemo da naučimo da znamo duhovno. U početku moramo da kažemo: prvi trenutak kada se približavamo duhovnom u mislima na neki način, samo je početak; sasvim je nemoguće postići odmah neke rezultate; moramo biti u stanju da čekamo. Pretpostavimo da danas doživimo nešto što je karmički uzrokovano prethodnom inkarnacijom. Skiciraću to. Ovde sam ja, ovde je moj doživljaj, današnji doživljaj (desno.) To je uzrokovano sasvim drugačijom vrstom ličnosti u istom *Ja* u prethodnom zemaljskom životu (levo.) Tu je on. Odavno je prestao da pripada mojoj ličnosti, ali je urezan u eterski svet, ili u astralni svet, koji leži iza eterskog sveta. Sada treba da se vratim, da idem mojim putem unazad.

Rekao sam vam da u početku izgleda kao da mi neko biće prinosi taj doživljaj. To je tako drugog dana. Ali trećeg dana izgleda kao da se oni koji su mi to doneli, ta duhovna bića, povlače, i ja postajem svesan toga kao nečega sopstvenog, što sam ja, u mojoj prethodnoj inkarnaciji, položio kao uzrok. Pošto to više nije u okviru sadašnjosti, jer je to nešto što moram da posmatram u prošlom zemaljskom životu, izgleda kao da sam zarobljen. Ovo stanje zarobljenosti prestaje samo kada sagledam stvar, kada imam sliku onoga što je u prethodnoj inkarnaciji, i kada opet pogledam događaj koga nisam izgubio iz vida tokom tri dana. Onda postajem slobodan, dok se vraćam, jer sada kao posledicu imam mogućnost da se slobodno

krećem. Sve dok sam samo sa uzrokom, ne mogu da se krećem sa tim uzrokom. Stoga idem unazad u prethodnu inkarnaciju, tu postajem takoreći okovan tim uzrokom i samo kada sada uđem pravo u sadašnji zemaljski život, stvar je rešena.

Uzmimo jedan primer: pretpostavimo da neko doživi u neko vreme, izvesnog dana, da mu prijatelj kaže nešto što nije baš prijatno – možda neočekivano. Taj prijatelj mu kaže nešto neprijatno. On sada razmišlja šta je to što on doživljava slušajući ono što mu je taj prijatelj rekao. On zamišlja živu sliku toga što je doživeo, kako se malo iznenadio, kako je bio pogođen, možda povređen ili slično. To je jedno unutrašnje dejstvo i kao takvo mora se uneti u sliku. On sada pušta da prođu tri dana. Trećeg dana on kaže sebi: „Slika koju sam juče napravio delovala je čudno na mene. Čitav dan imao sam u sebi nešto kiselkasto, takoreći, nešto što dolazi iz slike i što me iznutra čini onako....” Na kraju čitavog procesa, posle trećeg dana, on sebi kaže: „Ustajem ujutru i sada imam definitivni osećaj da me slika zarobljava. Zatim mi se otkriva taj događaj iz prethodnog zemaljskog života. Vidim ga pred sobom. Zatim prelazim u doživljaj koji je još uvek svež, koji je još uvek prisutan. Zarobljenost prestaje i ja kažem sebi: to je ono što ga je uzrokovalo; to je posledica. Sa tom posledicom mogu ponovo da živim... sada je ta stvar opet prisutna”.

To mora stalno da se radi, jer uglavnom je nit prekinuta već prvog dana, kada smo napravili prvi napor. A onda ne dođe ništa.

Posebno je pogodno da se stvari puste da teku uporedo, tako da se ne zaustavimo na jednom događaju već da uvedemo na ovaj način izvestan broj dnevnih događaja u sliku. Reći ćete: onda moram da živim kroz sledeći dan sa mnogo raznovrsnih osećanja. Ali to je sasvim moguće. Ne šteti ništa. Samo probajte; stvari se prilično dobro slažu. „A da li onda moram da budem zarobljen toliko i toliko često posle trećeg dana?” To takođe nema veze. Ništa od toga nije važno. Stvari će se vremenom uskladiti. Što danas pripada prošlom zemaljskom životu pronaći će svoj put do njega. Ali se to neće odjednom

uspeti; neće odmah moći da se uspe; nit se prekida. Moramo biti strpljivi i stalno pokušavati. Onda ćemo osetiti nešto što jača u našoj duši. Osetićemo da se nešto budi u duši i reći ćemo sebi: „Do sada si bio ispunjen krvlju. Osećao si u sebi pulsiranje krvi i daha. Sada je u tebi nešto pored krvi. Ispunjen si nečim”.

Možete čak imati osećaj da ste ispunjeni nečim za šta možete sasvim sigurno da kažete da je kao metal u gasovitom stanju. U stvari, osećate nešto kao metal, osećate ga u sebi. Ne može se to drugačije opisati. To je tako. Osećate da ste prožeti metalom u čitavom vašem telu. Baš kao što se može reći da izvesne vode imaju „ukus” metala, tako i čitavo telo izgleda kao da ima „ukus”, kao da je takoreći prožeto nekom finom supstancom, koja je, u stvari, nešto duhovno.

Ovo osećate kada naiđete na nešto što je, naravno, bilo uvek u vama, ali na šta tek sada počinjete da obraćate pažnju. Zatim, kada ovo počnete da osećate, opet se ohrabrite. Jer ako se nit uvek prekida i ako je uvek kao što je bilo ranije – kada pokušavate da dospete do karmičkih veza, ali se nit uvek prekidala – lako možete da se obeshrabrite. Ali ako u sebi otkrijete osećaj unutrašnje ispunjenosti, onda se opet ohrabrite. I kažete sebi: to će vremenom doći.

Ali, dragi moji prijatelji, ove stvari treba doživljavati u tišini i miru. Oni koji ne mogu mirno da ih dožive već se uzbuđuju, šire unutrašnju izmaglicu preko onoga što bi trebalo da se dogodi, i ništa iz toga ne proizađe.

Ima danas ljudi napolju u svetu koji su samo čuli priče o antroposofiji. Možda ništa nisu čitali ili su samo pročitali ono što su pisali njeni protivnici. To je stvarno smešno. – Mnogi neprijateljski tekstovi niču kao pečurke – oni navode literaturu, ali u toj literaturi uopšte ne navode moje knjige, samo knjige mojih protivnika! Autori priznaju da nisu ni prišli originalnim izvorima, da poznaju samo protivničku literaturu. Takve stvari danas postoje. Onda postoje ljudi koji kažu: „Antroposofi su ćaknuti”. Jer činjenica je da najmanje što čovek može da bude ako hoće da dosegne duhovni svet, jeste da bude ćaknut! U stvari,

ne sme se ni malo biti čaknut ako očekujete da dođete do bilo čega u duhovnom svetu. Čak i najmanji poremećaj je prepreka za dostizanje bilo čega. To se jednostavno mora izbegavati. Čak i najmanja nastranost, najmanja ćudljivost, mora da se izbegne. Jer sva ta dnevna raspoloženja, dnevne ćudljivosti stvaraju prepreke i smetnje na putu prema duhovnom svetu. Ako čovek želi da napreduje na polju antroposofije, onda je najbolje da ima zdravu glavu i zdravo srce. Zanesenjaštvom se ništa ne može postići.

Ovakve stvari koje sam vam danas izneo, ma koliko čudno zvučale, moraju da se dožive u potpuno jasnoj svesti, potpuno zdrave glave i srca. Zaista, ništa ne može sigurnije da nas sačuva od lake dnevne čaknutosti od antroposofije. Od svega takvog bi se sačuvali posredstvom antroposofije kada bi joj se ljudi samo intenzivnije posvetili. Ako bi neko hteo da pošasavi kroz antroposofiju, onda je stvarno našao nepodesno sredstvo!

Ne kažem ovo da bih zbijao šale, već zbog toga što to mora postati sastavni deo antroposofskih nastojanja. To je stav koji se mora usvojiti prema ovoj stvari, kao što sam vam to objasnio napola u šali, ako hoćemo da joj se približimo na pravi način, sa pravim usmerenjem. Moramo biti što je moguće zdraviji; onda joj se približavamo sa pravim raspoloženjem. To je najmanje čemu moramo da težimo, a pre svega u odnosu na malo ludosti života.

Jednom sam se družio sa izuzetno pametnim profesorom filosofije, sada odavno pokojnim, koji je svakom pogodnom prilikom govorio: „Svi mi imamo nešto zbog čega smo pomalo ludi!” On je mislio da su svi ljudi po malo ludi... ali on je bio vrlo pametan čovek. Uvek sam verovao da ima nečeg iza njegovih reči, da njegova tvrdnja nije bez osnove! On nije postao antroposof.

Nastavićemo ova razmatranja sutra.

★26.04.2009★

★ DA BISMO DOŠLI DO KAKVIKIH UZROKA ZA NAŠE DANEAŠNJE DOŽIVLJAVE TREBA BITI VREDAN... I ČEŠATI... STALNO NAĐITI DUHOVNO I ČEŠATI, I BITI POTPUNO ZDRAV.... - DAKLE AKO SAM DOŽIVIO NEŠTO NEUSOBNO STVORIM SE SLIMU I NIKO OBILO NAĐUJEH KAD 3 DAKA I 3 NOĆI, DAK TADA IZ ASTRALENOG OBILIA PRELAZI U ETERALNE U FIZIČNE, I ČETVORO DAKA UVIDAM KODI SE KAKVIČKI UZROCI ZA DOŽIVLJAVE OVOH ŽIVOTA. - DUHOVNI NAHOR SE BITAN, AKO HOĆEMO DA SE VONA PREOBRAZI U UVID.

VIII

Dornah, 10. maj 1924. godine

Danas ćemo otpočeti sa nizom posmatranja koja će razjasniti razvijanje ljudske karme u odnosu na spoljašnji izgled onako kako se sa njim srećemo u fizionomiji, pokretima, u svim spoljašnjim ispoljavanjima čoveka u fizičkom svetu. Razmatrajući pojedine karmičke veze, već sam skrenuo pažnju na činjenicu da se zapravo, posmatrajući naizgled beznačajne sitnice kod čoveka, mogu opaziti karmičke veze. Takođe je činjenica da spoljašnji izgled čoveka uveliko pruža sliku njegovog moralnog i duhovnog ponašanja u prethodnom zemaljskom životu ili čitavom nizu prethodnih života.

U tom smislu možemo proučavati određeni tip čoveka i otkrićemo da određeni tipovi vode do određenih stavova i ponašanja u jednom od prethodnih zemaljskih postojanja. Da bi se izbegle nejasne apstrakcije, razmotrimo to na primerima. Pretpostavimo, recimo, da je neki čovek proveo svoj zemaljski život pažljivo se baveći stvarima sa kojima se sretao u životu. Duboko se zanimao za mnoge stvari, ništa mu nije promicalo u vezi sa ljudima, predmetima ili svetskim pojavama. Svakako imate prilike da to posmatrate u sadašnjem životu.

Možemo sresti ljude koji više znaju, recimo, o državnici drevne Grčke nego o savremenim državnicima. Ukoliko ih zapitate o nekome kao što je bio Perikle, Alkibijad ili Miltijad, oni znaju sve o njima, jer su to učili u školi. Ukoliko ih zapitate o državnicima današnjice, teško da mogu išta da vam kažu. Ali istovetna stvar se može naći i u oblasti običnog posmatranja života. S tim u vezi često sam spominjao pojedinosti koje su svakako izgledale neobične onima koji veruju da stoje na najvišem vrhu idealizma. Postoje ljudi koji će vam u poslednjem razgovoru reći da su ujutru, na primer, videli neku damu na ulici. A kada ih zapitate kakvu je haljinu nosila, oni ne znaju! To je zaista neverovatno, ali je činjenica, ima takvih ljudi.

No, naravno, takva stvar se može tumačiti na razne načine. Može se reći: to je slučaj tako uzvišene duhovnosti da čovek koji se nađe u takvim prilikama smatra da je potpuno nevažno osvrnuti se na takve stvari. Međutim, to nije znak prave duboke duhovnosti. To može biti uzvišena duhovnost, ali sama uzvišenost nije suština. Ono što je suštinsko jeste da li je duhovnost duboka ili plitka. U ovom slučaju nema govora o dubokoj duhovnosti jer na kraju krajeva, ono što čovek oblači *jeste* veoma značajno i na neki način podjednako važno kao, na primer, kakav ima nos ili usta. Opet, postoje ljudi koji pažljivo posmatraju sve u životu. Oni sude o svetu na osnovu onoga što u njemu doživljavaju. Drugi prolaze kroz svet kao da ih ništa ni najmanje ne zanima. Oni sve unose u sebe samo kao neku vrstu sna koji brzo nestaje.

Postoje, mogu da kažem, dva suprotna tipa ljudi. Ali kako god o tome sudili, dragi moji prijatelji, kakvo god mišljenje stekli o tome da li je čovek na visokom ili niskom nivou zato što se ne seća haljine koju je nosila žena koju je tog jutra video – to nije ono o čemu se radi. Danas želimo da objasnimo kakav uticaj to ima na čovekovu karmu. Zapravo je velika razlika u tome da li čovek obraća pažnju na stvari u životu, da li se zanima za svakodnevne pojedinosti ili za njih ne mari. Pojedinosti su od velikog značaja za čitav sklop duhovnog života – ne zato što su to pojedinosti, već stoga što pojednost, kao ona pomenuta, ukazuje na veoma određeno uređenje duše.

Postojao je profesor koji je uvek izuzetno predavao i koji je sve vreme svog predavanja gledao u jednu tačku, gornji deo grudi jednog od slušalaca. Njegove oči su bile prikovane za tu određenu tačku. Nikada nije gubio nit u svojim predavanjima, koja su uvek bila izvrsna. Međutim, jednog dana se dogodilo da je izgubio nit; uporno je gledao, a potom je otišao do osobe u publici i upitao je: „Zašto ste prišili dugme koje je uvek nedostajalo? To me je potpuno omelo!” On je uvek gledao u pravcu dugmeta koje je nedostajalo i to mu je pomagalo da se usredsredi. Uvek gledati u mesto na kome ima ili nema dugmeta, izgleda kao sitnica, ali u stvari, što se tiče čitavog uređenja duše,

★ IZ ŽIVOTA U 2. ŽIVOT NE PRENOSE SE FIZIČKE SUPSTANCije, MEĐUTIM PRENOSE SE ODNOS SNAGA U FIZIČKOM TIJELU - DAKLE SVE ONO ŠTO JE IZVAN GLAVE, T.J. SVE (OSIM GLAVE) FORMIRANO FIZIČKOMI U GLAVI I IZVAN GLAVE. TU NARAVIJE IZVANJSKA SNAGA UPOVA I PROBAVE T.J. VOVA.

od velikog je značaja da li se to radi ili ne. A kada je u pitanju posmatranje linije karme, to je od izuzetne važnosti.

Pogledajmo, prema tome, поближе ta dva ljudska tipa. Treba samo da se setite onoga što sam često govorio o prolasku čoveka iz jednog u drugi zemaljski život. U zemaljskom životu čovek ima glavu i ostatak tela. Taj ostatak tela, koji izuzima glavu, sadrži određeni odnos snaga. Fizičko telo čoveka je ko-
načno prepušteno elementima. Fizička supstanca se, naravno, ne prenosi iz jednog zemaljskog života u drugi, ali odnos snaga koje čovek ima u svom organizmu, ne računajući glavu, se prenosi tokom života između smrti i novog rođenja i postaje glava u sledećem zemaljskom životu, dok se glava sadašnje inkarnacije obrazovala iz sistema udova i ostatka organizma iz prethodnog zemaljskog života. Prema tome, ne-glava, ako mogu da iskujem takav izraz, jednog zemaljskog života preobrazava se u glavu narednog zemaljskog života. Glava je uvek rezultat ne-glave prethodnog zemaljskog života. To se odnosi na čitav odnos snaga u uređenju ljudskog bića.

Kada neko prolazi kroz život na sve obraćajući pažnju, on mora, po prirodi stvari, da se dosta kreće. Ljude koji su mnogo sedeli teško je danas proučavati sa stanovišta karme, jer takav način života nije ranije postojao. Ostaje da se vidi kakvi će biti takvi ljudi, koji sada imaju običaj da sede, u narednim inkarnacijama. Kada je u ranija vremena čovek obraćao pažnju na nešto u njegovoj sredini, on je uvek morao tome da *pride*. Morao je da svoje udove načini pokretljivim, da učini svoje udove delatnim. Čitavo telo je bilo delatno, ne samo čula koja pripadaju sistemu glave. Sve u čemu učestvuje celo telo, kada je čovek pažljiv i kada posmatra stvari, prelazi u građu glave u sledećem zemaljskom životu i ima određeno dejstvo. Glava čoveka u sledećem zemaljskom životu je tako uređena da tada u njoj postoji veoma jaka težnja da prenese u ostatak organizma takve snage koje uzrokuju da snage Zemlje rade veoma snažno u njegovom organizmu. U prvih sedam godina života sve što sadrži organizam (mišići, kosti, itd.) je obrazovano iz glave. Glava šalje te snage. Svaka kost je onakva kakva je, posredstvom

★ DUSEVNO DUHOVNE SNAGE DVELUJU MOZE GLAVU I DVA UDE CE PAVIM 7 GODINA (DO PROMENE ZUBI) NA RAST I RAZVOJ MOSTU - TAKO IMAMO OVAJ SUEAS I AKO MOSE U PAVIM INKARNACIJI ZANIMALI ZA JUVET I PAVO BE UMETU (PER NASE JE SUE ZANIMALI) U JUVET INKARNACIJI IMAT CE MO RAZVINO TIJELO, MOSTI TE PAVIM MOŠI BIT CE MO VISOKI, A KOSA CE NAM BAZE RASTI. TAKODER CE MO BITI ODVAŽNI (NEUSTRAJIV) U NOVOM ŽIVOTU.

glave. Ako, usled načina zemaljskog života koji sam vam opisao, glava teži da razvije jaku povezanost sa zemaljskim snagama, šta se tada dešava? Tada su, milošću glave, ako mogu tako da kažem, zemaljske snage veoma prisutne tokom izgradnje čoveka dok je još embrion, ali takođe, naročito, u životu sve do promene zuba. Zemaljske snage se veoma snažno šire posredstvom glave. Ishod je da se u takvom čoveku posebno razvija sve što neposredno zavisi od zemaljskih snaga. Takav čovek dobija velike, jake kosti, izuzetno široka ramena, na primer, i rebra su valjano razvijena. Sve nosi pečat dobrog razvoja.

Ali sve što je u vezi sa prenošenjem sposobnosti pažnje iz prošlog u sadašnji zemaljski život, sa načinom na koji je organizam obrazovan, sve to, istina je, proističe *prostorno* iz glave, ali pored toga, u stvarnosti, iz duše i duha, jer u svim tim oblikotvornim snagama učestvuju duša i duh. U takvim snagama možemo uvek da gledamo dušu i duh. Kod takvih ljudi glava je postala vezana za Zemlju kao ishod okolnosti prethodnog života koje sam opisao. To možemo da vidimo kod čela koje nije posebno visoko – jer visoka čela nisu srodna Zemlji – ali su to jasne i snažne građe i slične stvari.

Tako vidimo da se čovek razvija na takav način da su mu kosti snažno oblikovane. Takođe, neobično je da kada se rad tih snaga koje su srodne Zemlji iz prethodnog zemaljskog života prenese u sadašnji, kosa raste veoma brzo. Posmatrajući decu čija kosa brzo raste moramo to uvek da povežemo sa njihovom moći zapažanja u prethodnom zemaljskom životu. Činjenica je da se iz čovekovog moralnog i duhovnog ponašanja u bilo kojoj inkarnaciji, obrazuje njegovo telo u sledećem zemaljskom životu.

Prema tome, mi ćemo uvek naći potvrdu toga na koji način duševno-duhovno učestvuje u oblikovanju čoveka. Čovek čija je karma da u sledećem zemaljskom životu ima jake kosti, dobro razvijene mišiće, kao ishod obraćanja pažnje na život, takav čovek, videćemo, hrabro prolazi kroz njega. Posredstvom te pažnje on je takođe stekao prirodnu snagu koja pripada odvažnom životu.

* Ali ako su u prošlosti imali nekakve stvari, bili nezainteresovani za njih, ali ako su u svetu, ali ako nas nešto ne zanima, i mi ćemo se pravu ne predavati. Tada na nas neće delovati, i mi ćemo se pravu ne predavati - ali bit će to kukavice i plašljive. Naša glava neće biti pod zemaljskim uticajem, pa će to biti naše glave, plašljive, kosa će sporo rasti - i mi ćemo se noge otići.

U doba kada su ljudi prestali da opisuju nizove zemaljskih života, još uvek se posedovalo znanje koje zaista postoji jedino kada se ponovljeni zemaljski životi uzmu u obzir. Tako je još uvek bilo u doba Aristotela. Aristotel je to divno opisao u njegovoj knjizi o fizionomijama. On je još uvek bio u stanju da pokaže kako je spoljašnji izgled u vezi sa moralnim stavom, moralnim stanjem čoveka.

Razmotrimo sada kukavice, plašljive ljude. To su oni koje ništa nije zanimalo u prethodnim zemaljskim životima. Vidite, proučavanje karme ima određenog značaja u zauzimanju mesta u životu u vezi sa budućnošću. Mi, pre svega, zadovoljavamo samo žudnju za saznanjem – iako ne samo tu žudnju – kada dovodimo sadašnji zemaljski život u vezu sa prethodnim životima. Međutim, ako prolazimo kroz sadašnji zemaljski život sa određenim samosaznanjem, onda možemo da se pripremimo za sledeći zemaljski život. Ukoliko površno lutamo kroz život, bez ikakvog zanimanja za nešto, onda možemo da budemo sigurni da ćemo u sledećem zemaljskom životu biti plašljivac. To je stoga što ravnodušna i nezainteresovana priroda obrazuje malo veze sa sredinom i kao posledica toga, organizacija glave u sledećem životu nema vezu sa zemaljskim snagama. Kost i ostaju nerazvijene, kosa sporo raste, veoma često takva osoba ima krive noge (O ili X.)

To su stvari koje na veoma ličan način otkrivaju vezu između duhovno-duševnog s jedne strane i prirodno-fizičkog s druge. Da, dragi moji prijatelji, prema pojedinostima oblika glave i čitave građe čoveka, možemo, takoreći, da gledamo u prethodni zemaljski život.

Ovo ipak nije rečeno samo da bi se kroz to samo posmatralo. Sve što sam vam govorio u vezi sa posmatranjem kao pripremom za proučavanje karme, nije obavljeno spolja, već u potpunosti na unutarnji način, posredstvom duhovno-naučnih metoda. Ali upravo one pokazuju da čovek u svom spoljašnjem obliku *ne može* da se proučava kao što to radi savremena fiziologija i anatomija. Zaista nema smisla da samo upoznamo organe i njihovu međusobnu vezu, jer čovek je *slika*. On je delimično

* KOMPLETAN ŽIVOT JE SLIKA SILE KOJE VLAĐAJU IZMEĐU SMRTI I NOVOG ROĐENJA
A DELIMIČNO JE SLIKA PROŠLOG ŽIVOTA, TAJ PROŠLI ŽIVOT ODREĐUJE BUDUĆU GLAVU I REČI U NYU

* ONAJ KO JE U PROŠLOSTI MNOGO MISLIO I RAZMIŠLJAO U IDUĆOJ INKARNACIJI ĆE BITI
TANAK TI, VITAK, A ONAJ KO JE MALO RAZMIŠLJAO, BIO PRAKTIČAN I VANJSKI ŽIVOT ĆE DOĐEĆI. - DAKLE
MNOGO JE U ŽIVOTNOSTI VASITI DUHOVNE KURE MRŠAVLJENJA: DEBELI MORAJU VIŠE MISLITI I RAZMIŠLJATI

slika sila koje vladaju između smrti i novog rođenja, a delimično slika njegovog prethodnog zemaljskog života. Nema smisla raditi u smislu današnje fiziologije i anatomije gde se proučava jedan po jedan čovekov organ. Glava je, na primer, mnogo povezanija sa prethodnim zemaljskim životom nego što je to telo koje čovek dobija u svom sadašnjem zemaljskom životu.

Stoga možemo da kažemo, da određeni fizički procesi mogu da se razumeju jedino kada se osvrnemo unazad na prethodne zemaljske živote. Čovek koji je naučio u prethodnom zemaljskom životu da poznaje svet ima kosu koja brzo raste. Onaj ko je malo naučio o svetu u prethodnom životu ima kosu koja sporo raste. Dlaka raste veoma sporo, naleže na površinu tela. Oni, međutim, koji su se interesovali za razne stvari, koji su zabadali nos svuda i koje je sve zanimalo imaju kuštravu kosu. To je u potpunosti pravilna veza. Najraznovrsnija telesna građa se može povezati sa iskustvom iz jednog od prethodnih zemaljskih života. Ovo može da se primeni na sve pojedinosti nečije telesne građe.

Uzmite, na primer, čoveka koji tokom jedne inkarnacije mnogo misli, mnogo razmišlja. U njegovom sledećem životu on će biti vitak, tanak čovek. Onaj koji ne razmišlja puno u jednom zemaljskom životu, nego živi život više zagledan u spoljni svet, teži u sledećem životu da nagomila prilično sala. To je, takođe, od značaja za budućnost. Duhovne „kure mršavljenja” ne mogu da se postignu u jednom zemaljskom životu, zato mora da se pribegne fizičkim merama – ukoliko one uopšte pomažu! No, za sledeći zemaljski život svakako je moguće podvrgnuti se „kuri mršavljenja” ukoliko neko prilično razmišlja i misli, posebno ako neko misli na temu koja podrazumeva naprezanje one vrste koje sam juče opisao. Ne mora da bude meditacija, ali jednostavno da se dosta misli, sa rešenošću da se donesu mnoge unutarne odluke.

Postoji stvarna veza ove vrste između duhovnog i moralnog načina na koji čovek živi tokom jednog zemaljskog života i njegove fizičke građe u sledećem zemaljskom životu. To se mora naglasiti.

* Ako čovjek u 1 inkarnaciji misli (kao neko onaj ili nešto radi) a to njegovo nije duhovno naučeno u 2. inkarnaciji imaće će zemaljsko i fizičko tijelo. - Ljudi koji su u prošlosti mislili, razmišljali u novom životu imaju će čistiju i ljepšu kožu lica i cijelo tijelo. - A ako nisu mislili imaju će nečistu i prugu kožu, vidite utjecaj duhovnog naučavanja na novo fizičko tijelo.

Uzmite drugi slučaj. Pretpostavimo, na primer, da je u jednom zemaljskom životu čovek mislilac. Ne mislim profesor... (ovo nije šala!), već čovek koji, moguće, ide za plugom, ali opet može dosta i da razmišlja. Nije uopšte važno u kojim životnim okolnostima čovek misli, jer on može biti pravi mislilac i dok se kreće iza pluga ili se bavi nekim ručnim radom. Međutim, zbog toga su u njegovom mišljenju uglavnom sadržane snage koje otpadaju kada dođe kraj zemaljskom životu i on ostavlja neiskorišćene one koje se prenose u njegovu sledeću inkarnaciju i igraju ulogu u izgrađivanju njegove glave, takav čovek će se ponovo pojaviti u novom zemaljskom životu sa mekanim telom, sa nežnim, mekanim telom.

Čudna stvar, međutim, je ovo. Kada čovek dosta razmišlja, tada će on u njegovom narednom zemaljskom životu imati dobru kožu; čitava površina tela, koža tela, će biti veoma lepa. Opet, kada vidite ljude sa nečistom kožom, na primer, onda uvek iz toga možete da zaključite da su u prošlom životu malo mislili. (Naravno, da se izvede taj zaključak potrebne su i druge osnove, nije moguće samo na osnovu jednog uzroka doneti zaključak. Ipak, uopšteno, smernice koje sam danas dao o međupovezanosti duše i duha sa fizičkim su tačne.) Kada vidite ljude sa donekle nečistom kožom, uvek možete da zaključite da su malo razmišljali u njihovom prošlom zemaljskom životu. Ljudi sa puno pega svakako nisu bili mislioci u prethodnom zemaljskom životu.

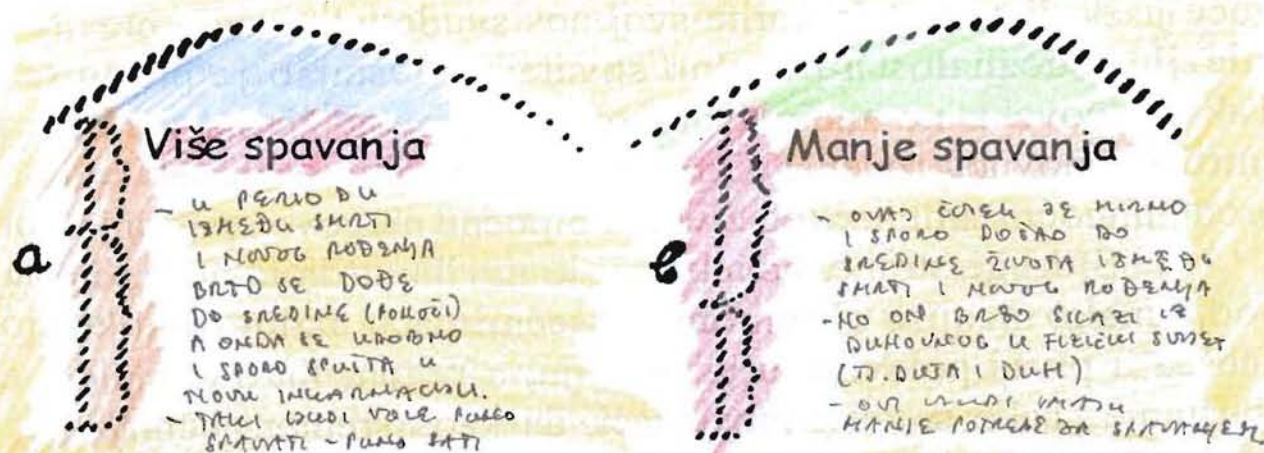
To su stvari koje odmah ukazuju na to da duhovna nauka ne obraća pažnju samo na duhovne apstrakcije, već i na delovanje duhovnog na fizičko. Često sam isticao da ono što je štetno, što se tiče materijalizma, nije to što se obraća pažnja jedino na materiju. Štetna posledica, tragedija materijalizma je da ne može zaista da spozna ništa o materiji jer ne prepoznaje duhovnu delatnost unutar nje.

Upravo kod proučavanja čoveka pažnja mora da se posveti materiji, jer u materiji, pre svega u ljudskom obličju, u čitavom ljudskom biću, izražava se duhovna delatnost. Materija je spoljašnje otkrovenje duhovnog.

* TRAGEDIJA MATERIJALIZMA JE U TOM ŠTO NE MOŽE DA SPOTREBA DUHOVNU DELATNOST UNUTAR MATERIJALIZMA I DA SE NJEN OBLIK (ČOVEK - FIZIČKI) POSLEDICA DUE. LOVANJA DUHOVNOG DUHOVNOG, U PROŠLOJ INKARNACIJI. MATERIJALIZAM OBLAČA PAŽNJU NA MATERIJU, ALI O NJOJ ZAISTA NIŠTA ISTINITO NE MOŽE SAZNAATI.

Iz „Vodećih stavova” koji su se pojavili nedavno u dodatku časopisa „Geteanum”, možete da vidite da ljudska glava može da se proučava na pravi način jedino kada se imaginativna spoznaja primeni čak i na njen spoljašnji izgled, jer ljudska glava u svom obliku, u obliku ušiju a posebno u obliku nosa i očiju jeste obrazovana zaista prema modelu imaginacije. Sas-toji se od spolja vidljivih imaginacija.

To je, takođe, u vezi sa načinom na koji čovek živi. Postoje ljudi kod kojih je donji deo trupa duži od gornjeg dela, tačnije da kažemo deo od najniže tačke trupa do grudi je *duži* od dela od središta grudi do vrata. Ukoliko je deo od središta grudi do vrata *kraći* od donjeg dela trupa, tada imamo pred sobom čoveka koji je u životu između smrti i novog rođenja napredovao do srednje tačke veoma brzo. Veoma brzo je prošao kroz taj period. Potom se spuštao polako i udobno u novi zemaljski život.

Gde je, sa druge strane, gornji deo od vrata do sredine grudi duži od donjeg dela koji je od sredine grudi do kraja trupa, tada vidimo čoveka koji je prošao polako i smireno sve do središta svog života između smrti i novog rođenja, a potom se spuštao brže u zemaljsko postojanje.

U fizionomiji, zaista, u srazmerama trupa, nalazimo posledice načina na koji je čovek prolazio kroz prvi period svog postojanja između smrti i novog rođenja, u poređenju sa kasnijim periodom.

* Ako se čovek za dužim donjim delom (nogu) odnosa da da u
fizičkim inkarnacijama kao potrebu za dužim spavanjem, a ako
se donji dio (noga) ukloni od gornjeg dela, čovek se ima manje
potrebe za spavanjem.

Zaista, ono što je fizičko u čoveku je u potpunosti
kopija, slika duhovnog koje leži u osnovi. To ima svoje po-
sledice u životu. Jer oni koji imaju dugi donji trup i kratak
gornji, jesu oni tipovi kojima je potrebno dosta sna, oni vole
dugo da spavaju (šematski je to, naravno, prenaplašeno.) Sa
drugim tipom koji poseduje kratak donji trup i dugačak gornji,
to nije slučaj, njima ne treba toliko sna.

Stoga, u odnosu na to da li je čoveku potrebno više ili
manje sna, što se opet ispoljava u srazmerama njegovog trupa,
možete da vidite da li je kroz prvi deo postojanja između smrti i
novog zemaljskog života prošao brzo ili sporo i isto tako, da li
je kroz drugi deo prošao brzo ili sporo.

To je opet, povezano sa prethodnom inkarnacijom.
Uzmite slučaj čoveka koji je tup – ne toliko u odnosu na nje-
govu nastrojenost već u odnosu na vaspitanje i način života. Ne
mislim da mu sasvim nedostaje interesovanja, ali je priglup;
ništa ne radi kako treba, nikada se ničega stvarno ne latii; mo-
guće je da je voleo da gurne svoj nos svuda, ali to nije preva-
zilazilo radoznalost i površno shvatanje. Ostajao je priglup.
Takvog čoveka ne zanima prvi deo njegovog života između
smrti i ponovnog rođenja. On počinje da se interesuje tek kada
prođe ponoćni vrhunac tog života i otpočne njegovo spuštanje.

S druge strane, čovek koji je naviknut da u sve zadire
podjednako svojim razumom i osećajima – uzima velikog
učešća u prvoj polovini, u uspinjanju, a potom brzo dovršava
spuštanje. Tako se opet može reći, da kada sretnete učmalog,
uspavanog čoveka, tada se to može pripisati tupom životu,
onako kako sam ga opisao, u prethodnoj inkarnaciji. Osoba
koja nije uspavana, koja čak nešto mora da odradi da bi mogla
da ode na spavanje – znamo da ima knjiga koje uspavljaju! –
čovek kome je tako nešto potrebno, nije bio priglup, već paž-
ljiv, bio je delatan podjednako umno i osećajno.

Možemo da idemo dalje. Postoje ljudi... šta da kažem o
njima? Recimo da su uvek spremni da jedu, skloni su jelu.
Drugi nisu toliko skloni jelu. Ne želim da ih delim na proždr-
ljive ljude i one koji to nisu jer to ne bi bilo na mestu u ozbiljnom

* Ako čovek prave spavanja čita umnog
u prošlosti se bio pametan priglup te se
bio osećao umno i osećajno, no uvidi
kao da to zaspi (ne želi čitati prave sa-
veta, oni su u prošlosti inkarnaciji bili priglupi
d-tupi, ali imali učmalog i uspanog do-
vratiti ga se u prošlosti bio tup, priglup,

* LJUDI KOJI SE ZA STOLOM POSLUŽUJU PRIBOROM NA POSERAN NAČINI
TE TO ČINE SA UŽIVANJEM, DRUŠTVENJEM, U PRILICI ŽIVOTA SU SE DVAČKI
OBILNIŠI TRIVIJALNOG ŽIVOTA, NISU SE IZDIZALI IZNAD SVAKIDAŠNJICE, BILI SU ROBOVI
NAVICA, USTALJENIH PRAVILA, NESPOSOBNI SU BILI DA MORALNO SHVATE ŽIVOTI

proučavanju, ali reći ću da postoje ljudi koji vole da jedu i oni drugi koji su tome manje skloni. To je u određenom smislu takođe u vezi sa tim šta čovek doživljava u svom prolasku između smrti i novog rođenja, pre i posle ponoćnog vrhunca postojanja.

Postoje ljudi koji se, kao što ću tek objasniti, penju veoma visoko u duhovno i postoje drugi koje se ne penju tako visoko. Oni koji se penju veoma visoko ješće da bi preživeli. Oni koji se ne penju tako visoko živeće da bi jeli.

To su svakako razlike u životu i ukoliko pogledamo način na koji se čovek ponaša u takvim stvarima koje su povezane sa potpomaganjem ili nepotpomaganjem svog fizičkog postojanja, možemo da kažemo da tu ima nečega što nas osposobljava da opažamo kako njegov karmički život proističe iz prethodnog postojanja.

Oni koji su stekli sposobnost posmatranja u ovom smislu, na primer, opažaju način na koji se čovek služi nečim za stolom, način na koji se koristi stvarima, pokret koji zaista ukazuje veoma snažno na način na koji prošli zemaljski život prosijava u sadašnjost.

Danas govorim o fizičkom. Sutra ću govoriti više o moralnim stranama, ali fizičko se svakako mora imati na umu, inače će suprotnost među njima postati manje razumljiva. Ljudi koji se mnogo puta poslužuju, koji čak i kada uzimaju krušku za stolom to rade s oduševljenjem, jesu oni koji su se više držali trivijalnosti života u prošlim inkarnacijama, koji ne mogu da se uzdignu iznad svakidašnjosti, koji su bili robovi navika, ustaljenih pravila itd, nesposobni da moralno shvate život. To, takođe, ima velikog praktičnog značenja. Kako mi nismo naviknuti na važnost ovoga, ove stvari će često izgledati čudne i njima ćemo se smejati. Ali njih treba uzeti sa dubokom ozbiljnošću jer vidite, u današnjem društvu postoje određeni slojevi ljudi koji troše svoje vreme i snagu na trivijalne životne navike. Oni svojevolumno ne usvajaju ništa izvan običnih životnih navika.

Ne moraju ove stvari da se odnose samo na način ponašanja, dragi moji prijatelji. Mogu podjednako da se primene,

* Ako se čovek u prošlom životu bio trivijalan tj. podležan navikama i običajima u novom reinkarnaciji volit će puno se slobodno igrati i igrati se u sedenju zabavne ili umjetne, da postane proždrljivac.

na primer, na jezik. Postoje jezici na kojima se ništa ne može proizvoljno reći jer je sve strogo propisano sklopom rečenice, subjekat ne može da se postavi na drugo mesto i tome slično. Postoje opet drugi jezici gde subjekat može bilo gde da se stavi, a i predikat takođe. Ti jezici su takve prirode da pomažu ljudima u ličnom razvoju.

To je samo primer za to kako se stiču jake trivijalne navike i kako ljudi ne mogu da izbegnu trivijalnost. Zemaljski život proveden u takvim trivijalnostima vodiće u onaj u kome će čovek biti proždrljiv. On se ne uzdiže dovoljno visoko u periodu između smrti i novog rođenja – on postaje proždrljivac.

Sada bi trebalo da nastupi doba kada čovek ne računa samo sa jednim zemaljskim životom, kao što je bio slučaj u materijalističkoj epohi razvoja, već treba da uzme u obzir čitav zemaljski razvoj sa razumevanjem načina na koji se ono što je čovek učinio i postigao u jednom zemaljskom životu, nastavlja u drugi zemaljski život. Ono što se u jednoj epohi dogodilo prenosi se u drugu posredstvom samih ljudi. Kako ova svest treba da nastupi, neophodno je da ovakvo znanje nađe mesta u obrazovanju dece, podjednako kao i odraslih.

Hteo bih da govorim o još dva tipa. Postoji tip čoveka koji sve shvata ozbiljno. Ovde ne mislim samo na spoljašnju ozbiljnost. To mogu biti zaista ozbiljni ljudi, koji mogu čak da imaju jako tragičnu crtu u svojim dušama, ali koji svejedno mogu da se smeju. Jer ako čovek nije u stanju da se smeje, a mnogo je toga čemu se u životu možemo smejati, ako sve propusti i ne može ničemu da se smeje, onda on mora da je tup. Na kraju krajeva, ima stvari koje nas zasmeyavaju! No, čovek može nečemu što je smešno od srca da se smeje, a opet da bude suštinski ozbiljan.

Zatim, postoji drugi tip čoveka, koji ne radi ništa drugo već se samo smeje, koga sve zasmeyava, bilo da je nešto zaista smešno ili ne. Postoje ljudi čije se lice iskrivi od smeha istog trenutka kada počnu bilo šta da govore, čak i kada je reč o najozbiljnijim stvarima lice im se ceri, smeška se. Ja ovde opisujem krajnosti, ali one postoje.

★ Ako smo u ovom životu ozbiljni ti, sve oslabimo shvatamo, ne možemo se iskatati onda to znači da smo prošli život svrshodno proveli, i on dolazi na ovaj život. A ako se čovek često budi i sa svim etnicima (beskono) on nije uopšte prošao prošli život, da ne bude prošao, prošao život i više života

To su osnovne crte duše. Sutra ćemo videti kako one imaju svoju moralnu stranu. Danas ću uglavnom da se zadržim na fizičkoj strani. Ova crta, opet, vodi nazad do karmičke struje razvoja. Čovek koji je imao crtu ozbiljnosti u svom životu, čak iako je umeo da se smeje, poseduje snažne, čvrste snage koje deluju iz njegove prethodne inkarnacije u njegov sadašnji zemaljski život. Sretnuvši ozbiljnog čoveka te vrste, čoveka koji razume ozbiljnu stranu života, koji zastane da posmatra ozbiljnu stranu života, možemo reći da u njemu može da se oseti da on nosi u svom biću i prirodi svoj prošli zemaljski život. Ozbiljno shvatanje života iskršava kada prošli zemaljski životi nastavlja svoje delovanje, delovanje na pravi način. S druge strane, prošli zemaljski životi ne deluju u čoveku koji neprestano brblja, smeje se čak i kada govori o ozbiljnim stvarima. Kada je čovek prošao čitav niz zemaljskih života – ili najmanje jedan – u kojima je živeo polubudan, tada će u sledećem zemaljskom životu postati osoba koja nikada nije ozbiljna, koja nije u stanju da pristupi životnim stvarima sa potrebnom ozbiljnošću. Prema tome, iz čovekovog ponašanja može da se vidi da li je proveo svoje prošle zemaljske živote svrsi shodno ili ih je manje-više prespavao.

Sve to nas dovodi do saznanja da je pogrešno posmatrati čoveka pred nama mehanički ili ne gledati dalje od uobičajenog organizma. To je sasvim pogrešno. Kakav je oblik čoveka, pa sve do toga kako se kreće, mora da se sagleda kao slika duhovnog sveta.

Najpre, tu je organizacija glave. Ona je suštinski određena prethodnim zemaljskim životima. Mi posmatramo ljudsku glavu na pravi način kada naučimo sve što ima da se nauči o imaginativnom predstavljanju. Tu, u vezi sa ljudskom glavom i nigde drugde, možemo da primenimo, u čulnom svetu, imaginativno predstavljanje, koje se inače koristi za opažanje duhovnog sveta. Moramo da otpočnemo sa Imaginacijom ukoliko želimo da gledamo u duhovni svet. Tada će se, pre svega, pojaviti pred nama duhovno-eterske slike duhovnih bića. U fizičkom svetu, sa izuzetkom ljudske glave, nema ničega što podseća na

Imaginaciju. Ali ljudska glava sa celokupnom svojom unutar-njom organizacijom, sve do izuzetne građe mozga, sve je zaista fizička ogledalna slika *imaginativnog*.

Potom, nastavljajući dalje, možete da počnete sa proučavanjem nečega u čoveku što je zaista mnogo teže posmatrati, mada se uglavnom misli da je to lako, a to je način na koji čovek diše, kako pokreće svoj ritmički sistem i kako dah dospeva do cirkulacije krvi. Ta izuzetno živa igra, koja prodire u čitavo telo je mnogo zamršenija nego što se misli. Čovek udiše, dah prelazi u cirkulaciju krvi, ali s druge strane dah ide u glavu i na određen način se povezuje sa čitavom delatnošću mozga. Razmišljanje je jednostavno prečišćeno, istančano disanje. Cirkulacija krvi opet, prelazi u impulse pokreta udova.

Ritmički sistem čoveka se ne izražava u statičnom stanju već u neprekidnoj pokretljivosti i ta razlika mora jasno da se primeti. Glava čoveka se najbolje proučava ako se posmatra kao zasebna formacija koja *miruje*, proučavajući njenu unutrašnjost, različite delove mozga, na primer, i kako jedan deo leži pored drugog. Ništa se o glavi ne može saznati ukoliko, recimo, cirkulaciju krvi u glavi proučavamo uz pomoć anatomije ili fiziologije, jer ono što cirkulacija krvi postiže u glavi nije povezano sa samom glavom. Povezano je samo sa onim što je glavi potrebno iz ritmičkog sistema. Ono što može da se vidi kada se deo kosti lobanje podigne i otkrije cirkulacija, nije zaista povezano sa glavom. Glava mora da se proučava kao organ koji miruje i gde se jedan deo nalazi pored drugog.

To ne može da se primeni na ritmički sistem, čije je središte u grudima. Tu sve mora da se proučava kroz njegovu pokretljivost, kroz pokretljivost cirkulacije krvi, disanja, razmišljanja, sopstvene pokrete. Taj proces čak može da se sledi mnogo dalje u fizičko.

Posmatrajte proces disanja kako prelazi u proces krvi, a odatle nastavlja rad u mozgu. Najpre se obrazuje ugljena kiselina, što će reći, stvara se kiselina u ljudskom organizmu, Međutim, kada proces disanja prelazi u mozak i u nervni sistem, iz kiselina se stvaraju supstance soli; supstance soli se talože.

* GLAVA → MIŠICE → TU SE TALOŽI NEŠTO ČVRSTO → Sali, - u cirkulaciji (JAEON/DIO)
IMAMO NEŠTO TEČNO, U DISANJU IMAMO NEŠTO PLINAVITO, A U KRETANJU
KOE POKRETI U POVIKATE IMAMO NEŠTO VATRENO.

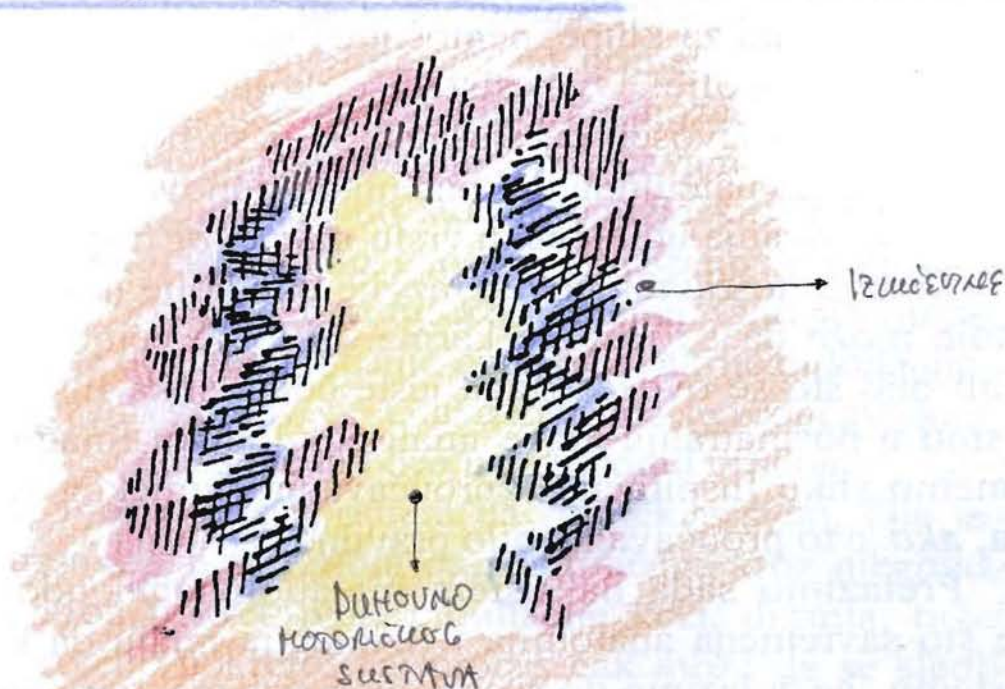
Prema tome, možemo reći da kada čovek misli, taloži se nešto *čvrsto*. U cirkulaciji nalazimo *tečno*. U dahu *gasovito*. U elementu kretanja kada ovo preraste u pokrete, nalazimo *vatreno*. Materijalni elementi su sadržani u svemu ovome, ali elementi u *pokretu* su u neprestanom stanju nastajanja i nestajanja. Ovi procesi se zaista ne mogu pojmiti čulnim opažanjem. Oni koji to hoće da shvate anatomske, posredstvom čulnog posmatranja, to nikada zaista ne shvate. Mnogo toga mora da se dodati od unutrašnje stvaralačke snage duha, ukoliko hoćemo da razumemo ovaj proces. Ukoliko slušamo objašnjenja o ritmičkim procesima, kao što se to iznosi u običnim predavanjima anatomije i fiziologije, osećamo da je sve to veoma udaljeno od stvarnosti. (Oni koji su imali ovo iskustvo moći će da potvrde ovo što govorim.) Da, ko god sve ovo nepristrasno sluša, a potom posmatra slušaoce, zapravo oseća kao da jalovost koja im se nudi mora da uzrokuje samu njihovu smrt; kao da moraju da ostanu prikovani za klupe, nemoćni da se pokrenu, nemoćni čak da otpužu napolje! Ovaj sistem cirkulacije morao bi se opisati sa takvom živošću da slušaoci, koji su neprekidno nošeni od čulnog do natčulnog, od natčulnog ponovo nazad u čulno, tokom opisivanja uđu u neku vrstu *muzičkograspoloženja*.

Kada se to završi, čovek razvije unutarnje navike duše kroz koje može da se razume karma. O tome ćemo govoriti sutra, ali ono što se ovde događa jeste čulna slika Inspiracije. Kako smo u posmatranju glave imali čulnu sliku Imaginacije, tako imamo sliku Inspiracije u proučavanju ritmičkog sistema čoveka, *ako* je to proučavanje bilo pravilno.

Prelazimo sada na sistem metabolizma i udova. U onome što savremena anatomija i fiziologija imaju da kažu o tom sistemu, *ne* dolazimo do snaga ovog sistema, već samo do onoga što otpada i što je odbačeno. Sve što je po savremenom shvatanju sadržaj metaboličkog sistema i sistema udova, uopšte ne pripada pravoj ljudskoj organizaciji, već se izbacuje. Sadržaj creva je samo krajnji primer. Sve ostalo što je fizički vidljivo u metaboličkom sistemu i udovima, ne pripada čoveku već je ono što čovek odbacuje. Nešto od toga ostaje u njemu duže vreme,

nešto kraće. Sadržaj creva ostaje kraće vreme, ono što odbacuju mišići, nervi, itd. ostaje duže. Bilo koja fizička tvar koja se može naći u ovom sistemu ne pripada čoveku; to su izlučevine, talog. Sve što pripada metaboličkom sistemu i udovima, po prirodi je *natčulno*. Tako u proučavanju tog sistema u čoveku moramo da pređemo u ono što čisto natčulno postoji unutar fizičkog.

Moramo, dakle, da zamislimo metabolički sistem i udove na takav način da su fizičke ruke itd. u stvarnosti duhovne i da se unutar te duhovnosti otkriva *Ja*. – Kada pokrećem svoje ruke ili noge, neprekidno se dešava izlučivanje i te izlučevine se prate, ali one nisu ono bitno. Ne možete se pozivati na fizičko kada želite da objasnite kako ruka nešto uzima, morate se pozvati na duhovno. Duhovno koje se kreće kroz ruku – to je ono što je bitno u čoveku. Ono što opažate je samo izlučevina metaboličkog sistema i sistema udova.

Kako, onda, možemo uopšte da počnemo proučavanje karme, ako verujemo da ono što vidimo u metabolizmu i sistemu udova jeste čovek? To uopšte nije čovek. Sa proučavanjem karme možemo da počnemo samo onda kada znamo šta je zaista čovek. Moramo da uključimo nešto što, naravno, nalazimo u čulnom svetu, ali što je ipak natčulna slika Intuicije.

Tako, dragi moji prijatelji, možete da kažete: proučavanje *glave* jeste imaginativan proces, koji se projektuje u čulni svet. Proučavanje *ritmičkog sistema* mora biti istinski inspirativno iako delatno u oblasti čulnog opažanja, unutar čulnog sveta. Proučavanje *metabolizma* i *udova* mora biti intuitivno, natčulna delatnost u čulnom svetu.

Veoma je zanimljivo otkriti da proučavajući čoveka imamo slike Intuicije, Inspiracije i Imaginacije. U pravom posmatranju čoveka metabolizma i udova možemo naučiti šta je zaista Intuicija u natčulnom. U pravom posmatranju ritmičkog čoveka možemo naučiti šta je zaista Inspiracija u natčulnom. U pravom posmatranju glave možemo naučiti šta je imaginativno posmatranje u natčulnom, šta je Imaginacija.

Proučavanje glave: imaginativno, projektovano u čulni svet.

Proučavanje ritmičkog sistema: inspirativno, delatno u čulnom svetu.

Proučavanje metaboličkog i sistema udova: intuitivno, natčulno u čulnom svetu.

Na ovo se ukazuje u poslednjim „Vodećim stavovima” i to je nešto što svako ko pažljivo proučava postojeće cikluse predavanja svakako može da nađe.

Danas smo, dragi moji prijatelji, pokušali da razmotrimo karmičke veze u odnosu na fizičko. Sutra ćemo preći na bliže proučavanje karmičkih veza u odnosu na moralnu i duhovnu prirodu čoveka.

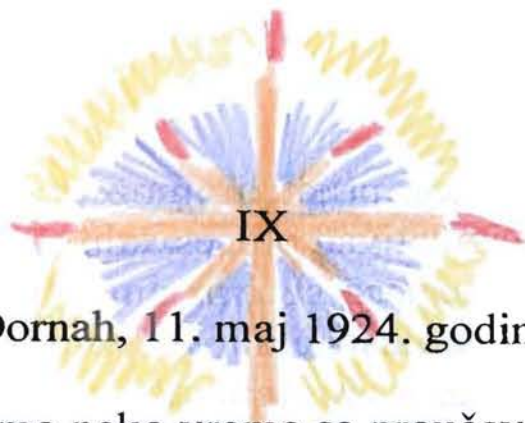
★ 26.04.2009. ★ 00^h:20'

★ 27.04.2009. ★ 01^h:10'

★ SUŠTINU ČOVEKOVE GLAVE SPOSREAT ĆE KO IMAGINATIVNO
IMAGINATIVNE VIDOVITOSTI, T.J. GLAVA JE IMAGINATIVNI
SVET PROJEKTOVAN U ČULNI SVET, T.J. IZ TOGA PROISTEČE GLAVA

★ SUŠTINU RITMIČKOG DIJELA ČOVEKA SPOSREAT ĆE KO KAO
INSPIRATIVNU VIDOVITOST, T.J. RITMIČKI DIO JE NASTAO KAO DIELA-
TELOST DUHOVNIH INSPIRACIJA U ČULNOM SVETU

★ METABOLIČKI SUSTAV I SUSTAV UDOVA MOŽE SE SPOSREATI
INTUITIVNOM T.J. NATČULNOM VIDOVITOSTI, T.J. TAK MOŽEMO ĆE
SUSTAV POSREDOVA JE DOSTUPNOSTA DUHOVNIH INTUICIJA
U VIDLIVOM ČULNOM SVETU.

IX

Dornah, 11. maj 1924. godine

Nastavićemo neko vreme sa proučavanjem zakona koji vladaju u razvoju ljudske karme. Danas ću reći nešto o unutar-njem vidu oblikovanja karme, onog dela karme koji je posebno povezan sa moralnim, etičkim i duhovnim životom.

Setite se da mi neposredno gledamo iza fizičkog sveta – to je uvek tako u proučavanju karme – gde su karmičke veze duhovne. Čak i onda kada su posledice u fizičkom, na primer, u bolesti; sve što je karmičko kod oboljenja ima duhovni uzrok. Tako kad god pristupamo proučavanju karme uvek dolazimo do duhovnog. Danas ćemo, međutim, našu pažnju naročito posvetiti etičkom vidu karme, radu karme u životu duše.

Već sam vam rekao da je obrazovanje karme povezano sa onim bićima koja su u veoma starim vremenima razvoja bila zaista prisutna na Zemlji i koja su se od nje udaljila u vreme otcepljenja Meseca, preuzimajući svoje boravište u svemiru kao stanovnici Meseca, bića Meseca.

Ono što nazivamo Mesecom – čiji fizički deo onako kako se on obično opisuje nije ništa do nagoveštaj – mora se smatrati nosiocem određenih duhovnih bića, od kojih su najvažnija nekada živela na Zemlji kao veliki praučitelji. Oni su među ljudima na Zemlji utemeljili tu drevnu mudrost o kojoj sam tako često govorio. Ta bića su bila na Zemlji pre otcepljenja Meseca. Tada su unela prastaru mudrost u čoveka, tako da ju je on stekao posredstvom neke vrste unutarnjeg prosvetljenja. Način na koji su ta bića delovala bio je sasvim drugačiji od načina na koji čovek danas može da deluje na Zemlji.

Vidite, delatnost tih drevnih praučitelja među ljudima zaista se mora opisati kao vrsta magije koja je bila delotvorna zato što je uticaj ljudske volje na dešavanja spolnog sveta bio mnogo veći nego što je to danas moguće. U današnje vreme, volja može da radi na spoljašnjem svetu samo kroz fizička sredstva

prenošenja. Ukoliko želimo da gurnemo neki predmet moramo da pokrenemo našu volju pomoću ruku i nogu. Međutim, u ta vremena prvobitnih učitelja, ljudska volja je još uvek neposredno dejstvovala na zbivanja spoljašnjeg sveta, na same procese prirode. To je bilo takvo dejstvo koje bi sada trebalo da nazovemo magičnim. Činjenica je da je poslednji ostatak te snage ljudske volje istrajao do srazmerno skorašnjih vremena. Ruso⁴⁴ nam, na primer, govori, da je u određenim toplijim oblastima bio u stanju da parališe i čak ubije žabu krastaču, jednostavno fiksirajući je pogledom. Ta snaga ljudske volje koja je u predelima sa toplijom klimom opstala do XVIII veka, smanjila se tokom vremena i sada je nestala. Međutim, u drevnom Egiptu čovek je još uvek bio u mogućnosti da utiče i podstiče rast biljaka posredstvom svoje volje. U vreme kada su prastari učitelji boravili na Zemlji čak su i neorganski tokovi prirode mogli da se savladaju ljudskom voljom.

Ove stvari su, naravno, zavisile od pravog, instinktivnog uvida u povezanosti sveta koji je ostajao potpuno skriven od grube, materijalne nauke savremenog doba. Očigledno je, ipak, da se uticaj toplote na delatnost ljudske volje mora u potpunosti uzeti u obzir, jer Ruso, koji je bio u stanju da u toplijim oblastima ubije žabu svojim pogledom, kasnije je probao u Lionu da gleda u žabu na isti način, pretpostavljajući da će bar biti paralizovana. Međutim, žaba se nije paralizovala, već je svoj pogled fiksirala na njega te je on sam postao delimično oduzet i morao je da se povрати uz pomoć zmijskog otrova koji mu je dao doktor.

Takva vrsta iskazivanja volje zavisi, naravno, od instinktivne spoznaje čitave čovekove sredine.

U sopstvenim duhovnim osnovama prastari učitelji su posedovali potpuno drugačije, mnogo dublje i mnogo prodornije znanje o prirodi nego što je dostupno čoveku današnjice. Bili su obdareni nečim što ne potpada pod prirodne zakone.

⁴⁴ Žan-Žak Ruso (Jean-Jacques Rousseau) 1712-1778, francuski književnik i filosof.

Niti je to bilo neophodno kada su ti prastari učitelji delovali na Zemlji jer ništa slično savremenoj prirodnoj nauci nije postojalo. Ona bi bila potpuno besmislena i niko ne bi razumeo njenu svrhu. U ta vremena sve takve delatnosti su bile zasnovane na mnogo dubljem, mnogo više unutarnjem znanju od onog koje je danas moguće.

Ti prastari učitelji su preneli polje svog rada sa Zemlje na Mesec i kako je u kosmosu sve međusobno povezano, njima je sada bio dodeljen veliki zadatak unutar spona kosmičkih zbivanja. Oni su bića koja su veoma povezana sa karmom, sa obrazovanjem i oblikovanjem ljudske karme. Bitni deo karmičkog preplitanja može da se posmatra kada, posle odlaganja njegovog eterskog tela, nekoliko dana posle smrti, čovek unatrag proživi svoj život – ne njegov budan život, nego njegov život u snu. Kada prođe dveri smrti, on pred sobom ima pre svega jasan osvrt na ono što je doživeo u životu – veliku i moćnu panoramu u slikama, tablo u slikama. Posle nekoliko dana ta panorama polako izbledi pošto se etersko telo rastvori u kosmičkom eteru i tada počinje istinsko putovanje unazad.

Zemaljsko postojanje protiče tako da ima svoje pauze, prekide, ne kao što ga u sećanju nosimo kao jedinstvo. To je obmana. Život ne protiče neprekinuto. Mi živimo preko dana svesno, noću nesvesno, danju svesno, noću nesvesno i tako dalje.

Kada se čovek priseća unazad svog života, on zaboravlja da su noći uvek tu između dana. Tokom noći se mnogo toga dogodi duši, astralnom telu i *Ja*, samo što čovek o tome ništa ne zna. Ono što mu se događa dok je nesvestan tokom noći u zemaljskom životu, to on proživi unazad posle smrti, tako da se njemu zapravo čini da vreme protiče unazad; u punoj svesti on živi unazad kroz noći.

Kako je u proseku trećina života provedena u snu, ovo putovanje unazad se takođe proživljava za trećinu vremena zemaljskog postojanja. Ako, prema tome, čovek dosegne doba od 60 godina, nekih 20 godina je provedeno u snu i putovanje unazad traje oko 20 godina. Onda on ulazi u pravu zemlju duha, u

drugi oblik postojanja. Ovo putovanje unazad, to opažanje onoga što se dogodilo tokom noći proživljeno je posle smrti na takav način, da je izuzetno upadljiva velika i značajna razlika između tih njegovih doživljaja i onih običnog sna.

Sa izuzetkom snova koji se izdižu iz spavanja koji, ipak, ne odražavaju doživljaje zemaljskog života veoma verno, već u vidu iluzije, fantastičnog oblika – sa izuzetkom snova koji izviru iz noćnog života, čovek poseduje malo svesti o svim raznolikim događajima kojima prolazi. U ranijim predavanjima, opisao sam šta se dešava sa čovekom tokom spavanja, ali posle smrti on to doživljava sa izuzetnom jasnošću i određenošću. Taj život u duševnom svetu posle smrti je mnogo bogatiji utiscima nego zemaljski život. Slike koje čovek doživljava i kako je on sam u njih uključen, sve mu to dolazi sa izuzetnom izražajnošću, nema ničega snolikog u tome. To se doživljava, ako tako mogu da kažem, kao vrsta fotografskog negativa. Ukoliko ste prouzrokovali patnju nekoj osobi tokom vašeg zemaljskog života, vi doživljavate tu nanetu patnju kao sopstvenu. Doživljavate ono što ste uzrokovali, što ste sami uradili. Krećući se unazad posle smrti vi ne osećate ono što ste doživeli tokom zemaljskog života, već skliznete kao u tu drugu osobu i osećate ono što je *ona* doživljavala kao rezultat vaših dela.

Drastičan primer bi bio da ukoliko nekome opalite šamar, vi ne doživite ono što ste osetili u zemaljskom životu dok ste smišljali i sprovodili taj čin, umesto toga, na putovanju unazad vi doživite osećanja druge osobe kojoj ste opalili šamar. To proživite kao sopstveno iskustvo i to zaista živo i u pojačanoj meri. Nijedan zemaljski utisak nije toliko snažan kao utisci sa tog puta unazad posle smrti za vreme trećine vremena zemaljskog života. Tokom tog vremena doživi se čitavo karmičko ispunjenje onoga što se uradilo u životu – sa stanovišta drugog čoveka. Vi proživljavate čitavo karmičko ispunjenje, ali ne, naravno, kao zemaljski doživljaj – to će doći u narednom životu na Zemlji. Iako ne toliko izražajno u odnosu na delo kakvo će biti u kasnijoj inkarnaciji, vi doživljavate taj utisak mnogo jače nego što bi mogao da bude slučaj u bilo kom zemaljskom životu.

TRI DANA NAKON FIZIČKE SMRTI DOLAZI DO RASPLINJAVANJA NAŠEG ETERSKOG
TIELA I MI SE UNAZAD SJEĆAMO SVIH FIZIČKIH DOŽIVLJAJA - NAKON 3 DANA NAŠE
ASTRALNO PUTOVJE UNAZAD I MI SE SJEĆAMO SVEGA ŠTO SE S NAMA DOGAĐALO ZA VRIJEME
STAVANJA. TO JE JEDNO IZ PLOŠTOS ZEMALJSKOG ŽIVOTA. - MI INTENZIVNO PROŽIVLJAVAMO ONO ŠTO SU
DRUGI PROŽIVLJAVALI ZBOG NAŠIH UTJECAJA NA NJIH. TO JE VALO ŽIVOT I DRAMATIČNO

To je veoma neobična činjenica. Ono što je izuzetno u tome je intenzivnost stvarnosti koja se doživljava.

No čak i da je čovek bio sposoban da razvije u svom *Ja* i astralnom telu stepen snage koju ima kada prolazi kroz dveri smrti, on bi čitavo to putovanje unazad doživeo najvećim delom kao veoma živ san, a to bi mogao i očekivati ako bi, posle smrti, trebalo samo da se osvrne na zemaljski život i šta je od njega načinio. Međutim, to putovanje unazad nije živ san, to je doživljaj mnogo intenzivniji od bilo kog doživljaja zemaljskog postojanja. Samo što sada nema fizičkog tela, nema eterskog tela, kroz koje to proživljava na Zemlji.

Samo pomislite šta biste doživeli na Zemlji svojom običnom svešću da nemate fizičko i etersko telo. Vi biste lebdeli iznad Zemlje, povremeno bi nešto odsanjali, potom bi opet zaspali i tako bi se to nastavljalo.

Lako je zamisliti da posle svog zemaljskog života čovek koji je dosegao 60 godina živi u snu neprekidno 20 godina; ali ono što proživljava nije san, to je veoma intenzivan doživljaj. Kako do njega dolazi? Tako što u trenutku prolaska kroz dveri smrti, kada je ostavio svoje etersko telo, čovek otpočne svoje putovanje unazad, a u njega, u njegove doživljaje pređu bića Meseca i svojim drevnim magičnim moćima oplode njegove slike kosmičkom supstancom.

Ukoliko mogu da se poslužim analogijom, ono što se događa je isto kao da slikam sliku. Najpre je to jednostavno slika i ne zadaje stvarni bol – pod uslovom da nije suviše odvratna – čak i tada utisak je samo moralan ili estetski. Nikome ne pričinjava bol. Međutim, pretpostavimo da slikam sliku, recimo, vas troje i da je slika prožeta nekom magičnom snagom prouzrokujući da to troje iskoče iz slike i sprovedu sve što su smislili protiv drugih. Uzvratili biste intenzivnije, jače i snažnije nego što antroposof ima običaj da radi! Tako je to posle smrti. Doživljaji su ispunjeni živom silom, živom delatnošću, jer ta bića Meseca prožimaju slike sopstvenim bićem, ona zasićuju te slike jednom „nad-stvarnošću”.

- U TOM PERIODU SVEČANJA I PRUŽIVANJA DRUGA ŠTO JE UČINI DUGIMA SODJELOU
DUHOVNA BICA MESEČA (TO SU NEUČITELJI, VELIKI UČITELJI I POSREDOVNICI NA ZEMLJI, - OMI
UTISNU SU SVODI SUPSTANCIJU TAKO DA NAŠI DOŽIVLJAJI SVEČANJA POSTAJU JAKO ŽIVI I DRA-
MATIČNI. - MI SMO DOŽIVLJAVAMO DUŠEVNO IZRANJANJE, A U MOMENTU, TO JE BITI FIZIČNO IZRANJANJE.

Posle smrti, prema tome, mi prolazimo kroz oblast Me-
sečevih bića i ono što doživljavamo kao izravnanje sopstvenih
dela je utisnuto velikom snagom u kosmički eter. Putovanje
unazad – kada nije opisano samo u načelu kao u mojoj knjizi
Teosofija, već kada neko proba da to opiše što stvarnije, kao što
to ja sada želim da uradim – to putovanje unazad posle smrti je
izuzetno zanimljiv i jako važan deo života.

U naše vreme doživljaji koje čovek ima tokom tog pe-
rioda posle smrti su izuzetno zamršeni. Samo pomislite koliko
se čitava građa duše tih Mesečevih bića suštinski razlikuje od
one stanovnika Zemlje. Ta Mesečeva bića sa kojima imamo
toliko mnogo posla posle smrti, jednom su prenela čoveku tu
pramudrost koja je u naše vreme u potpunosti nestala. Kao što
sam često objašnjavao, ljudi ne bi mogli da steknu svoju slo-
bodu da je ostala silna mudrost tih prastarih učitelja. Ona je
nestala i zamenjena je nečim drugim, naime, apstraktnim mi-
šljenjem. Ljudi danas misle u pojmovima koji više nemaju
nikakvu stvarnu vezu sa duhovnim svetom. Dozvolite mi da
ponovim primer koji sam dao jednom drugom prilikom. Ari-
stotel nam je zaveštao deset pojmova koji su zaista ostatak
drevne mudrosti: supstanca, kvantitet, kvalitet, relacija, mesto,
vreme, položaj, posedovanje, delanje i trpljenje. On ih je na-
zvao „kategorije”. To su deset jednostavnih pojmova. Tih deset
pojmova su obično nabrojani u našim udžbenicima *Logike*. U
klasičnim školama su morali da se nauče napamet; profesorima
filosofije su oni poznati, ali ništa se više ne zna osim njihovih
deset imena: supstanca, kvantitet, kvalitet, relacija, mesto,
vreme i ostalo. Na šta se svodi ovo znanje? Tih deset pojmova
savremenom čoveku izgledaju dosadno i suvoparno, ali onome
koji sagledava njihovo značenje oni nisu ništa dosadniji nego
što su to 22 ili 23 slova abecede: a, b, c, d, e, f, g ...

Samo pomislite na to. Ako ništa više ne biste znali o
abecedi od a, b, c, d, e, f, g, sve do z, ako biste znali samo to i
ništa više, šta biste rekli za Geteovog *Fausta*? Otvorili biste
knjigu i našli ta 22 znaka svuda u knjizi kombinovane na razne

⊗ ARISTOTELOVE LOGIČKE KATEGORIJE ⊗
- KOJE SU OSTATAK DREVNE MUDROSTI -
* SUPSTANCIJA * KVANTITET * KVALITET * RELACIJA * MESTO *
* VREME * POLOŽAJ * POSIEDOVANJE * DELOVANJE * TRPLJENJE *

načine. *Faust* ne sadrži ništa drugo do ta 22 znaka koji su međusobno povezani na različite načine. Ako ne znate ništa drugo, ako nikada niste naučili da čitate već ste samo otvorili knjigu i videli te znake, samo pomislite koliko bi to bilo drugačije od onoga kakvo je sada, kada možete uzeti *Fausta* i čitati. To je sasvim druga stvar! Nijedna knjiga na svetu ne sadrži ništa drugo do ta 22 znaka a opet samo pomislite šta od njih možete načiniti! Čitav umni svet vam je otvoren zahvaljujući upotrebi ta 22 slova.

No, logičari koji su danas prihvatili deset kategorija: supstanca, kvantitet, kvalitet, relacija, mesto, vreme, položaj, posedovanje, delanje i trpljenje, znaju isto tako malo o tome na šta se odnose ove kategorije kao neko ko nikada nije naučio da čita i jednostavno prepoznajući a, b, c, d, e, f, „zna” o svim knjigama sveta. To je potpuno ista stvar. Jer ovih deset pojmova Aristotelove *Logike* moraju da se razumeju na takav način da mogu da se primene mnogostrukim premeštanjem, isto kao što se slovima može rukovati u fizičkom svetu raznovrsnim spajanjem i premeštanjem. Tada, *sa tih deset pojmova, mi čitamo u duhovnom svetu*. Oni su slova. ★★★★★★

No, u naše vreme pojmovi se znaju po imenu i to je sve – što ogovara samo znanju niza slova. Pomislite šta biste propustili da ne znate da čitate već da samo znate a, b, c, d! Shodno tome, čovek propušta sve što je u duhovnom svetu ukoliko ne može da rukuje sa deset Aristotelovih pojmova i primeni ih na razne načine da bi čitao u duhovnom svetu.

U vezi sa tim nešto veoma zabavno se dugo vremena događalo među filosofima. Polovinom Srednjeg veka živeo je jedan vrlo oštrouman i pametan čovek pod imenom **Ramon Lul**.⁴⁵ On je još uvek nešto znao iz predanja o tom premetanju logičkih kategorija, osnovnim pojmovima logike, i izneo je šta je znao zaodenuvši to u slike, kao što je bilo uobičajeno u to vreme. Ono što je zaista želeo da kaže ili tačnije, šta bi rekao da

⁴⁵ Ramon Lul (Ramon Lull – Raimundus Lullus), 1235-1315, filosof i mistik iz Katalonije.

* ARISTOTEL JE UVEO 10 LOGIČKIH KATEGORIJA: Mjesto, kvaliteta, kvantitet, posjedovanje, supstancija, vrijeme, relacija, djelovanje, pojava i trpjenje. TIH 10 KATEGORIJA NE IMAJU SE BALKANO SHVATITI I PREKODITI (NJEJANJE NA RUKU) ŠTO JE RADILO RAMON LUL - TE KATEGORIJE SU KAO 22 SLOVA MOSECE, ČIJIH KOMBINIRANJE KASTAJU RAZNE KVALITETE -- DAKLE RASST. KATEGORIJE SU POJMOVI POMOĆU KOJIM ČITAMO SVE U DUHOVNOM SVETU.

je izrazio stvarnost je bilo ovo: moji savremenici su svi praznoglavci, jer oni samo znaju a, b, c, d, oni ne znaju kako da čitaju pomoću osnovnih pojmova, izvornih pojmova. Čovek mora da razume u svojoj glavi kako da kombinuje te osnovne pojmove kao što se slova kombinuju u reči i rečenice. Tada može da se čita u duhovnom svetu. Ramon Lul nije ovo rekao tako direktno jer to tada nije bio običaj. On je rekao: zapišite osnovne pojmove na parčićima hartije, potom uzmite neki rulet, zavrtite ga i pojmovi će se pomešati, a potom čitajte. Tada će nešto iz toga izaći.

Ovo je, međutim, bilo samo analogija, jer on nije zaista mislio na nešto kao što je mrtvi, mehanički rulet, nego je mislio da duhovna glava mora da rukovodi i povezuje te pojmove. No, oni koji su o ovome čuli uzeli su ovu analogiju doslovno i od tada joj se smeju, smatrajući to detinjastim od strane Ramona Lule. Međutim, savremena filosofija je ta koja je detinjasta jer ne razume šta se pod tim mislilo.

Gotovo je sve izgubljeno što su u stara vremena doneli čovečanstvu praučitelji koje znamo kao bića Meseca. Ali tokom njegovog putovanja unazad u prvom periodu posle smrti, čovek se na veoma poseban način upoznaje sa tim znanjem. On tada zna kako su ti drevni mudraci mislili, koju vrstu mudrosti su posedovali. Otuda jasna, konkretna stvarnost njegovih doživljaja tokom tog perioda.

No, u naše vreme stvari su postale zamršene i pobrkane zbog nedostatka razumevanja. Ljudi koji su od nestanka prastare mudrosti živeli ovde na Zemlji sa svojim apstraktnim pojmovima, nemaju snage da razumeju unutarnji duševni sastav ovih prastarih učitelja od kada su oni stupili u Mesečevo postojanje.

Kada savremeni naučnik prolazi kroz ovaj period svog života posle smrti, on govori mnogo drugačijim jezikom od tih prastarih učitelja, koji, kao što ću vam detaljnije opisati, imaju dosta toga sa oblikovanjem karme. Ti prastari učitelji i ljudi današnjice koji su umrli prožeti savremenom kulturom i plodovima savremene civilizacije, zaista ne razumeju jedni druge.

1. EKSPERIMENT SA 10 ARISTOTELOVH KATEGORIJA - 28.4.2009 - u 23:40' - Mjesto, kvaliteta, kvantitet, posjedovanje, supstancija, 133 - vrijeme, relacija, djelovanje, trpjenje, položaj
* PREMA RAMON LULOVOM METODU (IZ 14. STOLJEĆA)

* TU SE NE RADI O FIZIČKIM VEĆ O DUHOVNIM ANALOŽIJAMA *

★ Izuzetno je teško da se razumeju te stvari, jer posmatranje onoga što se dešava ljudima s tim u vezi nikako nije lako. ★ Međutim, u određenim slučajevima, posmatranje je moguće; na primer, neko može da proučava dva čoveka koja su ne tako davno umrla i koja su krenula putem unazad posle smrti, dva čoveka koja su prožeta savremenom kulturom i koja su i pored toga bila veoma različita jedan od drugoga.

★ Možemo da izaberemo čoveka koji je bio genijalan, na svoj način genijalan, ali naučnik prosečne vrednosti kao što je bio Di Bua-Rejmon⁴⁶ ili nekog sličnog, i posmatrati njegovo putovanje unazad posle smrti. Još jedna osoba, takođe, može da se posmatra na isti način. Veoma zanimljiva osoba, u odnosu na ovo putovanje unazad kroz zemlju duše, jeste neko ko mi je lebdeo pred očima dok sam sastavljao moje *Misterijske drame* i ko se uobličio u lik Stradera. Strader u Misterijskim dramama je slika stvarne osobe koja je u svojoj mladosti zakoračila u monaški život, ali ga je kasnije napustila i počela da radi u oblasti moderne racionalističke filosofije kao profesor na univerzitetu. Taj čovek – koji je napisao brojne članke – poseduje svu apstraktnost savremenog mislioca, ali njegove misli su izvanredno prodorne, pune topline i snage. Dobro je naći takvu jednu smelost, takvu srčanost kod savremenog mislioca.

★ Srčanost Hegela, na primer, koji je mogao da predstavi najvišu apstraktnost sa zadivljujućom dubinom osećanja, ali takođe sa krajnjom određenošću, nije naravno više moguća do istog stupnja kod današnjeg čoveka. Hegel je bio mislilac koji je bio u stanju da prožme pojmove i predstave takvom stvarnom konkretnošću da je mogao, da tako kažemo, da cepa drva sa njima. Ali čovek na koga se sada osvrćem, imao je nešto od istovetne srčanosti u sprovođenju apstraktnih zamisli. Kao što sam rekao, njegov život mi je lebdeo pred očima kada sam stvarao lik Stradera u *Misterijskim dramama*.

★ Kada je taj čovek umro, bilo mi je posebno zanimljivo njegovo putovanje unazad. Čitavo njegovo mišljenje imalo je

⁴⁶ Emil di Bua-Rejmon (Emil Du Bois-Reymond), 1818-1896, fiziolog.

određeni teološki pravac i to je činjenica koja se u potpunosti mora uzeti u obzir. Kao i ono savremenih naučnika ili bar prirodnjaka, bilo je sasvim apstraktno, ali sve vreme je tu bila ta teološka crta (koja je, naravno, dolazila iz ranijih inkarnacija) i njegovo razmišljanje je bilo podstaknuto bljeskom one svesti koja može donekle da govori o stvarnosti duhovnog sveta.

Stoga je razmišljanje ovog čoveka srodnije sa duševnim uređenjem bića Meseca nego razmišljanje prosečnog naučnika kao što je Di Bua-Rejmon, na primer. Kada takvi ljude prolaze kroz duševni svet, kroz Mesečevu sferu, može se primetiti upadljiv nedostatak razumevanja – to je kao kada neko živi u stranoj zemlji, a nikada ne nauči jezik; drugi ga ne razumeju i on ne razume njih. To je otprilike sudbina čoveka koji je uzoran proizvod savremene civilizacije kada kreće ovim putovanjem unazad posle smrti.

No, prilično je drugačije u slučaju ove ličnosti, prouzora Stradera. – Moram da pribegnem zemaljskim izrazima iako su sasvim nedovoljni kada se primene na ono što ovde opisujem. – Kada je posle smrti taj čovek putovao unazad kroz svoj život, moglo se posmatrati da su se bića Meseca izuzetno zanimala za način na koji je unosio njegove misli, njegove apstraktne misli u svet duše. On je opet, doživeo izuzetno buđenje, buđenje u kome kao da je govorio sebi: „O, tek sad vidim da je sve protiv čega sam se borio u stvarnosti potpuno drugačije”. (On se borio protiv mnogih tradicionalnih stvari.) „Sada vidim da je to samo postepeno postalo ono što je sada, jer su drevne istine postale apstraktne reči. Često sam se borio protiv vetrenjača, sada međutim, vidim stvarnost”.

Ovde se događa nešto od izuzetnog značaja – i čitav je niz takvih ljudi u savremenom životu koji bi se mogli navesti za primere. Ima nečega krajnje zanimljivog u tom putovanju unazad posle smrti gde su položene osnove karme.

Još upadljiviji lik sa ovim u vezi je filosof Jakob Frohšamer⁴⁷ koji je napisao „Imaginacija kao svetsko oblikotvorno

⁴⁷ Jakob Frohšamer (Jacob Frohschammer), 1821-1893, nemački filosof i teolog.

načelo" (*Die Phantasie als Weltprinzip*.) Ja sam ga često spominjao. Tu je još uvek velikim delom bilo unutarnje sadržine u njegovim apstraktnim pojmovima, ali, kao i čovek upravo opisan, on je bio apstraktan mislilac. On je mogao, međutim, tako malo da podnosi apstrakciju modernizma – sada ne mislim „modernizam” u rimokatoličkoj terminologiji – da je jednostavno odbijao da prizna pojmove kao svetske oblikotvorne snage; on je priznavao jedino *fantaziju*. Govorio je: fantazija je delatna svuda; biljke rastu, životinje postoje i tako dalje, posredstvom fantazije. U tom smislu Frohšamerova knjiga je izuzetno zanimljiva.

Divno je posmatrati kako je takva osoba, koja je još uvek zadržala dosta onoga što je bilo živo u kulturnom životu pre nego što je savremeni, apstraktni način razmišljanja postao uobičajen, u stanju da se prožme supstancom Mesečevih bića. Istraživanja ove vrste su izuzetno zanimljiva, jer bliži uvid u zakone razvoja karme proizlazi iz njih. I kada je neko privučen određenim saosećanjem ka takvoj osobi, kao što sam ja bio privučen ka prauzoru Stradera u *Misterijskim dramama*, toplota duše je ono posredstvom čega se neko ujedinjuje sa njim, što omogućava da se učestvuje u doživljajima ovog veoma značajnog putovanja posle smrti.

Činjenica da su utisci tako jaki za čoveka koji prolazi kroz ova iskustva ima naknadno dejstvo, takođe, i na osobu koja ga sledi sa znanjem. To je samo po sebi važna stvar, jer postaje očigledno koliko su upečatljiviji doživljaji posle smrti od onih zemaljskog života. Ja sebe danas sasvim ozbiljno pitam, ako bi trebalo da pridodam petu dramu postojećim četiri, da li bi mi bilo moguće da uključim lik Stradera, sada kada sam već znatno vreme proveo gledajući slike onoga što je Straderov prauzor doživeo posle smrti?... Bilo bi to sasvim nemoguće, jer onog trenutka kada želim da prikažem zemaljski lik, gde su utisci mnogo manje izražajni, slike utisaka onoga što je doživeo Straderov prauzor posle smrti su preda mnom i one su mnogo, mnogo jače, one zaklanjaju ono što je tu bilo tokom zemaljskog života.

Ja to u sebi mogu sasvim jasno da posmatram. Kao što možete da pretpostavite, izuzetno me je zanimao život ovog čoveka, jer je on bio prauzor za mog Stradera. Od kako je umro, utisci koje je on posle smrti imao su meni neuporedivo zanimljiviji od bilo čega što mogu da nađem ili da opišem o njemu dok je bio živ.

Kada mislim o svojim *Misterijskim dramama* shvatam da zbog živih utisaka ovog prauzora Stradera u životu posle smrti, lik Stradera iz drama se u potpunosti udaljava od mene. To se ne odnosi na druge likove u dramama. Tu vidite kako se u istinskom posmatranju ono što je ovde na Zemlji poravnava onim što je iznad Zemlje i kako nam posledice takvih stvari omogućavaju da uvidimo ogromnu izražajnost života posle smrti u putovanju unazad. Čista izražajnost ovoga briše utiske zemaljskog života.

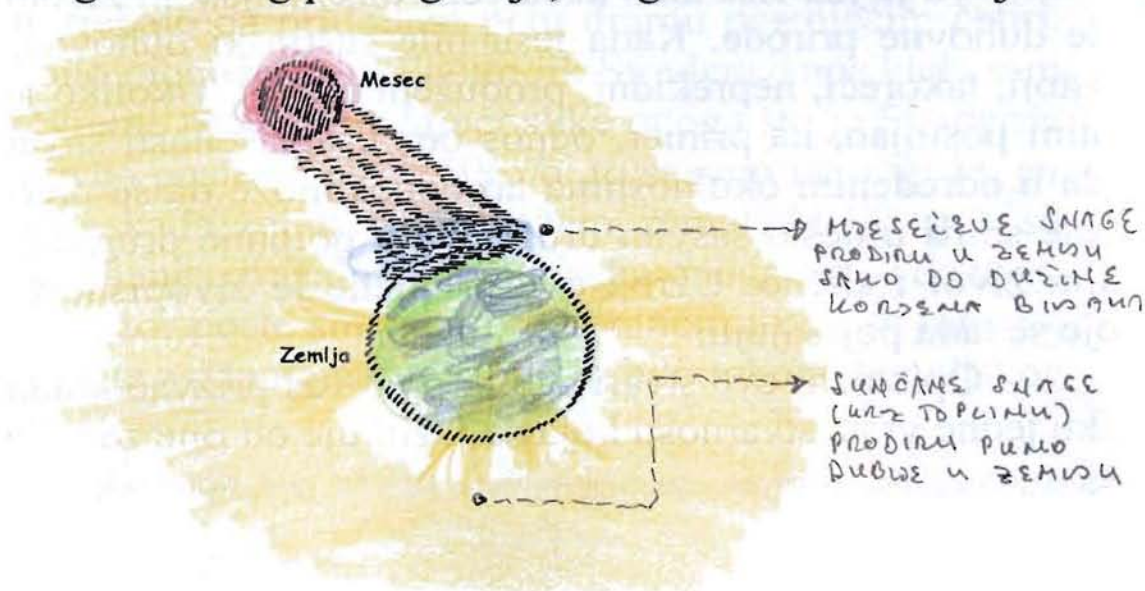
O ovim stvarima se može reći još više. Ja ne govorim ovde o bilo čemu što je izmišljeno, već o stvarnosti. Možemo poznavati čoveka veoma dobro ovde u njegovom zemaljskom životu i potom doživeti šta će morati da prođe u putovanju unazad posle smrti. Sve preuzima drugačiji oblik zbog izražajnosti slika. Ukoliko smo bili veoma zainteresovani za čovekov zemaljski život – kao što sam ja bio za onog čoveka koji je umro pre izvesnog broja godina – tada se menja naš čitav odnos prema zemaljskom životu; on ima u potpunosti različitu formu kada kasnije učestvujemo u doživljajima ličnosti koja je u pitanju tokom putovanja unazad posle smrti. Mnoge stvari u zemaljskim odnosima se tek sada otkrivaju u pravoj istini.

To je još više tako kada veze u zemaljskom životu nisu bile duhovne prirode. Kada jesu bile suštinski duhovne, tada postoji, takoreći, neprekidni, produženi razvoj. Ukoliko je međutim postojao, na primer, odnos bez usaglašenosti shvatanja, tada u određenim okolnostima taj odnos može da se preobrazi posle smrti u nešto sasvim drugačije, u potpuno drugačiji osećajni život i slično. Uzrok ove promene je živopisnost slika koje se tada pojavljuju.

Opisujem ove stvari da bih pred vas prizvao konkretnu sliku jedne vrste stvarnosti koja se razlikuje od one zemaljskog

postojanja. Postoje mnoge različite vrste stvarnosti. I kada se, da tako kažemo, delovanje bića Meseca ulije u slike koje sâm čovek oblikuje, ta stvarnost je takva da se pojavljuje još mnogo čudesnija stvarnost kada čovek prolazi kroz pravi duhovni svet i kada se zajedno sa višim hijerarhijama bavi razradom rezultata svog zemaljskog života. To stanje postojanja se odvija mnogo jednostavnijom putanjom jer je to vrsta nastavka. No, korenit preobražaj čoveka posle smrti, usled činjenice da on ulazi u vezu sa bićima koja su davno napustila Zemlju i osnovala neku vrstu Mesečeve kolonije u kosmosu – to je nešto što nam sa izuzetnom snagom obelodanjuje stvarnost koja je, stoga što sledi odmah posle života na Zemlji, usko vezana za zemaljsku stvarnost, a opet suštinski drugačija.

Kada se ljudi suviše čvrsto drže zemaljskih stvari, može im biti teško da se snađu u oblasti bića Meseca. Nešto se tada događa što ću opisati na sledeći način. Predstavite sebi ovde Zemlju, a ovde Mesec. – Sada, uticaji dejstva Meseca koji, u stvari, odražavaju uticaje Sunca, prodiru taman toliko u Zemlju. U toj tački oni nestaju (vidi sliku.) Uticaji Meseca ne prodiru veoma duboko u Zemlju, zaista samo onoliko koliko korenje biljaka zadire u tlo. Uticaji Meseca ne deluju dalje od sloja korenja biljaka. Postoji samo plitak sloj na površini gde se uticaji Meseca zadržavaju. Uticaji Sunca, naravno, prodiru mnogo dublje u tlo. Toplina Sunca tokom leta je sačuvana. Kada zasadite krompir u zemlju, Sunčeva toplota je još uvek tamo tokom zime. Sunčevi uticaji prodiru duboko u zemlju, a Mesečevi uticaji tek do nivoa korenja biljaka... plitak sloj. Mesečevi uticaji, dižući se kao izmaglica iz tog plitkog sloja, mogu uzrokovati da ljudi

koji treba da pređu posle smrti u Mesečevu oblast – duševni svet – ali nesposobni da razumeju bića Meseca, budu uhvaćeni tim plitkim slojem Mesečevih uticaja i oni se zapravo mogu videti posredstvom čulno-natčulnog opažanja kako lutaju kao duhovi, kao avetinjske senke.

Legende i pesme koje govore o ovim stvarima su zasnovane na stvarnosti, ali da bi obrazovali zdrav, ispravan sud u ovoj oblasti, moramo biti potpuno oslobođeni predrasuda, moramo da nastavimo sa kritičkim prosuđivanjima i prihvatimo samo ono što se može proveriti.

U tom putovanju unazad posle smrti koje traje jednu trećinu zemaljskog života, priprema se karma. Mesečeva bića se mešaju sa tim „negativima” čovekovih dela, takođe njegovih dela u životu misli. Mesečeva bića imaju dobro pamćenje i ona zapisuju u kosmički eter svaki doživljaj koji dele sa čovekom.

Mi prolazimo kroz život između smrti i novog rođenja i potom, na putovanju nazad kada se još jednom vratimo u oblast Meseca, pronalazimo tamo sve zapisano. Sve to nosimo sa sobom u naš život da bismo to ostvarili posredstvom naše zemaljske volje.

To je, dragi moji prijatelji, ono šta sam želeo danas da vam izložim kao osnovu za posmatranje.

★28.04.2009.★

★ AKO SE ČOVEK ZA VREMENE ZEMALJSKOG ŽIVOTA, BAVIO ČISTO ZEHALJSKIM (MATERIJALNIM) STVARIMA I PERIODU POSLE SMRTI KADA IDE UZIMAT SA PROŽIVLJAVANJEM DRUGA ŽIVOTIJE DOŽIVLJAVANJE ZA VREMENE SPANANJA, ON DOLAZI U KONTAKT SA DUHOVNIM BIĆIMA (KOJA IMAJU SVOM KOLONIJU NA MESECU, A NEKADA SU BILI PRAVILNIJI ČOVEČANSTVU – KADA JE MJESEC BIO SPREMAN ZA ZEHANJE) – DAKLE SADA SE ČOVEKOVU DUŠA SUSREĆE SA TIM DUHOVNIMA MESECA, I ONI SE TADA DLA-BO RAZUMIJU, MJESEČEVA DUHOVNA BIĆA ŽIVOT ANALIZIRAJU PREDHODNI ŽIVOT I SVE ZAPISUJU U SVEMIRSKI ETAR, TI LJUDI (PROŽIVLJAVI) UZIMAJU KAO AVETINJSKE SENKE I NE USPOSDA-VLJAJU KONTAKT, KAO ONI LJUDI KODI SU U SEBE UMELE DUHOVNE POSREDOVATELJE ŽIVOTIJE. – KAKO POKRETAČ IZ DU 139 POKRETOG SVETA TI LJUDI UZIMAJU TE ETARNE ZAPISE MJESEČEVIH BIĆA I TO ĆE OBLIKOVATI FIZIČKE UMETE UMOVU INKARNACIJE

Dornah, 16. maj 1924. godine

U poslednjem predavanju govorili smo kako se neposredno posle čovekove smrti obrazuje seme karme. Pokušao sam da vam opišem sa kojom živom snagom i jačinom tokom ovog perioda preživljena iskustva deluju na čoveka i takođe na onoga koji je sposoban da prati čovečji život kroz taj period, koji kao što znate traje oko jednu trećinu zemaljskog života. Moramo, naravno, imati na umu kako zemaljski svet u kome se odvija ispunjenje i razvoj karme, deluje na čoveka, i kako na njega drugačije utiče vanzemaljski svet.

Kada pregledamo mesto naše karme – Zemlju – očigledno je da sve što pripada Zemlji, sva bića prirodnih carstava, veoma realno utiču na čoveka. Taj uticaj se oseća u njegovom životu čak i kada njegova spoznaja nije usmerena ka zemaljskom okruženju u kome je. On mora da se hrani, mora da raste, zbog toga mora u sebe da unosi supstance Zemlje. Te supstance rade na njemu kroz njihova svojstva i unutarnje snage sasvim nezavisno od svega što je on mogao da zna o njima. Izrazivši to donekle radikalno, možemo reći da bez obzira na to koji stav čovek usvoji u svom duševnom životu prema carstvima prirode koja ga okružuju u zemaljskom postojanju, on je povezan na veoma određen način sa činjenicama i stvarnošću svog fizičkog okruženja.

Ovo može da se posmatra u mnogim životnim područjima. Kako bi bilo, na primer, ako bi količina hrane koju unosimo bila određena onim što znamo o dejstvima iste na organizam? Očigledno da ne možemo da čekamo da steknemo takvo znanje, neophodno je da jedemo. Naš odnos sa zemaljskim okruženjem je u potpunosti nezavisan od našeg znanja, nezavisan takođe u određenom smislu, od našeg duševnog života.

Pomislite sada o sasvim drugačijoj prirodi naše veze sa svetom zvezda. Za uticaje sveta zvezda se ne može reći da imaju

* U ŽIVOTU NA ZEMLJI MI SMO POD JAKIM UTICAJEM SVEGA OKO NAS, MI UZIMAMO HRANU I O NJOJ NE RAZMIŠLJAMO. AKO GLEDAMO ZVEZDE I ŽIVIMO SE, Onda TO ZNAČI DA ONE DŽELUJU NA NAS, ALI MI NASE DUŠEVNO. ~ POSLE SMRTI U NAMA SU MESEČEVA ILI ANĐELOVA BIĆA (NEKA DRUGA UČITELJI ČOVEČANSTVA) ONI NAR OKO ČOVEKA DA ŽIVIMO NE U SEBI VEĆ U DRUGIMA ITO SE POKLONJAVAJU VAO ŽIVU I DRAMATIČNO, NASE OBAZIRUJE KAKNA ŽIŽ. ŽIVOT.

istu instinktivnu osnovu kao uticaji prirodnih carstava. Zvezdani svetovi ispunjavaju čoveka čuđenjem, on može biti pokrenut i nadahnut njima. Pomislite samo do koje je mere njegov duševni život uključen u sve što je u vezi sa zvezdanim svetom, kako je njegov duševni život pod tim uticajem. Uzmite najbliže nebesko telo koje je u vezi sa čovekom – Mesec. Svi znaju da Mesec utiče na čovekov život fantazije. Čak i oni koji poriču sve što je u vezi sa uticajem nebeskih tela na čoveka neće poreći da „čarolija Mesečeve svetlosti”, da upotrebim romantičnu frazu, utiče na maštu.

No, nemoguće je zamisliti da čak i ovaj najgrublji i najočigledniji uticaj zvezdanog sveta može da deluje ako čovek nema duševni život. Bez života duše ne bi bilo takvih odnosa kakvi su između čoveka i njegovog zemaljskog okruženja, gde zaista ništa ključno ne zavisi od toga da li on obožava ili ne, da kažemo, kupus – on je jednostavno tu da bi se pojeo – ili od toga šta zna o njegovom uticaju na organe; ono što treba da uradi jeste da ga pojede! U tom slučaju znanje je tek nešto uzgredno. Znanje, u stvari, uzdiže čovekov duševni život iznad prirodnog života, ali čovek svoj život živi u oblasti prirode, a sam duhovni život je uzgredan. Ali ako je duhovni život isključen, mi ne možemo da zamislamo da bi svet zvezda mogao da vrši bilo kakav uticaj na čoveka, a kamoli svet koji leži još dalje, svet hijerarhija, viših duhovnih bića.

Na najnižem, da tako kažemo, stepenu hijerarhija su ona bića o kojima sam rekao u poslednjem predavanju, da ukoliko ona sama žive unutar doživljaja čoveka posle smrti, prenose ogromnu snagu i izražajnost tim doživljajima. Kada ta Mesečeva bića, koja su jednom bila veliki prastari učitelji čovečanstva na Zemlji, ne bi živela, takoreći, unutar samog čovekovog bića posle smrti, njegovi doživljaji bi bili kao snovi. Ali oni su sve osim snoliki. Oni su jači, stvarniji od takozvanih normalnih doživljaja zemaljskog života. Karma se zapravo priprema posredstvom ovih doživljaja, zato što živimo takvom jačinom u drugima, a ne u nama samima i treba da uspostavimo ravnotežu svojih dela. Mi doživljavamo stvari kako ih drugi doživljavaju i

* KADA SMO NAKON SMRTI, U MESEČEVOM PODRUČJU BILA SUSREĆEMO ANĐELE, ONDA MI ŽIVIMO SA NIKOM. - ZATIM DOLAZIMO U PODRUČJE MERKURA I TADA ŽIVIMO SA ARHANĐELIMA A KAD DOĐEMO DO VENERE ONDA ŽIVIMO SA ANĐELIMA, JAKO TI BIĆA NIKADA NISU BILA NA ZEMLJI, - ZATIM DOLAZIMO U PODRUČJE SUNCA, A TU BORAVE KUVSENA BIĆA 2. NIVEAAHIDE - TU DUGO BORAVIMO

to izuzetnom jačinom. Na taj način se priprema naša karma. Onda dolazi prelaz. Deleći ova iskustva sa Mesečevim bićima, čovek prelazi na doživljaje koje deli sa bićima koja nikada nisu bila na Zemlji. Mesečeva bića o kojima sam govorio u poslednjem predavanju su bila jednom na Zemlji, ali sada, u kasnijem periodu između smrti i novog rođenja, čovek se penje ka bićima koja nikada nisu bila na Zemlji. Bića koja pripadaju prvoj grupi viših hijerarhija su ona koja znamo pod imenom Anđeli. Ta bića nas vode i prate iz jednog zemaljskog života u drugi. U nizu viših bića oni su nam najbliži, a takođe su nam veoma blizu tokom čitavog zemaljskog života.

Kada razmišljamo o spoljašnjim okolnostima našeg zemaljskog života, o stvarima koje smo videli ili čuli, o tome šta smo nakupili iz prirodnog sveta ili iz istorije ili šta su nam drugi ljudi rekli, kada je naše razmišljanje zaokupljeno jedino onim što do nas dopire spolja tokom zemaljskog života, tada to biće hijerarhije Anđela kome pripadamo, ima malo toga sa našim mislima, jer Anđeli nikada nisu boravili na Zemlji, za razliku od prastarih učitelja koji su, iako prisutni jedino u eterskim telima, ipak obitavali na njoj. Bića koja nazivamo Anđelima nisu nikada bili stanovnici Zemlje. Naš odnos prema njima je utoliko različit od našeg odnosa prema Mesečevim bićima o kojima sam vam govorio.

No, usled svega toga, ako sledimo staze koje nas, u određenom smislu, posle smrti vode pored planeta i stižu najpre, u područje Mesečevih bića, mi smo, takođe, u oblasti Anđela. Prema tome, dok živimo zajedno sa prvobitnim učiteljima čovečanstva, koji su sada postali stanovnici Meseca, mi živimo takođe sa Anđelima.

Potom, kako nas putevi vode dalje, ulazimo u područje koje je u svoj duhovnoj nauci koja je ikada postojala, poznato kao oblast Merkura. Nijedno od bića u ovom području nije nikada bilo na Zemlji. Tu žive samo bića koja nikada nisu bila stanovnici Zemlje. Kada pređemo u područje Merkura, između smrti i novog rođenja, dolazimo u područje Arhanđela. Kada zatim prođemo u oblast Venere dolazimo do područja Arhaja.

Prolazeći kroz ova područja Treće hijerarhije, prilazimo onome što je u stvarnosti duhovno područje Sunca. To duhovno područje je zaista, u najuzvišenijem smislu, mesto boravka onih bića koja su u redovima viših hijerarhija poznata kao Eksusije, Dinamisi, Kiriotete. Stoga je Druga hijerarhija ta koja je stvarno duša, duh Sunčevog života. Mi ulazimo u to područje i u njemu provodimo veći deo vremena između smrti i novog rođenja.

Sada, ta bića se mogu zaista razumeti samo kada imamo u vidu da je njihovo postojanje sasvim udaljeno od onoga što nas čini zemaljskim ljudima i što nas drži unutar granica prirodnog zakona. Na području pravog Sunčevog života nema prirodnih zakona kakve znamo na Zemlji. U oblasti duhovne delatnosti Sunca, duhovni zakoni – uključujući, na primer, zakone volje – i prirodni zakoni su jedno. U toj oblasti, prirodni zakoni ni na koji način nisu protivni duhovnim zakonima, jer prirodni zakon i duhovni zakon su u potpunosti jedno.

Budimo sasvim jasni u pogledu na posledice ovakve jedne stvari. Mi živimo ovde na Zemlji i imamo različite doživljaje. Možda težimo dobru, nastojimo da ne skrenemo sa puta koji smatramo moralno ispravnim. Sa tim namerama činimo određena dela. Primećujemo nekog drugog kome takve namere ne mogu nikako da se pripišu, kome možemo da pripišemo samo zle namere. Mi čekamo nekoliko godina, nastavljajući da razvijamo, uporedo sa zlim namerama drugog čoveka, ono što smatramo našim dobrim namerama. Ali, sada opažamo da se ništa nije postiglo. Naše dobre namere nisu ništa postigle; naše dobre namere nisu imale nikakvog dejstva i još nas je možda i nesreća zadesila, dok drugi čovek čije smo namere smatrali rđavim, živi pored nas u onome što izgleda kao blagostanje.

To je nešto što vodi ljude koji imaju oči samo za zemaljski život do pobune i do objave da u ovom zemaljskom životu nema dokaza o sili koja pravedno vodi računa o dobru i zlu. Zaista nijedan nepristrasan posmatrač ne bi mogao da kaže da čovek koji ovo govori sasvim greši. Zar bi bilo koja razumna osoba bila spremna da tvrdi da je svaki događaj u čovekom životu

★ DAKLE NA ZEMLJI POSTOJI VELIKI RASLAPAK VO MEĐU DUHOVNO DUŠEVNIM I ZEMALJSKO PRIRODNIH ZAKONA. IZMEĐU Njih POSTOJI VELIKA PROVALIJA, (NA SACHU SU TI ZAKONI POTPUNO UZASLAŠENI). I TAKO NA ZEMLJI IMAMO BUDE KOSI ŽIVE MORALNO I POŠTENO A DOGAĐAJU IH SE NA ZEMLJI ZUA I NESREĆE, NIMA PUNO ONIH KOSI SU ŽELI (KRAVI) I CISE-
LOS ŽIVOTA IM JE DABRO, TE ŽIVE U BLAČOSTANJU TE UZIVAJU. TO UUDI NE MOGU SHVATITI

povezan, u smislu ili zasluge ili krivice, sa onim šta je proizašlo iz njegovih namera u ovom zemaljskom životu? Kada razmotrimo kako se zemaljski život kreće, možemo jedino da kažemo da je tu nemoguće naći bilo kakvu ravnotežu za moralne impulse koji proističu iz duše. Zašto?

To je zato što mi nismo u stanju da prevedemo sops-
tvene namere, one najdublje snage koje uz saglasnost slobodne volje prevladavaju u našem moralno-duševnom životu, u stvarnost u kojoj mi živimo na Zemlji. Tu, u spoljašnjem svetu, prirodni zakoni prevladavaju i nastaju događaji za koje su odgovorni uticaji mnogih ljudi. Mi to ne možemo ako ne shvatimo da u zemaljskom životu postoji provalija između impulsa volje u našim dušama i onoga što vidimo da dejstvuje u spoljašnjem životu kao naša sudbina.

Samo se zapitajte koliko je od onoga što je sudbina u ovom spoljašnjem životu – i stoga vama važno – neposredno ostvarenje namera koje nosite u svojoj duši? Zemaljski svet nije područje u kome su duhovni zakoni, u skladu sa kojima čovek sebi dopušta da bude rukovođen, ili rukovodi sobom, istovremeno prirodni zakoni. U ovom zemaljskom svetu, duhovni zakoni nisu istovetni sa prirodnim zakonima. Duhovni zakoni prevladavaju samo u čovekovom unutrašnjem biću. I ako pošteno posmatramo svet, možemo samo da kažemo: ako neko pogrešno razume moje dobre namere, smatrajući ih rđavim, ukoliko ne prepozna moje dobre namere i sudi o njima po tome šta bi moglo da me zadesi posle nekoliko godina... ako, stoga, neko kaže da su moje dobre namere, u stvari, rđave i kada me snađe nesreća nekoliko godina kasnije, on sebi da za pravo da kaže: „Vidiš šta se sada dogodilo. Ja sam sve vreme govorio da su njegove namere rđave...”, tada bi to bio nemogući način življenja. Duhovno mora da radi iz duše ka duši, ali u spoljašnjem, zemaljskom svetu, duhovno ne radi još uvek kao sila sudbine.

Dakle moramo živo imati na umu da u zemaljskom životu postoji provalija između moralno-duševnog sa jedne strane i fizičko-prirodnog sa druge. Ta provalija je uzrokovana činjenicom da duhovni zakoni nisu istovetni sa prirodnim zakonima.

* PRIRODNI ZAKONI DANAŠNJE DOBA KAŽE DA JE SVE STVARNO I PRAVO ŠTO MI ČINIMO I DOŽIVLJAVAMO. NO TA ŽALOST NE ZNA ŠTO ĆE BITI SA NAŠIM DUŠEVNO DUHOVNIM NAMERAMA, ONA KAŽE DA NEZNA ŠTO JE IBA SMRTI, DRUGO GRANICA SAZNANJA, KAKO SU POSLEDICE OD NAŠTOVE FILOZOFIJE. ŽALOSTI NE ZNA JE KAKVE SU POSLEDICE NAŠIM DUHOVNIM DOŽIVLJAVAMA. DAKLE SE NE PRAVILNO ŽIVOT NAKON SMRTI, ...

Sada, ukoliko bi ljudi u potpunosti zanemarili svet koji se nastavlja posle zemaljskog postojanja – svet od B do C, od smrti do novog rođenja – bilo jednostavno ne obazirući se na njega ili misleći da se zahvaljujući granicama saznanja ništa o njemu ne može znati – šta bi takvi ljudi rekli? Oni bi rekli:

„Prirodni zakoni i ono što čovek čini i doživljava, jer je njegov život u njih uključen – to je stvarno, to je pravo. Naše znanje, naša nauka to može da obuhvati, ali posledice namera, koje su u nama kao duševni i duhovni doživljaji – to mi ne možemo da znamo”. Ništa se zaista *ne može* znati, ukoliko se ne priznaje život od B do C. Da li će te stvari koje žive unutar duše na neki način naći ispunjenje, može jedino biti stvar *vere*. Onoliko koliko je od drevnih vremena znanje o rasponu od B do C izbledelelo, u istoj meri je to odvajanje nastalo između znanja i vere.

No, ne možemo da govorimo o karmi na način na koji govorimo o znanju i veri, jer karma je izraz, ispoljavanje zakona – ne nečega što je puko verovanje – isto kao što je slučaj sa prirodnim zakonom.

Vraćajući se sada na čovekov život između smrti i novog rođenja, posle prvog perioda koji sam vam već opisao, naše proučavanje nas vodi do sveta u kome borave bića Druge hijerarhije, Eksusije, Dinamisi, Kiriotete i umesto zemaljskog postojanja pred nama je Sunčevo postojanje. Čak i kada prođemo iza oblasti zvezda, Sunce i dalje svetli iako ne u fizičkom smislu, i nastavlja da svetli dok mi živimo kroz vreme između smrti i novog rođenja. Dok ovde na Zemlji Sunce svojim fizičkim delovanjem sija dole na nas, u životu između smrti i novog rođenja Sunce sija gore na nas, to jest, nas podržavaju i održavaju bića Sunca, Eksusije, Dinamisi, Kiriotete. Ali, u svetu u kome tada živimo, prirodni zakoni koji su važeći u zemaljskom životu nemaju uopšte značenja, jer se sve rukovodi

* KADA SMO U PODRUČJU SUNCA (DUHOVNOM) NAS ODRŽAVAJU I PODRŽIVAJU BIĆA DRUGE HIERARHIJE. NAS DUHOVNO SUNCE ODRŽAVA OBAZIRUĆI NA 145 PUTI OD SMRTI DO NOVOG ROĐENJA – U SUNČEVOM PODRUČJU NIJE NE VAŽE ZEMALJSKI PRIRODNI ZAKONI, NEKAKVO NIKAKVO ZATVORENJE, TU IMAMO ZATVORENJE KAKO DUŠEVNO DUHOVNO ZATVORENJE, ZNAČI TU VASELJENOST ŠTO SMO NA ŽELJI PROSVETLJENJA KAKO DUŠEVNO DUHOVNO.

* U SUNČANOM PODNEĆU NALAZE ISPUKLENJE SVE NAŠE DUŠEVNE I DUHOVNE NAMERE, UVEŠTAK IMAJI NA ZEMLJI, I KOJE TAKO NISU UPODILE NIKAKVA DOBROTA, - U PODNEĆU SUNCA 2. HIJERARHIJA NAŠ ODUŠEVUJEKO PALMA ALO IMAO BILI DOBRO I POKRETNOST, A JOŠ KAKO SU BILI ŽELI, PROKLETI I T. D., BIVAJU ODBACENI OD SUNCA.

duhovnim zakonima, zakonima duše i duha. U tom svetu nema potrebe da trava raste, nijednoj kravi ne treba trava za jelo, jer ne postoje ni krave ni trava. Sve je duhovno i unutar ovog duhovnog carstva možemo da ostvarimo namere u duši koje ne mogu da se ostvare u zemaljskom carstvu, odnosno koje mogu da se ostvare tako da u krajnjim slučajevima dobro može da odvede do nesreće, a zlo do sreće. Sve u oblasti Sunca nalazi svoje ispunjenje i izraz prema svojoj unutrašnjoj vrednosti, svojoj suštinskoj prirodi, te je prema tome nemoguće za dobro da ne deluje srazmerno svojoj snazi dobrote i zlo srazmerno svojoj sili zla. Postoji veoma poseban razlog zašto je to tako. Iz Sunčevog postojanja koje obuhvata Drugu hijerarhiju, Eksusije, Dinamise, Kiriotete, pruža se prijatna dobrodošlica svim dobrim namerama i ciljevima koji su pohranjeni u našem životu duše na Zemlji. To može da se izrazi i ovako: štagod da je živelo u čovečjoj duši sa ikakvom nijansom dobrote prima se u ovom Sunčevom postojanju sa blagonaklonošću, ali je zlo u potpunosti odbačeno, ono ne može da uđe.

U nizu predavanja⁴⁸ koja sam održao u Geteanumu pre no što je izgoreo – na takozvanom Francuskom kursu – govorio sam o tome kako čovek mora da ostavi svoju rđavu karmu u određenom trenutku između smrti i ponovnog rođenja. Zlo ne može da uđe u oblast Sunčevog postojanja. Postoji poslovice koja se, za savremenu svest, odnosi naravno samo na fizičke posledice Sunca. Ta poslovice kaže da Sunce podjednako obasjava i zlo i dobro.⁴⁹ To je zaista tako, ali Sunce ne prihvata zlo u svoje carstvo. Ako možete duhovno da opazite šta je dobro u čovekovoju duši, videćete kako to sija kao Sunce – sija u duhovnom smislu. Ako opažate šta je zlo u njemu, ono je tamno, kao tačka u koju svetlost Sunca ne može da proдре. Štagod da je zlo

⁴⁸ *Kosmologija, religija i filozofija*, deset predavanja održanih septembra 1922. godine.

⁴⁹ Jer priroda je neosetljiva; / obasjava sunce / i zle i dobre, / i zločincu / kao i najboljemu / sjaju mesec i zvezde. – Gete, *Božansko*, u prevodu Branimira Živojinovića.

* IMA POSLOVICA KOJA KAŽE DA NA ZEMLJI SUNCE PODJEDNAKO OBAŠJAVA I DOBRO I ZLO. - NO U PODNEĆU SUNCA TO NIJE NE VREDI, TU SE OBAŠJAVA JAKO DOBRO A ZLO SE OBAŠJAVA, TI. ZLO NEKA POKRETNOST, A ZLO SUNCE NE POSREDI (DUHOVNO) OMO JE U VRTU

X OVO JE NA ZEMLI FIZIČKO I DUŠEVNO DUHOVNO SU U JEDINSTVU, I SADA TO DUHOVNO
UČEŠĆE NA FIZIČKO. VIDOVI TO JE UČEŠĆE UČEŠĆE DA KAV ZLO ČOVEKA TEŽE OČU-
GNEJE NEGO KOD DOBROG. TAKODER SE SASPAVA KAVI DRUGAČIJI KOD ZLOG I KOD
DOBROG ČOVEKA. TO UČEŠĆE DA NIJE DOBRO PAVATI ILI PAVATI TUŽU UČEŠĆE.

u čoveku, mora da se ostavi za sobom kada se ulazi u Sunčevo postojanje. To ne može da nastavi sa njim.

No, pomislite na ovo: u svom zemaljskom životu čovek je jedna celina. Njegovo fizičko postojanje i njegovo duševno-duhovno postojanje su povezani, oni obrazuju jedinstvo. Iako ne može da se dokaže grubim instrumentima, činjenica je da ne samo što krv čoveka koji je zao teče drugačije, već je i sam sastav krvi drugačiji od onoga koji poseduje dobrotu u svojoj duši!

Predstavite sebi da u životu između smrti i novog rođenja jedan stvarno zao čovek stigne na prag Sunčevog postojanja. On mora za sobom da ostavi sve što je zlo. Da, ali to znači da veći deo njega ostaje za njim jer je zlo vezano za njega, ono je jedno sa njim. On mora da ostavi onoliki deo sebe koliko je bio zao. Međutim, ako na ovom pragu čovek mora da ostavi nešto od sopstvenog bića, šta se posle sa njim dešava? Dešava se da on biva osakaćen i prelazi u Sunčevo postojanje kao vrsta duhovnog bogalja. Sunčevo postojanje može da deluje samo na ono što čovek donese sobom u tu oblast. A u toj oblasti vode ga ona bića koja mogu da rade zajedno sa njim između smrti i novog rođenja.

Uzmimo jednu krajnost, slučaj nekoga koji je bio toliko zao, toliko krajnje nečovečan da je želeo zlo svim ljudima. Zamislimo da je bio zao do one mere u kojoj zlo zaista ne postoji... ali pretpostavimo da postoji potpuni zlikovac. Šta će postati od takvog čoveka koji je čitavo svoje biće poistovetio sa zlom? Šta će postati od njega kada stigne do tačke gde mora da ostavi za sobom sve što je zlo ili što je u vezi sa zlom? On će morati da ostavi čitavog sebe! On će morati da prođe kroz oblast Mesečevih bića, srešće se sa bićem iz hijerarhije Anđela koje je posebno povezano sa njim, a takođe i sa drugim bićima te hijerarhije. Sada kada je stigao do kraja ove oblasti i nastavio svoj put kroz sferu Merkura i Venere, on dolazi do oblasti Sunca. Pre nego što uđe u oblast Sunčevog postojanja on mora da ostavi celog sebe, jer je čitav bio zao. Šta je posledica? Posledica je da on uopšte ne prolazi kroz Sunčevo postojanje i ukoliko sasvim ne nestane sa sveta, on mora trenutno da se pripremi za reinkarnaciju, mora ponovo da uđe u zemaljski život.

X DRUGO U VEZI ZLIH (ZLOVIH LJUDI) STVAR JE OUKOVNI: KADA ZLO ČOVEK
TO. NJEGOVA DUŠA I DUH BOŽU U PODRUČJE SUNCA, TAKO DA ČOVEK MOŽE
OSTATI TO ZLO, A KAKO SE ON SA ZLOM JEDINSTVENI, ON MOŽE OSTATI
A ILO SEBE, (ITO JE VIŠE ZLA U NJEMU VIŠE OSTANE DUŠEVNO DUHOVNO. -
IAD U SUNČANOJ OBLASTI KAVI I SAHO MATI ZLO (TO. KAVO DOBRO UČEŠĆE
ČOVEK UČEŠĆE) TAKO U SUNČANOJ OBLASTI KAVI I SAHO DIO DUŠEVNO DUHOVNO
I TU SE ČOVEK PAVATIJE KAVO OSKAĆEN, IAD DUHOVNI BOGALJ. Ako se
POŠTUJE ZLO DA NE KLE UČE (NE POSLOI ZA SUNCE) I KORA SE VAD BAZO PONOVU INKARNIRATI.

ZLOČINI SE POSLOI ZA SUNCE I KORA SE VAD BAZO PONOVU INKARNIRATI

* ДУХОВНИ ПОРЕДКА СУВЕТА ДОДЈЕЛА НАС ЈЕ (КОЈЕ СМАТРА) 2. КИСКАРНИО. ОАА И СУВЕТА ОВЛАСТИ И ОАА ЗИСОМА ЈА НАКА РАДЕ НА ДУБАМ ДИСИ НАШЕГ ДУШЕВНО ДУХОВНО, ОАД ЗИО ЈТО ДЕ ВСТАЛО РАДЕ ЛИСТА И СУВЕТА ПОДАДЕ МОРА ДЕ ИЗЛАЖАТИ НА РЕМИ, - ДАКЕ ЈВЕ И НАКА ДЕ СУВЕТА РЕАДО. И ИДИ НИКО РЕАДОСВЕ ВЕД СУВЕТА РЕАДО. РЕАДОСВЕ ДЕ ЈАКО СУКА ДУШЕВНО ДУХОВНО.

U slučaju okorelog zločinca, stoga, naći ćete da se on veoma brzo posle smrti ponovo vraća u zemaljski život.

U stvarnosti ne postoje takvi potpuni zlikovci, jer u izvesnom smislu postoji neko dobro u svakom čoveku. Svi oni, stoga, mogu pomalo da uđu u oblast Sunčevog postojanja. Da li će da prodru duboko ili samo malo u tu oblast zavisi od obima u kojem se duševno-duhovno osakatio i to takođe određuje koju meru snage je on u stanju da ponese iz postojanja Sunca za svoj sledeći život. Šta čovek ima u sebi zasnovano je samo na onome što je sakupio iz Sunčevog postojanja.

Znate prizor iz drugog dela *Fausta*, gde Vagner stvara Homunkula u retorti.⁵⁰ Sada, da bi zaista bio u stanju da stvori biće kao što je Homunkul, Vagner bi morao da poseduje znanje koje imaju bića Sunca. Ali Gete ne opisuje Vagnera kao takvog čoveka. Da je Vagner posedovao to znanje, Gete ne bi za njega koristio izraz „suvoparni puzavac”. Vagner je nesumljivo veoma pametan, ali njemu manjka znanje koje poseduju bića Sunca. To je razlog zbog koga Mefistofel – duhovno biće koje ima to znanje, mora da mu pomogne. Vagner ne bi ništa postigao bez pomoći Mefistofela. Gete je sasvim jasno predosetio da se jedino tako može načiniti biće kao što je Homunkul, koje potom može sâmo da se razvija.

Mora da nam bude sasvim jasno da *ljudsko* ne može poteći iz zemaljske, već samo iz Sunčeve prirode. Čovek nosi Sunčevu prirodu u sebi, zemaljsko je samo slika njegovog pravg bića.

Tako, vidite, *poredak sveta* nas predaje na brigu visokim bićima Sunca tokom našeg života između smrti i novog rođenja i zajedno sa nama ta Sunčeva bića rade na onoliko našeg bića koliko smo u stanju da donesemo u oblast Sunčevog postojanja. Ostatak ostaje i mora ponovo da se sakupi prilikom povratka u zemaljski život.

Čovek prelazi u kosmičko postojanje – objasniću dalje stupnjeve prekosutra – a potom se vraća na Zemlju. Vraćajući

⁵⁰ *Faust*, II deo, čin 2, Laboratorija.

★ NAKON BORAVKA u području Sunca još prolazimo kroz područje Zvezda i OMOŠE
VRAĆAMO NA ZEMLJU, - NA POUVRATKU POKOJE POKOJE IMAJ MOŠEŠA I TU UZIMAM
IJE ONO ŽEO KOJE NIKAD JAKO UMEŠI U SUNCARNO POKOŠE - JAKA MI U SEBI IMAJMO
ONO ŠTO JE SUNCARNE I OMO ŠTO JE ZEMALJSKE POKOŠE, TO DUGOJE REFINIRAT JE NIKOŠ
OBILU, NAKO ZARAVNE (ILI BOLEŠT) TE FIZIČKI OBILU I GATBU, u NIKOŠ ZEMALJSKOM ŽIVOTU,

se on prolazi još jednom kroz oblast Meseca. Tu pronalazi zlo koje je za sobom ostavio i mora da ga primi u svoje biće, on mora ponovo da postane deo njega. On ga prima u vidu u kojem ga je doživeo neposredno posle prolaska kroz dveri smrti i sada ga toliko usvaja da se ono ostvaruje u zemaljskom postojanju.

Promislimo još jednom o veoma odbojnom primeru koji sam vam nedavno dao. Ukoliko sam tokom svog života na Zemlji nekome opalio šamar, potom, posle moje smrti tokom putovanja unazad, ja živim kroz bol koju je taj neko osetio. Taj isti doživljaj ponovo pronalazim na svom povratku i težim njegovom ostvarenju. Ako me, prema tome, kasnije tako nešto zadesi što je posledica onoga što je drugo biće doživelo, ja sam sâm tome težio rastajući se od poslednjeg života na Zemlji. Kada se vraćam na Zemlju sobom donosim težnju za njegovim ostvarenjem. – No, ostavimo to za neko vreme. – U sledećem predavanju ću govoriti o ispunjenju karme. Ono što želim da vam sada naznačim je da ono što ponovo nalazim kada se vraćam, nije prošlo kroz Sunčevo postojanje. U to postojanje po- neo sam samo ono što je u meni povezano sa dobrim.

Izgradivši u oblasti Sunca nešto kao zakržljalo biće, ja sada uzimam u sebe ponovo ono što sam za sobom ostavio. Ono što sada uzimam u sebe obrazuje osnove moje zemaljske telesne građe. Kako sam doneo u oblast Sunčevog postojanja samo deo sebe koji je bio u stanju da uđe u tu oblast, ja jedino mogu nazad da ponesem, oploden i oduhovljen Sunčevim postojanjem, deo moga bića koji je mogao da me prati kroz tu oblast.

Razlikujemo stoga sledeće:

- 1) Deo čoveka koji je prošao kroz oblast Sunčevog postojanja pojavljuje se na Zemlji.
- 2) Deo čoveka koji *nije* prošao kroz oblast Sunčevog postojanja pojavljuje se na Zemlji.

Ono što sam do sada govorio odnosilo se na čovekov život između smrti i novog rođenja i njegove kasnije posledice

ZA VAŠE ŽIVOT NA ZEMLJI NA NAS DELUJE SVAKE FIZIČNOG SUNCA TE
 SVAK MESEC VENERE I MERKURA. (SVE ETO JE U NAŠA DOBA PO TREĆE IZ
 DOHODNE SLOBODNE OBLASTI - NA ZEMLJI SVAKE (FIZIČNO) DELUJE NA SVAKO GLAVE
 (MISLJENJE, PRAVILNOST) A MESEC MERKURA I VENERE DELUJE NA SVAKO NAS-
 TROJICAMA U NAŠIM ŽIVOTIMA, I TO PO TREĆE JE DAKO VAŽNO. - TO JE NAŠE RAZUMIJEVANJE.

u zemaljskom životu. Ali Sunce deluje na čoveka i dok je on na Zemlji. I druge oblasti takođe, posebno oblast Meseca deluje na čoveka tokom zemaljskog postojanja. Tu je najpre uticaj Sunčevog postojanja između smrti i novog rođenja, a zatim uticaj Sunčevog postojanja tokom života na Zemlji. Isto tako, ako uzmemo zajedno delatnost Meseca, Merkura i Venere, vidimo najpre uticaj Mesečevog postojanja između smrti i novog rođenja a zatim uticaj Mesečevog postojanja na čoveka dok je on na Zemlji.

Tokom zemaljskog života nama je potrebno Sunce da bismo imali život *glave*. Ono što nam Sunce šalje svojim zracima, budi život glave u našem organizmu. To je deo čoveka koji je uslovljen Sunčevim postojanjem, a koji je zavisn od delatnosti glave. Ja kažem „glava” misleći na čitav život čula i život predstava. Drugi deo čoveka, deo koji zavisi od uticaja sfere Meseca, Merkura, Venere nije povezan sa životom glave, već sa rasplodavanjem u najširem smislu.

U tome ima nečeg veoma značajnog. Sunčevo postojanje deluje na čoveka između smrti i novog rođenja, čineći ga stvarno „čovekom”, razrađujući u njemu ono što je vezano sa dobrim. Tokom zemaljskog života, međutim, Sunce može da radi samo na onome što je vezano sa glavom. Zaista taj život glave nema mnogo toga sa dobrim, jer čovek može da koristi svoju glavu upravo da od sebe načini okorelog nitkova. On može da dopusti da ga njegova velika pamet načini zločincem.

Sve u zemaljskom postojanju što podstiče napredak razvoja je zasnovano na životu rasplodavanja. Taj život rasplodavanja je pod uticajem Meseca koji je tokom perioda između smrti i novog rođenja vezan sa delom čoveka koji ne učestvuje u prolasku kosmičkim oblastima.

Ukoliko to imate na umu, biće vam lako da razumete kako se ono što je vezano sa tim pojavljuje u čoveku tokom zemaljskog života.

Imamo najpre, deo čoveka koji je prošao kroz Sunčevo postojanje. U zemaljskom životu Sunčevo postojanje radi jedino na glavi; ipak, ono što je povezano sa Sunčevim postojanjem

DAKLE ONO ŠTO JE OD NASŠEC DUŠEVNA DUHOVNOŠĆA PROŠAO U NJE SUNČANU OBLAST TU U NOVOM ŽIVOTU DIALOGIRAJE ILI SKLONOST KA ZDRAVLJU A ONSO (ZNA) ITO JE BILU U MESEČEVOM OBLASTI UMETOVAT ĆE TU. DEPRIMIRAT ĆE STUPAN) NASE SKLONOSTI BOLESTIMA - ZDRAVLJE JE POVEZANO SA GLAVOM, A BOLEST SA PROBAVOM I SISTEMOM NERVENOGA VARNJA.

ostaje u čovekovom biću kao celina; ostaje kao njegova *sklonost zdravlju*. Zato je sklonost prema zdravlju takođe povezana sa glavom. Glava se razboli samo kada se bolest prenese u nju odozdo, kroz probavni proces ili delatnošću ritmičkog sistema.

Sa druge strane, deo čoveka koji ne prolazi kroz Sunčevo postojanje je vezan sa njegovom *sklonošću ka bolestima*.

I tako, postaće vam jasno da su bolesti upletene u čovekovu sudbinu *ispod* oblasti Sunčevog postojanja i u vezi su sa posledicama zla koje je doživljeno čim se prođe u život između smrti i novog rođenja. Oblast Sunca je povezana sa sklonošću ka zdravlju i jedino kada uticaji iz oblasti Meseca prodru u Sunčevu oblast u čovekovom organizmu može onaj deo njega koji je u zemaljskom životu povezan sa Sunčevom sferom – naime glava – da se razboli. Sada vidite da je pravi uvid u te izuzetne karmičke veze moguć samo kada sledimo čoveka u oblast gde su duhovni zakoni prirodni zakoni, a prirodni zakoni duhovni zakoni.

Sklonost zdravlju

1. Deo čoveka koji je prošao kroz oblast Sunca se pojavljuje na Zemlji

To je deo čoveka koji je zavisao od delatnosti glave

Sklonost bolestima

2. Deo čoveka koji nije prošao postojanje Sunca se pojavljuje na Zemlji

To je deo čoveka kroz koji je povezan sa životom rasplodavanja

Morate da mi oprostite što koristim obične reči opisujući stvari koje su sve osim obične i što govorim jezikom svakodnevnog života. To je prirodno za onoga ko stoji unutar duhovnog sveta. Kada govorimo sa ljudima ovde na Zemlji, mi po načinu na koji govore prepoznavamo da li stoje u okviru oblasti prirode. Sam njihov jezik ih izdaje. Ali kada neko dođe u oblast koju sam opisao u poslednjem predavanju – oblast u koju čovek prelazi odmah posle smrti – i tu razgovara sa bićima

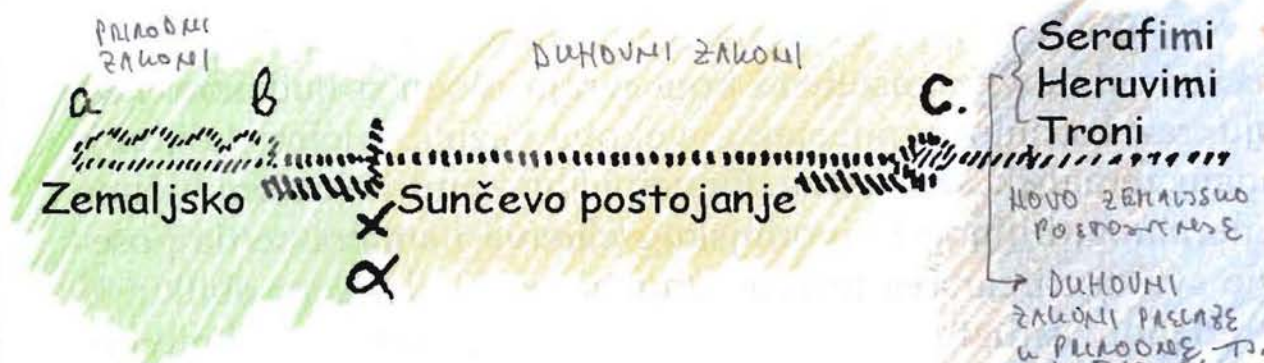
koja su jednom bila praučitelji čovečanstva ili sa bićima hijerarhije Anđela, onda ima nečega neobičnog u tom razgovoru, jer u toj oblasti – kako da kažem – svet govori kao da se radi o prirodnim zakonima, ali to su prirodni zakoni u kojima dejstvuje magija i koji su rukovođeni duhom. Ta bića razumeju magiju, ali o prirodnim zakonima znaju samo da ljudi imaju takve zakone na Zemlji. Njih se ti prirodni zakoni ne tiču. Pored toga, zbivanja i događanja tamo preko se pojavljuju u slikama koje liče na one koji se odigravaju na Zemlji. Otuda duhovna delatnost podseća na delatnost prirode ali je jača, većeg intenziteta, kao što sam opisao.

Kada čovek napusti tu sferu i uđe u oblast Sunca, tada se ništa više ne čuje o prirodnim zakonima koji pripadaju Zemlji. Jezik bića u ovoj oblasti se odnosi jedino na duhovnu delatnost, na duhovne uzroke. U tom svetu se ništa ne čuje o prirodnim zakonima.

Vidite, dragi moji prijatelji, ove stvari moraju da se saznaju kad tad, jer kada se na Zemlji nepekidno insistira na tome da su prirodni zakoni apsolutni, univerzalni ili čak – stvarno glupo – večni, neko bi uzvratio: ali postoje područja u vaseljeni kroz koja čovek treba da prođe u životu između smrti i novog rođenja, gde se na te prirodne zakone gleda sa osmehom, jer tu oni nemaju nikakvog značaja. Oni u najboljem slučaju postoje samo kao vesti sa Zemlje, a ne kao bilo kakav stvarni činilac u životu. I kada čovek prođe kroz ovu oblast između smrti i novog rođenja i kada je poživio dovoljno dugo u svetu u kome nema prirodnih zakona već samo duhovnih zakona, on prestaje da misli o prirodnim zakonima kao o nečemu što treba uzeti ozbiljno. Prirodni zakoni se ne shvataju ozbiljno između smrti i novog rođenja. Čovek živi u oblasti gde se njegove duhovne namere mogu da ostvare, gde se ide u susret ostvarivanju.

Ali, ako je u oblasti Sunčevog postojanja samo Druga hijerarhija, ako u toj oblasti treba da doživimo samo vrstu ostvarenja koja je tu moguća, onda, prošavši kroz ovo postojanje i poželevši da ponovo uđemo u zemaljski život, treba da stojimo u tom trenutku (vidi crež) pod teretom naše karme znajući da

nikakav napredak nije moguć ukoliko se ono što je duhovno dovedeno do ostvarenja ne može prevesti u fizičko. Duhovno, naša karma je dovedena do ostvarenja kada smo se spustili na Zemlju, ali u trenutku kada uđemo u zemaljsko postojanje, duhovni zakoni i duhovna gledišta moraju da se preobrazu u fizička. Tu je oblast u kojoj Serafimi, Heruvimi i Troni preobražavaju duhovno u fizičko.

Tako u sledećem zemaljskom životu, ono što se već duhovno ostvarilo postaje takođe fizičko ostvarenje u karmi. Tako se karma kreće napred.

★ 30.04.2009.★

★ GLAVNO JE KADA DANAŠNJA ZEMALJSKA GOVORI DA POSTOJE SAMO PRIRODNI ZAKONI I DA SU ONI UNIVERZALNI I VAŽEĆI, - TO VLADEJE (VLADEJE) SAMO NA ZEMLJI, U DUHOVNOM SVETU (POSREDOJE SUNCA - MATRICE) VLADEJE SAMO DUHOVNI ZAKONI, A PRIRODNI SE ČAK NITI NE SPOKINJU. - ZEMALJSKI NAPIREDAK MOGUĆ JE SAMO ONDA KADA SE DUHOVNO OŠEĆANJE KAKOJE PREVEDE U FIZIČKO - DUHOVNA GLEDIŠTA KOLIKU SE PREOBRAZITI U FIZIČKA. - TO PREOBRAZIVANJE DUHOVNOG U FIZIČKO VAŠE MATRICE NEKA BIĆA 1. HIERARHIJE (SERAFIMI, KERUBINI I TRONI) - ONO ŠTO SE DUHOVNO OSTVARILO (U POSREDOJE SUNCA), TO POSTAJE FIZIČKO OSTVARENJE U ČOVEKOVIM SUDBINAMA T. J. KARMI.

XI

Dornah, 18. maj 1924. godine

Ako hoćemo da razumemo pravu prirodu karme, od presudne je važnosti da obratimo pažnju na stepen u kome sve-mir učestvuje u razvoju čovečanstva.

Da bismo, prema tome, bili u mogućnosti da zamislimo ona bića duhovne vasseljene koja igraju ulogu u ljudskom razvoju, razmotrimo za početak čovekovu vezu sa bićima koja pripadaju zemaljskom carstvu. Čovek je na Zemlji okružen bićima mineralnog, biljnog i životinjskog carstva i smatra se da poseduje sva ta tri carstva prirode unutar sebe – u višem obliku. U određenom smislu, čovek je u vezi sa mineralnim carstvom posredstvom svog fizičkog organizma, ali on razrađuje ono što se inače nalazi u spoljašnjem mineralnom carstvu u viši oblik postojanja.

Kroz svoje etersko telo čovek je vezan za carstvo biljaka, ali on to opet razrađuje u sebi. Isto važi za čovekovu vezu, posredstvom njegovog astralnog tela, sa bićima životinjskog sveta. Prema tome, kada mislimo o prostornom okruženju čoveka, nalazimo da on nosi mineralno, biljno i životinjsko carstvo u sebi.

Kao što čovek u sebi nosi ta spoljašnja carstva prirode, tako on nosi u sebi – ali u smislu vremena, ne prostora – carstva viših hijerarhija. Ljudsku karmu u svim njenim vidovima možemo da shvatimo samo kada znamo kako različita carstva hijerarhija rade na čoveku tokom njegovog zemaljskog života.

S obzirom na to kako mineralno carstvo deluje na čoveka, treba da se osvrnemo na procese vezane za ishranu. Bilo koja sredstva ishrane koja čovek uzima iz carstva višeg od mineralnog, svedena su, pre svega, na mineralno stanje. Prelazeći na biljno carstvo, mi znamo da čovek ima u sebi životne snage. Opet, u odnosu na životinjsko carstvo znamo da posredstvom svog astralnog tela čovek uzdiže puki život u višu oblast, u oblast

osećanja. Ukratko, možemo da sledimo tok rada tri prirodna carstva i unutar ljudskog organizma.

Na isti način možemo da sledimo delatnost viših hijerarhija u čovekovom duševnom i duhovnom životu. Mineralna priroda, biljna priroda, životinjska priroda u čoveku može da se razume u svetlosti delatnosti tri carstva prirode u prostoru. Isto tako moramo da razumemo više sile delatne u životu čoveka.

Za početak, mi ćemo razmotriti ljudsku sudbinu i nastojati da razumemo kako carstva hijerarhija rade u njoj. Ali ovde moramo da proučimo, ne ono što je prisutno *istovremeno* u čoveku, naime, fizičko telo, etersko telo i astralno telo, već u vezi sa delatnošću hijerarhija moramo da proučimo šta se događa u čovekovom zemaljskom životu *tokom vremena* – naravno sa duhovnog stanovišta.

U našim antroposofskim proučavanjima mi smo uvek prepoznavali određene periode tokom ljudskog života: od rođenja do promene zuba negde oko sedme godine, od promene zuba do puberteta, od puberteta do 21-ve godine kada su razlike manje uočljive; potom od 21-ve godine do 28-e, od 28-e do 35-te godine, od 35-te godine do 42-ge, od 42-ge do 49-te, od 49-te do 56-te i tako dalje. U vezi sa onim što leži iza 56-te godine govoriću u sledećem predavanju. Danas ćemo razmotriti tok ljudskog života do 56-te godine.

Prema tome posmatramo tri perioda života do 21-ve godine, potom tri sledeća perioda i tako dalje.

Čovek kaže „Ja” za sebe, ali mnoge sile su upletene u to „Ja”. Posmatrano spolja na „Ja” deluju mineralne sile, biljne sile i životinjske sile; unutrašnje, u smislu duše i duha, na „Ja” deluje Treća hijerarhija, Anđeli, Arhandedeli i Arhaji, deluje Druga hijerarhija, Eksusije, Dinamisi, Kiriotete i deluje Prva hijerarhija, Serafimi, Heruvimi i Troni.

Sva ta bića ne deluju tokom čovekovog života na isti način. Čak i spolja postoji razlika u uticajima koji su delatni u čoveku u odnosu na njegovu starost. Kada, na primer, posmatramo dete na samom početku zemaljskog života, nalazimo da je u njemu posebno prisutno ono što je karakteristično za životinjsko carstvo – proces izrastanja, napredovanja, izgrađivanja.

* NA POČETKU NAŠEG ŽIVOTA U NAŠA DJELUJU PROCESI KOJI ODGOVARAJU ŽIVOTINJSKOJ PRIRODI (IZRASTANJE, IZGAĐIVANJE I KAPEDOVANJE) - U SREDINI ŽIVOTA U NAŠA DJELUJE BILJNA PRIRODA, A NA KRAJU ŽIVOTA NA NAŠ DJELUJE MINERALNA PRIRODA (KOJA UHLIČNE ŽIBOG MINERALIZACIJE).

Kada posmatramo poslednji deo života, godine koje vode u starost, pronalazimo dokaz o procesu mineralizacije, organizam postaje sklerotičan, krt. Stoga, što je proces mineralizacije u čoveku manje primetan i tananiji, on u njemu deluje jače nego u životinjama – sa izuzetkom viših životinja. Razlika postoji usled uslova u koje sada ne možemo da zalazimo, ali na koje ćemo se vratiti nešto kasnije. Dok kod životinja opadanje životnih snaga počinje neposredno nakon završetka procesa odrastanja, čovek prenosi važne faze svog razvoja u period opadanja koji u stvarnosti počinje još u tridesetim. Veliki deo razvoja čovečanstva jednostavno ne bi postojao da se ljudi razvijaju na isti način kao životinje, ne prenoseći ništa u starost. Ljudi mogu dosta da prenesu u starost i mnoga značajna dostignuća kulture treba da zahvale onome što je preneseno u starost, u period fizičkog opadanja kada je proces mineralizacije posebno vidan.

Spolja je jasno vidljivo da na početku zemaljskog života prevladava životinjska priroda, na kraju zemaljskog života mineralna priroda, a u međuvremenu biljna priroda.

No, u odnosu na rad viših hijerarhija na čoveku, razlika je još izraženija. U najranijem detinjstvu Treća hijerarhija – Anđeli, Arhanđeli i Arhaji naročito rade na duševno-duhovnom životu. Delatnost te Treće hijerarhije obuhvata pravo govoreći, prva tri perioda života (pogledaj crtež.) Anđeli, Arhanđeli i Arhaji su delatni tokom ovog perioda. U detetu i mladim ljudima organizam se sve vreme izgrađuje posredstvom duše i duha. Ta delatnost obuhvata gotovo sve, i u tome učestvuju sile iz sveta Treće hijerarhije, Anđeli, Arhanđeli i Arhaji.

U 14-toj godini Druga hijerarhija (Eksusije, Dinamisi, Kiriotete) počinje da deluje. Tako da tu, ponovo kroz tri perioda, između 14-te i 35-te godine deluju: Eksusije, Dinamisi, Kiriotete. Videćete, dragi moji prijatelji, da u periodu između 14-te i 21-ve godine Treća i Druga hijerarhija zajedno utiču na ljudsko biće. Tek posle 21-ve godine Druga hijerarhija počinje da radi sama.

156 * NAS RAZNO PROJEDE U PERIODIMA OD 7 GODINE. TAKO U 1. I 2. PERIODU (OD 7 DO 14 GODINE NA NAŠE DUHOVALE DUŠEVNO DŽELUJE 3. HIJERARHIJA: DO 7. GODINE ANĐELI, DO 14. GODINE ARHANĐELI I DO 21. GODINE ARHAJI. NO U 3. PERIODU POČINJE SE UPOTREBITI 2. HIJERARHIJA. DAKLE DO 14. GODINE DŽELUJE SAMO 3. HIJERARHIJA, A OD 14. DO 21. GODINE DŽELUJE 3. I 2. HIJERARHIJA, T. ARHAJI I KIRIOTETI. OD 21. DO 42. GODINE DŽELUJE DRUGA HIJERARHIJA, ALI OD 35. DO 42. GODINE DŽELUJE 2. I 1. HIJERARHIJA...

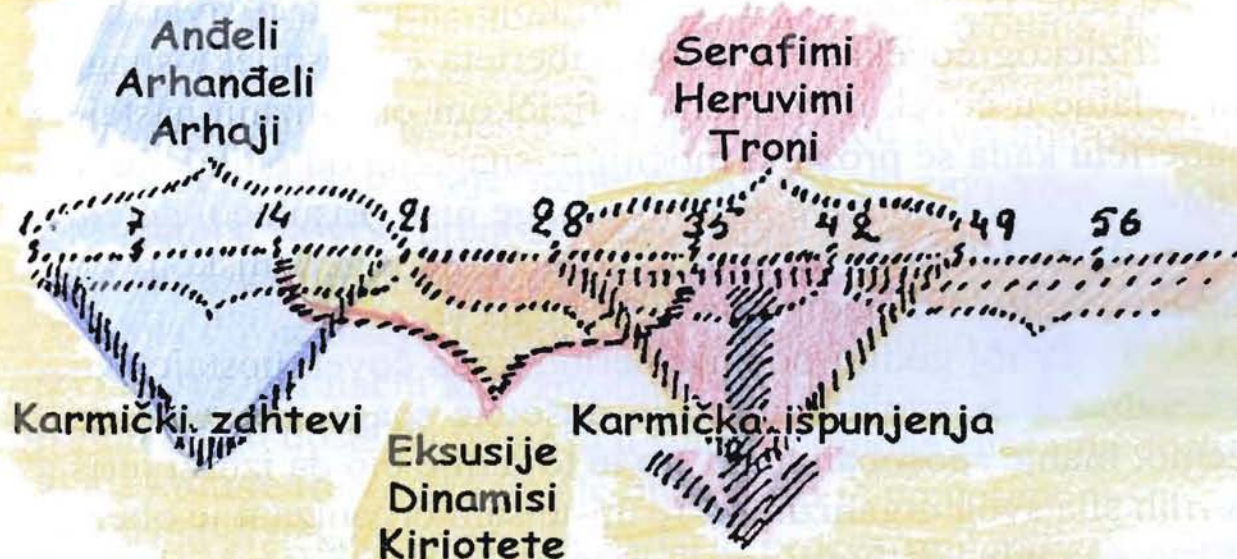
U pubertetu, veliki kosmički procesi, koji do tog doba nisu prisutni u čoveku, počinju u izvesnoj meri da deluju u njemu. Samo ako malo razmislimo uvidećemo da, kada postane sposoban da se reprodukuje, da se rasplodava, čovek može da primi u sebe iz kosmosa one snage koje sarađuju u stvaranju novog fizičkog čoveka. Pre doba puberteta te kosmičke snage nisu delatne u čoveku. Promena u fizičkom organizmu nastaje u pubertetu kada se prožima moćnijim snagama od onih koje je prethodno sadržavao. Ove snažnije snage nisu prisutne u detetu pre tog doba. U detetu su slabije snage koje u zemaljskom životu, u početku, rade jedino na duši, ne na telu.

U 35-toj godini počinje period kada čovek postaje slabiji u odnosu na svoje unutrašnje duševne snage, možemo da kažemo, manje sposoban nego što je to ranije bio da izdrži juriš razornih sila svog organizma. Pre 35-te sâm organizam je obezbeđivao osnovnu potporu, jer je njegova urođena težnja da izgrađuje. Ta težnja se nastavlja u tridesetim, ali tada razorna težnja počinje da prevladava. Tom razornom procesu ne mogu da se suprotstave čak ni snage koje proističu iz bića Druge hijerarhije. Od sada duša mora da primi *od vaseljene* dovoljno podrške da spreči da se normalan tok života završi smrću u 35-toj godini. Jer ukoliko bi do 21-ve godine samo bića Treće hijerarhije bila delatna, a potom od 14-te do 35-te godine samo bića Druge hijerarhije, mi bismo morali da budemo zreli za smrt u 35-toj godini, tačnije rečeno na samoj sredini zemaljskog života – osim ako se fizičko telo ne bi održalo po pukoj inerciji. Smrt tada ne nastupa jer zapravo od 28-e godine, a ne samo od 35-te i ponovo kroz tri perioda, bića *Prve* hijerarhije, Serafimi, Heruvimi i Troni deluju na čoveka.

Opet, postoji period, između 28-me i 35-te godine, kada Druga i Prva hijerarhija rade zajedno. Prema tome Druga hijerarhija radi sama tokom perioda od 21. do 28. godine života.

Kao što sam ranije rekao, razmotrićemo kasniji period života u sledećem predavanju. Vi ćete naravno reći: ali, da li je čovek koji je prešao svoju 49-tu napušten od svih hijerarhija? To ćemo razmotriti drugom prilikom. Prema tome, ono što je

rečeno danas ne bi trebalo da se odnosi samo na one koji imaju manje od 49 godina već i na druge. Međutim za početak moramo da naučimo kako hijerarhije unose svoje snage, svoju posebnu jačinu u čovečji životni tok.

Naravno, ne smete misliti da takve stvari mogu da se proučavaju tako što ćemo samo šematizovati. To uopšte nije moguće kada se radi o bilo kom višem vidu života.

Već mnogo godina govorim o čoveku kao tročlanom biću: čoveku nerava i čula, ritmičkom čoveku, čoveku metabolizma i udova. Jedan profesor je jednom izveo zaključak iz ovoga – šta sve profesor ne bi zaključio! – da sam ja podelio čoveka na tri dela – glavu, grudi i abdominalni sistem. To je stoga što je stvari šematski postavio jednu pored druge. Ja sam, naravno, oduvek podvlačio da iako je nervno-čulni sistem usredsređen pretežno na glavu, on se grana kroz čitav organizam. Isto važi i za ritmički sistem. Tri člana ne mogu da se posmatraju prostorno jedan pored drugog. Na isti način morate da zamislite i niz o kome smo govorili: delatnost Anđela, Arhanđela i Arhaja je ograničena uglavnom na prva tri perioda života, ali posledice ovih perioda se nastavljaju kroz čitav život, isto kao što je nervno-čulni sistem usredsređen uglavnom na glavu, ali je prisutan i u čitavom organizmu. Možemo osećati i nožnim palcem jer on takođe sadrži nervno-čulni život.

U DUHOVNOM NAUKI NE SHIJE SE SVE SPOKOJ JEHOVITINATI I NE SHIJE SE SVAKI STAVITI POREĐ DNEGE. TU SU STUJMI ISIAE ACETENE I NISU SPOKOJ ODSEJENJE - TAKO GLAVA (ČUENO ŽIVJANI SUJTM) DSEJSE NA CISELO TISELO (SUGDJE SU ŽIVCI) - RITMIČKI SISTEH NISE SAKO U JEDINI VEĆ PREDIJA I GLAVU I METABOLIČKI SISTEH. - MOTOMIČKI SISTEH NISE SAKO U KONIEN DISELU! ON DSEJSE I NA GLAVU I NA RITMIČKI SISTEH. NA ISTI NAČINI DUHOVNA BKA DSEJSE ZAPREJENO; PSEJMO 3. HISEJATIHJH NE DSEJSE SAKO DO 21. GODINE VEĆ I KVEZ CISELU ŽIVOT. TAKO SE I SA 2. HISEJATIHJH NISU SA.

Ipak, ovo tročlanstvo čoveka je stvarnost, isto kao i drugo tročlanstvo o kome danas govorim.

Kada proučavate ove periode u ljudskom životu, možete da kažete: sa duhovne strane, čovekovo *Ja* je podložno raznim uticajima koji proizlaze iz duhovnog sveta, baš kao što je sa fizičke strane predmet uticaja koji dolaze iz životinjskog, biljnog i mineralnog carstva. Kao ljudi mi stojimo sa svojim *Ja* u sredini onoga što nam pristiže iz kosmosa na najkomplikovaniji način i ta delatnost koja se produžava duhovno iz kosmosa, iz hijerarhija, ka čoveku je takođe u vezi sa oblikovanjem karme tokom fizičkog života na Zemlji.

Anđeli, Arhanđeli i Arhaji nas dovode iz duhovnog sveta u fizički i oni su ti koji nas uglavnom prate kroz prva tri perioda života. Oni najsnažnije deluju na nervno-čulni sistem. U svom komplikovanom i čudesnom razvoju koji se odigrava u našem čulnom životu i našem razumskom životu do 21-ve godine, u svemu tome učestvuju Anđeli, Arhanđeli i Arhaji.

Nebrojena događanja se odigravaju iza kulisa obične svesti i upravo u tim dešavanjima učestvuju bića viših hijerarhija.

Onda ponovo od puberteta, od oko 14-te godine nadalje, bića čije su snage jače od snaga Anđela, Arhanđela i Arhaja, počinju da prevladavaju ritmičkim sistemom. Stvarni zadatak tih bića Treće hijerarhije, Anđela, Arhanđela i Arhaja je da utiču na naš duševni život. Iz prezemaljskog postojanja mi sobom donosimo u prve tri epohe života tako jake snage da je duša u mogućnosti da intenzivno radi na telu. Tokom tog perioda treba da nam pomognu samo srazmerno slabije snage Treće hijerarhije.

Sada, vidite, snage koje su potrebne Anđelima, Arhanđelima i Arhajima, da bi vodili i usmeravali ljudski život do 21-ve godine, teku ka njima iz duhovnog zračenja Saturna, Jupitera i Marsa. Fizička nauka krajnje prosto opisuje kosmos. Iz Saturna, Jupitera i Marsa zrače snage o kojima Anđeli, Arhanđeli i Arhaji imaju najdublje razumevanje.

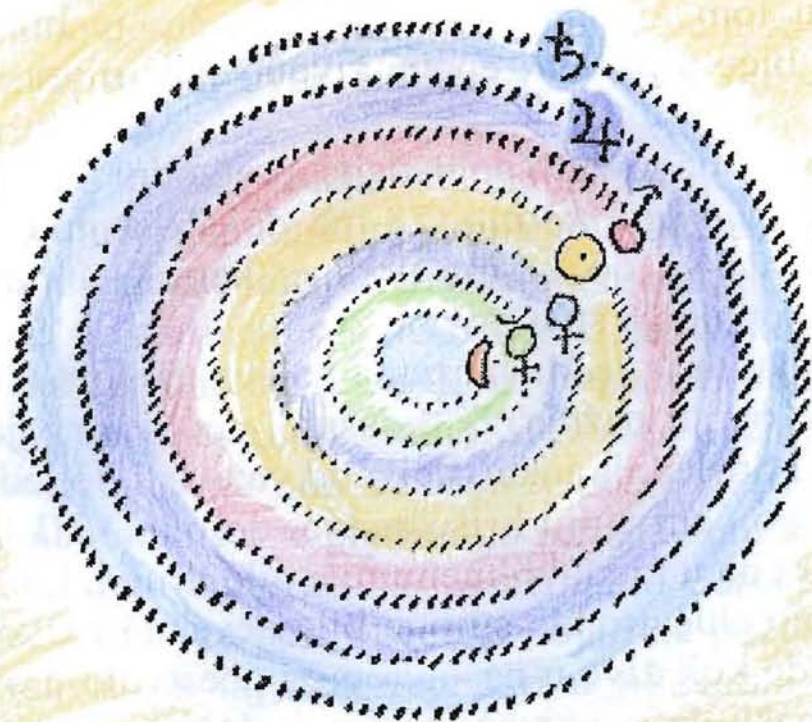
DO 21. GODINE NA NAS DOKUJU ANĐELI, ARHANĐELI I ARHAJI, I ONI SU NAS DOPRAVILI NA ŽETINU IZ DUHOVNOSTI SVETA. TADA SE IZ DUSŠNOG DUKOVNOG MI AKTIVIRAMO, OATDA DO 14. GODINE U KAKO O DOLAZI 2. HIJERARHIJA, - ZA SVOJ RTO NA NAMA UUDIMA 3. HIJERARHIJA PRIMA SNAGE SA SATURNA, JUPITERA I MARSA.

Kada čovek prolazi kroz život između smrti i novog rođenja, on ulazi najpre u Mesečevu sferu, gde dolazi u dodir sa bićima koja su nekada boravila na Zemlji i koja su stroge sudije dobra i zla koje on nosi sa sobom. Za neko vreme on mora da ostavi za sobom u Mesečevoj sferi zlo koje je deo njega. Ne može da ga ponese u oblast Sunca.

Potom prolazi kroz sferu Sunca i još dalje u svemir. Snage Marsa, Jupitera i Saturna počinju da rade na njemu. On prolazi kroz čitav život između smrti i novog rođenja i tek u povratku, kada ponovo dođe u sferu Meseca, prilaze mu Anđeli, Arhanđeli i Arhaji govoreći otprilike ovako: saznali smo od Saturna, Jupitera i Marsa da si ti osakaćen. – Rekao sam da zlo moramo da ostavimo za nama, što znači da tu čovek ostavi nešto od sebe. On ulazi kao bogalj u sferu Sunca, kao i u dalje oblasti, i tu na njega pada pogled Saturna, Jupitera i Marsa.

Dragi moji prijatelji, ovaj život od smrti do novog rođenja je stvarno komplikovan! Čim prođemo dveri smrti, odigrava se u sferi Meseca ono što sam opisao. Čovek za sobom mora da ostavi sve što se u njegovom biću poistovetilo sa zlom. To je kao kada bi fizičko telo ostavilo za sobom svoje udove. Zbog toga što se poistovetio sa zlom, čovek ulazi osakaćen u sferu Sunca i ostalog kosmosa, u okrnjenom stanju, jer mora za sobom da ostavi određene delove svoga bića i kada, prošavši kroz sferu Sunca, uđe u oblast Marsa, Jupitera i Saturna, on oseća kako ga Mars, Jupiter i Saturn gledaju prodornim okom pravičnosti. Kao tkači kosmičke pravde oni ga posmatraju da bi videli koliko od njegovog bića može da ponese gore. Oni ga gledaju. Svako od nas opaža koliko je dobro ili zlo postalo deo nas, šta možemo da ponesemo gore, pojednako kao i šta nedostaje, tačnije, šta smo u obavezi da ostavimo za sobom. Svako od nas shvata do koje mere smo poistovećeni sa zlom, koliko nam toga nedostaje. Pogled koji na nas upravljaju bića Marsa, Saturna i Jupitera, omogućava nam da shvatimo naše nesavršenosti i mane.

• KAD ŽIVOT IZMEĐU SMRTI I NOVOG ROĐENJA VSOHA JE ZAHVAĆEN D. KOMUNICIRAN I
ODNOSI NAJON SMRTI (OD U. DANA) MI DOLAZIMO U SFERU MESECA I TU SUSRE-
ĆEMO BIĆE REKALUSKE KITELE (MESEČEV BIA) KAO I BIA 3. HISENANIDE
-MESEČEVA BIA SU SMOGI SUCI NAŠIH DIVERZ, KOŠIH DIVERZ, - TU MI NUNA-
JU OŠKATI DIO SEBE KOD SE POŠAO FOD UNESCAI ZLA, I KAO "BOGALJ" I "NA-
SPRIVAMO PUT U SVETLO POŠKIDE, A ONDA PROLAZIMO KOD POŠKIDE
NAŠA JUPITERA I SATURNA, ONI NAŠ GLEDaju PRODORNI OKOM PRAVIČNOSTI,
ONI TAJU NAŠIČU PRAVBU, KAKI NAŠ GLEDaju. TADA MI VIDI MOLEMO DZ
U NAŠA DIVERZ, A MOLEMO ZLA. TI PLANETI NAŠ OŠKIDAJU DA SHVATIMO NAŠE KAKI NESAVRŠEN...

Kada se čovek ponovo vrati, Saturn, Jupiter i Mars su u međuvremenu saopštili Anđelima, Arhanđelima i Arhajima šta su videli i doživeli kada je čovek prošao pored njih sa svim svojim nesavršenostima. Bića Treće hijerarhije to utkaju u njega, tako da je upisano u njegovo biće kako to treba da nadoknadi. U te tri prve epohe života kada Anđeli, Arhanđeli i Arhaji rade na čoveku posebnom snagom, *zahtevi karme* se upisuju u nervno-čulni sistem, u sistem glave.

Kada je prošla 21-va godina (kako stoje stvari sa ljudima koji su umrli pre tog doba biće objašnjeno u kasnijim predavanjima) karmička životna potraživanja su već upisana u čoveka. Onaj koji može da čita šta postoji u dvadesetjednogodišnjem čoveku, taj će moći da vidi koja su karmička potraživanja upisana u njemu, jer se u tom periodu do 21-ve godine upisuju ta potraživanja. Ona leže uglavnom u skrivenim, okultnim osnovama nervno-čulnog sistema, u onome što je duhovno iza nervno-čulnog sistema.

Kada, s druge strane, usmerimo našu pažnju na dalji tok života, kada posmatramo čoveka između 28-me i 49-te godine, pronalazimo da je to manje stvar upisivanja karmičkih

- NA POMATANJE U NOVEJAKU NAČINU BIĆA KARMICA SUPTILNA I SATURNIJA STADICA -
VREMENI 3. HIPERANALIZI KOLIKO SMO MI NEPOVRATNO. PAKO 3. HIPER. TE DOČEKAJE
NAŠIH DOKLA UTICAJU U NAŠ, I U KATA DE ZAPISALO KAKO TREBA MO 161
DA NARODNADIMO NAŠU NEPOVRATNO ST. OD ROĐENJA DO 21 GODINE TI RAZNI
ZAHTEVI KARMICE UPISUJU SE U NAŠE ČULNO ŽIVČANO SUSTEM TO. SISTEM GLAVE
JE KOGA DE FORTUNA NAŠE TURECO. - DO 21. GODINE U NAŠ SU UPISANA SVA KARM-
IČKA POTRAŽIVANJA. - TA POTRAŽIVANJA LEŽE U ONOME ŠTO JE DUHOVNO NAČIN
I ZA ČULNO ŽIVČANOG SISTEMA.

potraživanja, a više izvršenja karme, ispunjenja karme, jer posebno u tom životnom periodu ono što je bilo upisano u čovekovo biće u prve tri epohe života, sada mora karmički da se ispuni.

Tako da ovde (pogledajte prethodni crtež) mogu da napišem: *ispunjenje karme* (28-ma do 49-ta godina.) Tokom perioda od 21-ve do 28-me godine, karmička potraživanja i karmička ispunjenja su u ravnoteži.

Sada, tu je jedna izuzetna pojava na koju u naše vreme mora da se obrati pažnja. U sadašnjoj epohi razvoja mnogo je ljudi čija se poslednja inkarnacija od važnosti dogodila u prvim vekovima po osnivanju hrišćanstva, do oko VIII ili IX veka. (To ne znači da u međuvremenu nije bilo drugih inkarnacija, ali ako je to bio slučaj onda su one bile nevažne.) Ukoliko bismo istražili ljude koji žive u naše vreme i učestvuju u ovoj kulturi, mi bismo našli da je najveći broj njih doživeo svoju poslednju važnu inkarnaciju u prvih sedam ili osam vekova posle osnivanja hrišćanstva.

Taj period je bio takav da je ostavljao upadljive posledice na one koji su tada živeli. To danas može da se vidi kada se posmatraju određeni ljudi u odnosu na njihovu karmu. Više puta, dragi moji prijatelji, ja sam sebi postavio zadatak da proučavam neke ljude sa te posebne tačke gledišta, ljude koji su savladali određenu količinu savremene kulture, intelektualne kulture i koji su takođe, srazmerno tome, prilično učenici. Pomislite na veliki broj onih koji su danas postali učitelji u srednjim školama, državni činovnici i slično. Oni su prilično naučili, izvršili su srednje škole, čak i fakultete i zaista postali neizmerno pametni. (Ovo ne mislim ironično, samo vas molim da to povežete sa onim što sam ranije govorio o sličnim stvarima.) Danas ima bezbroj pametnih ljudi. Većina je, svakako, toliko pametna da teško može bilo šta da im se kaže, jer oni to sve već znaju! Svako ima svoje viđenje, svako daje sud o onome što čuje.

Tako stvari stoje u naše vreme, ali samo u naše vreme. U ranijim epohama je bilo mnogo drugačije. Tada su postojali pojedinci koji su posedovali znanje i drugi su ih slušali. Pametnih

NAPO - OD 21. DO 28. GODINE KARMICHA POTRAŽIVANJA I ISPU-
NJIVANJA SU U RAVNOTEŽI. OD 28. DO 49. GODINE VIŠE SE KARMICHA ISPU-
NJIVANJA (DOSTIŽE NAS SUDBINA) - VEĆINA DRUŠTVENIH LJUDI IMA
JE ZNAČAJNE INKARNACIJE U SPOVEDIMA POSLE GOL. MISLEĆA.
(8. 9. I 10. TRUŠĆE). U OVI PERIODU POSTOJACE SU ISTO INKARNACIJE
TU SU BILE NEVAŽNE, - TI PERIODI (DO 10. TRUŠĆE) OSMILI SU U LUDIMA
KARMICHA POSLEDICE.

ljudi nikako nije bilo koliko danas, kada su čak i u mladosti pametni. Samo pomislite koliko ljudi pre 21-ve piše – neću reći poeziju, jer to su oni uvek činili – već, novinske članke, čak ozbiljne kritike.

U naše vreme, dakle, intelektualnost je veoma visoko razvijena. U slučaju mnogih pojedinaca ta intelektualnost je, u osnovi, pod uticajem njihove inkarnacije tokom prvih sedam ili osam vekova po osnivanju hrišćanstva. U tim vekovima osećaj u ljudskoj duši za ono što je došlo iz prezemaljskog postojanja u zemaljski život je sve više slabio. Čovek je počinjao sve više i više da se zanima za ono što dolazi posle smrti i sve ga je manje zanimalo ono što je prethodilo zemaljskom životu. S tim u vezi, često sam ukazivao da mi nemamo određeni izraz za večnost, već jedino za pola večnosti koja ima početak i nikada se ne završava. Za taj deo večnosti u ljudskom postojanju imamo reč „besmrtnost“, ali za razliku od starih jezika mi nemamo reč za drugu polovinu večnosti koja nikada nije imala početak. No, večnost obuhvata oboje i „besmrtnost“ i „bezrođenost“. Mi smo došli u ovaj svet kao bića kojima rođenje znači samo preobražaj, isto kao što i odlazimo iz zemaljskog sveta kroz smrt, koja opet označava samo preobražaj, ne kraj.

Jaka svest koja je bila živa u čoveku do prvih vekova hrišćanstva: „Ja sam sišao iz duhovnog sveta u fizičko postojanje“ – je sve više bleдела i čovek je počeo da se ograničava tom drugom mišlju: „Ja sam ovde! Ne zanima me ono što je bilo pre. Ono što me zanima je šta sledi posle smrti“. To je svest koja je jačala tokom prvih vekova hrišćanstva. Osećaj za prezemaljsko postojanje je slabio u onima koji su u to vreme prolazili kroz svoju poslednju inkarnaciju od važnosti i stoga je pamet sada u potpunosti upućena prema zemaljskom. Koliko god da je velika, usmerena je u potpunosti na zemaljsko. Ogromna i izuzetno važna otkrića mogu da se postignu u toj oblasti kada neko krene da istražuje karmu. Spomenuću dva slučaja.

Prvi je slučaj čoveka koji je predavao istoriju u srednjoj školi, veoma pametan čovek i zaista upečatljiv kao učitelj. Do onog vremena do kog su karmički zahtevi bili još uvek delatni

- VEČNOST MOJEHO POSTOJANJA U 2 DUSEMA: BESMRTNOST I BEZROĐENOST, NAŠE ROĐENJE PREODRUGA ŽIVOTA PREODRUGO (IZ DUHOVNOG U FIZIČKO) I NAŠA SMRT TAKODER PREODRUGA Ž. PREODRUGO (IZ FIZIČKO U DUHOVNO) 163
- DO GOLGOTIJSKOG KRISTANJA UMLADI SU PUNO MISLELI O ŽIVOTU NAŠE ROĐENJA A OD Ž. Ž. I 9. PROVEDU O TAKO MIŠU VIŠE KIDELI NIŠTA ZNATI, KIJH SE NIKADLO SVE U SVEZI ŽIVOTNA POSLE SMRTI, POSLEDICA TOGA SE DOKAZUJE INTELEKTUALNOST, KATKA UMLADI ZANIMA KAKO ŽIVOTNO, IMAJUEGA SU UMLADI

U 7. 8. 9. veku su ljudi imali osećaj da su došli iz duhovnog sveta u fizičko postojanje i da će se vratiti u duhovni svet posle smrti. To je bilo u skladu sa učenjima o reinkarnaciji. U 10. veku su ljudi počeli da se više zanimaju za ovaj svet i manje za onaj koji dolazi posle smrti. Ovo je bilo zbog razvoja civilizacije i nauke. U 11. veku su ljudi ponovo počeli da se zanimaju za duhovni svet i reinkarnaciju. Ovo je bilo zbog razvoja mističke misli. U 12. veku su ljudi ponovo počeli da se zanimaju za ovaj svet i manje za onaj koji dolazi posle smrti. Ovo je bilo zbog razvoja nauke i tehnologije. U 13. veku su ljudi ponovo počeli da se zanimaju za duhovni svet i reinkarnaciju. Ovo je bilo zbog razvoja mističke misli. U 14. veku su ljudi ponovo počeli da se zanimaju za ovaj svet i manje za onaj koji dolazi posle smrti. Ovo je bilo zbog razvoja nauke i tehnologije. U 15. veku su ljudi ponovo počeli da se zanimaju za duhovni svet i reinkarnaciju. Ovo je bilo zbog razvoja mističke misli. U 16. veku su ljudi ponovo počeli da se zanimaju za ovaj svet i manje za onaj koji dolazi posle smrti. Ovo je bilo zbog razvoja nauke i tehnologije. U 17. veku su ljudi ponovo počeli da se zanimaju za duhovni svet i reinkarnaciju. Ovo je bilo zbog razvoja mističke misli. U 18. veku su ljudi ponovo počeli da se zanimaju za ovaj svet i manje za onaj koji dolazi posle smrti. Ovo je bilo zbog razvoja nauke i tehnologije. U 19. veku su ljudi ponovo počeli da se zanimaju za duhovni svet i reinkarnaciju. Ovo je bilo zbog razvoja mističke misli. U 20. veku su ljudi ponovo počeli da se zanimaju za ovaj svet i manje za onaj koji dolazi posle smrti. Ovo je bilo zbog razvoja nauke i tehnologije.

i potom kroz tu neutralnu zonu ovde (videti prethodni crtež), da kažemo do početka tridesetih, njegova pamet je bila veoma očigledna. On je bio jedan od mnogih veoma pametnih ljudi našeg vremena. Ali od trenutka kada je ušao u ovu fazu ovde (28-ma do 49-ta godina) njegova pamet nije više bila od pomoći i njegovi moralni impulsi postali su sumnjivi. Ništa nije ostalo osim intelektualizma, koji je onda bio potkopan. Kada snage koje nisu vezane sa nervno-čulnim sistemom, nego koje u kasnijem dobu života počnu da rade sa metaboličkim sistemom, niža priroda metaboličkog sistema i sistema udova potkopava ono što se ranije lepo pokazivalo u nervno-čulnom sistemu. Čovek koji je u pitanju, koji je u smislu intelekta otpočeo svoj život zaista dobro, zapravo je moralno propao. To je bio moralni slom. To je jedan primer.

A sada, drugi primer. Taj čovek bio je još pametniji od onog koga sam upravo spomenuo, ali opet samo inteligentan. Bio je veoma kratkovid i izuzetno inteligentan. Do 30-te godine taj čovek, takođe, usled svoje inteligencije, je imao jakog uticaja na ljude oko sebe. Ipak, kada je prešao 30-tu ili svakako svoju 35-tu godinu, kada nervno-čulni sistem više nije bio toliko delatan, već kada je sistem razmene materija i sistem udova postao veoma aktivan u tom kasnijem periodu života, taj čovek, koji je prethodno bio tako pametan, postao je krajnje banalan i prost, obuzet sitničavim prepirkama. Poznavao sam ga u njegovoj mladosti i priznajem da sam bio zapanjen kada sam ga kasnije zatekao među ljudima koji su bili zaneseni sasvim trivialnim stranačkim životom. Posmatranje puta koji vodi od karmičkih zahteva do karmičkog ispunjenja, obelodanjuje da u čoveku našeg vremena snage inteligencije, pripremljene kao što jesu u ranijim inkarnacijama tokom prvih vekova hrišćanstva do VIII, IX veka, nisu bile dovoljno jake da omoguće duši da dosegne oblast Prve hijerarhije u periodu kada duša postaje slabija a telo pruža veći otpor.

Tada mi je postalo očigledno da veliki broj današnjih ljudi koji su tako pametni, koji mogu, pre svega, da postanu takvi kroz obrazovanje, ti ljudi u prvoj epohi života razvijaju

sposobnost da dosegnu snagom svoje inteligencije Treću hijerarhiju, Anđele, Arhanđele i Arhaje. To oni postižu i u toj epohi života oni su ličnosti koje mnogo obećavaju.

Kada dođu u oblast Druge hijerarhije, oni su, takoreći, predati ovoj hijerarhiji. Ta Druga hijerarhija doseže do čoveka; gotovo svi ljudi postaju sposobni da se razmnožavaju. Ta kosmička hijerarhija doseže dole. Ovde nema prave provalije između čoveka i te hijerarhije.

Kada, međutim, čovek dođe do svoje 28-me godine i mora da počne da traži vezu sa još višom hijerarhijom, Prvom hijerarhijom, on tu vezu mora da nađe čitavom svojom prirodom, sve do metabolizma i sistema udova. Tu su mu potrebne jače snage unutrašnje podrške u duhovnoj oblasti; i seme koje je u njemu posađeno tokom ranijeg života, u epohi kada su ljudi prestali da misli o prezemaljskom postojanju, pokazuje se nemoćno da te snage obezbedi.

U vezi sa karmom, čovek bi rado utisnuo u sve prave pedagoge i učitelje preku potrebu prožimanja intelekta takvom duhovnom snagom da kada čovek prolazi kroz kasnije godine života, ono što je bilo prožeto moralnom snagom u njegovom intelektu može biti u stanju da održi ravnotežu protiv snaga koja ga odvlače od Prve hijerarhije. (Videti strelicu na crtežu.)

U ovo naše doba potrebno je da uporedimo drugi deo ljudskog života sa prvim i oni koji imaju sposobnost da posmatraju život svakako bi trebalo da otpočnu da ga posmatraju sa tog stanovišta. Stvari o kojima sam govorio događaju se u svakodnevnom životu, primeri koje sam dao uzeti su iz svakodnevnog života i mogu se umnožiti sto – ne, hiljadu puta, mogu da se nađu svuda. Ali nešto drugo iste vrste se takođe može naći na jednom višem polju života. Mene je uvek zanimao duhovni razvoj čoveka i kada pogledam na mnoge koji su bili produktivni u ranijem životu, koji su ostavljali veliki utisak na svoje savremenike, možda kao mladi pesnici ili umetnici u nekoj oblasti, o kojima se govorilo kada su imali 24, 25, 26, 27 godina: „Kakav ogroman, izuzetan dar!“... pa, oni su ostarili; posle poetskog i umetničkog dostignuća mladosti, nit se isušila

U ovom slučaju, čovek bi rado utisnuo u sve prave pedagoge i učitelje preku potrebu prožimanja intelekta takvom duhovnom snagom da kada čovek prolazi kroz kasnije godine života, ono što je bilo prožeto moralnom snagom u njegovom intelektu može biti u stanju da održi ravnotežu protiv snaga koja ga odvlače od Prve hijerarhije. (Videti strelicu na crtežu.)

DO 21. GODINE DVA SU LUDI PAMETNI I INTELEKATNI, DVA SU
POD UPECAJEM 3. HIJERARHIJE. ODA DO 28. GODINE NE LUDI
DOSEŽE 2. HIJERARHIJA. TU POSTAJU LUDI SLOBODNI ZA NARAVNO-
STVARNOST, I LUDI U PLOČOSTI MIH NIJE ZAHVATAO ŽIVOT ALIJE
KODNJA ODA DVA ODA IZREČET, A NARAVNOST ILI MORALNOST,
— IZA 28. GODINE ČOVEK TRAJE KUDA VEZU SA 1. HIJERARHIJO. TA VETA
SE MOGA NAČI SVE DO METABOLIZMA I SISTEMA UDVA. TU SU POTREBNE
JAČE SNAŽE UNUTRAŠNJE PODRŠKE U DUHOVNOJ OBLASTI – A DOGA SEČELOM NEKA

i oni su postali beznačajni u oblasti u kojoj su nekada bili veoma ugledni.

Prođite samo imenima onih koji su bili ugledni mladi pesnici ili umetnici i potom izgubili sva prava da budu uključeni u anale književnosti ili umetnosti, naći ćete obilne dokaze o onome što govorim. No, ono što sam vam rekao istovremeno će vam pokazati kako različite epohe u ljudskom životu otkrivaju na mnogostruke načine kako deluju karma i njeni impulsi.

Sve što je samo intelektualističko i materijalističko može stvarno unutrašnje da utiče na čoveka u njegovoj mladosti. Duhovno koje je uliveno u intelektualnost – samo ono može da se održi kroz čitav zemaljski život – u skladu sa karmom. Stoga kada posmatramo vrstu sudbina koje sam opisao, moramo da se osvrnemo unazad na prethodne inkarnacije koje nisu uspele da usmere ljudski pogled na taj vid duhovnog koje može da se otkrije jedino kada je pogled usmeren na život pre rođenja, a ne samo na život posle smrti.

Život u našem vremenu je često praćen tom tragedijom i mnogo je toga što ne može da podnese proveru godina. U mladosti, ideali su mnogobrojni, u starosti ostaje samo nekoliko. Stariji ljudi se oslanjaju više na državu i penzije nego na snagu samog života. Njima je potrebna spoljašnja podrška jer ne mogu da nađu ono što ih dovodi u vezu sa Prvom hijerarhijom.

Vidite, prema tome, da ukoliko hoćemo da proučavamo karmu na pravi način, moramo da obratimo pažnju na te različite, ali međuprožimajuće članove čovečjeg bića. Kada čovek prolazi kroz prve tri epohe života, on živi u vezi sa Trećom hijerarhijom. Potom, unutarne i nesvesno, on počinje da se dovodi u vezu sa Drugom hijerarhijom i najzad sa Prvom hijerarhijom. Jedino smo na osnovu ovog znanja u mogućnosti da sudimo do koje mere čovek omogućava karmičkim impulsima u sebi da dođu do izražaja. Ovo znanje o čovekovoj vezi sa višim hijerarhijama, samo ovo znanje može da otkrije konkretnu stvarnost ljudskog života.

• ДАКЛЕ ВЕЋИНА БРАЊАКЛИХ И НАУЧНИКАХИ ИЛИ И ПРАВИО ЗАКОНОВА
НАУКАНАКЛИХ (7.8.5 А 110.5000000) БИЛИ СУ РАМО УОДЕ ДА ЗНАЈИ
У. ЗАНИМАЛО ИЛИ НЕ РАМО ЗНАТИСМО, И ДОКЛЕ ДА БИЛИ ЗАНАТИ,
МО ОЛИ МЕНА ХИТЕЛИ ДА НЕ БУДЕ ЖИВОТНИ ИЛИ НЕ БИЛО ВРАТА И ДИКО-
ВРОМ СУВЕШУ ПЛИНЕ ПОДБИЈА. ЗДОГ ТОГА ДАНАС ИЛИ, КАКЕ ИНТЕРЕСУА-
КЕ И КОМУНИКАЦИЈЕ ЗАТЕПЕ РАДИТЕ. ГОДИНЕ. — И ДАНОСТ ИЛИ НЕ ЗАНИМАЈУ
ЗАТЕПЕ ЖИВОРА, ДИКОВНОСТ, ЗАТИ ИЛИ НЕ ВЕШТАЈУ ДА РАДИТИ, РАДИТИ ИЛИ

Andeli, Arhandeli i Arhaji nam govore u našoj podsvesti tokom prve tri epohe života: sve si ovo ti doneo iz ranijih epoha, iz ranijih zemaljskih života. To moraš uzeti na sebe. – U našem podsvesnom doživljaju sudbine to nam je rečeno i zaista, kroz ove tri epohe života ta poruka sudbine neprekidno odzvanja u nama. Iz hijerarhije Anđela odzvanja: to je ono što su Saturn, Jupiter i Mars spremili za tebe. Njihove snage su nam to obelodanile.

Potom tu sledi sve ono što dolazi iz Druge hijerarhije, iz oblasti Sunca i najzad ono što dolazi iz Prve hijerarhije, iz oblasti Venere, Merkura i Meseca. Upravo kao što su posebno Anđeli ti čiji poziv odzvanja u našoj podsvesti tokom prva tri perioda života: Saturn, Jupiter i Mars su nam rekli da ti je to dosuđeno... tako su od 28-me godine nadalje Serafimi ti koji nastavljaju da govore u nesvesnoj oblasti duše: „Sve to ostaje sa tobom jer ti to ne možeš da ispuniš, jer ti nisi u stanju da dosegneš do nas; to ostaje sa tobom i ti to moraš da poneseš u sledeći zemaljski život; ti to ne možeš da izravnaš, jer nemaš snage”.

Ispod nivoa čovečje svesti govore sile karme, sile koje oblikuju sudbinu. One govore iz sve tri više hijerarhije i ukoliko posedujemo osetljivu sposobnost opažanja za ono što ulazi u naš život kao sudbina, tada možemo takođe da vidimo iza sudbine i počnemo da predosećamo sa poštovanjem i strahopoštovanjem kako tokom našeg života bića sve tri hijerarhije tkaju našu sudbinu. Zaista jedino tada mi učimo da posmatramo život na pravi način.

Jer, vidite, ko bi bio zadovoljan kada bi, pitajući nas o čoveku o čijem životu na Zemlji želi da sazna nešto, i pretpostavljajući da to možemo da mu kažemo, dobio odgovor samo: „On se zvao Jozef Miler”. Sve što možemo da mu kažemo je njegovo ime! Onaj koji pita bi očekivao da čuje nešto više od njegovog imena: događaje u njegovom životu, nešto što baca svetlost na snage i impulse koji utiču na njegov zemaljski život! Niko ko zaista želi da zna nešto o čoveku ne može biti zadovoljan

* PRVA UROČINA KOJE SU UČINI U PROŠLOJ INKARNACIJI
MI IZVLAČIMO POSLEDICE (KARME) U OVOJ INKARNACIJI.
KAO ŠTO SE AVILI DUHOVNI I PROFIL ILLU, ONA I U OVOJ
KAO NAS NEPOSREDO DOČEKA (DO 21. GODINE) 3. HIERARHIJA
(DO 28. GODINE) 2. HIERARHIJA, A DO 49. GODINE 1. HIERARHIJA
ALI 1. NE MOŽE DOČEKA TI KOJE MIŠKO TLAČILI DUHOVNE ČINJENICE - ZNAMICE
EATO NAK 1. MI. MOŽE: - SVI OSTAJE SA TOBOM, NE MOŽEŠ ISPUNITI KARME
2. NE MOŽEŠ DA DOPREŠ DO NAS - TI TO MOŽEŠ NOSITI U POSLEDNJI ŽIVOT - NEHAT

SNAGE SU TO OVOJE
IZVLAČIMO. ZA OVOJ
ŽIVOT.

samo sa saznanjem njegovog imena. Ali u ovo naše materijalističko doba ljudi su, na žalost, zadovoljni oznakom „čovjek”. U odnosu na sve što leži iza obične svesti u kojoj rade Anđeli, Arhandeli, Arhaji, Eksusije, Dinamisi, Kiriotete, Heruvimi, Serafimi i Troni, ljudi su danas zadovoljni sa uopštenom oznakom „čovjek”. Oni ne gledaju u konkretne stvarnosti. Ali to će morati da nauče da čine; oni moraju da se okrenu ponovo tim konkretnim stvarnostima ljudskog života.

★ 02.05.2009.★

XII

Dornah, 29. maj 1924. godine

U prošlom predavanju, govorio sam o tome kako je čovek povezan sa duhovnim hijerarhijama tokom različitih perioda svog života. Voleo bih da ponovim da je cilj svih ovih predavanja da nas dovedu do sve boljeg razumevanja o tome kako karma deluje na ljudski život i ljudski razvoj. Sve je zaista priprema za to.

Rekao sam vam da je od čovekovog rođenja do oko 21-ve godine, Treća hijerarhija posebno povezana sa njim, od doba puberteta počinje da deluje Druga hijerarhija – Eksusije, Dinamisi, Kiriotete. Taj hijerarhijski red nastavlja da radi od puberteta do 21-ve godine u prvom periodu svojih uticaja; u drugom periodu oni su delatni do 28-me godine i u trećem periodu do 35-te godine. No, od 28-me godine nadalje, počinje unutrašnji odnos sa Prvom hijerarhijom – Serafimi, Heruvimi, Troni. Ta bića Prve hijerarhije nastavljaju svoju delatnost u prvom periodu svojih uticaja do 35-te godine (tokom tog perioda oni sarađuju sa Drugom hijerarhijom), u drugoj fazi do 42-ge godine i u trećem periodu do 49-te godine.

Sada se uticaji koje su hijerarhije neposredno vršile tokom različitih perioda čovekovog života prepliću, takoreći, sa uticajima koji se pojavljuju u ovom periodu života, kao odrazi duhovnih bića planetarnih sfera. Dok gledamo u spoljašnji, fizički odraz planeta, znamo da je svako od tih nebeskih tela samo znak da u pravcu u kome posmatramo postoji naseobina duhovnih bića u kosmosu.

Građa ljudi je takva da unutar fizičkog tela postoji etersko telo. U trenutku kada čovek stekne sposobnost natčulnog, *imaginativnog saznanja*, on je u stanju da sagleda sve što može da se otkrije kroz etersko telo i onda, dok gleda unazad na živu sliku svog zemaljskog života od rođenja, svi događaji koje je proživio i snage koje su uticale na njegov razvoj i odredile njegovu

- IMAGINATIVNO SAZNAVANJE DOBIJAJE KAO Ili POTIČE ETERSKOG TIJELA
- IMAGINATIVNO SAZNAVANJE DOBIJAJE KAO Ili POTIČE ASTRAKOG TIJELA
- IMPULSIVNO SAZNAVANJE (NARUŠE) DOBIJAJE KAO Ili POTIČE MATER .DA

telesnu organizaciju, duševno i duhovno, leže pred očima duše u moćnoj panorami, moćnoj slici, kao da je vreme postalo prostor.

Na tom stupnju *imaginativnog saznanja* na stazi inicijacije, život može da se posmatra na taj način.

Kada se, međutim, dosegne stupanj *Inspiracije*, saznanja kroz inspiraciju, toj slici sećanja na zemaljski život pridodaje se više otkrovenje. To više otkrovenje je moguće jer je u inspirativnoj svesti imaginacija potisnuta i slike događaja zemaljskog života, čak i kada su sagledane kroz etersko telo, više nisu tu.

Ukoliko bi trebalo da skiciram taj pregled unazad kao tok (crtajući to onako kako se to predstavlja fizičkom pogledu, a ne oku duše) morali biste to da predstavite tako kao da je nekoliko faza izbrisano u *inspirativnom saznanju* i otkriva se objava drugačije prirode.

Najpre, nešto se ispoljava kao vrsta otkrovenja unutar te prve faze i ukoliko možemo da se snađemo u oblasti Inspiracije, postajemo svesni onoga što se zaista pojavljuje.

Molim vas da me razumete. Mi gledamo živu sliku čitavog zemaljskog života. Deo te žive slike je izbrisan, odstranjen, takoreći, kada se dostiglo *inspirativno saznanje* na putu inicijacije – u ovom slučaju faza u živoj slici sećanja od rođenja do 7-e godine. To je izbrisano i na njegovom mestu se, pred očima duše, objavljuju dela koja proizlaze iz veze između Meševih bića i čoveka posle smrti.

Rekao sam vam, na primer, kako je prolazila život posle smrti ličnost koja je bila uzor za Stradera u *Misterijskim dramama*. Šta se događa u takvom slučaju jeste da neko gleda,

pre svega, u žive slike sećanja, u tablo sećanja; potom je, u *inspirativnom saznanju* ta živa slika sećanja izbrisana. Kada je izbrisan deo slike koji odgovara periodu od rođenja do 7-me godine, dela o kojima sam vam govorio se objavljuju – dela koja su sačinila Mesečeva bića zajedno sa čovekom posle smrti. Takva iskustva su moguća kada tok života od rođenja do 7-me godine postane vidljiv i otkriju se Mesečeva bića i njihova dela. Pogled na ovo razdoblje života je moguć svakom posvećeniku i zaista se najlakše postiže.

Inicijacija je moguća u svakom životnom dobu, sa izuzetkom ranog detinjstva. Deca do sedme godine se, po pravilu, ne posvećuju i ako bi ovo što sada opisujem trebalo da se vidi i razume, moraju se u sadašnjem zemaljskom životu proći te godine. Svako ko je posvećen je prošao sedmu godinu. Zato je viđenje onoga što je obelodanjeno u tom prvom životnom razdoblju srazmerno lako steći. Ono što je ovde otkriveno jesu, kao što smo čuli, doživljaji koje je čovek doživeo posle smrti tokom putovanja unazad koje traje jednu trećinu vremena njegovog zemaljskog života.

Drugo otkrovenje je moguće kada onaj deo pregleda unazad, koji odgovara godinama između 7-14, odnosno, do doba puberteta, postane vidljiv inspirativnoj svesti. Tada se otkrivaju doživljaji koje je čovek proživeo posle smrti uspinjući se iz oblasti Meseca do Merkurove oblasti.

Prošavši sferu Meseca, čovek se penje do oblasti Merkura. Ali da bi uspostavio vezu sa ljudima u sferi Merkura, iz tabloa sećanja se mora izbrisati životno razdoblje između 7-me i 14-te godine, između vremena od promene zuba do puberteta.

Ukoliko se u inspirativnom saznanju izbriše sledeće životno razdoblje i time omogući onome što može ovde da postane vidljivo da zasija, objavljuju se doživljaji koje je čovek doživeo u oblasti Venere posle smrti.

Tako gledajući unazad na ove prve periode života inspirativnom svešću inicijacije, vidi se šta se događa u makrokosmosu, duhovnom makrokosmosu, sa mrtvima, tj. takozvanim mrtvima.

Shvatićete iz onoga što govorim da je krajnja mudrost sadržana u terminologiji koju je koristilo drevno učenje, jer element ljubavi se povezuje sa imenom Venere. Vizija sfere Venere odgovara periodu ljudskog života koji prati početak polne zrelosti.

Potom, tu je period u trajanju od 21-ve do 42-ge godine života. Kada se taj period otkrije inspirativnim saznanjem, doživljava se, ili može da se doživi, šta pokojnik prolazi u periodu koji je najduži u njegovom životu između smrti i novog rođenja, kada živi zajedno sa bićima Sunca. Sada se otkriva Sunčevo postojanje između smrti i novog rođenja.

Sunce je toliko moćno nebesko telo, koje obuhvata takvo mnoštvo duhovnih sila i duhovnih bića, pa da bi opazili sve uticaje duhovne sfere Sunca na čoveka između smrti i ponovnog rođenja, iz tabloa sećanja mora da se izbriše period tri puta duži od drugih, naime čitav period između 21-ve i 42-ge godine. Iz ovoga ćete shvatiti da su sami posvećenici morali da prođu 42-gu godinu pre nego što bi stekli sposobnost da gledaju unazad na čovekovu vezu sa bićima Sunca između smrti i novog rođenja. Ova veza ne može u potpunosti da se opazi pre toga. Ostariti, vidite, jeste od velike važnosti u odnosu na duhovno gledanje. Postoje neke stvari koje, da bi se opazile, potrebno je dosegnuti određenu starosnu zrelost, ne samo određen stepen inicijacije.

Dolazimo sada do perioda između 42-ge i 49-te godine. To je polazište do koga sam pokušao da dođem u prošlom predavanju, jer kada čovek dosegne svoju 49-tu godinu, prestaje mogućnost neposrednog odnosa sa hijerarhijama. Shvatili ste to iz onoga što sam rekao. Sada ćemo razmotriti kako je to sa čovekom koji je prešao 49-tu godinu.

Ukoliko našu pažnju usmerimo na uticaje koji se prepliću sa tom fazom tabloa – naravno, neophodno je da smo dosegli 50 ili više godina – i gledamo unazad u vremenski raspon između 42-ge i 49-te godine, možemo da posmatramo doživljaje koje je čovek prošao posle smrti u vezi sa bićima iz oblasti Marsa.

★ 24 ODRĘBENE VIDOVICE SPOSODNOSTI (DA BI IH U POTPUNOSTI)
PRIMENITI MORAMO OSMISLITI, 54 ILI 63 GODINE.
★ SVE DO 49. GODINE NIŠTA NE DIREKTNO ILI NEPOSREDAVO
SVEZI SA DUHOVNIM HIERARHIJAMA. - EIM PREDENO 49 GODINA
POTREBNO JE DOSEGNETI ODREĐENU STAROSNU ZRELOST, NE SAMO ODREĐEN STEPEN INICIJACIJE

No, u ovoj oblasti duhovni svet počinje da dodeljuje strogo individualni karakter karmi čoveka kada je on na Zemlji. Čuli ste da se čovekova karma priprema tokom perioda koji sledi neposredno posle smrti i traje trećinu vremena zemaljskog života. Karma se tada postepeno razrađuje i već sam ukazao kako se to odvija. Karma se izgrađuje, gradi u zajednici sa višim bićima.

Sada, postoje ljudi čija se karma izgrađuje uglavnom u sferi Merkura ili u oblasti Venere ili Sunčevoj sferi, a opet ima drugih čija se karma izgrađuje uglavnom u oblasti Marsa. Ljudi koji zbog svojih ranijih zemaljskih života donesu u duhovni svet nešto što se prvenstveno mora izgraditi u oblasti Marsa, pokazuju to tokom njihovog sledećeg života na Zemlji. Dozvolite mi da vam dam primer.

U vreme kada se uticaj muhamedanstva na čovečanstvo već raširio preko Azije, severne Afrike i sve do Španije, živela je osoba čiji se duhovni razvoj odvijao u severnoj Africi, u školi koja je uprkos tome što je postala dekadentna, bila slična školi u kojoj je, znatno ranije, sv. Avgustin proveo isti period svog života. Proučavanje kojim se ta osoba bavila u severnoj Africi bilo je sasvim slično po smislu i stilu.

Moramo da znamo da je tadašnje učenje bilo potpuno drugačije od današnjeg. Malo se danas čuje o vrsti učenja kojim se bavio pre mnogo vekova u severnoj Africi sv. Avgustin ili još kasnije, osoba o kojoj sada govorim. No, u to doba, posebno u severnoj Africi, proučavanje misterija je još uvek bilo moguće iako su one već propadale. Osoba na koju mislim bavila se takvim proučavanjima, ona je upila sve što je moglo da se nauči iz njih u vezi sa samostalnošću ljudske duše, o oblastima koje je duša proživela kada je bila oslobođena tela i tako dalje. Potom se ta osoba pridružila muhamedanskom pohodu i prešla u Španiju. Tamo je prihvatila mnogo muhamedanskog-azijatskog učenja u obliku u kome je ono već bilo prerađeno u Španiji. Takođe, mnogo znanja koje su nadaleko i naširoko raširili Jevreji – nije to bila kabalistika koja je kasnije u Srednjem veku mnogo negovana – već stariji vid kabalistike. Tako u prvim godinama

posle pohoda muhamedanstva nalazimo tu osobu prožetu duhovnim životom islama, ali koja računa, obračunava, prema kabalističkim načelima.

Sve ovo je ponovo proživljeno u kasnijoj ženskoj inkarnaciji, kada je to unutarne produbljeno, primljeno pre srcem nego glavom.

Zatim je kasnije, u XVIII veku, ta individualnost prešla u muškarca koji je postao svetski slavna pojava u francuskoj kulturi, naime u Voltera⁵¹. Ta se individualnost pojavila ponovo u Volteru.

Kada se naš pogled usmeri na doživljaje koje je ta osoba proživela između smrti i novog rođenja, pre nego što je postao Volter – doživljaji koji su bili ishod njegovih prethodnih zemaljskih života – nalazimo da su plodovi njegovih proučavanja u severnoj Africi, i njihov kabalistički pravac, bili izgrađeni u sferi Marsa tokom druge polovine njegovog života između smrti i novog rođenja. I tako, kao rezultat metamorfoze u oblasti Marsa, Volter se pojavio ponovo u XVIII veku kao Volter. Prema tome, mogu da ga prikažem kao primer razrade karme u oblasti Marsa između smrti i novog rođenja.

Sada, bića Marsa sve prožimaju elementom *agresivnosti*, bilo da je on u oblasti fizičkih, duševnih ili duhovnih vrednosti. Štaviše, ona čoveka čine borbenim, ratobornim po prirodi. Taj borbeni element se ne sastoji samo od napadanja već i povlačenja, u suprotnom ratovi ne bi mogli da se vode! Mislim da je to bilo dovoljno očigledno tokom Svetskog rata.

Pogledajte čitav Volterov život. To je bio život u kome su razvijene izuzetne duševne sposobnosti, ali je to bio život napadanja, agresivnosti, kao i povlačenja i odstupanja – povremenog gotovo ludo odvažnog napadanja, a mnogo puta pravog kukavičkog povlačenja.

⁵¹ Fransoa-Mari Arue (Francois-Marie Arouet), poznat pod pseudonimom Volter (1694-1778), francuski pisac, dramatičar i pesnik.

* VOLTER JE ŽIVIO U AFRICI I BLO U MISTERNOSTI ŽIVOTI TE PROBUVAO DUHOVNE SMRTI. ONDA JE ŽIVIO U ŽENSKOJ OBLASTI 10. STORIEGA, - POSLEDNJE JE MUČNOST MUHAMEDANSTVA ALI I SPASU KABALISTIČKU MUČNOST. - BLO JE ROĐEN I KAO ŽENA, A U 10. STORIEGU ŽIVIO JE VOLTER (U FRANCUSKOJ

Mnogo je bolje proučavati ove stvari na primerima gde može da se razotkrije čitav karakter i smisao života nego ih proučavati teoretski. Zato uzimam primere ove vrste.

A sada kada čovek prodire sa inspirativnom svešću inicijacije u životno razdoblje između 49-te i 56-te godine – on mora biti znatno stariji nego što je to bilo neophodno za gledanje povezano sa prethodnim periodima – on stiče znanje o tome šta bića iz oblasti Jupitera mogu da donesu čoveku tokom njegovog života između smrti i novog rođenja.

Upoznavanje sa bićima iz oblasti Jupitera čini na čoveka veoma duboki utisak. Naravno, mora se proći 56-ta godina pre nego što je ovo iskustvo moguće. Prvi utisak je zadivljenost da bića kao ta koja pripadaju sferi Jupitera, mogu uopšte da postoje. Mislim kao čovek Zemlje se može biti zadivljen, a ne kao čovek između smrti i novog rođenja; jer tada smo, naravno, zaista povezani sa tim bićima Jupitera. Ona su bića koja ne moraju ništa da „uče” jer u trenutku kada se stvore – ne mogu reći „u trenutku kada su rođena” kao što ćete sada videti – u trenutku kada se uobliče ona su već mudra, premudra. Ona nikada nisu glupa, nikada bez pameti. Onakva su kakva bi čovek na Zemlji često voleo da bude – čovek koji ne ceni dobrobit učenja i više bi voleo da bude mudar odmah po rođenju. Ta bića Jupitera nisu „rođena”, ona jednostavno nastaju iz čitavog organizma Jupitera. Ta bića iz Jupitera nastaju više na način na koji vidimo oblake kako se obrazuju iz atmosfere, i kada su jednom tamo mogu se smatrati utelotvorenim mudrošću. Ona takođe ne umiru; ona se samo preobražavaju, prolaze kroz metamorfozu. Jupiter je u suštini *tkajuća mudrost*. Predočite sebi da stojite, recimo, na planini Rigi⁵² i gledate dole na oblake. Sada zamislite da gledate, ne na oblake vodenih isparenja kako se prepliću, već na tkanje same mudrosti, tkanje misaonih slika koje su, u stvari, bića. Tada ćete steći utisak Jupitera.

Dozvolite mi opet da vam dam primer načina na koji može da se prouči karma u toj sferi Jupitera.

⁵² Rigi, planina kod Lucerna u srednjoj Švajcarskoj.

Postojala je osoba koja je živela u kasnom periodu meksičke kulture i koja je bila u vezi sa krajnje dekadentnim, nadrimagijskim meksičkim misterijskim kultom; ona je bila radoznala, željna znanja, ličnost koja je sve potanko proučavala. Moju pažnju je privukla kroz poznanstvo sa jednim čudnim čovekom koga sam upoznao pre nekoliko godina i koji je proučavao primitivnu vrstu dekadentnog sujeverja meksičkih misterija. Takvo znanje je beznačajno jer svako ko to proučava u današnje vreme proučava čisto sujeverje; to je sve danas postalo nazadno. Međutim, ta druga osoba koju pominjem bila je prožeta vatrenim oduševljenjem za sve što može da se nauči o još uvek sjajnoj meksičkoj civilizaciji pre otkrića, takozvanog „otkrića”, Amerike. U ta vremena meksička civilizacija je još uvek bila pod uticajem misterija ali je već bila u strašnom opadanju. Kada se danas spomenu Taotl, Kecalkoatl, Teskatlipoka – bića meksičkih misterija – malo se o njima zna osim njihovih imena i nekoliko rasutih slika. Međutim, ta osoba je još uvek znala da je Taotl biće koje kao kosmički, univerzalni duh tka u oblacima, živi u gromu i munji. Ona je takođe znala da pod određenim datim okolnostima taj duh može da se prizove u osveštanu vodu kroz izvestan sveti obred i da je Kecalkoatl božansko biće koje je moglo da obuhvati čoveka u njegovoj cirkulaciji krvi, u njegovom disanju. Osoba o kojoj govorim doživela je živu stvarnost tih bića u meksičkoj civilizaciji. Ona se kasnije ponovo rodila bez ikakvog ženskog međuživota. Bila je muškarac u Meksiku i ponovo je rođena kao muškarac. Međutim, u životu između smrti i novog rođenja ta osoba je prošla kroz natčulni svet na takav način da u razvoju njene karme – to je opet bio rezultat još ranije inkarnacije koja nije ostvarena u Meksiku već na drugom mestu – ona je pronela kroz oblast Jupitera sve što je doživela u Meksiku: znanje koje se izrodilo u praznoverje ali je i pored svega bilo ispunjeno vitalnošću, prožeto plodovima starije civilizacije. U oblasti Jupitera sve je to poprimilo obličje mudrosti, ali mudrosti koja je, u stvari, automatska, nesvesna, u poređenju sa mudrošću koju bi čovek trebalo da stekne individualnim nastojanjem.

Kada se, prema proučavanju karme između smrti i novog rođenja, živa, tkajuća mudrost sfere Jupitera ulije u ono što je čovek doživeo u prethodnom životu, mudrost i njena svetlost mogu još uvek da svetle u sledećem životu, ali je mudrost tada zasnovana na iskustvima zemaljskog života.

Čovek o kome govorim je rođen ponovo u savremenoj civilizaciji kao Elifas Levi.⁵³ Elifas Levi je, dakle, proveo svoju prethodnu inkarnaciju u meksičkoj civilizaciji, potom je prošao kroz sferu Jupitera ispunjenu mudrošću i u sferi Jupitera je sve još jednom prorađeno, ali meksička kultura je bila kultura u opadanju i ako danas čitate knjige Elifasa Levija, naći ćete dokaz o velikoj mudrosti koja se proteže preko nečega krajnje primitivnog. Neko ko može da ima uvid u te stvari reći će: sve je to Jupiter, ali niži Jupiter!

Kada postoje uslovi da se period života od 56-te do 63-će godine pregleda, a ja sam sada u tom položaju, gledaju se uticaji koje na čoveka između između smrti i novog rođenja vrši Saturn, bića Saturna. Taj uvid nas još više iznenađuje, to je uvid koji uzrokuje zbunjenost, čak stvarni bol.

Bića povezana sa Saturnom su bića koja po svojoj prirodi uopšte ne obraćaju pažnju na to šta rade u neposrednoj sadašnjosti; ona kao da su nesvesno pod prevlašću mnogo uzvišenijih božanskih bića u čiji svet ulaze čim dostignu zrelost, ali onog trenutka kada nešto urade, to stoji tu u snažnom, živom sećanju.

Pokušajte za trenutak da se zamislite u ovom položaju... ne pozivam se ni na jedno određeno zanimanje ili profesiju... ali samo zamislite da radite nešto, bilo šta, i ne primećujete ništa dok to radite, ali jednom kada ste završili, to stoji tu u živom sećanju kao izrazito živa slika. Uzmimo pevača: on peva, ali je nesvestan da to radi; njega jednostavno koriste bogovi da peva. Zamislite veliki auditorijum koji ga sluša; sve dok peva on ničega nije svestan, on ništa ne zna ni o sebi ni o

⁵³ Alfons Lui Konstan, poznat pod pseudonimom Elifas Levi (1810-1875), francuski okultist.

★ ELIFAS LEVI (NAVO IME: ALFONS LUI KONSTAN) ŽIVIO JE U DOBA STARE MELUSIČKE CIVILIZACIJE, ON JE PROUČAVAO MELUSIČKU MUDROST, ALI ONA JE BILA U OPADANJU. TO JE IZ-
NIOU PODMAGNE JUPITERA (MUDROST) I SVOM ZNANJE JE PROŠEO
MUDROŠĆU. NO TA MUDROST JE BILA NIŽE RAZNOŠĆU.

tome šta doživljava. Međutim, u trenutku kada je sve završeno i koncert je gotov, čitav događaj je tamo i ne bleđi, on ostaje i obrazuje deo sadržaja njegovog života. Na Saturnu, čovek jeste prošlost, samo prošlost.

Zamislite sebe kako hodate po zemlji. Dok hodate uopšte ne vidite sebe, ali kada malo poodmaknete i pogledate unazad, vidite malog sneška – on je figura vas samih kakvi ste bili pre nego što ste načinili poslednji korak. Ponovo ne vidite ništa, nego nastavljate da hodate i novi sneško stoji za vama i tako se to nastavlja sa sve više i više malih sneška koji stoje za vama. Svima njima vi kažete „Ja”. Sada premestite tu sliku u duhovno i imate ključ o prirodi bića Saturna. Između smrti i novog rođenja čovek mora da se sretne sa tim bićima, bićima koja u potpunosti žive u prošlosti. Postoje ljudi koji u izgrađivanju svoje karme imaju posebno jake veze sa tim bićima Saturna.

Sudbina takvih ljudi može biti razumljiva jedino kada se pogleda unazad na period života između 56-te i 63-će godine. Ponovo ću dati primer da bih vam pokazao kako karmički događaji u životu ukazuju na događaje u natčulnom svetu između smrti i novog rođenja.

Kada sam vam ne tako davno govorio o hibernijskim misterijama, rekao sam kako je teško prići tim misterijama, kako izgleda kao da nas guraju od sebe. Govorio sam o veličanstvenosti onoga što je doživljavano u tim hibernijskim misterijama u Irskoj. Opisao sam kako je učenik, naučivši prvo da spozna najdublju sumnju i neizvesnost u životu, doveden pred dve statue. Prva se sastojala od supstance koja je bila potpuno elastična i učenik je bio podstican da je neprekidno dodiruje ili pritiska. Otisci načinjeni u kipu su budili osećanje ogromnog užasa – to je bilo kao da neko mora neprekidno da seče, ne leš, već živo meso – strašno iskustvo za svaku osetljivu osobu.

Druga statua je zadržavala svaki otisak načinjen pritiskanjem ali se njeno obličje obnavljalo, postajalo celo, posle nekog vremenskog perioda, kada je kandidat za posvećenje ponovo bivao doveden pred kip.

Rekao sam vam kako su oni koji su bili posvećeni u tim hibernijskim misterijama doživljavali slavu i veličanstvenost mikrokosmosa, to jest samog čoveka i velikog sveta, makrokosmosa. Utisci su bili izuzetno snažni, neopisivo uzvišeni.

Jedan od onih koji su učestvovali sa izrazitom žarom u hibernijskim misterijama i koji je dosegao visoki stepen posvećenosti, bio je predodređen da posle smrti duboko prodre u sferu Saturna. Njegov zemaljski život unutar tih misterija je bio rezultat još ranijih inkarnacija. On je bio duboko potresen veličanstvenošću i sjajem onoga što je iskusio u misterijama Hibernije. Kada sam vam ih opisivao, rekao sam vam da u duhovnoj viziji, potpuno nezavisno od fizičkog prostora, inicirani posmatraju stvarni događaj na Golgoti.

Ličnost o kojoj govorim je ponovo proživela sva ova iskustva i to sa velikom intenzivnošću osećanja i sledeći put je rođena u našem civilizacijskom periodu.

Zamislite samo šta je ta osoba stekla time što je karma njegovog poslednjeg života bila razrađena, istkana u sferi Saturna. Sve mu je bilo predstavljeno u svetlu prošlosti. Ona je posmatrala svoja iskustva u hibernijskim misterijama u svetlu koje su bacala bića Saturna preko daleke, daleke prošlosti u veličanstvenim slikama prezemaljskih vremena, perioda *Me-seca* i *Sunca*, perioda koji su oživljavali u njemu.

Kada je bila ponovo rođena, sve ono što se pre te zemaljske inkarnacije kupalo u prošlosti, što je bilo obojeno prošlošću, preobrazilo se u moćne slike – idealističke, mada vizionarske slike koje bacaju svoje svetlo u budućnost i dolaze do izražaja u uzvišenom romantizmu.

Ukratko, ta individualnost koja je nekada bila inicirana u hibernijskim misterijama, rođena je u naše vreme – naše vreme u širem smislu – kao Viktor Igo.⁵⁴ U njegovom romantizmu, u

⁵⁴ Victor (-Marie) Hugo, (1802-85), francuski pesnik, književnik i dramatičar.

VIKTOR IGO U DAVNOJ PROŠLOSTI BLO JE POSVEĆENIK
HIBERNIJSKIH MISTERIJA IZ ILSKE TV. ŽIVIO JE U ILSKOJ.
TU JE STEKAO DUBOKU UMIRU I RAZUM SVETA. - IMAJE
ROĐENKA BORANO JE U SATURNISKOJ SFERI (TU SU BILA
PROŠLOSTI → NISU SVETA DAVNO SADAŠNJE TAJNE NUTRA. - U
IZ. IPOSLOJ JE POKAO INKARNACIJA (F. PRESNIK KNJIŽEVNIK I DRAMATIČAR
ŽIVIO JE U UZVIŠENOM ROMANTIZMU.

konfiguraciji čitavog njegovog života Viktor Igo nosi pečat karme izgrađene u sferi Saturna.

Ovo je mali doprinos ka razumevanju nastajanja karme i njenog oblikovanja. Kao što sam rekao, najbolji način za razumevanje karme je proučavanje određenih primera, jer proučavanje stvaranja karme kod ljudi kao što su Volter, Levi, Viktor Igo, je ispunjeno najdubljim interesovanjem i vodi znanju o vezi čoveka na Zemlji sa makrokosmičkim, duhovnim bićem koje izgrađuje karmu između smrti i novog rođenja.

★ 04. 05. 2009. ★

- DA BI VIDOVITI ČOVEK MOGAO PRATITI NEKOG TAKOZVANOG UMALOG KROZ SVE PERIODE ŽIVOTA IZMEĐU SMRTI I NOVOG ROĐENJA, TADA VIDOVNIK (TO JE BLO R. STERNER) MORA BITI U GODINAMA (STAROSTI) IZMEĐU 56. I 63. - TADA POSEBNO MOŽE VIDEĆI ODNOS UMALOG SA D. BIĆIMA SATURNAL (KOJI SU ČISTA PROŠLOST)
- DA BI SE MOGAO PRATITI "UMALI" KROZ PRUŽ JUPITEROVE OBLASTI MORA BITI STAR ^{VIDOVNIK} KAD KARMU SE 50, A NADOLJE 56 GODINA. TADA VIDI ODNOS UMALOG SA D. BIĆIMA JUPITERA, A TA BIĆA SU ČISTA MUDROST
- AKO ŽELIMO PRATITI OSOBU ČIJA SE KARMU OBLIKUJE U PODRUČJU MARS (NE U DRUGIM VEĆ JAMO U TOM PODRUČJU, A PREMA VEZICIMA U ZADNEM ŽIVOTU → ENERGIČNOST, INTUICIA BLES) ONDA VIDOVITI MORA PROĆI STAROST KOJA ODGOVARA MARSOVOM PERIODU ŽIVOTA (OD 42. DO 49.) GODINE. - ZNAČI VIDOVITI TREBA BITI STAR OD 50 GODINA. TADA ON VIDI "UMALOG" U SVETI SA D. BIĆIMA MARS → (KARBOREANOST, SLOBODA I T.D.) - POŠTO JE R. STERNER (MAO 63 GODINE (PRED SMRT) ON JE MOGAO PRATITI UMALOG PRI PRILASKU KROZ SVE PLANETARNE OBLASTI.

★ VOLTER JE SVOJU KARMU OBLIKOVAO U PODRUČJU MARS (BLES, KARBOREANOST)
★ ELIAS LEVI JE SVOJU KARMU OBLIKOVAO U PODRUČJU JUPITERA (BIĆA PROŠLOSTI)
★ VIKTOR IGO JE SVOJU KARMU OBLIKOVAO U PODRUČJU SATURNAL (BIĆA PROŠLOSTI)

XIII

Dornah, 30. maj 1924. godine

Sposobnost za opažanje karmičkih veza u ljudskom životu zahteva potpuno razumevanje zakona i uslova postojanja koje, uopšteno govoreći, savremeni čovek ne poznaje. Naime, u karmičkim vezama koje se protežu od jednog zemaljskog života do drugog, deluju duhovni zakoni, takvi zakoni koji bi se potpuno pogrešno razumeli ako bi se i u najmanjem stepenu doveli u vezu sa uzročnošću sličnoj onoj na koju se misli kada se inače govori o „uzroku” i „posledici” u svetu.

Da bi se razumela prava priroda karmičkih veza, moramo, najpre, da imamo jasno i određeno viđenje onoga što se događa unutar čoveka iza njegove svakodnevne svesti. Samo posmatranjem čovekovog bića, onako kako se ono otkriva natčulnom saznanju, inicijacijskom znanju, može da se stekne takvo razumevanje.

Razmotrimo stoga danas, kako postizanje Imaginacije, Inspiracije i Intuicije omogućava čoveku da prepozna kako on živi, kao čovek, unutar čitave vaseljene. To će nam omogućiti da nastavimo proučavanje određenih stvari koje smo dotakli u nedavnim predavanjima i koje će nas dovesti do razumevanja karme.

Često se govorilo, čak i na javnim predavanjima, da se u fazi imaginativne spoznaje pred čovekom širi živa slika, tablo sadašnjeg zemaljskog života. Pred njim se nalazi slika njegovog života u moćnim prizorima i on je u stanju da posmatra stvari o kojima ne može da stvori sećanje u svakodnevnom smislu.

U tom pogledu koji se otvara kao ishod težnje za imaginativnom spoznajom, čovek je u početku u potpunosti unutar svog fizičkog i eterskog tela, ali kroz odgovarajuće vežbe on se potpuno oslobađa svega čime se utisci prenose do njega iz njegovog fizičkog tela. U imaginativnoj spoznaji čovek je, prema tome, slobodan od svojih čulnih utisaka kao i od znanja svog

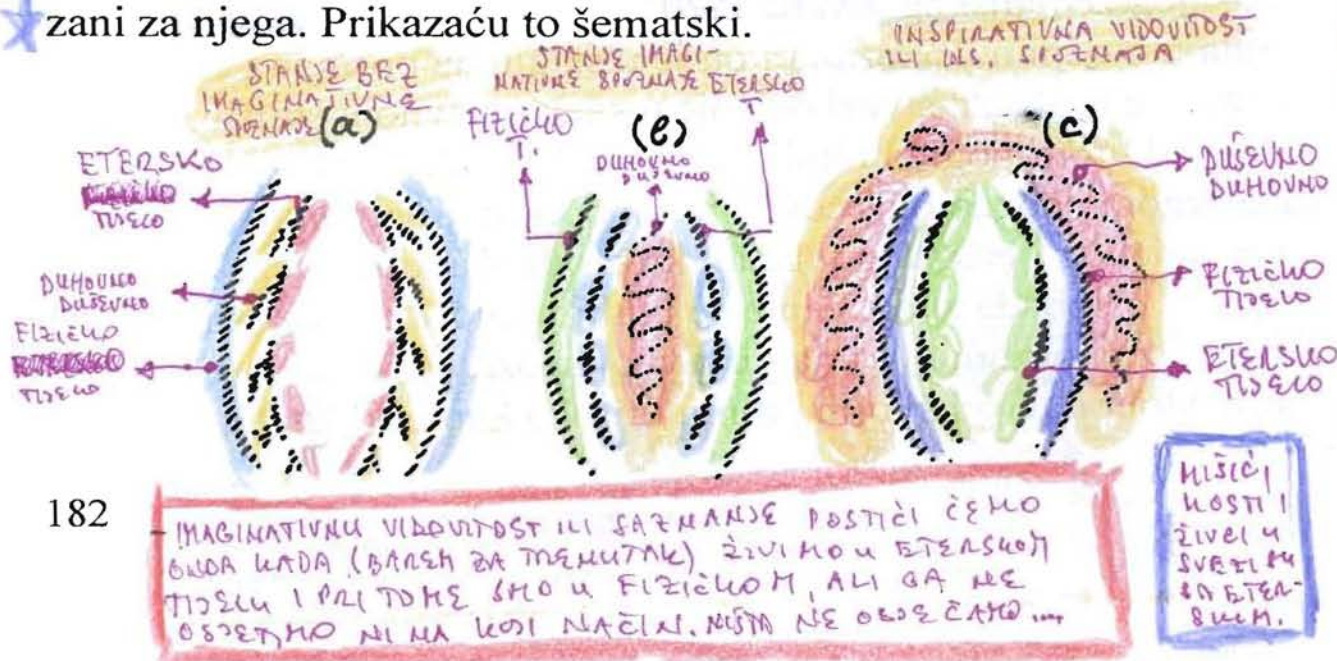
razuma. On u potpunosti živi u eterskom telu i pred njim leži raširena živa slika sećanja, tablo sećanja.

Stoga možemo da kažemo: čovek sada živi u natčulnom, unutarnje odvojen od svog fizičkog tela. U stvari, ne bi bilo toliko teško, kao što to stvarno jeste za većinu ljudi, da se stekne sposobnost imaginativne spoznaje, samo da postoji jača težnja da se probije unutarnja veza između života duše i fizičkog tela.

Naravno, srazmerno je lakše jednostavno se probiti kroz vezu neposrednim čulnim utiskom. Ali ne zaboravite da je čovek takođe povezan sa svojim fizičkim telom kroz duševno uređenje koje stiče u svom zemaljskom životu. Ipak, naša raspoloženja duše su takođe zavisna od fizičkog tela, na njih suštinski utiče fizičko telo. Kada čovek pripiše ovu ili onu stvar svojim sposobnostima, svojim nadarenostima ili drugim svojstvima duše, to je sve povezano sa njegovim doživljajima u fizičkom telu. Ukoliko treba da stekne sposobnost stvarnog imaginativnog saznanja on mora da se oslobodi svega toga. Ukoliko to uspe, makar samo za trenutak, on saznaje šta je imaginativno saznanje i životni tablo počinje postepeno da se otkriva.

Neophodno je imati na umu razliku između stanja vezanosti za fizičko telo i stoga života u njemu i stanja nezavisnosti od fizičkog tela, ali ipak ostajanja u njemu. Postoji stvarna razlika i ovaj kasniji uslov se postiže u delatnosti imaginativnog saznanja. Ostajemo unutar fizičkog tela, ne napuštamo ga, ali smo ipak slobodni od njega.

Kada ostanete sa svojim duševno-duhovnim životom unutar fizičkog tela, tada ispunjavate fizičko telo iako niste vezani za njega. Prikazaću to šematski.

Pomislmo prvo na čovekovo obično, svakodnevno stanje. Uzmite ovo (a) da predstavlja fizičko telo (unutarnje krivine), ovo etersko telo (spoljne krivine) i ovo duhovno-duševno (kratke linije koje se granaju.)

Etersko telo je svuda vezano za fizičko posredstvom mišića, kostiju i nerava. Te veze su svuda, od eterskog tela do fizičkog tela. Sada zamislite da imate porozan sud od gline i da u njega sipate tečnost. Tečnost ispunjava pore i utiče u poroznu glinu, ali može da se dogodi i to da vaš sud nije porozan i u tom slučaju ništa od tečnosti se neće upiti; tečnost će tada biti u sudu, ali neće biti kanala u unutrašnjim zidovima. U imaginativnom saznanju čovek je u tom smislu unutar tela ali etersko telo ne ulazi u mišiće, kosti i tako dalje. Tako da možemo da razložimo: fizičko telo, potom etersko telo koje je sada samostalno i unutra duhovno-duševno (crtež b). Sve što se dogodilo jeste da je u unutrašnjosti čoveka etersko telo sada odvojeno. Ishod ovog odvajanja će se, naravno, videti po povratku na prethodno stanje. Prema tome, potpuno je prirodno da je čovek svestan ne samo zamorenosti već i stvarne težine, kada zaista pokuša da se oslobodi svog fizičkog tela, ali da ostane unutar njega, kao što je slučaj u imaginativnom saznanju. On postaje intenzivno svestan svog fizičkog tela jer mora ponovo sebi da prokrči put do njega.

To je stanje postignuto u imaginativnom saznanju, ali ne i u Inspiraciji, inspirativnom saznanju. U inspirativnom saznanju – koje počinje, kao što sam vam opisao, sa svešću ispražnjenom od slika – čovek je dušom i duhom izvan svog fizičkog tela. Prema tome, (crtež c) ovde se prikazuje duhovno-duševno izvan fizičkog i eterskog tela.

Spoljašnja konfiguracija stoga mora da je ista kao u spavanju. Znanje kroz Inspiraciju je moguće jedino onda kada čovek može svojim *Ja* i astralnim telom da bude izvan eterskog tela.

Sada, kada se vrati u svoje fizičko i etersko telo, on tu primećuje prisustvo nečeg drugog; fizičko i etersko telo nisu uopšte onakvi kakve je on navikao da prepoznaje; nešto postoji

- INSPIRATIVNA NEPOSRETNOST ILI INSP. SPOZNAVANJE NASTAJE KADA JE SVUŠEŠĆU ISPRAŽNJIKO SVUŠEŠĆU. ODVOJENIKO SE OD ETERSKOG TELA, IZVANER SE KONATO DAVOŠĆU I IZ TJ. OD FIZIČKOG TELA (SUKNO KAO UOD SPAVANJA.)

u njima. To je veoma važno jer znanje o tome ukazuje na čitav proces inicijacije.

Prvo se doživljava izvesna teškoća pri vraćanju u fizičko i etersko telo posle stanja Inspiracije, jer postoji osećaj poniranja u nešto sasvim drugačije.

Setite se šta sam vam rekao juče o pregledu unazad tabloa sećanja. Ako je taj tablo sećanja zaklonjen u inspirativnom saznanju, mi opažamo šta je to što je prisutno tamo unutar fizičkog tela. Kada je u tablou sećanja razdoblje između rođenja i sedme godine, do doba promene zuba, izbrisano, mi opažamo da je unutar tog fizičkog tela bio Angeloi, Anđeo! Mi zaista tamo posmatramo biće Treće hijerarhije. Ono što se događa je ovo: mi uspevamo da izađemo iz fizičkog tela i potom se vraćamo u njega kao u našu kuću, naš dom... i gle, tu srećemo našeg Anđela kada gledamo unazad na razdoblje života od rođenja do sedme godine.

Znanje o takvim istinama je postojalo u danima stare, instinktivne vidovitosti, znanje koje se različito prikazivalo u raznim epohama razvoja i te istine su uzete u obzir prilikom ustanovljavanja određenih običaja i postupaka.

U stara vremena čovek je bio potpuno svestan da davanje imena treba da bude u skladu sa duhovnim činjenicama. Uopšteno govoreći, danas ljudi ne obraćaju pažnju na vrstu imena koje daju svojoj deci. Za neke je jedino važno da li ime lepo zvuči. Često postoji element koketerije pri imenovanju deteta, ljudima se „dopada” ime. Ali u stara vremena čovek je bio svestan veze deteta sa duhovnim svetom i birao je ime u skladu sa tim. U doba, na primer, kada je izvesno proročko biće bilo poštovano pod imenom „Elisa” (Jelisej), devojčice su ponekad nazivane „Elisa-bet”, tačnije „Elisin dom”.⁵⁵ Tako se izražavala nada da se postavljaajući dete u svet pod tim imenom osigurava milost proroka. Imena su davana u tu svrhu.

Zašto? Znalo se o tome da čovek vidi sebe kao nosioca duhovnih bića kada se vrati u svoje telo nakon što ga je bio

⁵⁵ Bet – hebrejski „kuća, dom”.

→ KADA SE NAKON INSPIRATIVNOG GLEDANJA VRAĆAMO U FIZIČKO I ETERSKO MI TADA NE VIDIHO Slike NAŠEG ŽIVOTA OD 0 DO 7. GODINE VEE VIDIHO SVOG ANĐELA. (TO VIDIHO KADA ŽELIMO GLEDATI SVOJ ŽIVOT OD ROĐENJA DO 7. GODINE - U KAKOJE Slike TUDE ANĐELO.

→ DAKLE KAD SMO IZVAN TISMA I GLEDAMO ŽIVOT OD 0. DO 7. GODINE PRI POVRATKU VIDIHO SVOG ANĐELA

- DANAS SE DJECI DAVAJU IMENA BEB PRAVILA, NEKA JE SAHO POSEBNO I MODERNO. NO U STARA VREMENA (A TO BI I DANAS TREBALO ČINITI) IME SE DAVALO PREMA KALENDARU SVETACA - AKO SE DIJETE RODILO POD IMENOM M. MESECA TREBA SE ZVATI MIHAEL ILI MIHAELA, AKO SE RODILO U LIANJU ONDA TREBA BITI PETAR ILI PAULU (ANULU).

napustio. Čitava zamisao da posebno decu čuvaju njihovi Anđeli, potiče od činjenice da kada sa inicijacijskim znanjem posmatramo razdoblje života od rođenja do sedme godine, doživljavamo ono što sam juče opisao rekavši da nakon što je faza tabloa sećanja izbrisana, da hijerarhije Anđela, to jest, dela i delatnosti Mesečeve sfere počinju da prosijavaju.

Opet, kada gledamo razdoblje od sedme do 14-te godine i potom se vratimo u telo, mi nalazimo Arhandele. Ovaj Arhandeo je, naravno, takođe prisutan unutar čoveka od rođenja do sedme godine, ali mi ne nalazimo Arhandela kada gledamo unazad samo u razdoblje između rođenja i sedme godine.

Tako, kada se vratimo u telo posle boravka izvan njega, mi postajemo svesni da tu, unutar tela, postoje bića svih viših hijerarhija, ali taj vid samospoznaje, spoznaje da je telo nosilac bića viših hijerarhija, ne može da se stekne ni na jedan drugi način nego da se prvo bilo izvan tela i potom se vratilo ponovo u njega.

To može da se razume jedino kada je povezano sa jednom drugom činjenicom. Rekao sam vam da su mnoge zvezde na nebesima ništa drugo do spoljni znaci naseobina bogova. Tamo gde zvezde sijaju na nebesima, tu su u stvarnosti naseobine duhovnih bića. Ali ne smete zamisliti da ti bogovi imaju svoju svest *samo* na Veneri ili samo na Suncu ili na Merkuru ili na Sirijusu. Oni imaju svoje osnovno prebivalište, takoreći, središnju tačku svog postojanja u tih nekoliko sfera i to je istina za sva duhovna bića vasseljene koja imaju nešto sa Zemljom. No, nemoguće je reći za njihovo postojanje u vasseljeni da oni imaju svoje boravište samo na Marsu, samo na Veneri i tako dalje. Iako će zvučati paradoksalno, ipak moram da kažem da bi božanska bića koja pripadaju Zemlji a koja naseljavaju Mars, Veneru, Jupiter ili druge od planeta, ili Sunce, bila slepa ako bi naseljavala samo jednu od ovih sfera. Ona bi živela, bila bi delatna – isto kao što mi možemo da hodamo i držimo nešto čak i kada nemamo oči, ali ona ne bi videla – mislim, naravno, na način na koji božanska bića „vide” – njima bi nedostajala određena sposobnost opažanja onoga što se događa u vasseljeni.

* KAO INSPIRATIVNA VIDSIVOST MI VIDIMO DA SE U ALMA NALAZE SVA HIERARHIJSKA DUHOVNA BIĆA, ALI PRVO MORAMO BITI IZVAN FIZIČKOG TIJELA I ONDA SE U NJEGA VRAĆITI - NA PRIMER KADA SE U INSPIRACIJI (IZVAN FIZIČKOG T.) I POSMATRAMO SVOJ ŽIVOT U PERIODU OD 7. DO 14. GODINE I ONDA SE VRAĆIMO U FIZIČKO I BTELJENO, MI TADNA NEČEŠKO VIDEŠI TABLO Slike (sjećanje) VEĆ ČEŠKO VIDEŠI ŽIVOT ARHANDELA I.T.D. 185

No, ovo bi vas, dragi moji prijatelji, navelo da pitate: gde su onda oči bogova, gde je njihov organ opažanja? Taj organ opažanja omogućava Mesec, naš sused u vaseljeni, pored svih ostalih njegovih uloga. Sva božanska bića koja pripadaju Suncu, Veneri, Merkur, Marsu, Jupiteru, Saturnu, poseduju svoje oči na Mesecu i istovremeno jesu na Mesecu.

Pomislite samo na neke od stvari o kojima smo ovde povremeno govorili. Uzmite samo jednu činjenicu. Mesec je nekada bio deo Zemlje i od nje se odvojio tokom vremena. Pre odvajanja Meseca, dakle, oko bogova je bilo vezano sa Zemljom; bogovi su posmatrali vaseljenu sa Zemlje. Otuda su u to vreme veliki prvobitni učitelji bili u mogućnosti da saopšte svoju mudrost čovečanstvu, jer zbog toga što su živeli na Zemlji i Mesec je još uvek bio unutar Zemlje mogli su da gledaju u vaseljenu okom bogova. Kada se Mesec odvojio, sećanje na ovo gledanje bogova je ostalo sa njima neko vreme, tako su mogli da posmatraju, sećajući se, ono što se sada gledalo očima čoveka i mogli su to da saopštavaju bogovima. No, sami prvobitni učitelji su tada morali da pređu na Mesec, gde su ostali do danas, i da tamo osnuju naseobinu da bi mogli da vide okom bogova.

Sada obratite pažnju na nešto drugo. Jahve je sa Meseca vladao srcem i dušom jevrejskog naroda, i neki od prastarih učitelja koji su još uvek bili povezani sa kultom i učenjem Jahvea, ujedinili su se sa njim na Mesecu, da bi gledali u vaseljenu kroz njegove oči. U vreme koje će doći Mesec će se ponovo ujediniti sa Zemljom i tada će biti moguće za čoveka na Zemlji da gleda u kosmos okom bogova. Gledanje kosmosa biće tada prirodna ljudska sposobnost.

Jedino razumevanjem ovih stvari možemo da spoznamo prirodu vaseljene, jer samo kada čovek ovako gleda vaseljenu, on može na pravi način da shvati ulogu Meseca.

I sada vidimo razlog zbog koga se sloboda, slobodna duhovna delatnost, može razviti u zemaljskom životu. Sve dok je Mesec bio povezan sa Zemljom, dok su prastari učitelji podučavali ljude iz svojih zaliha sećanja i dok je to učenje bilo

* SVA DUHOVNA BIĆA KAKO SU U SVETI SA RAZVOJEM ZEMLJE IMAJU SVOJE DRUGIJE NA NEKOJ PLAKETI U ZVEZDI, TO JE KAO BABA KO SVOM SPOSOBNOST GLEDANJA KAKO NA MESECU, T. KAO DA NA NIKOM IMAM SVOJE OČI. - KADA JE MESEEC BIO SPREM SA ZEMLJOM TADA SU NA ZEMLJI BILE OČI BOGOVA I KAD Njih su učitelji ljudi mogli dobiti znanje. Nakon odvajanja Meseca naši planiteliti sele se na Mesec i tako primaju znanje od bogova - Mesec je tako važan...

- Sve do kraja 14. i početkom 15. stoljeća vidjeti ljudi su mogli i na Zemlji. Mogli su vidjeti očima bogova. Ali od 1413 ta sposobnost potpuno nestaje. - od 1413. godine počinje za čovječanstvo period izgradnje duše svesti, što je osnova za razvoj slobode.

očuvano u misterijama – u stvari, sve do XIV veka n.e. – sva mudrost sadržala se u onome što je viđeno okom bogova. Tek od pomenutog razdoblja, tek od 1413. godine, je postalo krajnje nemoguće za Zemlju da vidi okom bogova. Tako sa razvojem *duše svesti*, sloboda počinje da biva nadohvat čoveku.

No, stvarno, čovek je na Zemlji samo u čulnom opažanju i intelektualnom znanju, jer je i ovo poslednje takođe vezano za fizičko telo. Istina je u sledećem. Zamislimo čoveka. Samo se u njegovom čulnom i intelektualnom znanju on proteže izvan hijerarhija koje su u njemu. U odnosu na sve što leži iza njegovog razuma, on je ispunjen Trećom hijerarhijom; u svemu što leži iza njegovih osećanja, on je ispunjen Drugom hijerarhijom; u svemu što leži iza njegove volje on je ispunjen Prvom hijerarhijom.

Mi smo, stoga, u stvari, unutar hijerarhija i jedino u odnosu na naše čulne organe i razum mi se protežemo izvan njihove oblasti. To je kao da plivamo sa glavom malo iznad vode. Našim čulima i našim razumom mi se izdižemo iz okeana delatnosti hijerarhija.

Sve to nalazimo kada se, doživевši stvarnost opažanja izvan tela, vratimo ponovo u telo i tada nalazimo da čovek zaista jeste božiji dom.

Nešto drugo će vam sada biti jasno. Kada bogovi žele kosmički da gledaju, oni gledaju kroz oko Meseca. Ali kada požele da posmatraju vaseljenu sa Zemlje – odakle se otvara potpuno drugačiji aspekt – onda oni moraju da gledaju iz čoveka. Ljudski rod je *drugo oko* bogova!

U prastara vremena čovek je prirodno mogao da vidi okom bogova jer je Mesec bio unutar Zemlje i on će to moći ponovo kada se u buduća vremena Mesec i Zemlja ponovo sjedine. Ipak, kroz inicijaciju, kroz postajanje svesnim pri povratku u telo, da su bogovi tu prisutni i upoznavši te bogove, čovek uči da posmatra svet kroz „oko čoveka”. Stoga, *inicijacija čoveku otkriva šta se u ranija vremena otkrivalo bogovima kroz oko Meseca*.

- unutar nas ljudi bore se i boje se duhovne hijerarhije, koji nisu svesni jer žive u čulnom opažanju i intelektualnom znanju, - međutim videti sledbenik se pronalazi u svesnosti:
a) u svesni onaj što leži izvan razuma nalazi se 3. hijerarhija
b) u svesni onaj što leži izvan naših osećanja nalazi se 2. hijerarhija
c) u svesni onaj što leži iza naše volje nalazi se 1. hijerarhija (bogovi) 1. hijerarhije.

* KADA BOGOM ŽELE GLEDATI KOSMIČNU ZAVIJANJA OKOLA GLEDANJE KROZ OKO
HREŠEKA, ALI IMA MOŽE GLEDATI SVEMIRSKA ZAVIJANJA SA ŽELJE (KONJ TADA
IZGLEDATI JAVNI DOKAZI) ONDA GLEDANJE KROZ ČOVJEKA, TADA JE MI
LJUDI OZI BOGOM, SVJE DIELATNOSTI BOGOM I NAMA VIDEĆEĆI NALON INICIJALIZACIJE...

Šta činimo našom svakodnevnom svešću, namere koje njome ostvarujemo i tako dalje – sve to zavisi od nas, ali našu karmu oblikuju i izgrađuju hijerarhije unutar nas. One su stvaraoci potpuno drugačijeg svetskog poretka, svetskog poretka koji pripada moralno-duševnom. To je druga strana čoveka, strana hijerarhija koje su unutar njega.

Dokle god ostajemo na stupnju imaginativnog znanja, ubeđeni smo, dok gledamo unazad na naš zemaljski život, da smo jedinstvo; takođe smo ubeđeni da su određene radnje u životu slobodne jer nastaju iz tog jedinstva. Sa imaginativnim znanjem opažamo malo od naše karme. Međutim, kada dosegnemo stepen inspirativnog saznanja i kada se zatim vratimo u telo, osećamo se podeljenim na svet hijerarhija. Mi se vraćamo u telo i najpre ne prepoznavamo čoveka. Da li smo mi Anđeo, da li smo biće jedne od hijerarhija, jedni od Dinamisa ili Eksusija? Mi smo podeljeni na svet bića, ošamućeni višestrukošću naše prirode jer smo jedno sa svim tim bićima.

Ovde odgovarajuće vežbe moraju čoveka da načine toliko unutarne jakim da može da potvrdi svoje jedinstvo pred mnogostrukošću. A tada – to je, naravno, sve posledica života između smrti i novog rođenja – on opaža kako se obrazuje karma međuprožimanjem rada mnogih bića unutar njega. Nebrojena božanska bića učestvuju u oblikovanju ljudske karme. Stoga je istina kad kažemo da čovek stvarno vodi zemaljski život jedino u smislu svojih intelektualnih i čulnih delatnosti. U delatnosti njegovog života osećanja i volje – da, čak i u skrivenijoj delatnosti misli – čovek učestvuje u životu bogova. U skrivenoj misaonoj delatnosti on učestvuje u životu Anđela, Arhandžela i Arhaja; u odnosu na ono što je skriveno u njegovom životu osećanja on učestvuje u životu Eksusija, Dinamisa, Kirioteta; u odnosu na njegovu volju on učestvuje u životu Serafima, Heruvima i Trona.

Ono što nazivamo ljudskom sudbinom je stoga stvar bogova i mora da se posmatra kao takva.

No, šta to znači za zemaljski život? Ako čovek ne može pribrano da prihvati svoju sudbinu, ukoliko se protivi

- MI STALNO SUDJELOVAMO (UNUTAR NAS) SA BOGOMNA TAD SUDJELOVANJE U ŽIVOTU BOGOVA (BITI SVESNOSTOGA, IMAKO NISAM VINOVI) – U SNAJVENIJI MISAONIM DELATNOSTIMA MI SUDJELOVAMO U ŽIVOTU ANĐELA, ARHANDŽELA I ARHAJA, U SNAJVENOM ŽIVOTU NAŠIH OSEĆANJA MI SUDJELOVAMO U ŽIVOTU KIRIOTETA, DINAMISA I EKUSIJA, A U ODNOSU NA SNAJVENJE SVOJANE NAŠE VOLJE MI SUDJELOVAMO U ŽIVOTU SERAFIMA, KERUBIMA I TRONA.

* MI LJUDI SMO ISTINU STANISITE ILI DOK SVIH HIJERARHIJA TJ. BOGOMNA TAD NE ZNAJE DA STE HILAH BOŽI (BOGOMNA)

* OD IZUZETNOG JE ZNAČAJA DA POTPUNO SMESIMO I SA ZAHVALNOŠĆU PRIHVATIMO NASH SUDBINU (BEZ OBZIRA KAKOM ONA BILA, JAKO JE VAŽE KADA SE BUKIMO PROTIV SUDBINE ILI JE NE PRIHVATIMO ILI BOJEŽIMO OD NJE KAO ZAKOUBITSTVA ILI DRUGI LI ALIHOLO... MI TADA UZNEMIRNIMO MOGOŠE PER ONI (U NAMA) SPRAVO OBLIKOVU NAŠU SUDBINU. UZETI SVOJU SUDBINU OZBIJNO

svojoj sudbini, ako je – sa njegovog ličnog stanovišta naravno – njom nezadovoljan, ukoliko dovede svoju sudbinu u zabunu subjektivnim odlukama, onda je to tako kao da neprekidno uznemirava bogove u oblikovanju njegove sudbine. Sudbina stvarno može da se proživi na pravi način samo onda kada se život smireno i spokojno prihvati. Osetiti i shvatiti kako sudbina radi jeste nešto što sobom donosi teške ispite za ljudsku prirodu. Ako čovek uspe da svoju sudbinu uzme ozbiljno, to iskustvo će mu doneti snažan podstrek, najjači impuls za životom u zajednici sa duhovnim svetom. I sam život će u njemu otvoriti osećaj za veze sa sudbinom, sa karmom.

Savremeni čovek je uveliko izgubio ovu osetljivost, tu istančanost osećanja; njegovo osećanje je ogrubelo. Ali pretpostavimo da postoji neko ko sa većom istančanošću osećanja gleda unazad na odnos sa čovekom koji mu je bio primer u mladosti – učitelj, možda. Ljudi ne osećaju uvek prezir za one koji su bili njihovi učitelji, mnogi gledaju unazad sa unutarnjim zadovoljstvom na one koji su ih vaspitali, koji su ih obrazovali. Kada je to tako, sećanje može da se produbi u veoma intimno unutrašnje iskustvo. Možemo da se setimo da smo između 7-me i 14-te godine, na primer, uvek morali da radimo sve ono što je taj poštovani učitelj radio; ili možemo da imamo osećaj da smo već čuli nešto što nam je taj učitelj rekao, kao da je to samo ponovljeno. To je zapravo jedna od najlepših tekovina u životu kada se setimo nečeg takvog, osećajući da je to bilo ponavljanje. I tada nas pogodi: iza toga mora nešto da leži. Zdrav ljudski razum nam kaže da nema ničega što to može da objasni u sadašnjem zemaljskom životu i tada nam taj isti zdrav razum ukazuje na prethodne živote. Postoje zaista mnogi čija je pažnja na ovaj način usmerena prema ranijim životima na Zemlji.

Sada, šta znači kada možemo da gledamo unazad na učitelja sa takvim osećanjima? To znači da je u našem sadašnjem životu, sudbina dovela tog učitelja do nas. To je naša karma da imamo takvog učitelja i to nam ukazuje na prethodni zemaljski život.

* MI DOBIVAMO NAJVEĆI PODSTREK ZA ŽIVOT SA DUHOVNIM SVETOM KADA PRIHVATIMO SVOJU SUDBINU (KARMU). MI JOŠ SPRAVO U SVETU SA NAŠOM KAROM – I KADA GLEDAMO SVOJ ŽIVOT KAKO TO VIDIŠ MOJE KODI SU NASH U PROŠLOSTI PUNO POKOGLI, NO ZNAMU KAKO NE MOJE OBTREČE, I BAKŠ ZADG TOGA MI JE OBLIKOVNO SA MOJOM VARNOM KAROM (KARMA/IGR)

Po pravilu – i to se pokazuje okultnim posmatranjem – nije slučaj da je i u prethodnom zemaljskom životu taj učitelj bio naš učitelj, veza je tada bila sasvim drugačija. Od učitelja primamo *misli*, *predstave*, čak iako su u vidu slika; u pravom vaspitanju bi trebalo da primamo misli i predstave. Kada je to slučaj, on po pravilu ukazuje na veze gde su *osećanja*, a ne misli, bila povezana sa osobom koja je u pitanju. Bilo je manje mogućnosti za primanjem *misli* od njega, ali *osećanja* su razmenjena – osećanja koja mogu da se prenesu na mnogo različitih načina. A isto važi za sadašnji i budući zemaljski život.

Pretpostavimo da je u ovom sadašnjem životu čovek privučen toplom, unutarnjom simpatijom nekoj osobi sa kojom ga život ne dovodi u neku naročito blisku vezu, koju jedva da sreće, ali koja ga jako privlači. U tom slučaju može da se dogodi da ta osećanja simpatije dovedu do toga da taj drugi postane njegov učitelj u kasnijem životu.

Šta se zaista dogodilo? Kada se u čoveku otvore osećanja simpatije i privlačnosti prema drugoj osobi, to je ishod onoga što bića Druge hijerarhije, Kiriotete, Dinamisi, Eksusije, razvijaju u čoveku i oko čoveka.

Potom, u sledećem životu, kada uticaj ne deluje putem osećanja već putem misli i predstava, to govori da su bića Druge hijerarhije predala ono što su izatkala u prethodnom životu bićima Treće hijerarhije, Anđelima, Arhanielima i Arhajima i oni su ti koji sada rade unutar čoveka.

Kada se stoga naša karma razvije iz jednog zemaljskog života u drugi, to znači da se stvarna dela prenose iz jedne hijerarhije u drugu i da se u kosmosu, u duhovnom kosmosu, događa nešto od ogromnog značaja.

Gledajući čovekovu sudbinu mi gledamo, kao kroz veo, u široka, daleka kosmička dešavanja. Ako možemo da postanemo svesni, utisak će biti veoma snažan. Treba samo to da predstavite sebi, ulazeći u njega sa pravim osećanjem i razumevanjem.

Zamislite sada da posmatrate ispoljavanja sudbine u životu nekog čoveka. To nikada ne treba ravnodušno da se radi,

* Ali u ovom životu prethodnog života iz koga gradi torčuna i kuo ke jako pravući (jaka simpatija) - paka će izat tog osećanja raditi 2. hijerarhija. - u sledećem životu 2. hijerarhija to predaće u kuo i predaće to 3. hijerarhiji. i paka da (simpatična osoba) u novom životu postaje kuo učitelj koji mi predaće važne misli i predstave.

jer u posmatranju sudbine čoveka mi zaista posmatramo dela koja su se prelila iz najviše hijerarhije u najnižu hijerarhiju, i ponovo iz najniže u najvišu hijerarhiju. Mi gledamo tkajuću delatnost života u nizu hijerarhija kada proučavamo sudbinu čoveka. To je nešto o čemu mora da se misli sa velikim pijetetom i dubokim strahopoštovanjem, jer dok posmatramo tu sudbinu, svet bogova se ispoljava pred nama.

To je osećanje koje sam pokušao do izvesne mere da prenesem kada sam pisao *Misterijske drame*. U dramama ćete naći prizore koji su postavljeni u zemaljski život i druge koji su postavljeni u duhovni svet. Takođe sam izneo kako se ne samo više hijerarhije već i elementarna bića, a i arimanske i luciferske snage, mešaju sa živom mrežom dela koja teku od gore nadole i od dole nagore kada se ispunjava sudbina čoveka.

Pomislite na prizore kada su Strader i Kapezijus unutar natčulnog sveta u sasvim drugačijim oblicima postojanja, ali sve vreme ostaju iste ličnosti. To je samo druga strana čovekovog života koja je isto tako istinski deo njega – strana koja pripada svetu bogova, a ne svetu minerala, životinja, biljaka, planinskom svetu, svetu oblaka, drveća i tako dalje. Naučiti se udublјivanju u sudbine ljudi sa poštovanjem i strahopoštovanjem, to je takođe nešto što je zahtev vremena. Strašno je iskustvo čitati biografije iz pera današnjih autora materijalističkih ubeđenja, jer oni pišu bez imalo poštovanja za sudbinu onih čije živote opisuju. Stvarno bi bilo dobro za biografe da shvate da kada zadiru u život čoveka, čak samo zbog opisa, oni dolaze u nevidljivu vezu sa svim hijerarhijama.

Razmatranje ove vrste odvodi nas do „osećajne” strane antroposofije. Mi shvatamo da sve što nam se nudi u antroposofiji mora takođe da pokrene naša osećanja, jer u antroposofiji to nije samo pitanje sticanja znanja; osećanja o svetu su oživljena u nama, osećanja koja jedina mogu da nas osposobe da nađemo pravo mesto u životu i bez takvih osećanja mi ne možemo zaista da shvatimo niti opazimo zakone kojima je prožeta karma čoveka.

★ 05.05.2009. ★ - završeno u 00^h.15° 191

XIV

Dornah, 4. jun 1924. godine

Kada razmatramo način delovanja karme, moramo da imamo u vidu kako ljudsko *Ja* koje predstavlja istinsko, najdublje biće čoveka, u neku ruku poseduje tri oruđa kroz koja se izražava u svetu: fizičko telo, etersko telo i astralno telo. Čovek, u stvari, nosi fizičko telo, etersko telo i astralno telo, ali on nije ni jedno od tih tela. On je u istinskom smislu *Ja*. A to *Ja* je ono koje podnosi karmu i koje stvara karmu.

Radi se o tome da pokušamo da razumemo čovekov odnos kao *Ja*-bića prema tim trima, možemo da kažemo, oruđima: prema fizičkom, eterskom i astralnom telu, da bismo baš odatle dobili osnove za suštinu karme. Možemo da steknemo još jedno gledište za posmatranje fizičkog, eterskog i astralnog u čoveku u vezi sa karmom ako uzmemo u obzir sledeće: fizičko onako kako ga vidimo u mineralnom carstvu, etersko kako ga nalazimo delatnim u biljnom carstvu, astralno delatno u životinjskom carstvu, sve to nalazimo u čovekovoj okolini ovde na Zemlji. U kosmosu koji okružuje Zemlju imamo, ako tako mogu da kažem, onaj svemir u kome se Zemlja širi na sve strane. Osećamo izvesno srodstvo onoga što se na Zemlji događa sa onim što se događa u krugu kosmosa. Ipak, duhovnoj nauci se postavlja pitanje: da li je to srodstvo tako obično, kako ga predstavlja današnji prirodno-naučni pogled na svet?

Današnji prirodno-naučni pogled na svet ispituje fizičke osobine svega na Zemlji, živog i neživog. On zatim ispituje zvezde, Sunce, Mesec itd. i nalazi – i naročito je ponosan na to – da su, u stvari, ta nebeska tela u osnovi uzevši ista kao i Zemlja.

Ali takvim saznanjem se ne dolazi do stvarnog razumevanja čoveka, njime se, u stvari, razume samo ono što je izvan

* NAŠE ISTINSKO BIĆE JE NAŠE (JA), POŠTO JE TO ČISTI DUHOVNI ČOVEKOV ČLAN ON SE MORAJE IZRAŽAVATI ILI OČITOVALI U VANJSKOM ILI FIZIČKOM SVIJETU. ZATO MU SLUŽE FIZIČKO, ETERSKO I ASTRALNO TIJELO. (JA) JE USTVARNI ČOVEK (NEVIDLJIV, A DA BI BIO VIDLJIV I DELATAN U FIZIČKOM SVIJETU ON KORISTI OVOS (POSREDOVANJE) F.T, E.T. I A.T.

čoveka. Međutim, onog trenutka kada se zaista shvati čovek kakav stoji u univerzumu, u tom trenutku mogu da se nađu veze između pojedinih čovekovih članova kao oruđa, fizičkog tela, eterskog tela i astralnog tela – i odgovarajućih entiteta, odgovarajućih bića u kosmosu.

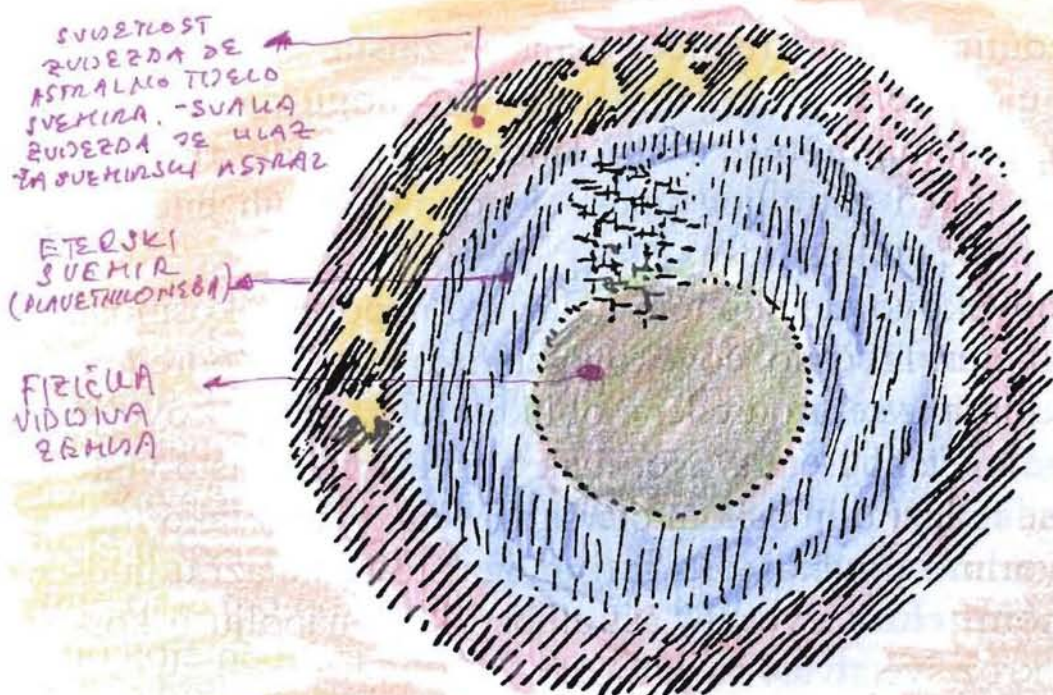
Za čovekovo etersko telo nalazimo napolju u kosmosu svuda svetski eter. Izvesno, čovekovo etersko telo ima određeni ljudski oblik, ima u sebi određene oblike kretanja itd. – ovo je drugačije kod svetskog etera. No, ipak je svetski eter iste vrste sa onim što se nalazi u ljudskom eterskom telu. Isto tako možemo da govorimo o nekoj sličnosti onoga što se nalazi u ljudskom astralnom telu i izvesnoj astralnosti koja napolju u kosmosu deluje kroz sve stvari i sva bića.

Ovde dolazimo do nečega vrlo važnog, do nečeg što je u svojoj pravoj suštini današnjem čoveku, u stvari, sasvim strano.

Pođimo od jedne šematske predstave: zamislimo čoveka na Zemlji sa njegovim eterskim telom, zatim oko Zemlje kosmički eter koji je iste vrste kao i ljudski. No, u čoveku imamo i astralno telo. U kosmosu je takođe astralnost. Ali gde se ona nalazi? Gde je ona? Ona zaista može da se nađe, samo moramo da otkrijemo šta je u kosmosu astralnost, kako se objavljuje; negde, moramo da kažemo, jeste astralnost. No, da li je astralnost u kosmosu sasvim nevidljiva ili ipak na neki način možemo da je vidimo.

Naravno, eter je po sebi nevidljiv za fizička čula. Kada – ako smem tako da se izrazim – gledate mali deo etera, ne vidite ništa fizičkim čulima, jednostavno vidite kroz njega; eter je kao ništa. Ali kada gledate etersku okolinu u njenoj ukupnosti, vidite plavo nebo, za koje takođe kažemo da nije stvarno tamo, već vi gledate prazan prostor. Razlog zbog koga vidite plavetnilo neba je taj da vi, u stvari, vidite kraj etera. Dakle, opažate eter kao plavetnilo neba. Opažanje plavetnila neba je, u stvari, opažanje etera. Tako da možemo da kažemo: time što opažamo plavetnilo neba, opažamo eter.

* DA BI JE NAŠE ISKUSTVO ČOVEŠTVO ILI (JA) MOGLA IZRAŽIVATI U SVIJETU OKO EI MOGA PRIBAVITI 3 OKOLICA ILI 3 ODJELA, - FIZIČKI OKOLICE DOBIVA OD KROK 1. KROK 2, ETERSKI OKOLICE DOBIVA IZ SVJETSKOG ETERA, A ASTRALNI OKOLICE DOBIVA IZ KOSMIČKOG ASTRALA. - SVJETSKI ETER JE ČISTO NEUTRALAN, ALI NJEGOVO KRAJ ILI OČITOVANJE VIDIMO U NEBESNOM PLAVETNILU, KOSMIČKI ASTRAL VIDIMO U SVJETLENJU SVIJETA.

Prvo gledamo kroz eter. On nam to dopušta, no ipak čini sebe vidljivim u plavetnilu neba. Stoga ćemo postojanje plavetnila neba za čovekovo opažanje izraziti na pravi način ako kažemo: eter, doduše, nije vidljiv, ali on se uzdiže do vidljivosti kroz veličanstvenost kojom se predstavlja u vasioni, otkrivajući se, objavljujući se u nebeskom plavetnilu.

U fizičkoj nauci razmišlja se materijalistički o nebeskom plavetnilu. No, za tu nauku je teško da o nebeskom plavetnilu razmišlja na razuman način, jednostavno iz razloga što fizičkoj nauci nije jasno: nema ničeg fizičkog tamo gde je plavetnilo neba. Ipak ljudi ispredaju najkomplicovanije teorije da bi objasnili kako se zraci svetlosti na naročiti način prelamaju i odbijaju, da bi se izazavalo plavetnilo neba. Ali tu upravo počinje vlast natčulnog. U kosmosu i natčulno postaje vidljivo samo se mora pronaći gde i kako postaje vidljivo.

Dakle, eter postaje vidljiv kroz nebesko plavetnilo. Ali negde je i astralno kosmosa. Eter se pomalja kroz nebesko plavetnilo u čulni svet. A gde se astralno kosmosa pomalja u vidljivost, u opažanje?

Vidite, u stvari, svaka zvezda koju vidimo da sija na nebu predstavlja ulazna vrata za astralno. Tako da svuda gde

svetle zvezde, svetli astralno. Dakle, kada gledamo zvezdano nebo, kako su razvrstane zvezde negde kao grozdovi, negde široko rasute, udaljene jedna od druge, onda moramo da kažemo: u čitavoj ovoj divnoj konfiguraciji blistavih svetlosti, pokazuje se vidljivim natčulno astralno telo kosmosa.

Zato ne smemo da razmatramo svet zvezda neduhovno. Gledati gore u svet zvezda i govoriti o vatrenim gasovitim svetovima, to je isto tako – izvinite za naizgled čudno poređenje, ali ono potpuno odgovara – kao kada nekog volite pa ga milujete i prste malo razdvojite pri milovanju i kažete: to što tu osećaš u milovanju to su male trake koje ti prelaze preko obraza. Isto tako kao što vam pri milovanju ne prelaze male trake preko obraza, isto tako to nisu tamo gore entiteti o kojima govori fizika, nego astralno telo vasiona, koje neprestano vrši svoj uticaj na etersku organizaciju, kao milovanje na vaše obraze.

Samo što je ono uređeno da vrlo dugo traje. Zato zvezda ima svojstvo stajačice, što predstavlja neprekidan uticaj astralnog sveta na svetski eter. To duže traje nego milovanje. To u svemiru traje duže jer se u svemiru radi sa džinovskim merama. Dakle, u zvezdanom nebu bi trebalo da vidimo duševno ispoljavanje astralnosti svemira.

Time istovremeno vidimo da je u kosmosu veličanstven duševni život, zaista duševni život. Pomislite samo kako bi kosmos mrtvo izgledao kada bi u njemu videli samo plamena gasovita tela. Pomislite kako to sve postaje živo kada znamo da su zvezde izraz ljubavi kojom astralni kosmos deluje na eterski kosmos. To je sasvim tačan izraz.

Setite se i zagonetnih zbivanja, kada zvezde kojih nije bilo tu, zasijaju i ponovo iščeznu. To su zbivanja koja nam se objašnjavaju hipotezama koje ne vode do bilo kakvog stvarnog razumevanja. Zvezde kojih tu nije bilo ranije, sijaju izvesno vreme, a onda nestanu. Dakle, u vasioni postoji i kratko milovanje. U epohama u kojima, možemo reći, bogovi hoće da deluju iz astralnog sveta u eterski, vidimo takve zvezde koje zasijaju i ubrzo se ponovo ugase.

* JADNO JE MATERIJALISTIČKO TUMAČENJE SVEMIRA. Zvezda kao punovrni svetlosni teles - zvezde su izraz astralne sile (duševnosti) svemira. U zvezdanom se vidi duševno ispoljavanje astralnosti svemira, to znači da je svemir živ i da se u njemu događa to. Odnosno veći i manji duševni život - zvezde su izraz ljubavi kojom astralni kosmos deluje na eterski kosmos.

Tako imamo u sebi kroz svoje astralno telo osećanje ugodnosti i zadovoljstva na najraznovrsnije načine; isto tako imamo u kosmosu kroz astralno telo konfiguraciju zvezdanog neba. Stoga nije čudo što je jedna stara instinktivno vidovita nauka ovaj treći član ljudskog organizma nazvala astralno ili zvezdano telo, jer je ono iste vrste sa onim što se objavljuje u zvezdama. Samo *Ja* ne nalazimo da se objavljuje u tom kosmičkom okruženju. Zašto? To pronalazimo upravo kada pogledamo na to da je čovekovo *Ja* tako kako se prikazuje na Zemlji – dakle u kosmosu koji je, u stvari, tročlani svet, fizički, eterski i astralni – tako kako se *Ja* tu ispoljava, uvek ponavljanje ranijih zemaljskih života; i ono je uvek ponovo u životu između smrti i nekog novog rođenja.

Kada posmatramo *Ja* između smrti i novog rođenja, vidimo da eterski svet koji se nalazi oko fizičkog, nema za *Ja* nikakvog značenja; etersko telo odlaže se ubrzo posle smrti. Samo astralni svet koji sija kroz zvezde ima značenje za *Ja* u životu između smrti i novog rođenja. A u tom svetu koji tu svetli kroz zvezde, u tom svetu žive bića viših hijerarhija sa kojima čovek između smrti i novog rođenja uobličava svoju karmu.

Ali kada to *Ja* posmatramo u njegovom razvoju kroz živote između rođenja i smrti i između smrti i novog rođenja, ne možemo nikako da ostanemo u prostoru. Dva zemaljska života koji idu jedan za drugim, ne mogu biti u istom prostoru, dakle ni u vasioni koja ne zavisi od istovremenog postojanja u prostoru. Tu izlazimo iz prostora, dolazimo u čisti tok vremena kada posmatramo *Ja* u nizu zemaljskih života.

Razmislite sada, dragi moji prijatelji, u prostoru, naravno, postoji vreme, ali nemamo nikakvog sredstva da u prostoru doživimo vreme kao takvo. Nemamo nikakvo sredstvo. Moramo vreme da doživljavamo uvek kroz prostor i njegova zbivanja. Na primer, kada hoćete da doživite vreme pogledaćete na sat ili ako hoćete na Sunčev hod – sat je samo zemaljska slika Sunčevog hoda. No, šta tu vidite? Vidite položaje kazaljki ili Sunca. Vidite nešto što je prostorno. Usled toga što se menjaju

★ MI IMAMO OSOBLJAVNO TIPELO (KROZ KROZ NAŠE JA OSOBLJAVNO UGODU Ili NEUGODU NA RAZNE NAČINE, TO TIPELO NAZIVAMO ZVEZDANO Ili ASTRALNO ZATO ŠTO JE ISTE PRIRODE KAO ASTRALNO TIPELO KOSMOS. - ZA NAŠE (JA) KROZ JE U KOSMOSU (IZMEĐU SMRTI I NOVOG ROĐENJA) UPOREĐE ASTRALNI KOSMOS (ETERSKI K. JE TU NEVAŽAN) TO, DUKOVNA BIAH. MI IMAO DUBJE U PROSTORU I VREMENE (FIZIČKI PLAK) TU JE VREMENE NEPOSTOJE VREMENE DOŽIVJAVAMO U DUŠEVNOJ SFERI, TU PROSTOR POSTAJE VREMENE.

mesta kazaljki ili Sunca, dakle usled toga što pred vama stoji prostorno u promeni, imate ideju o vremenu. No tu, u stvari, u prostoru nema ničeg od vremena. Tu su samo razne prostorne konfiguracije, razni položaji kazaljki, razna Sunčeva mesta. Vreme doživljavate tek u sferi duševnog doživljavanja. Tada tek vreme doživljavate stvarno – a tu i izlazite iz prostora. Tu je vreme realnost, ali u okviru zemaljskog sveta prostora, vreme nije stvarnost. Vreme na Zemlji nije nikakva realnost.

Šta prema tome moramo da doživimo kada iz prostora u kome živimo između rođenja i smrti, hoćemo da uđemo u besprostornost u kojoj živimo između smrti i novog života? Šta moramo da radimo? Pa, dragi moji prijatelji, moramo umreti! Ove reči moramo uzeti u njihovom tačnom i dubokom značenju. Na Zemlji doživljavamo vreme samo kroz prostor, kroz tačke prostora, kroz položaje prostornih stvari. Vreme na Zemlji nikako ne doživljavamo u njegovoj stvarnosti. Jednom kad ovo shvatite, reći ćete: „Da bismo stvarno ušli u vreme, moramo izaći iz prostora, moramo odložiti sve prostorne stvari”. Možete to i drugačije da izrazite, ali to, u stvari, nije ništa drugo do – *umreti*. To zaista znači umreti!

Pogledajmo sada onaj kosmički svet koji nas okružuje svuda oko Zemlje, taj svet sa kojim smo srodni kroz svoje etersko telo, a takođe kroz svoje astralno telo, i pogledajmo na ono duhovno tog kosmičkog sveta. Bilo je naroda, bilo je grupa ljudi koji su gledali samo na duhovno koje se može naći u našem prostorno-kosmičkom svetu. Takvi narodi nisu mogli da zamisle ponovne živote na Zemlji. Jer misli o ponovnim životima na Zemlji imali su samo oni ljudi i grupe ljudi koji su mogli da shvate vreme u njegovoj čistoti, u njegovoj besprostornosti. A ako razmotrimo ono što nam je dato kao zemaljski svet i njegova okolina ili ukratko, kao naš kosmos, kao naš univerzum, i ako u tome vidimo kako se objavljuje duhovno, tada imamo približno ono o čemu možemo da kažemo: to mora da postoji da bismo kao zemaljski ljudi mogli da stupimo u svoj život. To mora da postoji.

* POSTOJE OVOJE NA ZEMLJI VREMENE POJEZAKO DA PROSTOROM (POVRH KAZALJKE NA SATU ILI POLOŽAJ SUNCA), ZNAČI DA VREMENE NIJE REALNOST. ONO JE REALNO TO. POSTOJI SAKO U SFERI DUŠEVNOG DOŽIVLJAVANJA I TO IZVAN PROSTORA, REALNOST VREMENA IMAMO ONDA KAD ULAZIMO, KAD IZLAZIMO IZ PROSTORA I KAD IZ FIZIČNOG SVETA IZLAZIMO U DUHOVNO DUŠEVNA REALNOST, TADA ŽIVIMO STVARNO U VREMENU

* U PROŠLOSTI, RAČASO I DANAS BILA SE LJUDI I NARODA KOJI SU U
PROSTORNO KOSMIČKOM GLEDALI DUHOVNO I UVIDJELI DA JE ONO VIŠE-
ŠE, I ZBOG TOGA ONI NISU MOGLI DOĆI DO KRAJE I PEGALANALACKE. ALI
BILA SE I SADA IMA NARODA I LJUDI KOJI GLEDATI VREMENSKA IZVAN PRO-
STORNOG I ONI PONOVA UVIDJELI SU VIŠE SASVIH NEALATO I ISTINITO.

Neizmerne dubine su sadržane u toj predstavi – sve to što sam sada opisao mora tu da postoji da bismo mi kao zemaljski ljudi mogli da uđemo u zemaljsko postojanje. U tome se nalazi neizmerno mnogo, naročito onda kada predstavimo sebi duhovni aspekt svega toga što je opisano. A kada predstavimo sebi to duhovno u toj – možemo reći – samosvojnoj celini, u toj sopstvenoj čistoti i suštini, tada je to približno ono što su nazivali bogom oni narodi koji su se ograničili na gledanje prostora.

To su narodi bar u svojim filosofijama osećali: božansko prožima i talasa kroz kosmos i od tog božanskog u kosmosu može se razlikovati ono što je prisutno na samoj Zemlji u našoj okolini, kao fizički svet. Zatim, može da se razlikuje to što se kao etersko objavljuje u tom kosmičkom, božanskom, koje nas gleda iz plavetnila neba, od onog astralnog u tom božanskom koje nas gleda kroz konfiguraciju zvezdanog neba.

Kada sa takvim osećanjem stojimo na Zemlji, kada osećamo fizičko našeg neposrednog boravišnog mesta na Zemlji, onda osećamo i etersko, koje je i na Zemlji i u vasioni; tako gledamo i astralno, koje kroz zvezde sija dole na Zemlju, a najintenzivnije sija iz zvezde Sunca. Tada, kada gledamo na sve to i stavimo sebi pred dušu veličanstvenost te misli o svetu, tada možemo da razumemo kako su u ona vremena u kojima su ljudi iz jedne više instinktivne vidovitosti ne samo mislili apstrakcije, nego mogli da osećaju veličanstvenost predstava, shvatali: takvu veličanstvenu misao ne možemo stalno misliti u njenoj punoći. Moramo da je shvatimo u jedno posebno vreme, pustiti da učini utisak na dušu u svom njenom neizmernom sjaju a zatim ostaviti da deluje u čovečjoj unutrašnjosti – a da je ne pokvarimo, ne izopačimo spoljašnjom svešću. A kada razmislimo kroz šta je stara instinktivna vidovitost učinila istinitim takvo raspoloženje, onda od svega toga što se tu slilo da bi tu misao učinilo istinitom u čovečanstvu u stara vremena, ostaje nam u današnjem vremenu ustanovljenje Božićnog praznika.

Kada čovek u Božićnoj noći zamisli kako je on, dok stoji na Zemlji sa svojim fizičkim, svojim eterskim i astralnim telom, srodan tročlanom kosmosu, koji mu se u svom eterskom

u plavetnilu neba pojavljuje tako veličanstveno, ali i tako čarobno-magično u noći, kako stoji pred astralnim svemira, pred sjajnim zvezdama, tada oseća u toj svetlosti svoje okoline u vezi sa onim što postoji u zemaljskom, kako je on postavljen u prostornost sa svojim stvarnim *Ja* bićem. A zatim sme da gleda misteriju Božića, tek rođeno dete, predstavnika čovečanstva na Zemlji, koje ulazi u svoje detinjstvo, rađa se u ovom svetu prostora. A kada čovek sagleda Božićnu misao u njenom obilju i u svoj njenoj veličanstvenosti pri pogledu na dete rođeno o Božiću, on kaže: *Ex deo nascimur*. Iz božanskog sam rođen, iz božanskog koje prožima i protkiva prostor.

A tada kada je čovek to osetio, unutarne se prožeo time, tada može da se seti onoga što mu se kroz antroposofiju otkrilo kao istina o smislu Zemlje. To dete prema kome uzdižemo pogled, jeste spoljašnji ovoj *onoga* što je upravo rođeno u prostoru. A iz čega se ono rađa da bi se rodilo u svetu prostora? To prema našim današnjim izlaganjima može da bude samo vreme. Dete se rađa iz vremena.

A kada zatim pratimo život toga deteta, njegovo pro-duhovljenje Hristovim bićem, tada dolazimo do zaključka: od Sunca dolazi to biće, to Hristovo biće.

Onda pogledamo gore prema Suncu i kažemo sebi: gledajući gore prema Suncu moramo u sijanju Sunca ugledati vreme koje je sakriveno u svetu prostora. Unutar Sunca je vreme. A iz vremena koje tka u Suncu, došao je Hristos u prostor, na Zemlju.

A šta za nas znači pojava Hrista na Zemlji? Pojava Hrista na Zemlji označava spajanje onoga što dolazi s one strane prostora, izvan prostora, sa Zemljom.

Pomislite sada kako se naša predstava svemira preobražava, u poređenju sa običnom predstavom, kada stvarno primimo sve to što nam se sada pojavilo pred dušom! Tu imamo u svemiru Sunce sa svim onim što nam se zajedno sa njim pojavljuje u univerzumu, u kosmosu, ono što je obuhvaćeno plavetnilom neba, svetom zvezda. Tu imamo negde i Zemlju sa čovečanstvom. Ali gledajući gore sa Zemlje prema Suncu, gledamo istovremeno u *protok vremena*.

★ SUNCJE ZRAČI NE SAMO SVETLOST VEĆ I PROSTOR - KADA SA ZEMLJE GLEDAMO U SUNCJE MI ONDA GLEDAMO IZ PROSTORA U VREMENE, SUNCJE JE POSEBNA ZVEZDA, KADA GLEDAMO U SUNCJE MI GLEDAMO VRAĆ IZ PROSTORA. I IZ TOGA SUNCJE IZ TOG ČISTOG VREMENA DOŠAO JE KRIST I SPLESTO SE U NAS PROSTOR

★ Iz toga sada sledi nešto vrlo značajno. Sledi to da čovek pravilno gleda prema Suncu – čak i onda kada to radi samo u duhu – samo onda kada zaboravi prostor i uzima u obzir samo vreme. Sunce time zrači ne samo svetlost nego i sam prostor. A kada gledamo u Sunce, gledamo iz prostora u svet vremena. Zato je Sunce ta posebna zvezda, zato što kada gledamo u Sunce mi gledamo napolje iz prostora. No iz vanprostornog došao je ljudima Hristos. Kada je Hristos utemeljio hrišćanstvo na Zemlji, čovek je bio već i suviše dugo u samom Ex deo nascimur, previše se vezao za njega, postao je čisto biće prostora.

★ Današnjom civilizovanom svešću tako teško razumemo stara predanja, zato što ona, u stvari, svuda računaju sa vremenom, a ne sa prostorom. Ona smatraju svet prostora samo nekim priviskom vremena.

★ Tada je došao Hristos i ponovo doneo ljudima vreme. A time što se čovekovo srce, čovekova duša, čovekov duh sjedinjuju sa Hristom, dobija čovek ponovo struju vremena koja teče od večnosti do večnosti. Šta drugo možemo mi ljudi da učinimo nego da se kada umremo, dakle kada izađemo iz prostora, čvrsto uhvatimo onoga koji nam tada ponovo daje vreme. U vreme Misterijuma na Golgoti čovečanstvo je postalo do toliko velikog stepena prostorno biće, da mu je nestalo vreme! Hristos je ponovo ljudima doneo vreme.

★ Ako ljudi neće prilikom izlaženja iz prostora da umru u svojoj duši, tada moraju da umru u Hristu. Možemo ipak da budemo prostorna bića i kažemo: Ex deo nascimur; i tada možemo da gledamo prema detetu koje iz vremena dolazi u prostor da bi sa ljudima sjedinilo Hrista.

★ Ali od Misterijuma na Golgoti ne možemo misliti na granicu zemaljskog života, na smrt, a da ne pomislimo da moramo umreti u Hristu; ako nećemo da gubitkom vremena izgubimo Hrista, ako nećemo da ostanemo prikovani u prostoru i da kao sablasti ostanemo u prostoru, moramo umreti u Hristu. Moramo se prožeti Misterijom na Golgoti. Pored *Iz boga se rađamo* (Ex deo nascimur), moramo naći *U Hristu umiremo* (In Christo morimur.) Uz Božićnu misao moramo dodati Uskršnju misao.

★ A KO SAMO PRILIKOM PROSTORA, A NE I VREMENA ONDA JE MO POSLJE SMRTI OSTATI UZETIM U PROSTOR KAO SABLASTI - KRIST JE KA ZEMLJU DOŠAO VREMENE I A KO HOĆE MO DOŠE ŽIVATI U VREMENE I EČIŠĆENJE U KRISTU U VREMENE (U KRISTU MORIMUR)

Ex deo nascimur dovodi pred našu dušu Božićnu misao,
In Christo morimur dovodi pred našu dušu Uskršnju misao.

Možemo sada da kažemo: na Zemlji ima čovek svoje fizičko, etersko i astralno telo. Etersko i astralno je takođe napolju u kosmosu, ali fizičko postoji samo na Zemlji.

Ali i kosmos ima tri člana. Kod njega je etersko najniže, a na Zemlji je fizičko najniže. Na Zemlji je astralno najviše, a u kosmosu je najviše ono što čovek danas tek ima u sebi samo u začetku, ono iz čega će jednom biti satkano njegovo *duhovno Ja*. Možemo dakle da kažemo; u kosmosu je *duhovno Jastvo* treći član.

A sada nam se pojavljuju zvezde kao ispoljavanje nečega. To sam uporedio sa milovanjem, a *duhovno Jastvo* koje je iza toga jeste biće koje miluje. Samo što tu biće koje miluje nije samo jedno već ceo svet hijerarhija.

Gledam lik nekog čoveka, gledam njegove oči i vidim kako svetle prema meni, slušam njegov glas, to je izražavanje čoveka. Gledam gore u daljine sveta, gledam na zvezde, to su izražavanja hijerarhija, živo ispoljavanje osećanja hijerarhija. Gledam u beskrajnost plavog nebeskog svoda i vidim njegovo etersko telo koje se napolju objavljuje, no koje je najniži član tog sveta hijerarhija.

A kada gledamo u kosmos i njegove daljine, slutimo nešto što prevazilazi ono zemaljsko, kao što je Zemlja sa svojim fizičkim supstancama i snagama ispod kosmičkog. Zemlja ima u fizičkom ono što je ispod kosmičkog, kosmos ima nadzemaljsko u *duhovnom Jastvu* (Manas).

Fizička nauka govori o kretanju Sunca. Ona to čini jer u slici prostora koji nas okružuje kao kosmos, na izvesnim pojavama, može da se vidi da se Sunce kreće. Ali to je samo slika Sunčevog kretanja bačena u prostor. Ali kada govorimo o stvarnom Suncu, onda je jednostavno besmislica reći: Sunce se kreće u prostoru, jer Sunce zrači iz sebe prostor. Sunce ne zrači iz sebe samo svetlost, Sunce *stvara* prostor. A kretanje Sunca je samo prostorno kretanje u okviru tog stvorenog prostora; van prostora ono je samo vremensko kretanje. To što izgleda da se

* KOSMOS IMA 3 ČLANA - NADNIŽE JE ETERSKO
ZATIM ASTRALNO, A NADVIŠE DIO JE
DUHOVNO JA. BEZGRANIČNO DUHOVNO JA
- SUNCE IZ SEBE ZRAČI PROSTOR, NJEGOV
KREĆENJE JE PROSTORNO KREĆENJE TOG STVORENOG
PROSTORA - VAN PROSTORA SUNCE KREĆE SE VREMENSKO

Sunce kreće prema sazvežđu Herkula – to je samo slika vremenskog razvitka Sunčevog bića.

Svojim bliskim učenicima Hristos je rekao: pogledajte život Zemlje. On je srodan sa životom kosmosa. Ukoliko gledate na Zemlju i na kosmos oko nje, to je Otac koji prožima životom vasionu.⁵⁶ Bog Otac je bog prostora. Ali ja vam objavljujem da sam došao iz Sunca, iz vremena – iz vremena koje prima čoveka samo kada umre. Ja sam vam doneo samog sebe iz vremena.⁵⁷ Primajte li mene (kaže Hristos) primajte vreme i ne pripadate prostoru. Ali tada morate da nađete i prelaz iz jednog trojstva – fizičko, etersko, astralno – do drugog trojstva koje vodi od eterskog i astralnog do *duhovnog Jastva*. *Duhovno Jastvo* ne može da se nađe na zemaljskom isto kao što fizičko-zemaljsko ne može da se nađe u kosmosu. Ali ja vam donosim glas o tome jer sam iz Sunca.

Sunce ima trostruki aspekt. Ako živimo na Suncu i gledamo sa Sunca na Zemlju, vidimo fizičko, etersko, astralno. Ili ako gledamo na ono što je u samom Suncu, tada još uvek vidimo fizičko sve dok se sećamo Zemlje ili gledamo prema njoj. Ali ako odvratimo pogled onda ugledamo na drugoj strani *duhovno Jastvo*. Osciliramo između onog fizičkog i *duhovnog Jastva*. Stabilno između toga ostaje samo etersko i astralno. Ako gledamo napolje u vasionu, tada potpuno nestaje zemaljsko i tu je etersko, astralno i *duhovno Jastvo*. To je ono što vidite kada dođete u Sunčevo doba između smrti i novog rođenja.

Dakle predstavimo sebi da se čovek sa svojim duševnim stanjem potpuno učauri u zemaljsko biće: on može da oseća božansko, jer je rođen iz božanskog. Ex deo nascimur.

⁵⁶ Bog koji je stvorio svet i sve što je u njemu, kao gospodar neba i zemlje ne stanuje u rukotvorenim hramovima, niti prima službe od ljudskih ruku – kao da ima potrebu za čim, pošto sam daje svima život, i dah, i sve. (Dela, 17: 24, 25).

⁵⁷ *Vreme*, kako se ovde upotrebljava, obično označavamo kao *večnost*, tj. neprekidan doživljaj vremena. Ono što obično nazivamo *vremenom* je prostorani pojam vremena, odvojeni pojedinačni događaji, mereni vremenskim promenama.

Predstavimo sada sebi da se on ne učauri samo u svet prostora, nego da primi Hrista koji je došao iz sveta vremena u svet prostora i sâmo vreme doneo u prostor Zemlje. Time on u smrti pobeđuje smrt. Ex deo nascimur. In Christo morimur. (Iz boga se rađamo. U Hristu umiremo.)

Ali Hristos donosi glas da onda kada je savladan prostor i kada upoznajemo Sunce kao stvaraoca prostora, kada se osećamo u Suncu kroz Hrista, kada se osećamo preneti u živo Sunce, onda iščezava fizičko-zemaljsko, tu je etersko, astralno. Etersko oživljava, sada ne kao nebesko plavetnilo nego kao svetlo crveno blistanje kosmosa. A iz tog svetlo crvenog ne sijaju na nas zvezde već nas dodiruju svojom ljubavlju. I čovek može da oseća – kada se zaista prenese u sve to – stojeći na Zemlji, fizičko je skinuto, ali etersko tu svetli kroz njega i iz njega kao lila-crvena svetlost; zvezde ne kao sjajne tačke nego kao zračenja ljubavi, kao milovanje ljudi koji se vole. Dok to osećamo – božansko u sebi, božansku vatru sveta kako plamti iz nas kao sama suština čoveka, osećamo sebe u eterskoj vasioni i doživljavamo živi izraz duha u astralnom kosmičkom sijanju, tada u čoveku nastupa unutrašnje buđenje stvaralačkog zračenja duha, za šta je čovek pozvan u vasioni.

Kada su se oni kojima je Hristos objavio ove stvari, dovoljno dugo prožimali tom mišlju, tada su osetili dejstvo te misli u vatrenim jezicima praznika Duhova. Tada su osetili otpadanje i odbacivanje fizičkog Zemlje kao smrt. Ali tada su osetili: to nije smrt, nego se umesto fizičkog Zemlje pojavljuje *duhovno Jastvo* univerzuma: Per spiritum sanctum reviviscimus (Svetim Duhom vaskrsavamo).

Tako možemo da pogledamo na ovo tročlanstvo jedne polovine godine: Božićna misao: Ex deo nascimur; Uskršnja misao: In Christo morimur; Duhovska misao: Per spiritum sanctum reviviscimus.

Ostaje druga polovina godine. Ako i to razumemo, pojavljuje se za čoveka takođe druga strana njegovog života. Ako razumemo odnos fizičkog prema čovekovom duševnom i prema nadfizičkom, koje obuhvata u sebi slobodu do koje će zemaljski

čovek doći na Zemlji, tada u povezanosti praznika Božića, Uskrsa i Duhova razumemo slobodnog čoveka na Zemlji. Razumevajući čoveka na osnovu te tri misli: Božićne misli, Uskršnje misli i Duhovske misli, i nastojeći da na taj način razumemo drugi deo godine, pojavljuje se druga polovina ljudskog života koju sam vam nagovestio time što sam rekao: ako gledamo na ljudsku sudbinu, iza nje se pojavljuju hijerarhije, rad i tkanja hijerahija. Zato je divno zaista pogledati u neku ljudsku sudbinu, jer iza toga stoje hijerarhije.

U stvari, to je govor zvezda koji nam zvuči iz Božićne, Uskršnje i Duhovske misli: iz Božićne misli jer je Zemlja jedna zvezda u vasioni, iz Uskršnje misli jer nam najsjanija zvezda, Sunce, daje svoje darove milosti, iz Duhovske misli, time što nam ono što je skriveno s one strane zvezda, svetli u dušu i u vatrenim jezicima Duhova ponovo svetli iz duše.

Kada meditirate o Ocu, nosiocu Božićne misli, no koji šalje Sina da bi Uskršnja misao postala potpuna, i zatim o Sinu koji ponovo donosi vest o Duhu da bi se u Duhovskoj misli ljudski život na Zemlji završio u trojstvu – kada o tome meditirate, kada o tome dublje razmišljate, tada uz sve osnovne opise koje sam vam dao za shvatanje karme, dobijate jednu pravu osnovu za unutrašnje osećanje.

Pokušajte jednom Božićnu, Uskršnju i Duhovsku misao da primenite kako smo ih danas primenili, pustite da duboko deluju na ljudski osećaj, na ljudsko osećanje – pokušajte to, probudite vaše osećanje, unesite to osećanje koje treba da nastavi da živi kao oduševljena, vatrena Duhovska misao – a zatim ćemo moći dalje da govorimo o karmi kada se ponovo sastanemo, kada se vratim sa puta na koji sam prinuđen da idem baš o Duhovima zbog niza predavanja o poljoprivredi.

Vaše razumevanje biće pak dobro oplodeno onim šta je Duhovska misao. Kao što je nekada od ustanovljenja praznika Duhova, kod prve proslave praznika Duhova, iz svakog učenika nešto svetlelo, tako bi, u stvari, Duhovska misao trebalo da postane živa za naše antroposofsko razumevanje.

Trebalo bi da zasvetli iz vaših duša. Zato sam kao
Duhovsko osećanje za dalji nastavak misli o karmi, koje su za
drugu polovinu godine, dao i ono što sam danas imao da kažem
o vezi Božićne, Uskršnje i Duhovske misli.

★ 06.05.2009.★

Dornah, 22. jun 1924. godine

Proučavanje pitanja vezanih za karmu nije nimalo lako i rasprava o bilo čemu što je u vezi sa tim predmetom iziskuje, ili bi trebalo da iziskuje, smisao za duboku odgovornost. Takvo proučavanje je zaista pitanje prodiranja u najdublje veze postojanja, jer unutar karme i toka kojim ona ide, leže zbivanja koja su osnove drugih pojava sveta, čak i prirodnih pojava. Bez uvida u tok kojim karma ide u svetu i u razvoju čovečanstva sasvim je nemoguće da se shvati zašto nam se spoljašnja priroda prikazuje u obliku u kome je vidimo.

Proučavali smo primere kretanja karme. Te primere sam pažljivo izabrao da bismo sada, kada ćemo pokušati da pređemo na proučavanje pojedinačne karme, bili u mogućnosti da se nadovežemo. Za početak ću dati uopšteni uvod jer su danas prisutni prijatelji koji nisu prisustvovali predavanjima o karmi tokom poslednjih nedelja i meseci.

Veoma je važno da se shvati važnost i ozbiljnost svega u vezi sa našim Božićnim osnivačkim zasedanjem. Moramo biti duboko svesni činjenice da je to Božićno zasedanje ustanovilo potpuno nove osnove Antroposofskog društva. Zbog osnovnih promena koje su se dogodile u načinu sprovođenja antroposofskih istina ne sme se vraćati na stare običaje, stare navike mišljenja. Sadržaji predavanja datih ovde od Božića ne bi trebalo da se prenose drugima osim putem čitanja tačnih zapisa onoga što je ovde rečeno. Slobodno izlaganje ove naročite teme nije moguće u sadašnjem trenutku. Ukoliko bi se predložio takav pravac morao bih da stavim prigovor. Ove teške i značajne stvari iziskuju ozbiljno razmatranje svake reči i svake rečenice ovde izgovorene, da bi ograničenja u okviru kojih su stvari rečene bila u potpunosti jasna. Ukoliko bilo ko predloži da iznese ovu temu slušaocima na neki drugi način, on najpre mora da stupi u vezu sa mnom i raspita se da li bi to bilo

moguće. Ubuduće u čitavom antroposofskom pokretu mora prevladati ujedinjeni duh. U suprotnom ćemo zapasti u iste greške koje su počinili izvesni članovi koji su mislili da je njihova dužnost da razrade antroposofske istine u smislu savremene nauke, tako da smo doživeli da vidimo koliko je štete naneseo našem pokretu onim što je tada „postignuto” – kažem to pod znacima navoda!

Ovi se uslovi, naravno, ne odnose na sasvim lične razgovore, ali čak i u tim slučajevima dotična osoba mora u potpunosti biti svesna svoje odgovornosti. Onog trenutka kada se stvari izgovore na način na koji mi govorimo o njima, tu počinje u punom značenju reči *osećaj za odgovornost u odnosu na saopštenja iz duhovnog sveta*. Teško je ovde govoriti o tim stvarima zbog ograničenja naše sadašnje organizacije koja, ipak, ne priznaje nikakva druga rešenja. Teško je pričati o tim stvarima jer takva predavanja treba zaista da se izlože jedino slušaocima koji ih pohađaju od početka do kraja. Razumevanje će nesumnjivo biti teško svakome ko se kasnije uključi. Ipak, ako su prijatelji u potpunosti svesni da takve teškoće postoje, može da se uspostavi određena ravnoteža. Pod uslovom da je ta svest prisutna, sve će biti dobro. Ali ona nije uvek prisutna... Niti će ikada biti moguće da se misli na pravi način o tim stvarima – koje su među najosetljivijima u našem pokretu – ako, kao što je još uvek slučaj čak i posle Božićnog osnivanja, isti običaji istrajavaju – ljubomora, međusobna mržnja, spletke i slično. Određeno raspoloženje, određena ozbiljnost su ključni za antroposofski razvoj.

Pre nego što sam preuzeo mesto predsednika, govorio sam o tim stvarima kao učitelj, ali sada moram da govorim o njima na takav način da one zaista prikažu ono što proizlazi iz Uprave Geteanuma i što mora da zaživi unutar Antroposofskog društva. Mislim da ćete razumeti značenje ovog što sam rekao. Govorim ovako da bi neophodna ozbiljnost mogla da prevlada u odnosu na vrstu sada datih predavanja.

Karma je nešto što neposredno deluje kroz čitav tok čovečjeg života, ali sakriveno u nesvesnom i podsvesnom ljudske duše, iza spoljašnjih doživljaja.

Biografija bi trebalo da probudi doživljaje veoma određene vrste u čitaocu ako on sledi tekst sa iskrenim zanimanjem. Ako bi trebalo da opišem šta čitanje biografije može da probudi u nama, onda je to ovo. – Onaj ko prati biografiju sa budnom pažnjom, naći će opis za opisom događaja i pojava koje zaista nisu u skladu sa neprekinutim tokom priče. Kada čitamo biografiju imamo pred sobom sliku čovekovog života, ali da kažemo istinu, nisu samo činjenice doživljene u njegovoj dnevnoj svesti te koje čine njegov život. Vreme ide svojim tokom ovako: prvi dan, potom noć; drugi dan, potom noć; treći dan, potom ponovo noć i tako dalje, ali u svakodnevnoj svesti mi opažamo samo ono što se dogodilo tokom dana, osim ako ne pišemo antroposofsku biografiju koja je, u okolnostima današnje civilizacije krajnje nemoguća. Biografi posvećuju pažnju onome što se dogodilo tokom dana, tokom sati dnevne svesti onoga o kome pišu biografiju.

Ali ono što zapravo oblikuje život, daje mu formu i u njega ugrađuje impulse koji su povezani sa sudbinom – to nije vidljivo u događajima dana, ali je delatno između dana, u duhovnom svetu, kada je čovek u duhovnom svetu od trenutka kada zaspi do buđenja. Ti impulsi su delatni u životu ali na njih nije ukazano u biografskim pričama. U čemu je onda vrednost biografije? U odnosu na čovekov život to je kao kada bismo obesili Rafaelovu *Sikstinsku madonu* na zid i zalepili trake belog papira preko određenih mesta tako da samo neki delovi ostanu vidljivi. Svako ko gleda sliku osetio bi kako mora da ima nešto više da se vidi, da bi ona bila potpuna celina.

Svako ko nepristrasno čita biografiju mora zaista to da oseti. Sa stanovišta današnjih kulturnih prilika, može se nešto nagovestiti samo posredstvom *stila*, ali bi to trebalo da se uradi. Čitav stil i način pisanja treba da ukažu da impulsi utiču sve vreme u život čoveka sa bezličnih nivoa života duše i duha. Ukoliko se to postigne mi ćemo postepeno osetiti, dragi moji prijatelji, da u biografiji sama karma mora da govori. To bi, naravno, bila čista apstrakcija da se opiše neki prizor iz čovekovog života i potom doda: to dolazi iz prethodnog zemaljskog

života; u to vreme to je uzimalo takvu i takvu formu i sada preuzima ovu. Takav način izlaganja bi bio čista apstrakcija, iako bi verovatno mnogo ljudi to smatralo veoma uzbudljivim! Zapravo, tu ne bi bilo ništa više duhovnosti nego što bi se našlo u običnim biografijama napisanim u naše vreme, jer sve što je danas nastalo u toj oblasti filistinski je rad.

Sada, moguće je u duši, da tako kažem, odgajiti ljubav prema dnevnicima ili svakodnevnim zapisima pojedinaca. Ukoliko takvi dnevници nisu pročitani (ili napisani) nepromišljeno... neki dnevници su naravno veoma dosadni i jednolični, ali čak i tada, kako sledi prelaz iz jednog u drugi dan, čovek koji nije filistar će biti svestan osećanja i opažanja koja vode do predosećanja karme, do veza sudbine.

Poznavao sam ljude – i njihov broj nije mali – koji su iz blaženog neznanja mislili da su sposobni da napišu biografiju Getea. Ali činjenica je da što se dublje zagleda u veze postojanja, u karmičke veze postojanja, teškoće su sve veće.

Prisetite se onoga šta sam vam ovde nedavno govorio, a posebno predavanja u kome sam vas izričito molio da me razumete svojim srcima pre nego razumom, i kada budem ponovo govorio, da se i to primi vašim srcima. Setite se kako sam to podvukao. Jer, u stvari, intelektualni pristup ne može da vodi do stvarnog razumevanja karme. Onaj ko nije unutarne uzdrman mnogim karmičkim vezama ovde navedenim, pokazuje da je bilo kakvo stvarno posmatranje karme van njega i da nije sposoban da se približi posmatranju pojedinačnih karmičkih veza.

No, pokušajmo sada da nađemo prelaz od ovde preduzetih proučavanja, do onog što može da nas odvede do toga da kažemo za neka dešavanja u životu čoveka da je to karma, u određenom obliku ispoljavanja.

Kada se podsetim svega što sam doživeo u vezi sa Geteom tokom sedam godina koliko sam radio u Geteovom i Šilerovom arhivu u Vajmaru – opisujući svoj život, moram sve to da pređem u mislima – kažem sebi u odnosu na karmu, da jedan od najtežih zadataka u bilo kom opisivanju jeste opisati iskustva kroz koja je Gete prošao između 1782. i 1800. godine.

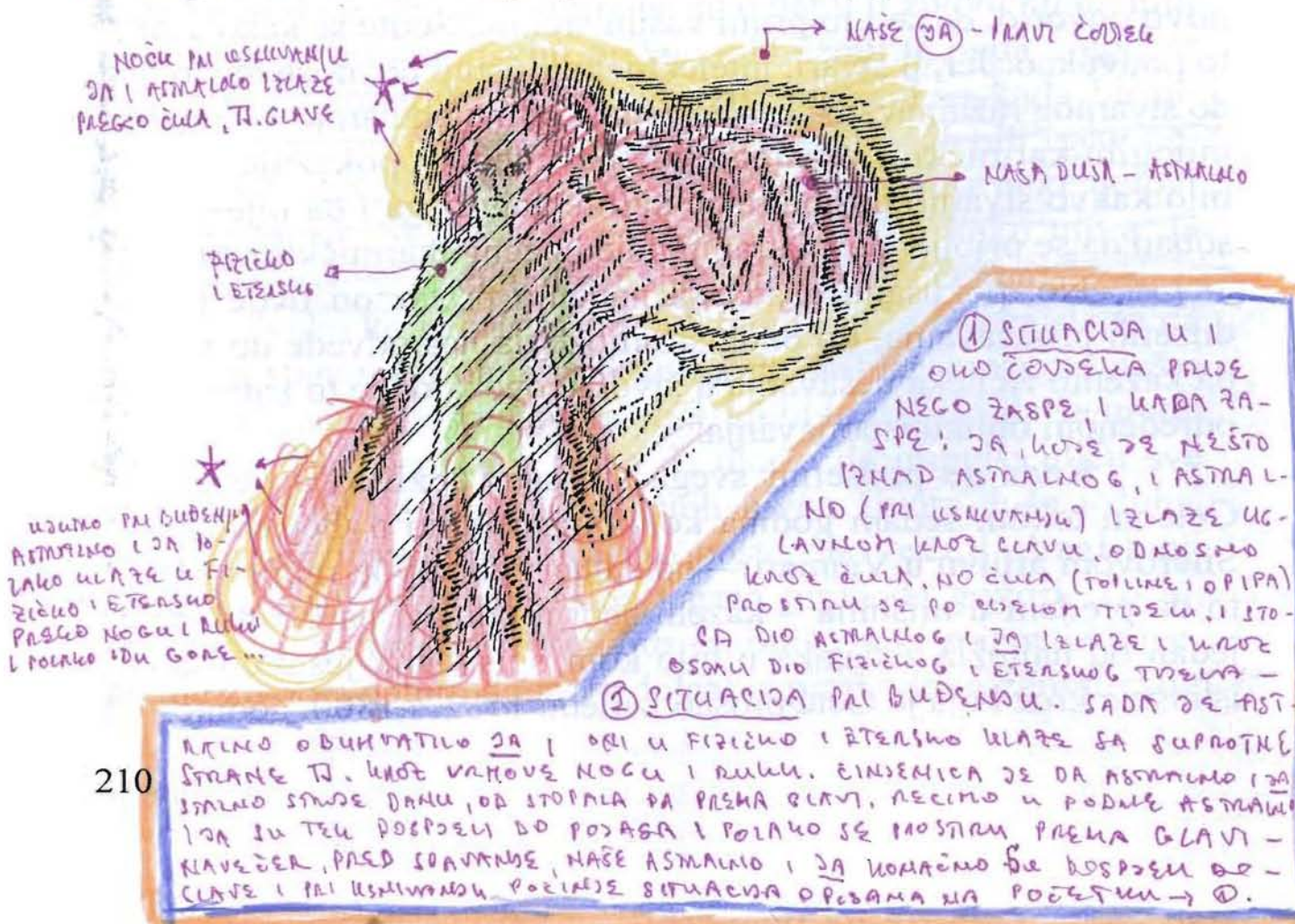
Da napišem to poglavlje u biografiji Getea, bio je jedan od najtežih zadataka.

Sada moramo da naučimo da opažamo, čak i ako to podrazumeva više, okultno gledanje, kako i gde karma radi u životu čoveka.

Između trenutka kada zaspimo i onog kada se probudimo, čovek živi u astralnom telu i svom *Ja*, izvan svog fizičkog i eterskog tela. Svojim *Ja* i astralnim telom on živi unutar duhovnog sveta. Opet, to je jedno od najtežih od svih istraživanja koje može da se preduzme u duhovnoj nauci, da se načini tačan pregled onoga što se dogodilo između trenutka kada zaspimo i kada se probudimo. To ću vam danas skicirati.

Kada bih skicirao čoveka, obris ili granična linija ukazuje na fizičko telo. U tom fizičkom telu je etersko telo, unutar njega astralno telo i ponovo unutar njega *Ja*.

Sada pomislite na čoveka kada spava. Fizičko i etersko telo leže u krevetu. Šta se događa sa astralnim telom i *Ja*? Astralno telo i *Ja* odlaze kroz glavu i zaista, kroz čitav čulni sistem, da kazemo, oni prolaze kroz čitavo telo ali uglavnom kroz glavu i tada su napolju. Tako, ostavljajući po strani *Ja*,

možemo da kažemo: u trenutku kada zaspimo, astralno telo napušta čoveka kroz glavu. Zapravo, astralno telo ga napušta kroz sve čulne organe, ali kako su oni grupisani uglavnom u glavi, većina astralnog tela izlazi kroz glavu. No, kako je čulo toplote, na primer, rašireno preko čitavog tela i čulo dodira takođe, slabije zračenje se takođe odigrava u svim pravcima. Čitav proces, dakle, ostavlja utisak da u trenutku kada se zaspi, astralno telo izlazi kroz glavu.

Ja, koje je – govoreći u smislu prostora – mnogo prostornije nego astralno telo i nije u potpunosti njime obuhvaćeno, takođe izlazi. Takav je čovek kada zaspi.

Sada, osvrnimo se na čoveka kada se probudi. Kada ga posmatramo u trenutku buđenja, vidimo da mu astralno telo prilazi kroz udove, zapravo najpre kroz vrhove prstiju ruku i nogu, a potom se postepeno širi kroz udove. Prema tome, u trenutku buđenja, astralno telo prilazi sa suprotne strane. Isto tako i *Ja*, jedino što sada *Ja* ne obuhvata astralno telo već je pri povratku obuhvaćeno astralnim telom.

Mi se budimo iz sna i dok to radimo, astralno telo i *Ja* ulaze u nas kroz vrhove prstiju nogu i ruku. Da bi se u potpunosti ispunilo ljudsko biće, sve do glave, njima zaista treba čitav dan; i kada dođu do glave, došao je trenutak kada bi oni ponovo trebalo da izađu. Iz ovoga ćete uvideti da su *Ja* i astralno telo u neprekidnom, večitom toku.

Sada može iskrsnuti pitanje: da li to znači da pola sata posle buđenja mi u sebi imamo samo mali deo svog astralnog tela (a tu uključujem i *Ja*), da li nam oni dolaze samo do iznad ručnih zglobova i malo iznad nožnih članaka? Da, to je zapravo tako. Ukoliko se neko probudi u 7 sati – pretpostavljam da je pristojan čovek – i ostane budan, tada će u 7.30 njegovo astralno telo doseći negde do njegovih članaka i moguće ručnih zglobova i tako se nastavlja dalje, polako, sve do večeri.

Možete da kažete: ali, kako se onda budimo kao ceo čovek? Svakako osećamo da se budimo kao celina, sve odjednom... a ipak, pravilno govoreći, samo su naši prsti na rukama i nogama budni u 7.15, a u podne većina ljudi je unutar astralnog tela samo do bokova. To je zaista tako.

Na pitanje koje ovde iskrsava se mora odgovoriti ukazivanjem na činjenicu da u duhovnom carstvu prevladavaju drugi zakoni od onih u fizičkom svetu. U fizičkom svetu telo je tačno tamo gde jeste, nigde drugde. U duhovnom svetu nije tako. U duhovnom svetu naše astralno telo je delatno u čitavom prostoru koji telo zauzima, čak i kada su to samo prsti na rukama i nogama. To je neobična činjenica. Čak i onda kada astralno telo samo prilazi to već može da se oseti kroz telo. Ali njegova realnost, njegova stvarna supstancijalnost širi se samo polako. Razumevanje ove pojave je od velike važnosti, pre svega u postizanju istinitog suda o ljudskoj organizaciji u stanju zdravlja ili bolesti. Pomislite na ovo: tokom spavanja, ono što leži u krevetu nije čovek u punom smislu već samo njegovo fizičko i etersko telo; odigrava se neka vrsta biljno-mineralne delatnosti, iako unutar ljudske organizacije. Ta delatnost može biti ili normalna ili nenormalna, zdrava ili nezdrava.

Tačno u jutarnjim satima, kada astralno telo počne sa uzdizanjem iz udova, posebnoj sposobnosti opažanja pokazuje se pojava narušenog zdravlja. Stoga je u obrazovanju suda o bolesti od najveće važnosti znati koja osećanja bolesnik ima kada se budi iz sna, kada astralno telo gura nagore ono šta je unutar njega nezdravo.

Sada, nastavimo dalje. Pri uspavljivanju, naše *Ja* i astralno telo izlaze iz fizičkog i eterskog tela u duhovni svet. Posledice onoga što smo iskusili tokom dana i dalje ostaju, ali misli ne ostaju u obliku u kome smo ih mi gajili, niti ostaju u vidu reči. Ništa od toga ne ostaje. Ostaci, tragovi, još uvek se drže za astralno telo kada ono izlazi, ali ništa više od toga.

Istog trenutka kada astralno telo izađe iz čoveka, karma počinje da se oblikuje iako najpre samo u vidu slika. Karma počinje da se stvara. Šta smo činili tokom dana, bilo dobro ili zlo, posmatra se za početak u skladu sa uobičajenim predstavama – čim zaspimo sve to počinje trenutno da se prevodi, ugrađuje u tok karmičkog razvoja.

Taj proces se nastavlja i posle našeg uspavljivanja i zasenjuje sve drugo što nam se događa tokom spavanja. Međutim,

* PREUZIMAJE GOVOREĆI PRI BUĐENJU NIAKO OVIKLOVA SITUACIJU; GLAVNI DIO ASTRALNOG I ZA POČETAK ULAZE U FIZIČKO I ETERSKO Telo KROZ PASTE NOGA I RUKA, TOKOM DANA SE DIO PREMA GLAVI. NO SEKUNDARNI DIO ASTRALNOG I ZA PRI BUĐENJU DOPIRE DO GLAVE (SAKO DIO ASKURIO 30% ASTRALNOG I ZA), KAKO SMO NAJČEŠĆE U LITU IZAGAN SEBE, ZATO ŠTO JE GLAVNI DIO (70%) U NOGAMA, RUKAMA

* KOĐ UŠLIVITELJA, PAI IZLAŠKI ASTERISKO I ZA OHRANITELJI IZAO DIO
 IJI BLIŽE DIO ILIKA NAŠEŠ MOTELNOG DANA. ČIH SE OBI IZAJEŠ DUKOVNA
 BIČA POČINŠ OBLIKOVATI NAŠU KARTU (NA TEŠEŠ DOBVA I ZA) NA TEŠEŠ
 SVESA FRO ŠKO MIŠKI OŠEŠALI I PADIČI PLETHODNOG DANA.

kako se spavanje nastavlja čovek počinje da se spušta u iskustva koja su protekla u njegovom prethodnom zemaljskom životu (videti strelice na crtežu), potom u onaj život pre toga i tako dalje, unazad. Kada dođe vreme buđenja, on je dosegaio i prošao svoj prvi najudaljeniji zemaljski život kao individualnost. Potom on doseže stanje postojanja kada još nije bio odvojen od vaseljene, stanje o kome se ne može govoriti kao o pojedinačnom zemaljskom životu. Jedino kada je dosegaio tako daleko, on može da se vrati ponovo u fizičku i etersku organizaciju.

Ovde iskrsava još jedno pitanje, i to veoma važno. Šta se događa kada kratko spavamo, na primer, poslepodnevni dremež? Ili kada nakratko zažmurimo tokom predavanja, ali, u stvari, malo odspavamo; sve može da traje samo dva-tri minuta, možda minut ili pola minuta. Šta se tada dešava? Ukoliko smo zaista zaspali, mi smo bili u duhovnom svetu tokom tih pola minuta.

Istina je, dragi moji prijatelji, da se čak za vreme tog kratkog dremanja pa bilo i tokom predavanja, dešava isto što i za vreme noćnog spavanja u krevetu. U stvari, svaki put kada čovek zaspi, čak i na kratko, čitavo to spavanje je jedinstvo i astralno telo je nesvesni prorok; ono pregleda čitav tok spavanja sve do trenutka buđenja... naravno u perspektivi. Ono što je udaljeno možda nije jasno, kao kada kratkovida osoba gleda niz ulicu i ne vidi drveće na drugom kraju. Na isti način astralno telo može biti kratkovido, figurativno rečeno, u podsvesti. Njegovo opažanje ne doseže tačku gde pojedinačni zemaljski život počinje, ali uglavnom, činjenica je da čak i tokom najkraćeg sna, mi jurimo ogromnom brzinom kroz sve naše zemaljske živote. To je stvar od izuzetne važnosti. Prirodno, sve je to veoma nerazgovetno, ali ako neko zaspi tokom predavanja, tada predavač ili oni koji dele njegovu sposobnost posmatranja, imaju to pred sobom. Pomislite na ovo: čitav zemaljski razvoj, zajedno sa onim što je spavač doživeo u prethodnim zemaljskim životima! Kada neko zaspi tokom predavanja svemu nedostaje jasnost jer se to događa takvom velikom brzinom, jedna stvar se brzo stapa sa drugom, ali je to ipak tu. Iz ovoga

[illegible]

ćete razumeti da je karma neprekidno prisutna, upisana takoreći u hroniku sveta i svaki put kada čovek zaspi, on ima mogućnost da se približi karmi. To je jedna od velikih tajni postojanja.

Neko ko može bez predrasuda da pregleda ove stvari sa stanovišta nauke o inicijaciji može da gleda sa ogromnim poštovanjem, sa uvažavanjem znanja, na ono što može živeti u ljudskom sećanju, na *misli sećanja* koje mogu da se pojave u ljudskoj duši. Ta sećanja govore jedino o zemaljskom životu koji je protekao, pa ipak unutar njih živi ljudsko *Ja* i da ta sećanja ne postoje – o tome sam već govorio – tada ljudsko *Ja* ne bi bilo u potpunosti prisutno. Duboko unutar nas postoji nešto što može stalno nanovo da izaziva sećanja.

No, kako smo u vezi s spoljnjim svetom kroz naša čula i naš razum, mi obrazujemo ideje o tom spoljašnjem svetu, predstave, koje nam daju slike o tome šta je napolju.

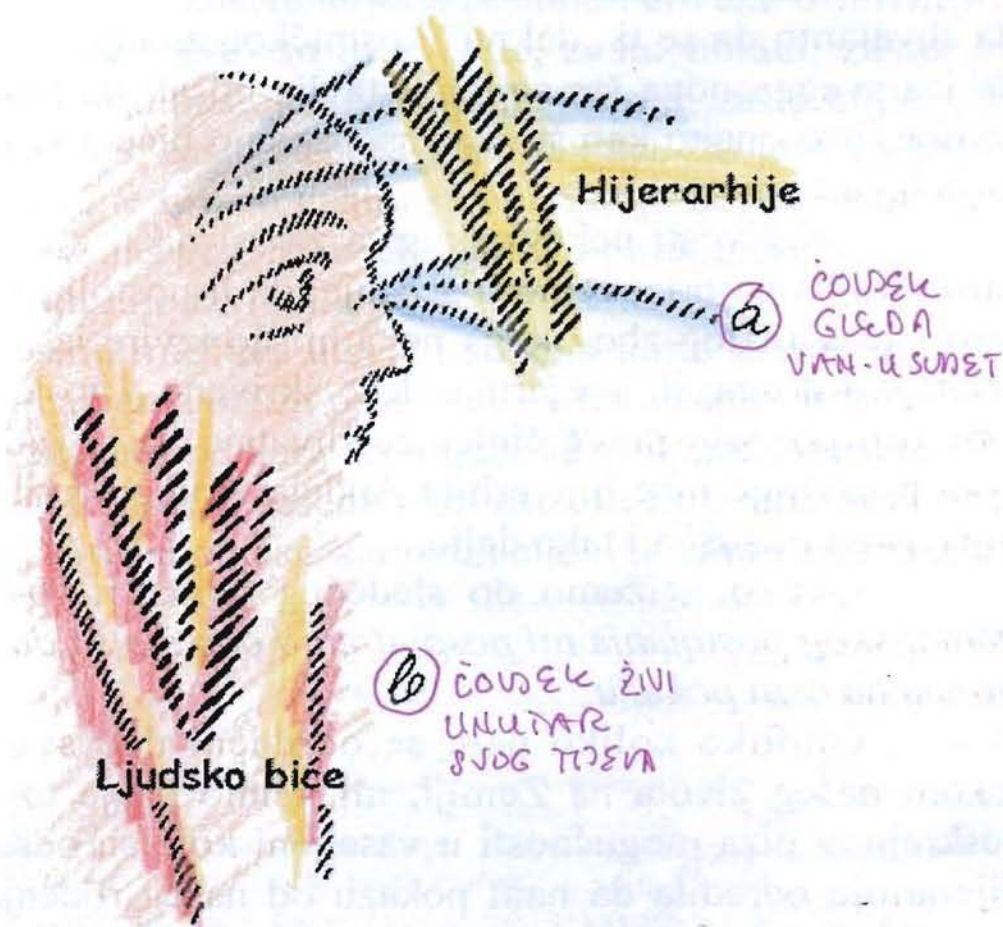
Nacrtavši to šematski, mi kažemo: ovde (a) čovek gleda napolje u svet. Slike nastaju u njegovim mislima, predstavljaju mu ono što opaža u spoljašnjem svetu. Ovde (b) čovek živi unutar svog tela. Misli izviru, sadržavajući sopstvene zalihe sećanja. Iz naših zaliha sećanja mi kažemo da to predstavlja, onoliko verno koliko dozvoljava naša organizacija duha-duše-tela, ono što smo doživeli u ovom sadašnjem životu na Zemlji.

No, pomislimo sada o onome što leži sa druge strane, izvan čoveka. Po pravilu mi ne mislimo na činjenicu da ono što tu vidimo jeste samo deo zemaljskog postojanja, pre svega zemlja i nebo koje nas okružuju. Ukoliko je čovek rođen u Dancigu, njegove oči i druga čula opažaju drugačija zbivanja i stvari od onih koji su rođeni u Hamburgu ili Konstantinopolju. Možemo da kažemo: svet predstavlja različite delove sebe, jer nema dva bića koji su taj deo na isti način doživela čak iako su oboje rođeni na istom mestu i umrli na istom meštu, proživeli svoje živote u blizini. Deo sveta predstavljen jednom čoveku je potpuno različit od onoga kakav se predstavlja nekom drugom.

Razjasnimo potpuno šta to znači. Svet nam prikazuje jedan svoj deo i mi to vidimo. Ostatak nikada ne vidimo. Neobično je važno razmisliti o tome kako svet ukazuje čoveku zbir

VELIKA TAJNA POSTOJANJA JASNO JE U TOM JE
ŠTO MI (KADOKA KADA ZASPIMO) IMAMO MOGUĆNOST DA SE
PRIBLIŽIMO SVOJIM KARMI - ZATIM U HRONIKU
SVETA UPISANA JE NAŠA KATA (ALI I KATA
DRUGOG ČOVEČANSTVA)

utisaka od kojih zavise iskustva njegovog života. To će značiti veoma malo plitkom misliocu, ali onaj koji duboko promišlja neće jednostavno to skloniti u stranu. Razmislivši o tome, reći će: „Ta činjenica je toliko zagonetna da mi nedostaju reči. Vasseljena, svet, prikazuju svakom čoveku samo jedan deo sebe, manje više povezan deo; u tom smislu vasseljena određuje čoveka. Kako to da kažem? Govoreći o tome ovako apstraktno, tek iznosim голу činjenicu koja zaista ne znači ništa. Moram činjenice da izrazim jasno, da ih tačno sročim. Kako to da uradim?”

Sada ćemo doći do načina na koji se te činjenice daju jasno sročiti ukoliko ponovo razmotrimo sećanje. Šta je to što izvire iz dubina kada prizovemo nešto u sećanje? Šta je to što iskrsava? To je ono što je naše sopstveno biće doživelo. Naše stvarno biće je negde duboko dole gde ga ne možemo uhvatiti.

Ono struji u naše misli sećanja, u našu svest iz našeg najdubljeg bića. Šta je to što spolja struji u nas? Sam čovek je još uvek tako sićušan kada se sve to odigrava unutar njega i sve je tamo u vaseljeni tako ogromno, toliko neizmerno! No, ti „delovi” kosmosa uvek ulaze u čoveka i činjenica je da tu i nastaju misli.

Mi znamo da naše misli sećanja potiču od onoga što smo zapravo doživeli, ali misli nam takođe dolaze i spolja, isto kao što misli sećanja dolaze od dole. Ovde dole (videti crtež) je naše sopstveno biće, a ovde, napolju, je čitav svet hijerarhija.

Vidite, dragi moji prijatelji, doživljavamo utisak veličine i veličanstvenosti kada sa naukom o inicijaciji počinjemo da shvatamo da se ti „delovi” kosmičkog znanja šire oko nas i da iza svega onoga što spolja ostavlja utisak na nas žive hijerarhije, isto onako kao što naše sopstveno biće živi iza sećanja koja izviru iznutra.

Od živosti nekog iskustva zavisi da li možemo ili ne možemo da ga prizovemo u sećanje, da li postoji ili ne postoji bilo kakav razlog zbog koga neka misao izvire iz naših zaliha sećanja a druga, ili sve druge, leže skrivene. I to je isto ovde. Oni koji poznaju prave činjenice shvataju da se jednom prilikom pojavljuje biće hijerarhije Anđela, drugom prilikom, biće hijerarhije Eksusija i tako dalje.

Ovako, stižemo do sledećeg obrasca: *tokom našeg zemaljskog postojanja mi posmatramo ono što su duhovna bića voljna da nam pokažu.*

Onoliko koliko nam se određeni deo sveta otkriva tokom našeg života na Zemlji, mi učimo da je to samo deo beskrajnog niza mogućnosti u vaseljeni koje su određena bića hijerarhija odredila da nam pokažu od našeg rođenja do naše smrti. Jedan čovek ima otkriven jedan deo, drugi neki drugi deo. Tačno ono što se otkriva individualnom čoveku leži u sferi razmišljanja hijerarhija.

Hijerarhije pamte, kao što i čovek pamti. Šta je to što čini osnove sećanja hijerarhija? One posmatraju naše prošle živote – to je ono što im pruža osnovu za sećanje. A u skladu sa onim što opaze u tim prošlim životima one donose odgovarajući

deo kosmosa pred našu dušu. U tome šta vidimo od sveta – čak i u tome leži karma, karma kako ju je rasporedio svet hijerarhija.

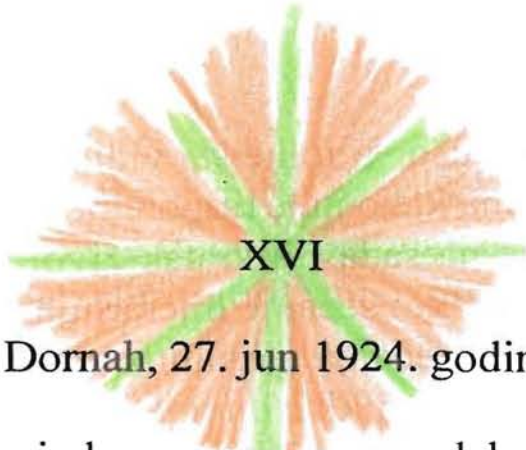
Unutra: sećanje na sadašnji kratak život u našem ljudskom pamćenju. Tamo preko: sećanje hijerarhija o svemu što je čovek ikada uradio. Misli sećanja nastaju iznutra; misli sećanja iz sveta hijerarhija ulaze u obliku onoga što čovek opaža od kosmosa... i ljudska karma se uobličava. Ta misao iznenađuje u svojoj ogromnoj jasnosti, jer nas uči da je čitav kosmos koji radi u službi hijerarhija povezan sa čovekom.

Posmatrano u tom smislu, koja je tu svrha kosmosa? Da se bogovima daju sredstva kojima bi doneli čoveku osnovni vid njegove karme. Zašto su tu zvezde, zašto oblaci, zašto Sunce i Mesec? Zašto postoje životinje na Zemlji, zašto biljke, kamenje, reke, struje, zašto stenje i planine i sve što je u vaseljeni oko nas? Sve je tu kao neka ostava iz koje bogovi mogu da crpe da bi pred naš pogled izneli osnovni oblik naše karme, prema delima koja smo izvršili.

Ovako smo smešteni u svet i shodno tome se možemo postaviti prema tajnama našeg postojanja. I tako ćemo moći da razmotrimo razne oblike karme. Najpre je tu karma u svom kosmičkom vidu koja je iznesena pred nas, ali će postajati sve individualnija. Otkrićemo kako karma deluje u njenim najvećim dubinama.

★ 12.05.2009. ★

★ MISLI KOJE DOBIVAMO NISU PROSTOD MOŽDA, ONE DOĐU IZ
IZMENA IZ REGIONA HIJERARHIJA. MOŽDA SAKO SMISLI KAO
MEDIO NA KOJE SE MISLI SVETA ZADOLŽIVUJU DA IH POSTAVI
KO SVETU. - TAKO JE I SA SVETOM. POSTOJE NAŠE
SEĆANJE, NAŠEĆENJE IVO ZEMALJSKOG ŽIVOTA, I SEĆANJE
NA TEĆENJE SVIH NAŠIH PRETHODNI ŽIVOTA. - SVAKO OD
KAS DOGAĐAJE SE POSTAVLJEN U ZEMALJSKI SVET I
JMA DRUGAČIJI POGLED I DRUGO PRAVA VERNOSTI SV-
JETU. - NIKADA MI NEKAKO POTRUMIMO IVO SVET. MI
IMAMO TOLIKO IVO KOLIKO NAM DOZVOLJAVAMO I BOGOM
VIŠIH HIJERARHIJA, A NA TEĆENJE NAŠE CISCOKUPNE
KARME → PODELOM NAŠEG ZEMALJSKOG ŽIVOTA TO. POZNAV-
NAA MI SAKO VIŠKO I PRAVILNOŠĆU ONO ŠTO JE
DUHOVNA BILA VOJNA I ANAHI MOŽE - I MOGU DA
NAM POKAŽU, NA TEĆENJE PRAVILNOSTI IVO SVETA IZ
SVIH NAŠIH PRETHODNIH ŽIVOTA. - - - 12. 5. 2009.

XVI

Dornah, 27. jun 1924. godine

Proučavanje karme nas samo polako i postepeno može odvesti do razumevanja ovog bitnog i zamršenog zakona. Ja bih danas voleo, pre svega, da ponovim, da razrađujući karmu tokom života koji se proteže između smrti i novog rođenja, postoji saradnja prevashodno između onih ljudi koji žive taj život između smrti i novog rođenja. Mi radimo zajedno sa onima sa kojima smo karmički posebno povezani. Razrađivanjem karme tokom tog života između smrti i novog rođenja, grupe ljudi koje su povezane svojom karmom rade zajedno i zaista se može reći da u tom čisto duhovnom životu postoje jasne razlike između grupa. To ne isključuje činjenicu da mi takođe činimo deo čitavog čovečanstva u životu između smrti i novog rođenja i štaviše obrazujemo deo života onih koji su inkarnirani na Zemlji. Činjenica da pripadamo određenoj grupi duša ne isključuje mogućnost da budemo deo čovečanstva kao jedne celine. U sve te grupe, sve do u sudbinu svakog pojedinca, ulazi delatnost bića viših hijerarhija.

Ta bića viših hijerarhija koja uz čoveka razrađuju karmu tokom života između smrti i novog rođenja, rade takođe na životu koji provedemo između smrti i novog rođenja, gde se karma razrađuje u moralnom smislu, kao sudbina. Danas moramo da nađemo odgovor na pitanje: na koji način delatnost hijerarhija utiče na ljudski život?

Govoreći sada uz pomoć nauke o inicijaciji, priznaćemo da je to duboko i važno pitanje. Možete razumeti iz onoga što sam vam rekao tokom nedavnih predavanja, da su prirodne pojave takođe povezane sa karmom čovečanstva.

Čovek koji posmatra čitav protok kosmičkih i ljudskih događaja, a ne samo neposredne činjenice koje prikazuje svet prirode, opaža vezu između događaja koji se odigravaju među

* U DUHOVNOM SVIJETU ZAJEDNO BORAVE LJUDI NE POSEBNOVAČNO VEĆ U GRUPAMA ZBOG Sličnosti KARMIČKIH uzroka TO. SUDBINE. Gali, ZAJEDNO SA DUHOVNIM BIĆIMA (BOGOVIMA) PRAVEKODU KOLI ŽIVOT.

većom ili manjom grupom ljudi u jednoj epohi, i prirodnih zbivanja u drugoj. Postoje prilike kada možemo da posmatramo kako događaji u prirodi prodiru u orbitu ljudskog života na Zemlji. Mi smo svedoci razarajućih vulkanskih erupcija i znamo do čega dolazi prirodnim uticajima tokom poplava ili sličnih pojava.

Ukoliko pripišemo postojanje takvih događaja čisto prirodnom poretku, mi se suočavamo sa nečim što je nerazumljivo u odnosu na opšti utisak koji imamo o svetu, jer ovde posmatramo događaje koji jednostavno upadaju u kosmički poredak, događaje pred kojima čovek odustaje od svake nade da ih razume i prihvata nevolje koje donose kao udar sudbine. Istraživanja duhovne nauke omogućuju, međutim, da odemo malo dalje, jer ona daju izuzetna obaveštenja upravo o ovim elementarnim događajima u prirodi.

Kada naše duševno oko ispituje lice Zemlje, mi nalazimo određene oblasti Zemlje doslovno prekrivene vulkanima. Nalazimo da su drugi delovi Zemlje podložni zemljotresima ili drugim katastrofama i ukoliko ispitate karmičke veze takvih događanja, na način na koji smo ih ispitali u nedavnim predavanjima, sa stanovišta određenih istorijskih ličnosti, tada dolazimo do izvanrednih rezultata. Pronalazimo sledeće: tamo gore u duhovnim svetovima, ljudske duše su okupljene u grupama prema njihovoj karmi; one razrađuju svoju karmu u skladu sa svojom prošlošću i svojim budućim postojanjem. Vidimo jednu od tih grupa ljudskih duša prilikom spuštanja iz prezemaljskog u zemaljsko postojanje kako se kreće prema oblastima smeštenim, na primer, u blizini vulkana ili prema oblastima podložnim zemljotresima, da bi tu dočekali svoju sudbinu u vidu stihijskih pojava prirode. Mi čak pronalazimo da tokom tog života između smrti i novog rođenja, kada su čovekova shvatanja i osećanja sasvim drugačije prirode, da duše karmički povezane namerno biraju takva mesta, da bi mogle da dožive tačno takvu sudbinu. Misao koju malo razumeju naše duše na Zemlji, kao što je: „Ja biram veliku katastrofu na Zemlji da bih postao savršeniji, ja je biram jer sam još uvek daleko od ispunjenja onoga što leži u

* JAKO JE VAŽNO UMAPRILJED ZNATI DA KITI JEDNA PRIRODNEA KATA- 219
STROFA NIJE SUDIČAJNA. TAKO JE DUHOVNA ZNATNOST USTANOVLILA DA NAŠIM
ŽIVOTA ČOVEKA ILI GRUPE LJUDI UTIČE NA PRIRODNE POSRE, KOJE ČE IH DO-
ČEKATI U SUTEDŽOJ INKARNACIJI. ONI SE TE POSRE JAKI PROUČAVAJU - DAKLE
U KODU INKARNACIJI LJUDI SE NAKUPILA KARMU I FORMIRALI VULKANI ILI NA
TRAJNIM PODRUČJIMA, KAKO BI PRAVO DOŽIVJELA KATASTROFE POSTALI SAVRŠENIJI.

mojoj prošloj karmi” – takva misao za koju, kao što rekoh, postoji tako malo razumevanja u zemaljskom životu, može biti prisutna u životu između smrti i novog rođenja i tu ima posebnu vrednost.

Može se dogoditi da mi namerno tražimo vulkansku erupciju ili zemljotres, da bi putem nesreće našli put do savršenstva. Mora da se napravi jasna razlika između ta dva potpuno različita pogleda na život; jedan je duhovnog sveta, a drugi fizičkog sveta.

No, s tim u vezi treba da se razmotre i druge stvari. U spoljašnjem svetu, svakodnevna dešavanja prirode se odigravaju u pravilnim razmacima ukoliko svet zvezda u njima igra ulogu. Jer svet zvezda sa svojim tajnama radi sa izvesnom pravilnošću. To je pre svega slučaj sa Suncem i Mesecom, zaista sa svim zvezdama sa poznatim izuzetkom zagonetne pojave meteorita i kometa koje uleću u određeni, ritmički red kosmosa na veoma zagonetan način. No, to što preseca redovan tok prirodnog postojanja u vidu pljuskova sa grmljavinom, oluja sa gradom i drugih klimatskih i vremenskih događaja – sve to prekida pravilan ritam prirodnih događanja. Mi shvatamo te stvari i, za početak, mirimo se sa spoljašnjim tokom prirodnih pojava. Ali kasnije, kada se čežnja za razumevanjem duhovnih stvari probudi u nama, mi slušamo šta nam je rečeno u nauci o inicijaciji, naime da pored ovog spolja vidljivog sveta, postoji i natčulni svet u kome borave bića viših hijerarhija. U našem životu između smrti i novog rođenja ulazimo u carstvo tih viših hijerarhija, isto kao što u životu između novog rođenja i smrti živimo u tri prirodna carstva – mineralnom, biljnom i životinjskom carstvu.

Slušamo šta nas uči nauka o inicijaciji i pokušavamo da zamislimo postojanje ovog drugog sveta, ali često se zadržimo na predstavi o dva sveta koja su tu uporedo jedan pored drugog, a da ih ne povežemo u našoj glavi. Možemo obrazovati pravu predstavu o dva sveta jedino kada smo u stanju da shvatimo njihovo istovremeno postojanje i kada sa unutarnjom vizijom možemo da pojмимо način na koji se oni međusobno prožimaju

* BEZ STRAHA TE SA STRAHOPOŠTOVANJEJ TREBAKO POKHVAĆATI SVA ZLA KOJA NAM DELOM FIZIČKOG ŽIVOTA, DOLAZE IZ PRIRODE (VULKANI, ILI ZEMLJOTRESI, ILI POPLAVE, TUČA GRMLJAVINA, OLUGE I T.D. DAKLE FIZIČKI SVET SE FAKTICA I REALNO NA TEMELJU DUHOVNIH UZROKA, UVSER IMATI MOŽE I NJIHOVO POVEZANOST VIDLJIVOG SVETA (FIZIČKOG) SA NEVIDLJIVIM (DUHOVNIM)

* KAKVE SI PRIPREMAKO IZMEĐU SMRTI I NOVOG ROĐENJA TO U DUHOVNOSTI, A OBLAĐUJEŠO JE ŽEĐIKO TO. ISKLUČIVO NA ZEMLJI A SVE ZEMLJSKE PRILIKE TE ŽIVANJA OBLIKE NADUJA I. MIJEŠANJA I ZATO JE VEOMA POVSANI DUHOVNI I FIZIČKI SVET, TO SE DANAS TEŠKO SHVAT.

i deluju. Ta međusobna delatnost mora nam biti poznata ako hoćemo da razumemo obrazovanje i uobličavanje karme. U životu između smrti i novog rođenja priprema se karma. Ali karma se odrađuje na Zemlji, opet uz pomoć bića viših hijerarhija koja su takođe delatna tokom života koji vodimo između smrti i novog rođenja.

Stoga iskršava pitanje: na koji način su više hijerarhije delatne u zemaljskom životu?

U njihovom radu na zemaljskom životu, ta bića viših hijerarhija koriste zemaljske procese. Mi ćemo najbolje razumeti šta to znači ako pogledamo, za početak, sve ono što se širi pred našim čulima, u svetu zvezda, kao i u fizičkom svetu. U našem dnevnom životu mi vidimo Sunce gore na nebu. Tokom noćnih sati posmatramo sjaj Meseca i zvezda. Pomislite, dragi moji prijatelji, kako gledamo spolja u svet i kako dopuštamo onome što je iznad nas i oko nas u carstvu prirode, da utiče na nas. I podsetimo se da ovaj svet čula poseduje u sebi tako malo značenja kao ljudski leš. Snage koje su delatne u Zemlji izvan čoveka su snage koje su u lešu. Ali u lešu ne nalazimo snage živog čoveka. Sam po sebi, leš je besmislen. On ima smisao samo onoliko koliko je ostatak živog čoveka. Nije razumno pomisliti da leš može sam po sebi da postoji kao skup pojava koje imaju samostalan život. Leš može jedino otkriti formu nečega što više nije vidljivo. Isto kao što smo vođeni od leša do živog bića, tako nas isto sve u vidljivom svetu fizičkog postojanja vodi do duhovnog sveta, jer ovo fizičko, čulno postojanje ima isto tako malo smisla kao što sam po sebi ima leš.

Isto kao što smo vođeni u mislima od leša do živog čoveka i kao što kažemo: ovo je leš živog čoveka, isto tako u vezi sa prirodom kažemo: ovo je objava božanskih-duhovnih sila.

Nijedan drugi način razmišljanja ne može biti razuman, zaista nijedan drugi način nije ispravan niti zdrav. Imati drugačije mišljenje značilo bi imati patološki način mišljenja.

No, kakva je priroda duhovnog sveta koji treba da tražimo iza fizičko-čulnog sveta? Duhovni svet iza fizičko-čulnog sveta jeste svet bića Druge hierarhije: Eksusija, Dinamisa,

* FIZIČKI SVET NIJE I NE MOŽE BITI SAM SEBI SVILHOJ ON JE OBJAVA BOŽANSKIH DUHOVNIH SILA. AKO GLEDAMO JAKO ŽELIMO I MIŠLA ŽIVANJA KAO FIZIČKI POTAVI, NASTALI SMIŠLJ OD SEBE, ONDA JE TO KAO DA GLEDAMO NEČIJE LEŠ. MU NE ŽIVANJA KAO DA JE LEŠ OBJAVA NEKOGA TIKO JE ŽIVIO - ONI KODI JAKO NASTAVIJE ŽELIMO I MIŠLA ŽIVANJA KAO FIZIČKE POTAVE IMATI BOLESNO ILI PATOLOŠKO MIŠLOVANJE.

* KULTURNI DUKOV 2. HIJERARHIJE DOKOLICA SVEG FIZIČKOG I ČULNOG SVETA
ONI ŽIVE NA SUNCU I SA SUNCA DOLETAJU NA ZEMLJU I NA SVA NAŠA ČULA I SVESTI
ONI VLADAJU VIDLJIVIM SVETOM, KOJI SE KSTVAJI NJIHOVA OBJAVA. NA ZRACIMA
SUNCA (KAKO DOLETA 2. HIJERARHIJE) RADAJU SE SVE ČULNI UTISCI KOJI DOPIRU DO NAŠIH ČULA
TOČNO DANA 12. DNEVNE SVETOSTI.

Kirioteta. Druga hijerarhija je iza svega što Sunce obasjava. A šta postoji u čitavom području našeg čulnog iskustva što nije Suncem obasjano i održavano u životu? Sunce je izvor svetla i života svih stvari.

Ta bića Druge hijerarhije prevashodno borave na Suncu. Sa Sunca ona vladaju vidljivim svetom koji je njihova objava. Prema tome, možemo da kažemo: tu imamo Zemlju sa Suncem koje je obasjava i iza delatnosti Sunca i kroz njegovu delatnost tkaju bića Druge hijerarhije: Eksusije, Kiriotete, Dinamisi.

Na zracima Sunca, koji su dela Druge hijerarhije, rađaju se svi čulni utisci koji dopiru do naših čula tokom sati dnevne svesti.

Govorimo istinu ako kažemo: iza delatnosti Sunca i kroz njegovo delovanje na čitav naš fizičko-čulni život, nalazi se natčulni svet Druge hijerarhije.

Sada, postoji i drugačije stanje našeg zemaljskog postojanja. Govorili smo o tom stanju u poslednjem predavanju sa određenog stanovišta. Imamo stanje spavanja. Kako se to stanje spavanja prikazuje u svom kosmičkom duplikatu? Razmotrimo to na trenutak. Kada su naše fizičko i etersko telo u krevetu, a naše astralno telo i *Ja* napolju, tada tamo u kosmosu moramo misliti na Sunce u položaju gde Zemlja mora najpre dopustiti zracima Sunca da prodru kroz nju pre nego dođu do nas. Sada, u svim drevnim misterijama učilo se nešto što je, ako se potpuno shvatalo, proizvodilo duboko potresan utisak u onima koji su postajali učenici misterija i postepeno ovladavali naukom o inicijaciji. Oni su dostizali određen stepen unutaršnjeg razvoja koji bi mogli da opišu na sledeći način – ja vam sada govorim ono što bi mogao da kaže jedan od tih drevnih posvećenika kada bi postigao određeni stepen inicijacije. – On bi govorio otprilike ovako: „Kada stojim na otvorenom polju tokom dana, kada pogledam gore i preдам se čulnim utiscima, tada gledam Sunce; vidim ga u njegovoj zaslepljujućoj jačini u podne i iza te velike jačine podnevnog Sunca vidim delatnost duhovnih bića Druge hijerarhije u supstanci Sunca. Pre moje inicijacije, supstanca Sunca bi iščezavala preda mnom u trenutku kada je ugledam. Svetao sjaj Sunca bi nestao u purpuru zalaska. Pre moje inicijacije

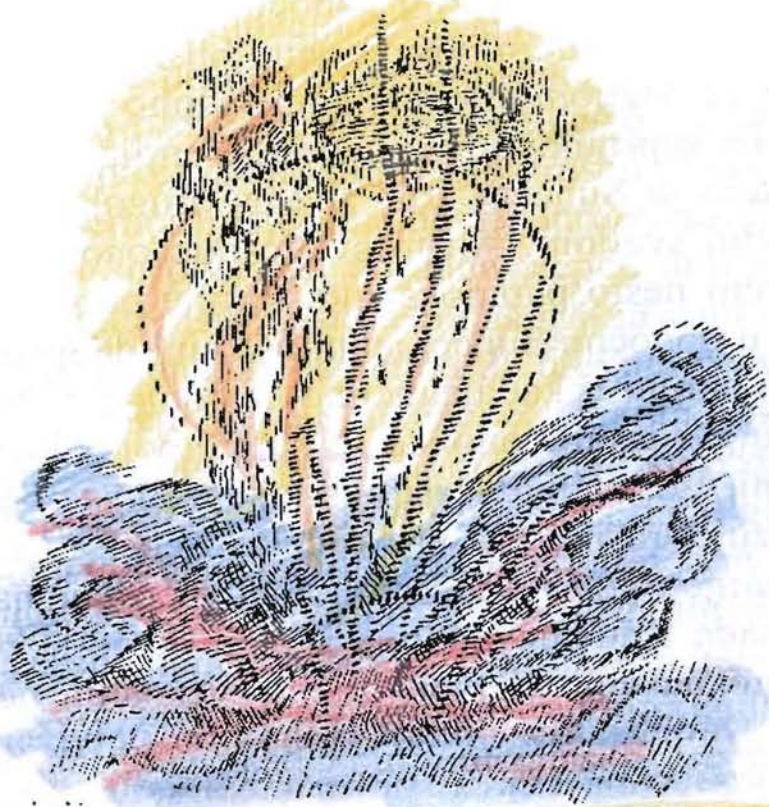
prošao sam kroz tamnu stazu noći i ujutru, kada je nastala zora, setio sam se te tame. Zorom je Sunce opet zasjalo i nastavilo da se kreće prema zaslepljujućoj svetlosti podneva. Ali sada, kada sam prošao kroz inicijaciju, kada doživljam zoru i posmatram Sunce kako kreće od zore svojim dnevnim tokom, sećanje na moj život tokom noći se budi u meni. Znam šta sam doživeo u tom noćnom životu, jasno se sećam kako sam gledao plavu, svetlucavu svetlost kako se uzdiže iz večernjeg sutona i postepeno se širi, putujući sa zapada na istok. Sećam se i kako sam posmatrao Sunce u ponoćnom času, na tački nebeskog svoda suprotnoj onoj gde je stajalo u svom zenitu, zapanjujuće snage; video sam ga kako tu sija iza Zemlje, puno dubokog i svečanog značenja. Posmatrao sam ponoćno Sunce!”

Takav je, u stvari, bio monolog posvećenika u njihovoj meditaciji i to verno izražava njihov doživljaj. Posvećenik je svestan ovih stvari i kada čitamo knjigu Jakoba Bemea⁵⁸ nazvanu „Aurora”, ne možemo da se odupremo osećanju duboke potresenosti shvativši da su reči napisane u toj knjizi odjek čudesnog učenja drevnih misterija.

Šta je „zora” za posvećenike? Ona je podstrekač kosmičkog sećanja, sećanja na viziju ponoćnog Sunca iza Zemlje. Našim svakodnevnim vidom posmatramo blistav žuto-beli disk Sunca u podne, ali vizijom inicijacije mi vidimo plavičasto-ljubičasto Sunce na suprotnoj strani nebesa. Zemlja se pojavljuje kao providno telo sa Suncem koje sija na drugoj strani plavičasto-crvenkastim svetlom. Ali to svetlo nije ono što izgleda. Moram da kažem nešto paradoksalno: to nije ono što se čini. Kada gledamo u ponoćno Sunce, najpre se čini da gledamo nešto maglovito u daljini, a kada naučimo uz pomoć inicijacije da vidimo sve jasnije i jasnije ono što se najpre pojavljuje kao izmaglica u daljini, tada će plavičasto-crvena svetlost početi da se oblikuje i obrazuje; raširiće se preko celog neba, ali i dalje sa druge strane Zemlje i pokrivena Zemljom. To postaje naseljeno. I baš kao što kada izađemo napolje iz naše kuće u zvezdanu noć i pogledamo na veličanstven prizor zvezdanih nebesa sa

⁵⁸ Jakob Böhme, 1575-1624.

njihovim blistavim tačkicama svetlosti, možda sa Mesecom u sredini, tako i pogledom inicijacije čitav svet postaje vidljiv sa suprotne strane Zemlje koja je sada providna. To je svet koji nastaje, takoreći, iz oblaka, postajući svet živih oblika. To je svet Druge hijerarhije, Eksusija, Kirioteta, Dinamisa. Tamo se ona pojavljuju, ta bića Druge hijerarhije i kako posmatramo sve pažljivije i pažljivije, ako možemo da postignemo mir duše koji se zahteva, onda se događa nešto drugo. Sve se to otkriva posle pripreme i meditacije i postaje svesno iskustvo u zoru, kao posle-sećanje, kada je trenutno uz nas, kada znamo da smo ga zapravo posmatrali tokom noći. Šta se javlja na onoj strani Zemlje jeste u stvarnosti tkajući svet bića Druge hijerarhije. I iz tog tkanja, živi svet Druge hijerarhije sada obasjava svet drugih bića – zrači do nas kroz Zemlju. To je zaista čudesan svet bića koji tako deluje kroz Zemlju noću, lebdeći tu na nebeskom svodu, sada prilazeći čoveku, sada se povlačeći, sada mu ponovo prilazeći. Vidimo kako linija tkajućih bića Druge hijerarhije sve više blede dok jedna druga hijerarhija pristupa čoveku, čas lebdeći prema njemu, čas se opet povlačeći od njega i malo po malo, mi učimo da spoznajemo šta to zaista znači.

* Ako smo shvatanjem postigli inicijaciju onda će moći u jutro sjetiti veličanstvenih doživljaja koje smo imali tijekom spavanja. - Tada smo vidjeli kako Zemlja "ponoćno sunce" kao iako umiješano, i u toj sjeni - štj vidjeli smo tkanje veličanstvenih duhovnih bića (kriote, dike, hosa i eksusija) oni su lebdeći oko nas. Zatim smo vidjeli kako su u nama djelovala duhovna bića 3. hijerarhije (anđeli, arhanđeli i anđeli)

Bili smo svesni čitav dan i sada ležemo da spavamo. To znači da su fizička i eterska tela prepuštena sama sebi, delajući u snu kao biljni i mineralni svet. Ali tokom dana mi imamo *misli*, čitavog dana predstave prolaze kroz naše biće. One su ostavile svoga traga u našim fizičkim i eterskim telima. Ne bismo uopšte mogli da se sećamo doživljaja našeg zemaljskog postojanja da ti tragovi, koje posle koristimo u svojim sećanjima, nisu ostali. Tamo oni ostaju, ti tragovi, u onome što je ostalo od čoveka dok on leži i spava noću – u tom delu njegovog bića koje je ostavio iza sebe. Tu se odvijaju neobični procesi, pre svega u eterskom telu. Sve o čemu je čovek mislio tokom njegovog dnevnog života od jutra do večeri počinje da se kreće i odjekuje na talasima zvuka. Ukoliko pomislite na određenu oblast na Zemlji gde ljudi spavaju i pomislite na sve ono što tka i radi u eterskim telima kao odjek svega što su svi ti zaspali ljudi mislili tokom sati svog dnevnog života, to će vam dati sliku onoga što se dogodilo tokom dnevnih sati.

Ta bića koja lebde nad nama, dižući se i spuštajući, bave se tokom naših sati spavanja tragovima koji su ostali u našim eterskim telima. To postaje njihovo polje delovanja. To je neposredan doživljaj u njima i zaokuplja njihovu pažnju. Kada nam se to otkrije, mi kažemo sa osećajem dubokog poštovanja: „Ti si, o čoveče, napustio svoje telo. I dok ono leži tamo, u sebi nosi tragove dnevnih doživljaja. To je polje na kome žive plodovi tvojih dnevnih misli i predstava. Sada bića Treće hijerarhije, Anđeli, Arhandedeli i Arhaji ulaze u ovo polje. Dok si ti van svog fizičkog i eterskog tela, ova bića doživljavaju ono što si ti sam doživeo posredstvom misli i predstava tvog dnevnog života”. Duboko poštovanje nas ispunjava pri prizoru neke oblasti Zemlje gde su ljudska tela ostavljena u snu, gde Anđeli, Arhandedeli i Arhaji pronalaze svoj put ka svemu što se otkriva kao odjek dnevnog života. I ovde posmatramo čudesan život, nastao iz svega što se otkriva između bića Treće hijerarhije i tragova misli koje smo ostavili za sobom.

Kada gledamo u to polje, postajemo svesni kako, kao ljudi, imamo svoje mesto unutar duhovnog kosmosa i kako, kada

* Sve što smo mislili tokom dana ostavlja trag (ili uticaj) u našem eterskom telu. Naše sebi sada čini, kada se astralno, da "vratiti" nama se talasima zvuka, bića 3. hijerarhije i zaokupljeni su tim talasnim slikama u našem eterskom telu.

se probudimo, stvaramo posao Anđelima tokom časova našeg sna. To je zaista tako: tokom sati dok smo budni mi stvaramo posao za Anđele tokom sati sna. A sada učimo da razumemo nešto o našem svetu misli. Shvatamo da misli koje prolaze kroz naše glave sadrže plodove onoga što pohranjujemo u svoja fizička i eterska tela – plodove koje Anđeli skupljaju noću, jer Anđeli skupljaju te plodove i pohranjuju ih u kosmos da bi mogli da nađu njihovo mesto u kosmičkom poretku.

Još jednu stvar opažamo kada posmatramo ta bića Treće hijerarhije – Anđele, Arhandele i Arhaje – što dolazi od bića Druge hijerarhije i njihove delatnosti. Mi posmatramo kako iza tog tkanja, opet bića uzvišene veličanstvenosti i veličine uzimaju učešća u delatnosti Druge hijerarhije. Mi gledamo Drugu hijerarhiju i vidimo kako iza tog tkajućeg života Druge hijerarhije nešto drugo radi; i uskoro postajemo svesni kako to ne samo da prodire kao munja u tkanje i delatnost Druge hijerarhije, već prodire sve do druge strane Zemlje, ostajući u vezi ne sa delom čoveka koji je ostao na Zemlji, već sa drugim delom njegovog bića koje je izašlo, naime, sa *Ja* organizacijom i astralnim telom. I dok gledamo u to što je ostalo iza i posmatramo to kao polje gde se skupljaju plodovi dnevnog toka misli od strane Anđela, Arhandela i Arhaja zarad kosmičke delatnosti, tako isto mi vidimo kako bića Druge hijerarhije, Eksusije, Dinamisi, Kiriotete, ujedinjuju svoju delatnost sa onom Prve hijerarhije, Serafimima, Heruvimima i Tronima, zaokupljajući se astralnim telom i *Ja*. U tom jutarnjem sećanju posvećenik kaže sebi: „Živeo sam u vremenu od uspavljivanja do buđenja u svome *Ja* i astralnom telu. Osetio sam se obavijen svime što Serafimi, Heruvimi i Troni razvijaju, zajedno sa Kiriotetima, Dinamisima i Eksusijama. Živeći u ovom svetu gledao sam dole na moje fizičko i etersko telo i lebdeći nad njima opažao sam Anđele, Arhandele i Arhaje, kako skupljaju plodove mojih misli. Osetio sam se jednim sa bićima Prve i Druge hijerarhije i posmatrao sam tkanje i delatnost Treće hijerarhije u moćnim duhovnim oblacima iznad mog tela”.

* Onda, dok mislimo utisnuteno to u etersko i fizičko telo, i time pripremaemo posao za Anđele, Arhandele i Arhaje, oni noću skupljaju plodove našeg dnevnog mislijača i to pohranjuju u kosmos - ta delatnost 3. hijerarhijske prototipe je delatnost 2. hijerarhijske, dok 3. hijerarhijska radi na našem eterskom telu, dokle se 2. i 1. hijerarhijska zatokupljuju sa našim astralnim i ja, koji se nalaze iznad fizičkog i eterskog tela.

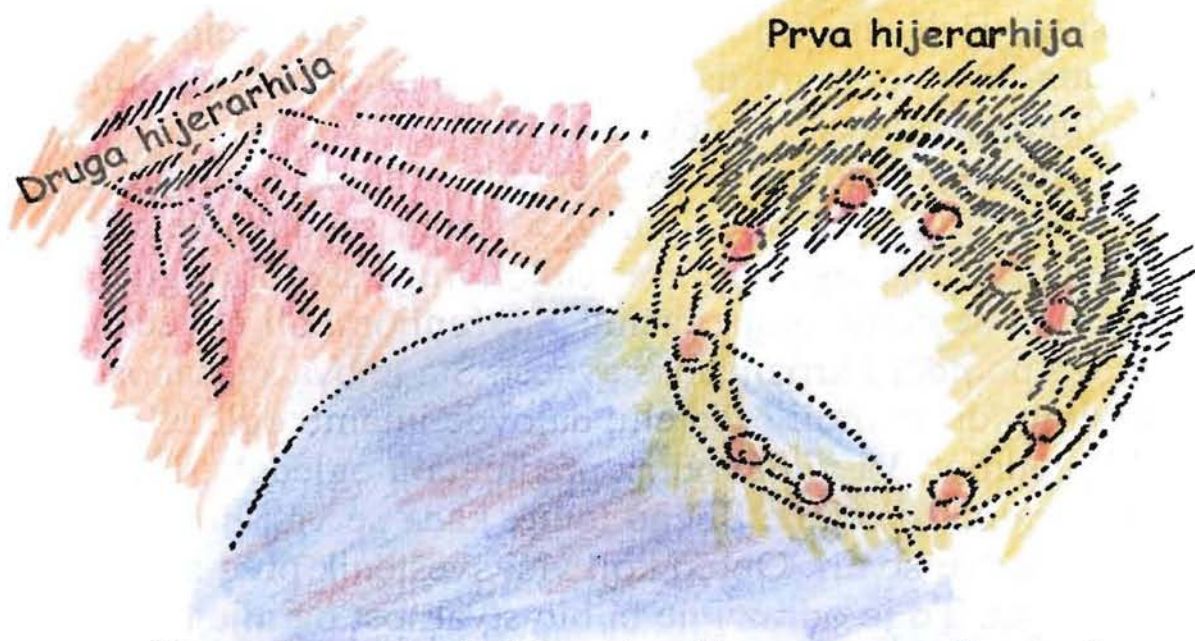
* I TAJLO INICIJACIJE ČOVEKA NALAZI SE U DUBOKOJ IMA DOSTUPNE
NA SVE TRI HIJERARHIJE - 3, KAKO SE DOSTUPNA U ETERSKOM
I FIZIČKOM SVETU I 2, I 1. SVETOM SE BLO POSVEĆAN PREMA ASTRO-
LOGIJA. IZ VIZIJE SE VIDI 3, HIJERARHIJU KAKO RADI U ETERSKOM.

Tako, dragi moji prijatelji, na ovaj način možete da steknete jasniju sliku o tome kako se bića tri hijerarhije javljaju imaginativnoj viziji posvećenika, kako se tu pojavljuju na suprotnoj strani Zemlje u slici fizičkog sveta, ali samo onda kada je taj fizički svet utonuo u tamu.

Znanje i vizija ovih uzvišenih istina prodirale su sve dublje u srca i duše onih koji su u danima davno prošlim, učestvovali u drevnim misterijama inicijacije.

I opet to znanje može da nađe svoj put u srca i duše onih koji se rukovode savremenom naukom inicijacije.

Predstavimo tu veličanstvenu imaginaciju koja nastaje pred dušom. Možemo da zamislimo ljudsku dušu oslobođenu tela, oslobođenu svoga fizičkog i eterskog tela, kako tka u zračenju Serafima, Heruvima i Trona, Kirioteta, Dinamisa, Eksusija.

U starim misterijskim obredima to se prikazivalo neposvećenom u plastičnoj formi i u boji. Svrha je bila prikazati u živom obliku ono što je posvećenik bio u stanju da vidi u tako veličanstvenoj pojavi na drugoj strani Zemlje. I da bi se pokazalo da je ovaj svet takođe svet gde se karma razrađuje u zajednici sa najvišim bićima, ispred živog obličja su stajali najviši posvećenici, oni koji su tokom samog zemaljskog postojanja već mogli da posmatraju onim pogledom koji čoveku dolazi samo

između smrti i novog rođenja. Najviši posvećenici su stajali pred živim obličjem dok bi drugo obličje bilo postavljeno, sa ljudskim figurama unaokolo. Tu su stajali manje posvećeni čiji rad na fizičkim i eterskim telima još nije bio dovršen. Prizor tako smešten pred očima ljudi je bio kopija onoga što je inicirani posmatrao u misterijama. Takvo je bilo poreklo oltara, gde se obred odigravao posredstvom viših i nižih stepena sveštenstva kao kopija onoga što je otkriveno u nauci o inicijaciji.

U rimokatoličkim crkvama danas, ako gledate od broda prema oltaru, imate bledu kopiju onoga što je jednom ustoličeno kroz nauku o inicijaciji i počinjete da razumete poreklo obreda. Obred nije izmišljen, jer ako je izmišljen onda to nije pravi obred. Istinski obred je nastao kao kopija događanja u duhovnom svetu.

Ako mogu da dam primer, dozvolite mi da govorim o jednom delu tog velikog i sveobuhvatnog obreda koji je našao svoje mesto u Hrišćanskoj zajednici i sa kojim je većina vas već upoznata. Dozvolite mi da vas podsetim na obred sahranjivanja mrtvih u Hrišćanskoj zajednici.

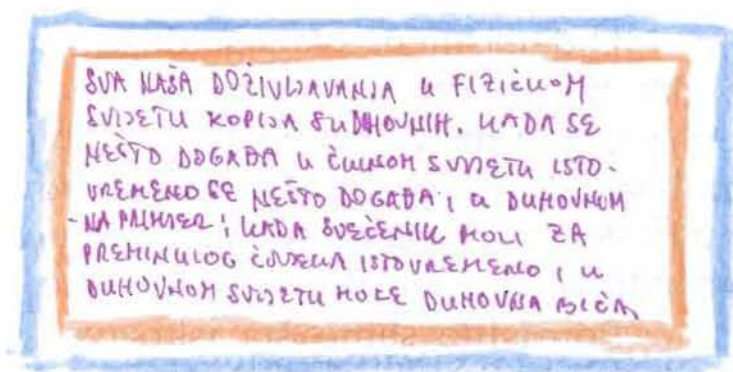
Posmatrajte redosled ovog obreda. Tamo je sanduk u kome su posmrtni ostaci preminulog, a ispred sanduka se odigrava obred. Molitvu izgovara sveštenik. Druge stvari mogu da se uvedu da bi se ceremonija načinila složenijom, ali čovečanstvu se može pomoći i kroz jednostavnost. Šta je ova svečanost? Pretpostavimo, dragi moji prijatelji, da ovde imamo ogledalo, a ovde neki predmet. Vi vidite odraz predmeta u ogledalu. Imate dve stvari, original i odraz. Slično tome, kada se vrši obred za mrtve, postoje dve stvari. Obred koji vrši sveštenik pred sandukom jeste odraz. To je odraz i ne bi bio stvarnost da nije odraz. Šta on odražava? Čin sveštenika dok stoji pred mrtvim telom ima svoju prasliku u natčulnom svetu jer dok vršimo zemaljski obred pred fizičkim telom i etersko telo je još uvek prisutno, sa druge strane *nebeski* ritual se vrši od strane bića iza praga zemaljskog postojanja. Tamo preko, duša i duh se prihvataju onim što možemo nazvati obred dobrodošlice, isto kao što se mi na Zemlji okupljamo oko pokojnika za oproštajni obred. Obred ili ceremonija je jedino istinita kada ima svoje poreklo u stvarnosti.

★ PRAVI OBREDI (KISA ZA OLTAROM ILI OBRED PRI POKOPU) SU SAMO PRAVILNE (ODRAZI U OGLEDALU) PRAVOG DUHOVNOST OBREDA - KOD KRALOG SVEĆENIKA KALI KAKO OBRA, ALI U DUHOVNOM SVETU ASTRA - LNO I DA DOŽIVLJAVAJU VELIČANSTVENU DOBRODOŠLICE U ASTRALNI SVIJET I TU SUSREĆE SVE KODI SU KRALI PRAVE KISEG (SVE DANGEI POZNATE)

Ovako vidite kako natčulni život radi kroz zemaljski život i prožima ga. Ukoliko vršimo pravi posmrtni obred, natčulni obred se uporedo odigrava. Ta dva su delatna zajedno i ukoliko postoji svetost, istina i dostojanstvo u molitvama za mrtve, tada molitve bića hijerarhija u natčulnom svetu odjekuju u molitvama za mrtve i prožimaju se u njima. Duhovni svet i fizički se udružuju.

Prema tome, u svim stvarima postoji saglasnost između duhovnog sveta i fizičkog sveta. Duhovni i fizički svet se međusobno prožimaju u najistinitijem vidu kada se u zemaljskom biću prepozna kopija onog što je izatkano kao karma u natčulnom svetu između smrti i novog rođenja zajedno sa bićima viših hijerarhija.

★ 14.(15.) 05. 2009. ★ - 01:19'

XVII

Dornah, 29. jun 1924. godine

Prekjuče sam pokušao da vam dočaram kosmičku sliku u kojoj su ljudi prikazani u svojoj vezi sa bićima duhovnog sveta, tako da se može videti kako iz te veze potiče ne samo izrađivanje karme, već i proživljavanje karme tokom fizičkog života na Zemlji. Danas bih želeo da se osvrnem na misao koja je dotaknuta u tom predavanju. Rekao sam da sadašnji period u ljudskom razvoju suočava svakog ko poseduje znanje o nauci inicijacije, sa pitanjima svetske karme u najdubljem smislu reči. Pre nego što nastavimo da razmatramo kako se stiče saznanje o karmi, proučićemo njena svetsko-istorijska stanovišta, koja se po prirodi stvari moraju tesno ticati čitavog civilizovanog čovečanstva sadašnjeg vremena.

U današnjem svetu se događaju stvari koje dotiču čak i svakodnevnu svest čoveka i srce koje je vezano sa tom svakodnevnom svešću. Težak oblak se nadvija nad civilizacijom Evrope i sa određenog stanovišta neverovatno je ustanoviti kako je malo volje u čovečanstvu uopšte da oseti i shvati šta taj oblak nagoveštava.

Pomislite samo šta iskršava kao rezultat pogleda na život i svet koji široko prevladavaju u čovečanstvu današnjice. Pogledajte šta se čini sa hrišćanstvom na Istoku Evrope! Do nas je došlo obaveštenje – koje nije u potpunosti nemoguće – da će sadašnja vlada Sovjetske Rusije zabraniti Tolstojeva dela sa namerom da ih skloni od budućih generacija. Mada se takve stvari ne sprovedu uvek u potpunosti onako kako su najavljene, ne smemo zatvarati oči pred ozbiljnošću sadašnjeg trenutka u svet-skoj istoriji; treba dobro da slušamo upozorenja koja nauka o inicijaciji ponavlja iz dana u dan, da je sada vreme kada mnoge sitne brige koje zaokupljaju čoveka treba utišati i pažnja mnogih duša treba da se usmeri ka velikim životnim brigama. Međutim, zanimanje za te velike brige se, u stvari, pre smanjuje nego što se povećava.

Mi vidimo kako danas pogledi na život i svet nastupaju sa određenom „stvaralačkom” silom, iako se to stvaranje zaista rušilački izražava; ti pogledi su izdanci ljudskih strasti i osećanja, element ljudske prirode koji se u potpunosti kreće u luciferskom smeru. Može se zaista reći da veliki deo današnjeg čovečanstva poriče i odbacuje stvarnost. Materijalistički mislioci ne shvataju osnovnu prirodu materije. Materija se može razumeti jedino kada se unutar nje prizna stvaralački duh. Stoga svako ko poriče stvarnost stvaralačkog duha unutar materije poseduje samo lažnu sliku o materiji i shodno tome idolopoklonstvo postaje mnogo veća pretnja od onog primitivnih naroda za koje je rečeno da predstavljaju čovečanstvo na dečijem stadijumu. Fantastične predstave onoga što, ipak, nije stvarnost, prevladavaju u čovečanstvu. To je jedna strana slike.

Takve stvari su se, naravno, pojavile u različitim oblicima tokom ljudske istorije, ali duhovna nauka nas uči da prepoznamo njihove veze u čitavom svetskom poretku i da uvidimo sa kojom ozbiljnošću se moraju proučavati.

Dakle, moramo obratiti pažnju na ono što nastaje kada se određeni društveni poredak stvara pod uticajem materijalističko-fantastičnih predstava koje potpuno potiču iz zablude ljudske prirode, koje nemaju ničega zajedničkog sa stvarnošću i koje nikada ne mogu da nastanu nigde drugde do u samom čoveku.

Usmerivši na ovaj način našu pažnju na istorijsku pojavu koja je neposredno povezana sa našim sadašnjim dobom, razmotrimo elementarne pojave, kakve su spomenute u poslednjem predavanju, kada su grupe ljudi iznenada uklonjene iz zemaljskog postojanja kao posledica zemljotresa ili vulkanske erupcije ili tome slično. Novosti dopiru do nas o ovakvim vrstama katastrofa i mi čujemo da je veliki broj ljudi našao smrt ili im je naneta ozbiljna šteta. Opet, postoje događaji za koje je odgovorna naša kultura. Čujemo, na primer, o saobraćajnoj nesreći u kojoj su karmičke niti života naglo prekinute, ali ovog puta kao posledica današnje civilizacije.

Ukoliko smo u svom proučavanju karme ozbiljni, moramo, sa jedne strane, da se zapitamo: kakav oblik uzima karma

* MATERIJALISTIČKI NAUČNICI NE Daju ISTINSKO
OPRAŠTANJE MATERIJU, SVE ŠTO SU DALI JE ILUSTRA
- JOŠ SU DALEKO OD PRIZNATIA DA JE U MATERIJU
DEJSTAVAN STVARALATČI DUH (ATOMI SU JAVSTANCIJA
ANIMANJA, A SICE NEKA ATOMIMA SU LUCIFERSKE SILE)

u slučaju pristalica društvenog poretka koji potiče iz čistog emocionalizma, čiste fantazije u samom čoveku i u kojoj nema objektivne stvarnosti? Sa druge strane, moramo da pitamo: kakva je karma kada se životna nit iznenada prekida prirodnom katastrofom ili je ishod civilizacije?

Ovo je jedna od tačaka gde nauka o inicijaciji prodiire duboko u čovekov osećajni život. Obična, svakodnevna svest ne pita o posledicama takvih događanja u zemaljskim životima ljudi. U slučaju katastrofa, posebno civilizacijskih, nikada se ne postavlja pitanje ljudske sudbine u širem smislu. Obična svest smatra sudbinu čoveka koji je bio žrtva takve katastrofe završenom i gotovom.

Nauka o inicijaciji posmatra sa jedne strane ono šta se odigrava u prvom planu ljudskog života i, u pozadini, dela bogova u vezi sa ljudskim dušama. Upravo ono što se događa u pozadini je ono što daje nauci o inicijaciji merilo za vrednovanje zemaljskog života. Jer kao što ćemo videti u našim daljim proučavanjima karme, veliki deo treba da se oblikuje, da se ponovo obradi na ovaj ili onaj način u zemaljskom postojanju da bi božanske stvari koje se nalaze iza njih mogle da se dogode u životu ljudi – u skladu sa voljom bogova.

Posmatranjem onoga što se odigrava u pozadini, mi opažamo karmu koja je utkana između jedne ljudske duše i druge tokom života između smrti i novog rođenja, opažamo kako ljudske duše rade zajedno sa bićima viših hijerarhija. Isto tako vidimo delatnosti luciferskih i arimanskih sila. Unutar živog organizma bogova, iza organizma Zemlje mi pronalazimo opravdanje za uplitanje luciferskih i arimanskih sila; mi shvatamo da Lucifer i Ariman igraju važnu ulogu u dubljem, duhovnom poretku sveta. Ali iako nam ova potreba postaje očigledna, mi smo i pored toga često zaprepašćeni načinom na koji uticaji Lucifera i Arimana prodiru u zemaljski svet.

Kada se naš pogled proširi od zemaljskog na duhovni svet, mnoge stvari se moraju videti u svetlu njihovih međusobnih veza, što ne mora obavezno da bude slučaj u svakodnevnoj svesti. Kada bi u vremenu kada se na nauku o inicijaciji gledalo

* MI MORAMO POSTATI SVEŠNI
SVOJE OZBIJNOSTI, ALI NE
ZANEMARITI HUMOR U ŽIVOTU

sa poštovanjem, koje će morati ponovo da prevlada – kada bi u ta drevna vremena iskrslalo pitanje da li je neka osoba pravi posvećenik, ljudi su znali pravi način kojim se takvom pitanju mora prići. Kada bi čovek koji je ozbiljno shvatao život sreo drugog sličnog sebi i kada bi se razlikovala njihova mišljenja o tome da li je treća osoba posvećenik ili ne, bio je običaj da se postavi pitanje onome koji je bio nesiguran: „Da li si ga pogledao u oči?” Jer u ta stara vremena, kada je vidovitost bila prirodan dar u čovečanstvu širom Zemlje, posvećenici su se prepoznavali po dubokom, ozbiljnom pogledu njihovih očiju. – Nešto slično će ponovo doći. Ne zanemarujući humor u životu, čovek mora ponovo postati svestan svoje ozbiljnosti.

Mnoge pouke se mogu izvući iz onoga što se dešava u naše savremeno doba, što se zaista događalo u nekom vidu kroz sva doba, ali one sada stoje pred čovečanstvom kao velika i moćna zagonetka... A sada pomislimo na činjenice povezane sa određenom vrstom događaja.

U jednoj oblasti u kojoj se dogodio strašan zemljotres nestao je veliki broj ljudi. Razmišljajući o tom događaju u svetlu duhovne nauke, ne može se reći da je nit karme koja pripada sadašnjim zemaljskim životima tih ljudi u bilo kom slučaju došla do svog kraja. Razmislite o karmičkoj niti onih koji su izginuli: u slučaju starijih, čija bi se zemaljska karma uskoro završila, nit života bi se možda skratila samo za nekoliko meseci ili najviše za godinu dana. Mlađi ljudi na početku života koji su mnogo razmišljali o tome šta hoće da postignu u vremenu koje im predstoji, za svoju porodicu ili za širi krug ljudi, su uskraćeni za mnoge radne godine. Deca koja se tek vaspitavaju su iščupana iz zemaljskog postojanja zajedno sa starim i vremešnim. Dojenčad je otrgnuta, zajedno sa starima i mladima.

Velika zagonetka je ovo: kako karma deluje u ovakvom događaju?

Sada pomislite na razliku između ovakvog događaja elementarne prirode i događaja koji se dogodio zahvaljujući, u

osnovi, civilizaciji, na primer, strašne saobraćajne nesreće. Očigledno postoji razlika, razlika koja postaje značajna i bitna kada se proučava sa stanovišta karme.

Po pravilu, nalazimo da kada ljudi umru zajedno, recimo u zemljotresu, postoji neka vrsta karmičke veze među njima – isto kao što su ljudi koji žive u određenoj oblasti, široko uzevši, karmički povezani ili na neki način imaju neku vezu jedni sa drugima. Ti ljudi imaju određenu zajedničku sudbinu u koju su naterani kroz spuštanje iz prezemaljskog postojanja u posebno odredište na Zemlji i ta zajednička sudbina ih je vodila do tačke gde se niti njihovih života prekidaju.

Sa druge strane, u slučaju železničke nesreće, uglavnom će se naći da je samo nekoliko žrtava karmički povezano jedna sa drugom. Koji je onda njihov položaj? Po pravilu, to su ljudi među kojima ne postoji određena veza, koji nisu povezani jedni sa drugima kao što je to među žrtvama nekog zemljotresa. Za žrtve železničke nesreće se može reći da su bile okupljene na određenom mestu posredstvom sudbine. Zar ne vidimo kako karma različito deluje u ova dva slučaja?

Uz pomoć nauke o inicijaciji, promislimo o katastrofi kakva je razorni zemljotres. Tu razmatramo ljude čija karma pri rođenju nije iziskivala prekid niti zemaljskog života sve do vremena kada je katastrofa nastupila. Kao ishod ovog događaja oni su istrgnuti, takoreći, iz svoje karme.

Kako to može da bude? Bogovi odlučuju da li karma treba da se ispuni, da li ćemo živeti do ispunjenja. Sada, preokreti u prirodi – zemljotresi, vulkanske erupcije, velike poplave i slično – nisu sastavni deo toka zemaljskog razvoja; nešto strano – iako još uvek pod uticajem prirodnih zakona – umešalo se tu u tok razvoja, nešto što je u doba kada čovek nije bio podređen rođenju i smrti onako kako ih danas poznajemo, bilo podjednako neophodno i povoljno za razvoj. Da bi se stvorila jasna zamisao o tome šta to znači, moramo usmeriti svoju pažnju na vreme Starog Meseca.

U doba Starog Meseca, koje je prethodilo ovom dobu Zemlje, čovek nije spuštán u fizičko postojanje tako naglo kao

★ VEĆI BROJ LJUDI KOJI STRADA U ZEMLJOTRESU
MEĐUSOBNO SU POVEZANI, A UZROK ZA TO PO-
LOŽILI SU U PROŠLOJ INCARACIJI. – TO SU PRILADNE
KATASTROFE, ALI IMAMO I CIVILIZACIJSKE KATASTROFE
(VELIKE SAOBRAĆAJNE NESREĆE) – KADA TU STRADAJU Ljudi
ONDA IZMEĐU Njih NE POSTOJI VEZA – TU SE KARMU.

rođenjem ili začecem, niti je napuštao fizičko postojanje tako naglo kao što je putem smrti. U oba slučaja prelaz je bio mnogo blaži; bio je to preobražaj, metamorfoza, pre nego iznenadna promena. Čovek *Meseca* nije bio tako čvrste građe kao čovek današnjice, niti je u duhovnom svetu bio tako odbojan prema duhu kao što je danas.

Bića koja su naseljavala Stari Mesec su bila podvrgnuta sasvim drugačijim prirodnim zakonima, zakonima pod kojima je taj Mesečev život bio uključen u neprestanu kretnju; bio je unutarne pokretan u neprekidnom, uzburkanom toku. Taj uzburkani, tekući život je otvrdnuo – ali samo delimično – u sadašnjem Mesecu, našem pratiocu iz vaseljene. Stvrdnjavanje Meseca – koje ima svojstvo rožnatosti – ukazuje na prošlu unutarnju pokretljivost Meseca koja se ispoljava na Zemlji kada se dogode prirodne elementarne nepogode one vrste o kojima sam govorio. Obični prirodni zakoni Zemlje nisu delatni, ali Stari Mesec počinje da se komeša, da tutnji u Zemlji. Meces koji se tamo okreće u vaseljeni ima građu koja odgovara današnjem vremenu, ali posle njegovog odvajanja od Zemlje, u njoj su bile ostavljenije snage i upravo te Mesečeve snage komešaju i tutnje u Zemlji kada se dogode prirodne katastrofe.

Sećate se da sam vam rekao da su bića koja su jednom bila veliki prastari učitelji čovečanstva povezana sa ljudskom karmom; oni su bili ti koji su doneli drevnu mudrost čovečanstvu. Oni nisu živeli na Zemlji u fizičkim telima, već u eterskim telima i u određenom trenutku su se odvojili od Zemlje da bi osnovali svoje stanište na Mesecu. Tu ih mi srećemo tokom početka našeg života između smrti i novog rođenja. To su bića koja urezuju ljudsku karmu duboko u kosmički eter, u nepogrešiv duševno-duhovni zapis. → TO SU ANĐEOSKA DUHOVNA BIĆA

Ali u kosmosu je ostalo utvrđeno – ako mogu tako da kažem – da se koristi ne samo veza između sadašnjeg Meseca i Zemlje već i Mesečevih snaga koje su zaostale i koje se još uvek komešaju unutar Zemlje. I upravo tu arimanske sile mogu ući i preuzeti niti ljudskog života. Zapravo se može videti kako iz dubina Zemlje arimanske sile poprimaju izgled zloradog zadovoljstva kada se dogode takve prirodne nepogode.

★ TIJELOM Ljudsko telo na 22. stepenu BIA
POSREDA SA RESEKCIOM, ONA SE ON ODVOJIO
ALI U ZEMLI SU OSTALE Mesečeve sile, i one
POČINJU DISKONTI - TE SILE SU U ZEMLI. TU DO
RAVU ANĐEOSKA BIĆA, koja se nađu u ZEMLIPOSREDA (7. B.)

Uz pomoć nauke o inicijaciji možemo da opazimo kako je, u trenutku kada je nit života naglo prekinuta, oslobođen deo karme onoga koji nestaje u katastrofi ove vrste. Prema tome da li je smrt nastupila pod stare dane, u srednjim godinama ili u doba odojčeta, duži ili kraći deo života bi mu preostao; život bi mogao da se nastavi do završetka svoga toka, ali kako je to sa ovim stvarima, događaji koji bi se inače protezali čitavom širinom zahvatili bi u jednom, iznenadnom trenutku, fizičku organizaciju.

Pomislite na ovu okolnost, dragi moji prijatelji. Pretpostavimo da se takva katastrofa dogodila čoveku u njegovim tridesetim godinama. Da nije bio žrtva nesreće, mogao bi, u skladu sa njegovom karmom, da dosegne 65-tu godinu, živeći kroz nebrojena iskustva koja sada više nisu ništa drugo do verovatnosti. Ali sve je sadržano u njegovoj karmi, u sastavu njegovog eterskog i astralnog tela i u njegovoj *Ja* organizaciji. I šta bi se događalo do 65-te godine života? Posle vrhunca izgrađujućeg procesa, organizam bi bio uvučen u proces sporog i stalnog opadanja; tanano, postepeno opadanje bi se odigravalo do 65-te godine života.

To stalno opadanje koje bi trajalo najmanje 35 godina, tj. u sporom tempu odgovara tako dugom periodu, ispunjeno je u jednom jedinom trenutku, usredsređeno je takoreći na jedan jedini trenutak. Takva stvar može da se dogodi fizičkom telu ali ne i eterskom telu, astralnom telu ili *Ja* organizaciji.

Kada se dogode ovako opisane okolnosti, čovek ulazi u duhovni svet na sasvim drugačiji način nego što bi bio slučaj da je njegova karma bila proživljena u potpunosti. Nešto je uneseno u duhovni svet što inače ne bi bilo tu: etersko telo, astralno telo i *Ja* organizacija koji bi mogli i dalje da žive na Zemlji. Umesto da ostanu u zemaljskom postojanju oni su uneseni u duhovni svet. Ono što je predodređeno za zemaljsko postojanje preneseno je u duhovni svet.

Tako iz svih nesreća ovakve prirode vidimo zemaljski element kako stremi ka duhovnom svetu.

* KADA MLADI LJUDI, SA NEKOLO 35 GODINA, NAGLO SMRTAŠU U ŽIVOTNOM SVETU ONDA IZLAZI ETERSKO, ASTRALNO I JA. ONI SU JOŠ NEISKORIŠĆENI → NAKOČU ETERSKO T. - KOD MLADI SA 65 GODINA ETERSKO T. JE VEĆ ISKORIŠĆENO - KAD STARIJI LJUDI OSLOBODI SE DIO KARME, KODI BI BLO DOKOLATNI DA NISU STARIJI.

Takvo je stanje ljudi koji su na taj način skrenuti sa karmičkog toka svog života pomoću delatnosti arimanskih sila; takve su njihove prilike kada stignu u duhovni svet.

Sada moramo da se zapitamo – jer ako ozbiljno shvatamo duhovnu nauku moramo naučiti da uputimo pitanja sa stanovišta duhovnog sveta i duhovnih bića u tom svetu, isto kao što sa svakodnevnom svešću postavljamo pitanja vezana za fizički svet i njegova bića. Moramo da se zapitamo: kako bića tri hijerarhije reaguju kada se ljudi spuste u njihovu oblast noseći sa sobom zemaljski element, unoseći taj zemaljski element u duhovni svet?

Duhovna bića tada imaju zadatak da ponovo utkaju u svetski poredak ono što izgleda kao da se pretvorilo u zlo, što je u suprotnosti sa svetskim poretkom. Bogovi sada treba da promisle sa čim se suočavaju u tim okolnostima, da bi mogli da pretvore arimansko zlo u više dobro.

To vodi do pitanja: kakvo je stanje unutar svetskog poretka onih ljudi kojima je suđeno da posle smrti dođu u duhovni svet na ovaj način? Bića viših hijerarhija su suočena sa posebnim stanjem stvari i moraju sebi da kažu: u prethodnoj inkarnaciji ovog čoveka i kroz čitav niz prethodnih života, pripremljen je činjenični svet, svet iskustava koja pripadaju, pravo govoreći, inkarnaciji koja se upravo završila. Ali ostvario se samo prvi deo onoga što je pripremljeno; drugi deo se nije ispunio. Stoga, postoji deo života koji mora, u stvarnosti, da odgovara u odnosu na karmu, svemu što se ranije dogodilo. Tu mora da postoji potpuno slaganje, ali toga nema... tu je samo deo koji do neke mere odgovara prethodnoj inkarnaciji, ali ne čitavoj.

Dok pregledaju taj prethodni zemaljski život, bogovi moraju da kažu: postoji nešto što se nije ispoljilo kao što bi trebalo. Postoje uzroci koji nisu upotrebljeni. Sada, bogovi mogu preuzeti te neupotrebljene uzroke, sprovesti ih do čoveka i tako ga unutarne ojačati za njegov sledeći zemaljski život. Snaga onoga što je postojalo kao uzrok u prethodnoj inkarnaciji može se ispoljiti još snažnije u inkarnaciji koja sledi. Da se takva nesreća nije dogodila čoveku koji je u pitanju, on bi morao

* KADJE KATAKROFE VIDIAMO KAKO ZEMALJSKI ELEMENT STIŽE U DUHOVNOM SVETU I PRELAZI U NEGA - DUHOVNA BIĆA (BOGOVI) POKRETAJU ETIČASNO ARIMANSKO I DA I NASTOJE DA PRETVORE U DOBRO, ŠTO JE KAO ZLO NASTALO A 237
POD UTJECajem ANIMANJSKIH BIĆA. - BOGOVI TE STVARAJE LjudE
PRIPREMAJU ZA SLEDEĆU INKARNACIJU MEĐU NA IH DAVU DOE MČU
SNAGA ZA ŽIVOT. NAJVE MNOGO JE NEUPOTREBLJENIH UZROKA IZ
PRETHODNE INKARNACIJE, PRENESENO, IZ OSMATRENJE, U SLEDEĆU INK.

da se pojavi ponovo u svetu u svojoj sledećoj inkarnaciji sa nižim sposobnostima ili veoma moguće sa sposobnostima potpuno druge vrste. Promena je položena u njega tako da bi karma mogla da se podesi. Ali on takođe dolazi u svet obdaren posebnim svojstvima; njegovo astralno telo je pojačano, tako reći, jer su neiskorišćene uzročne sile učlanjene u njega.

Da li bi onda još uvek bili zadivljeni legendom o filozofu⁵⁹ koji se namerno bacio u vulkansko grotlo? Šta je mogao da bude povod takve odluke od strane nekoga ko je bio posvećen u tajne svetskog postojanja? Povod je jedino mogla da bude svesna namera da se posredstvom ljudske volje dosegne nešto što bi inače moglo da se dosegne samo posredstvom elementarne prirode: iznenadno nestajanje procesa koji bi se inače potrošio lagano, postepeno.

Ono što je, prema tome, rečeno o filozofu može da se odnosi na odluku da se pojavi u svetu u sledećoj inkarnaciji obdaren posebnim snagama. Svet izgleda mnogo drugačije kada zađemo u duboka pitanja karme!

U načelu, dakle, stvari su takve u slučaju prirodnih katastrofa. Pomislimo sada na katastrofe koje su uzrokovane ljudskom civilizacijom, gde su ljudi među kojima nema jakih karmičkih veza zbliženi arimanskim silama da bi pretrpeli zajedničko uništenje.

Situacija je ovde sasvim drugačija. Ponovo su delatne arimanske sile; međutim ljudi o kojima se ovde radi nisu, u početku, okupljeni karmičkim vezama, ali su ipak udruženi. Posledice su ovde u osnovi drugačije od onih prilikom prirodnih katastrofa.

Prirodne katastrofe izazivaju u čoveku koga zadese, živo, snažno sećanje na ono što je uzrok njegove karme. Jer kada čovek prolazi kroz dveri smrti on je svestan svega što sadrži njegova karma. Sećanje na karmu se pojačava, ono je još življe u duši kao ishod smrtonosne prirodne nesreće.

⁵⁹ Grčki filozof sa Sicilije Empedokle (oko 500 p.n.e.) se bacio u grotlo Etne.

S druge strane, železnička nesreća, bilo koja nepogoda koja je nastala kao posledica civilizacije, donosi zaborav karme, ali zbog tog zaborava, čovek postaje veoma osetljiv na nove utiske koji mu prilaze u duhovnom svetu posle smrti i tada on biva prisiljen da se zapita: šta će postati od neistrošene karme koju sobom nosim?

Onako kako su u slučaju prirodne katastrofe intelektualne vrednosti u astralnom telu žrtve posebno pojačane, tako civilizacijska nesreća vodi jačanju, snaženju volje. Tako deluje karma.

No, sada ćemo ostaviti te katastrofe i pomisliti na događaje koji nastaju u nekoj grupi ljudi iz fanatičnog emocionalizma, gde je jedini izvor impulsa sam čovek, gde on živi u čistoj irealnosti i štaviše radi kao rušilačka sila. Pomislimo na strukturu civilizacije onako fantastično iskrivljenu kao što je ona koju danas vidimo u Istočnoj Evropi i zapitajmo se šta se dešava kada ljudi koji pomažu stvaranju takvih odnosa prolaze dveri smrti.

Kao i u slučaju drugih katastrofa i ovde se nešto prenosi u duhovni svet, naime, luciferski element koji stvara tamu i razaranje.

Iz prirodnih nesreća i onih civilizacijskih, na kraju krajeva, svetlost je ta koja se prenosi iz fizičkog u duhovni svet. Ali iz civilizacijskih zabludnosti u duhovni svet se donosi tama. Kada ljudi prođu u taj svet kroz dveri smrti oni moraju da prođu kao kroz mračan, gusti oblak, jer svetlost koju je Lucifer potpalio u ljudskim emocijama na Zemlji postaje gusta tama u duhovnom svetu kada čovek u njega ulazi posle smrti. I u ovom slučaju, snage i strasti koje je sam čovek proizveo i koje se tiču samo njegovog ličnog života, su prenesene u duhovni svet, zrače u duhovni svet.

To su snage koje kroz arimansku silu mogu biti promenjene u duhovnom svetu na način koji omogućava upotrebu Mesečevih snaga koje su još uvek prisutne u Zemlji. Lucifer je tu, pruža ruku da pomogne Arimanu.

Šta se prenosi u duhovni svet kroz kulturne impulse koji nastaju iz čistog emocionalizma, iz slepe, zabludele zemaljske

★ Ljudi koji su stradali u prirodnim katastrofama, u duhovnom svetu, imaju jako pojačane na tu nesreću. No ljudi stradali u civilizacijskim nesrećama (auto, avion, vlak, brod) oni imaju slični nekad boljanje na nesreću, ali oni su bila veoma osvetljena na svoje utiske, koje dobivaju u duhovnom svetu. - Pitaju se šta će biti sa neistraženim utiskom koji nosi sa sobom.

★ ljudi koji su zaboravili u kakav pogled na svet
 D. KATERIZAM (BOGOSTRUCI I SUDCI) ONI NAKON
 SVOJE ULAZE U TAJNI OBLAK, A U SVETLOST ILLUMINACIJE
 DOBIVAJU VULKANSKO PODNEŽJE DA BI TU STANOVALI OD VULKANA NA-

svesti – to je, u drugačijem obliku, ono što izbija iz unutrašnjosti Zemlje u vidu vulkanske erupcije, zemljotresa i tome slično.

Sa ovim znanjem kao zaleđem, dovedeni smo pred pitanje karme Zemlje i njenih naroda, karme pojedinaca takođe, ukoliko je karma pojedinaca u vezi sa karmom naroda i same Zemlje. Postavljajući ovo pitanje tražićemo klice u delatnostima Lucifera u nekoj oblasti gde je drevna kultura bačena na otpad delovanjem ljudskih emocija, gde su divlji, zabludeli instinkti krenuli da stvaraju nešto novo ali su uspeli samo u širenju razaranja. Moramo da se zapitamo: gde ćemo videti sile uskomešane u divljim strastima čoveka kako izbijaju jednog dana na Zemlji u vatri ili grčevitim potresima tla pod nama?

U odnosu na mnoge događaje elementarne prirode, nauka o inicijaciji može, čak mora postaviti pitanje: kada i gde se pripremio taj događaj? Odgovor je da on potiče iz užasa i strahote neprijateljstva i ratovanja tokom razvoja civilizacije. Tu je veza. Ova događanja leže u pozadini postojanja. U svetlosti takvog znanja, događaji se ne pojavljuju odvojeno već se vide u njihovom velikom kosmičkom okruženju. Kako oni pronalaze svoje mesto u sudbinama ljudi? Kao što sam već rekao, istina je da su bogovi tamo, bogovi koji su povezani sa razvojem čovečanstva i njihov je neprekidan zadatak da preobličavaju ova događanja u ono što je povoljno i korisno za ljudsku sudbinu.

U međuprožimanju zemaljskih i duhovnih svetova, sudbine ljudi su neprestano rastrzane između krila Lucifera i kandži Arimana jer uistinu bogovi su dobri! Sve nepravedno što potiče iz rada Lucifera i Arimana iza kulisa postojanja, dobri bogovi ponovo vraćaju na stazu pravednosti i karmička veza je najzad dobra i pravična.

Naš pogled, koji naravno mora biti pun razumevanja za ljudsku karmu, sada sa sudbine čoveka prelazi na sudbinu bogova. Jer kada razmišljamo o užasima rata, krivici i ružnoći rata u odnosu na smrtonosne elementarne katastrofe, mi gledamo bitku koju vode dobri bogovi protiv zlih bogova – zlih u dva smera. Mi preko čovekovog života gledamo u život bogova, vidimo život bogova kao pozadinu ljudskog života. Mi gledamo

★ KADA LJUDI VODE RATOVE ONI SU IZDŽENI IZ OVIH UDECAJU
 LUCIFERA I ARIMANA, ALI DOBRI BOGOVI SVAKOM POKRETU
 I VRAĆENJU IH NA STAZU PRAVEDNOSTI, TAJNO DA SE NA KARMU
 KARMICHA. VEZA DOBRA I PRAVEDNA.
 - KADA NA ZEMLJI DOĐE NEKATASTROFA, ONA I NA NEBU VIDI SE KAO
 IZDŽEN DOBRIH I ZLIH (ZASTUPNIK) BOGOVA

taj život bogova, ne suvoparnim, teoretskim mislima, već svojim srcima, sa dubokim, unutarnjim učestvovanjem, mi to gledamo povezano sa pojedinačnom karmom čoveka na Zemlji, jer vidimo ljudsku sudbinu upletenu sa sudbinom bogova.

Kada razmišljamo o tim stvarima, svet koji leži iza ljudskog života je po prvi put zaista blizu nas. Tada je nešto obelodanjeno što ne može a da ne uskomeša svaki delić naših srca. Postaje nam jasno da je sudbina čoveka ugrađena u sudbinu bogova i da u nekom smislu, bogovi čeznu za onim što treba da preuzmu na sebe za ljude dok vode sopstvenu bitku. Usvajajući ovakve predstave, mi smo ponovo pred onim što je doneseno u svet kroz misterije – kao što je to bilo u danima stare posvećenosti.

Neko ko je prošao kroz inicijaciju u drevnim misterijama, govorio je kako je u početku vođen u svet elemenata; tu je posmatrao svoje najdublje biće, njegove moralne osobine, izvrnute napolje. Ali tada – a on je govorio o tom iskustvu teškim i svečanim rečima – on je spoznao niže bogove i više bogove, arimanske i luciferske bogove. Dobre bogove, arimanske i luciferske bogove. Dobri bogovi se kreću u polju ravnoteže i dok je učenik drevnih misterija saznavao ono što učenik našeg savremenog doba opet mora da sazna, on je bio posvećivan, stepen po stepen, u same dubine postojanja. Kada se to razumelo i kada se shvatilo ono što se pod tim podrazumeva, dospelo se do neobičnog, pa ipak sverasvetljujućeg shvaćanja: radi čega postoji nesreća u svetu? Radi toga da bogovi mogu da je pretvore u sreću. Obična sreća ne vodi u život svetova. Sreća koja izvire iz nesreća koje snalaze čoveka na njegovom putu kroz fizički svet čula – samo to može da vodi do dubina postojanja.

U proučavanju karme nikada ne smemo da se oslonimo samo na teoretske zamisli; moramo da posmatramo čitavog čoveka, jer znanje o karmi može da se stekne jedino kada učestvuju srce, osećanja i volja. Ako se pak znanje o karmi stekne na ovaj, pravi način, ljudski život će se produbiti i odgovarajući značaj se pridružiti odnosima i okolnostima u kojima se ljudi karmički združuju.

★ SUDBINE NAS LJUDI UGRAĐENE SU U
SUDBINE BOGOVA. BOGOVI ČEZNE DA
PREUZMU SUDBINU OD NAS – PITANJE:
RADI ČEGA POSTOJI NESREĆA U SVETU?
ODGOVOR: RADI TOGA DA JE BOGOVI MOGU
PRETVORITI NESREĆU – OBIČNA SREĆA NE VODI
U ŽIVOT SVETOVA – PER ALIENA AD ASTRA

Naravno da će biti trenutaka kada karma teško pada čoveku koji ne vodi površan život, ali svi su ti trenuci usklađeni sa onima kada mu karma daje krila na kojima njegova duša može da se vine izvan zemaljskog carstva u carstvo bogova. U našem najdubljem biću moramo da osetimo stvarnost veze između božanskog sveta i ljudskog sveta ukoliko hoćemo da govorimo o karmi na pravi i istinit način.

Ono što smo mi sami, što je u nama u pojedinačnom zemaljskom životu, prolazi stazom od smrti do novog rođenja. Ono što ostaje je ono u čemu nas bogovi, što će reći bića hijerarhija, drže za ruku. Niko neće moći da izgradi ispravan stav prema saznanju o karmi ko u njoj ne opaža ruku pomoći koju nam pružaju bogovi.

Prema tome, morate pokušati, dragi moji prijatelji, da shvatite saznanje o karmi na takav način da prizovete osećanje: ukoliko hoću da se približim svetom tlu duha gde nešto u vezi sa karmom može da mi se obelodani, moram da prihvatim ruku bogova.

To moramo da osetimo, ukoliko zaista hoćemo da se približimo istinitom znanju o duhovnom svetu – koje je istovremeno i znanje o karmi.

★ 18.05.2009.★
★ 21.05.2009.★

★ STALNO BUDIMO SVESNI
DA NAM BOGOVI PRUŽAJU
SVOJE RUKU U SVAKU POMOĆ,
BEZ OBZIRA NA ŽIVOTNE TE-
ŽKOĆE, ZLO I NESREĆE, PRIH-
VATIMO TE SPAJONKOSNE
RUKU DOBRIH BOGOVA

ANTROPOSOFSKA BIBLIOTEKA

"Ezoterna posmatranja karmičkih veza"

- knjiga II -

Autor: Rudolf Štajner

Izdavač:

ANTROPOSOFSKI KULTURNI CENTAR

Prevod sa engleskog:

Aleksandra Andrijević i

Nada Škondrić

Lektura:

Biljana Đorđević

Korektura i priprema za štampu:

Vojislav Kecman

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

279.99A

279.99A-187.5

124.6

ШТАЈНЕР, Рудолф

Ezoterna posmatranja karmičkih veza. Knj. 2 / Rudolf Štajner; [prevod sa engleskog Aleksandra Andrijević i Nada Škondrić]. - Beograd : Antroposofski kulturni centar, 2006 (Batajnica : Grafex). - 242 str. ; 21 cm. - (Antroposofska biblioteka)

Prevod prema : Karmic Relationships, Esoteric Studies; izv. stv. nasl. : Esoterische Betrachtungen karmischer Zusammenhänge. - Tiraž 200. - Napomene i bibliografske reference uz tekst.

ISBN 86-85339-08-1

a) Антропозофија b) Карма

COBISS. SR - ID 128594956